

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

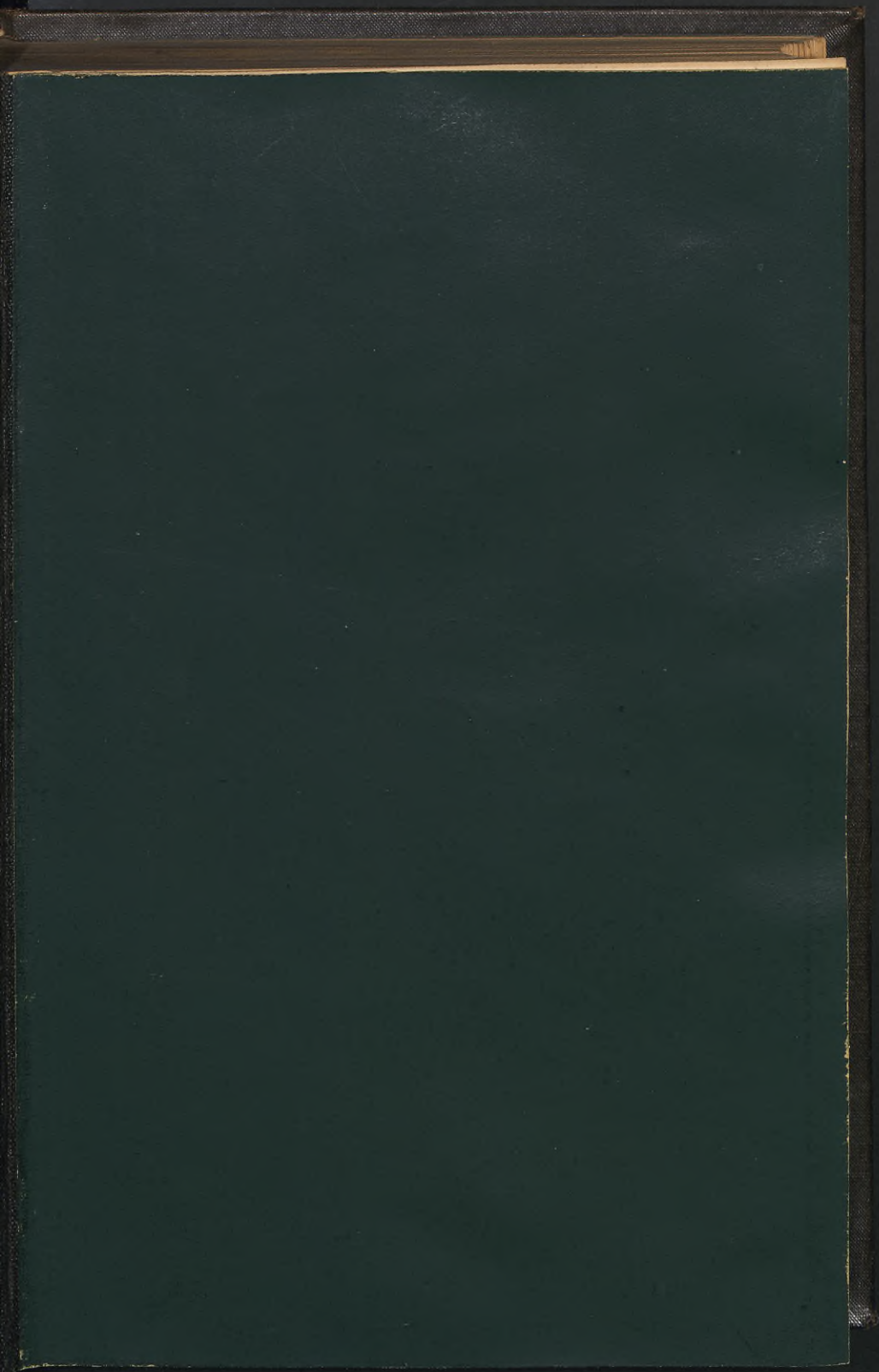
SCHOLANDER

Litt.
Sv.

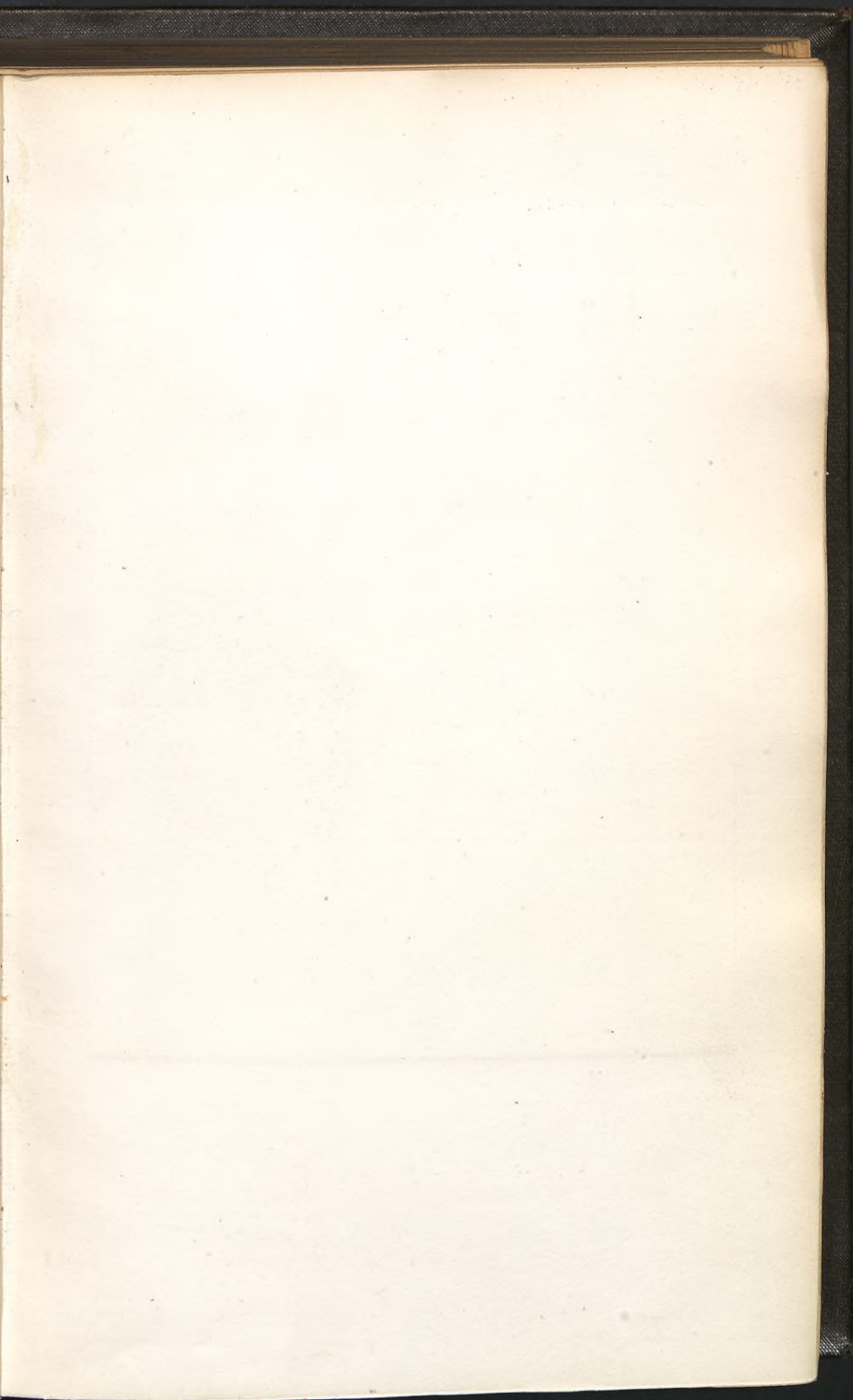
N. F. PEHRSSON
V. D. E. BONNERS
BOKHANDEL
GÖTEBORG.

hill
sv

OTTO PLATIN
GÖTEBORG

U.S. PATENT OFFICE
WASHINGTON, D.C.

Imp. Lemerre et Co^{rs} 57 r^{ue} de Sene, Paris.

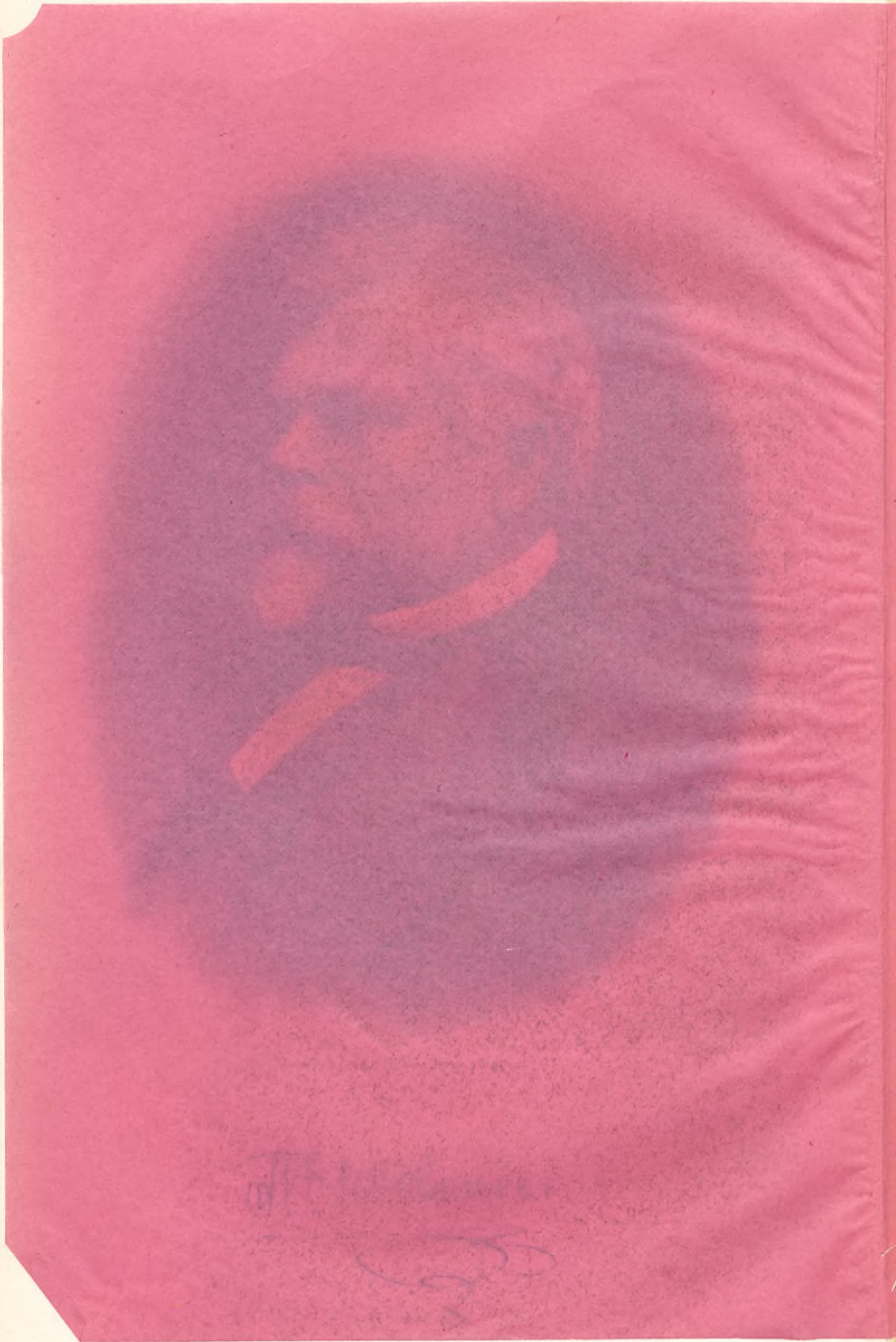
J. M. Schlander.

E. W. ... ADERS

SKRIFTER

... AT ...

F. W. SCHOLANDERS

SKRIFTER

UTGIFNA AF DR JOHN BÖTTIGER.

STOCKHOLM

P. A. NORSTEDT & SÖNERS FÖRLAG.

STOCKHOLM 1881.
KONGL. BOKTRYCKERIET.

FÖRORD.

Den man, af hvars skrifter första delen härmed utgifves, ansåg sjelf och ville äfven af andra hafva sitt arbete med pennan ansedt såsom ett nära nog otillåtet försök af »en gammal murare». Författaren Scholander fick i sjelfva verket endast finnas till under de korta stunder, då den bildande konstnären — arkitekten-målaren — hvilade sig; och denna knappa existens delade han med musikern!

Ehuru sålunda det poetiska eller konstvetenskapliga författareskapet utfylde endast en jembörelsevis ringa tid af ett ovanligt innehållsrikt lif, har man betraktat som vilkor för en sann uppfattning af den bortgångne, att också en större krets än slägt och närstående vänner lemnades tillfälle till bekantskap med denna sida af Scholanders personlighet, och ur den synpunkten beslutat utgifva några af hans skrifter.

Nogsamt bekant med den hädangångnes stränghet i omdömet öfver egen förmåga, har utgifvoaren ansett som sin oestergifliga, om än ofta svärföljda pligt att söka använda samma stränghet med afseende å urvalet bland efterlemnade arbeten. Det, som valdes, har, af lätt förstådd anledning, med få undantag lemnats i samma gestalt, som då det af författaren — oftast utan koncept — färdigskrifvits.

Föreliggande del innehåller Scholanders ballader, ett urval af hans smådikter — de senare liksom vissa af de förra ofta af honom sjelf tonsatta — samt två noveller.

I de följande tvenne delarne, hvilkas omfång ännu ej kan med full säkerhet angifvas, komma att inrymmas uppsatser i konstlära, utdrag ur embetsberättelser, småskizzer ur författarens ungdomslif, bref m. m. samt lefnadsteckning. Möjligen torde också några af Scholanders förut tryckta arbeten komma att i samlingen intagas.

Titelvignetterna äro tecknade dels af konstnären sjelf (sign. Acharius), dels af hans lärjunge, arkitekten G. Clason.

Stockholm i november 1881.

Altqifvaren.

INNEHÅLL.

I. Skrifter i bunden form:

Ballader.

	Sid.
Tillegnan.....	1.
Den blödande rosen	8.
Egsö kedja	14.
Birger strumpfot.....	27.
Porträttet vid M...åker.....	33.
Vallstena kusar.....	37.
Stamfrun.....	43.
Den trotsiga.....	45.
Fru Malin.....	53.
Julottan.....	61.
Familjegriften	70.
Mäster Gierlac.....	74.
Konung Svegger.....	76.
Trohet.....	78.
Från korstågen.....	

Smådikter.

Till Carin.....	83.
Egyptisk solsång.....	84.
Misantropen.....	88.
Gif akt.....	89.
Vårdtecknet.....	90.
Vid stranden	92.
Missmod.....	93.
Förklaring.....	94.
Trägen vinner.....	95.

Sarabanden.....	Sid.
Epikuréen	97.
Konstnärens vårsång.....	99.
Caput mortuum	101.
Karmin.....	103.
Till Albano.....	105.
Höstvisa.....	106.
Själslugn	107.
Till intendenten Nyström.....	108.
Fragment	110.
	112.

II. Skrifter på prosa:

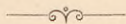
Noveller.

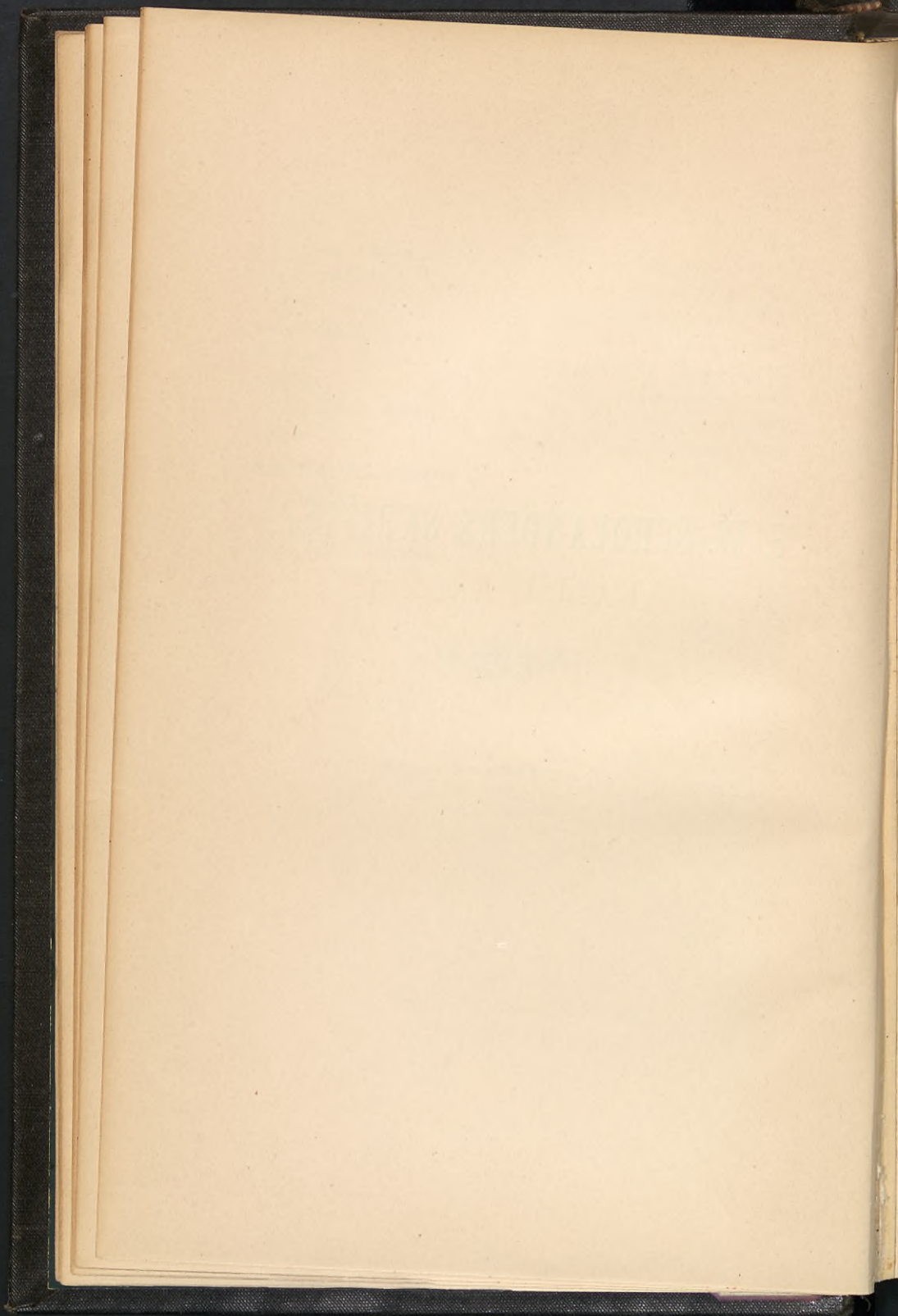
Casa Polidoro.....	I.
Sune Hårdssons äfventyr	75.

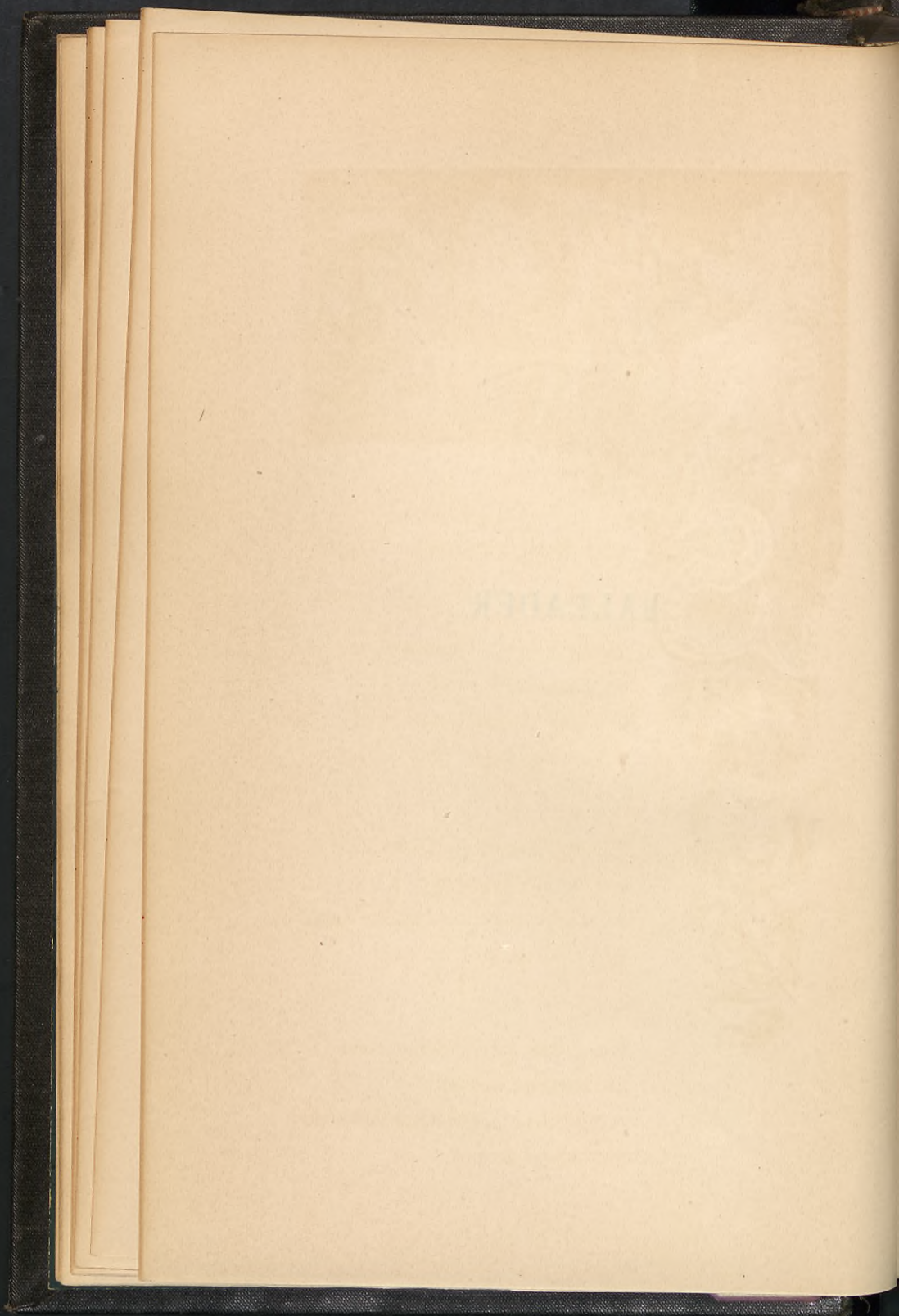
F. W. SCHOLANDERS SKRIFTER.

I.

BALLADER.

TILLEGNAN

ÅT MIN MODER MED ACHARII SAGOR.

Å mången qväll, i barnens ring,
jag ritade och skref —
det blef ej djupa, visa ting,
det endast sagor blef.

Till dig flög tanken ofta då
och till de forna dar,
då glädjens frö till oss, de små,
från diktens kust du bar.

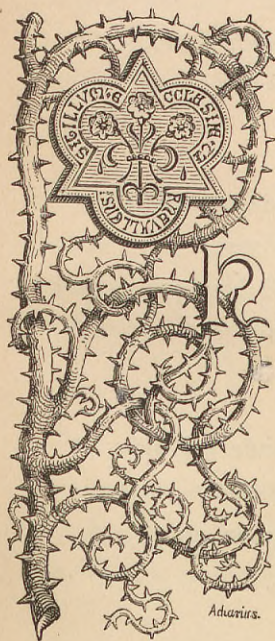
Du gjorde tarfflig boning vid
för barnens fantasi
och lät dem glömma lek och strid
för sagans sceneri.

Men fröet, som du lade ner,
har grott och bragt åstad
den underliga frukt, du ser
i svart, på dessa blad.

DEN BLÖDANDE ROSEN.

TÖRNEVALLA SÄGEN.

Bland nutidens slägte, som likgiltigt går
knappt någon om fornsägnen vet,
men forskaren finner dess tydliga spår
i Törnevalla kyrkosignet.

err Bengt förde kärligt skön
 Sigrid allt fram
till dans i den skimrande sal;
när kungen, den svartsjuka,
 detta förnam,
då krympte hans hjerta af
 qual.

Skön jungfrun af riddaren löste i lek
mång pant med sin rosendemund;
då bleknade kungen och tänkte på svek
att krossa den älskog i grund.

»Och hör I, herr Bengt, af ert huggvana svärd
jag rönt månet lysande dåd,
pokalen jag nu er kredensar som gärd
af furstelig huldhet och nåd.

Stolts Sigrid, den vänsta i tärnornas rad,
må stånda med er under pell.
Att hemta min biktfar rid därför åstad,
han skall eder signa i qväll.»

Med gullringen röd fäste riddarn sin skatt,
och hon tog från barmen en ros;
den band hon med perlor vid brudgummens hatt,
förr'n han drog i mörkret sin kos.

Men kungen på genvägar sände två män
med arborst och skäktor af stål:
»Det gäller ert lif, om I kommen igen
och ej hafven träffat ert mål.

Herr Bengt måste stupa likt vingskjuten falk
och grafvas vid alträsket ned,
ty han är i landet den argaste skalk,
som någonsin gångare red.»

Och nattmännen lydde det skändliga ord,
för mördarehand föll herr Bengt,
och lönligt han myllades neder i jord,
hans ros blef i hjerteblood dränkt.

Men der tog den rot och sköt uppåt med fart;
ett järtecken himmelen gaf:
ty plantan spred väldiga törnen, som snart
betäckte den skuldlöses graf.

Skön Sigrid begrät med mång tusende tår
sin vän, som så plötsligt försvann,
och falskt qvidde kungen: »Ack, aldrig jag får
en kämpe så dräplig som han».

Fast fursten var misstänkt, han giljande bjöd
åt ungmön sin hand och sin borg,
der gycklares harpolek stundeligt ljud,
ett hån för den tröstlösas sorg.

Och henne till ära der bröts mången lans
i riddarspels glänsande prakt,
men kungen hvar qväll tvang den sorgsna till dans,
hon tvangs hvarje morgon på jagt.

Så redo de vilse en gång djupt i skog
och kommo till alträsket hän,
der dimman sin svepduk kring stränderna drog
och korpar uppstämde sitt skrän.

»Fort, vändom, skön jungfru, ty döder mans stoft
här bådas af mötande flägt.» —

»Ack nej, stränge herre, så ljuft käns ett doft
af rosor, dem sommaren väckt.»

»Skön Sigrid! i gryningens dunkel der står
en vålnad, som isar min merg.» —

»O nej, jag blott skönjer bland törniga snår
en blomma med oskuldens färg.»

Vred höjde då kungen sitt stålsmidda svärd
och hastigt mot törnbusken red:

»Om än dina rötter nå skärseldens härd,
jag fäller dig, spökgömma, ned!»

Knappt hugget dock hven ifrån blixtrande glaf,
förr'n gripen blef hädarens arm
af törnenas slingor. Men rosen höggs af
och flög till den sorgbundnas barm.

Skön Sigrid tog blomman i skälfvande hand,
med skräck hon den kände igen:
ty qvar satt kring stjelken det perlpnydda band,
som hon hade gifvit sin vän.

Förtviflad hon kysste sin hugkomsts klenod,
tungt föll på dess snöblad en tår,
då började rosen att drypa af blod
så stridt som ur banedjupt sår.

»Nu vet jag fullväl, att all verldenes väg
han farit, min fästman så bård.
Mot dig ropar blodet, du nidfurste! Säg,
hvi stupade han för ditt våld?»

Så rödt blödde rosen. Men bleknande gled
skön Sigrid ur sadeln af gull,
och hjertat det brast, icke mera det led
för älskogs och trofasthets skull.

Och dagen förgick. Det blef skumt, det blef natt,
kring träsket, der kungen så vild,
likt nätfångad ulf uti törnbojan satt,
af brottet en gräselig bild.

Så fans han af dem, som sig gifvit på färd
och sökt dagen om, utan rast;
de höggo med yxor, de höggo med svärd,
men törnet höll fången dock fast.

Sist hemtades biktfadern. Lyckliga fynd,
för nidingens eviga väl! —
Med ruelse fick han bekänna sin synd,
med bön fick han rena sin själ.

Och vigvatten, rikligt i törnsnåret stänkt,
befriade järtecknets slaf
och signade mullen, som höljde herr Bengt,
så att han fick ro i sin graf.

Der byggdes en kyrka till banemansbot,
och snart söngo klockornas ljud,
att riddarens grift tog högtidligt emot
skön Sigrid, hans korade brud.

I grus ligga kyrka och graf länge se'n,
dock undret från fordom består,
ty törnbusken gror bland ruinerna än
och grönskar så fagert hvar vår.

Och än i dess blomskörd af purpur och snö
man trohetens vårdtecken ser,
det får hvarje Törnvallasven af sin mö.
Men — rosorna blöda ej mer.

ENGSÖ KEDJA.

FAMILJETRADITION.

å Engsö låg dyster i hågen
Herr Erik i dunkelt gemak;
mot stranden slog brusande
vågen,
och nattvinden hven genom
rågen
och rystade ekspånadt tak.

Väl riddaren tömde sin kanna
med rhenskt, för att skaffa sig ro,
men rynkad var blossande panna,
och hånfullt han hördes förbanna
sitt vin och sig sjelf och sitt bo.

Han stridshammarn stötte mot bordet,
så att det i hvalfven gaf skräll,
och rytande höjde han ordet:
»Är Engsö då ödelagdt vordet?
här fins ej en småsven i qväll.

Vid kuddarne gikten mig fäster,
jag tärning i taffeln vill slå. —
Hitåt! skaffa muntrande gäster,
bjud riddersmän, tärnor och prester,
bjud fan sjelf, om han träffas på.»

Och upp emot skymtande månen,
som bådade midnattens stund,
skrek trotsigt den vildsinte fånen:
»Rätt så, lys hit helvetessonen,
han vore just välkommen kund!»

Allt värre röt stormen från norden,
allt högre ljud vågornas brus,
men vid dessa gudlösa orden
det var såsom darrade jorden
djupt under besvärjarens hus.

Då hördes på borgporten klappa,
dess jernbommar sprängdes med brak;
och tungt, uppför dånande trappa,
en man, svept i skarlakanskappa,
in träder i riddarns gemak.

Doft qväda hans läppar så bleka:
»Med nöd har jag bringat i land
den vinddrifna, sjunkande eka.
Männ herren till Engsö skall neka
en främling sin gästfria hand?»

»Nej, pina död, tack vare eder»,
genmälte herr Erik så nöjd. —
»I kommen som kallad. Sitt neder,
med vin värm de stelnade leder,
och tillbringom natten i fröjd.»

Snart gästen förgat all sin möda,
ej värden i gikt mer sig vred.
Han eldiga vinet lät flöda,
då rastlöst om guldets det snöda
i tärninggetaffeln man stred.

Nu vexlade skamliga sånger
med hånskratt och hädiska tal
om narrars förbättring och ånger,
se'n presten dem skrämt några gånger
för skärseld och afgrundens qual.

Herr Erik i halfrusig dvala
till slut sade: »Stallbroder kär,
du nattkorp och bolösa svala,
förr'n hanen begynner att gala
förtäljer du väl hvem du är?»

Då höjde sig främlingens skepnad,
han stod som en jätte i glöd:
»Välän, om med mod du är väpnad,
så bör det ej vålla dig häpnad
att skåda den gästen du bjöd.

En gång liksom jag du ock brinne!
Till dess må dock ej varda glömdt,
att lustigt vi lefvat här inne;
tag alltså emot detta minne
till vårdtecken, att du ej drömt!

För Engsö det blifve en ära,
att Satan der gästade som vän,
men egarn skall vårdtecknet bära
båd' natt och dag, fjerran och nära.
Jag eljest med eld går igen.

Du bleknar, hvarthän vill du vädja? —
»Krist, hjälp mig!» ljöd riddarens röst,
och vaknande fortfor han bedja. —
Då märkte han plötsligt en kedja
af guld, som låg tung på hans bröst.

Väl dolde han varnande skatten,
men stilla och tungsint och blid
var riddaren allt från den natten.
Han fastade, bad och drack vatten
och dödde i helgonafrid.

Mång' sekler se'n dess gått till ända —
dock slottet, det gamla, står kvar,
ty frestarns försåt äro kända,
och egarn, hvarthän han må vända,
bär kedjan i troget förvar.

Två gånger hon glömts, och med glädje
den onde strax fullgjort sitt hot;
men skulle det hända den tredje —
som himmelen aldrig tillstädje —,
visst Engsö då bräns utan bot.

BIRGER STRUMPFOT.

SÅGEN FRÅN BÖRSTORP
I VESTERGÖTLAND.

drabbningen riddar Birger
höll ut som en björn ännu,
fast skölden var huggen i stycken
och hjelmen remnad i tu;
blödande lågo hans kämpar,
kunde ej strida mer,
herr Birger han stod dock stadigt,
försvarande sitt baner.

Om blott en stallbroder trogen
funnits att freda hans rygg,
då hade till qvällen han fäktat
och varit så segertrygg,

nu legoknektar likt hundar
qvästes af björnen, men
när tio bitit i gräset,
växte der tjugu igen.

Och fallande droppar lika,
som urhåka stenen till slut,
så tärde på riddarens krafter
de sår han fick och gaf ut,
och likasom stormens ilar
störta en fura ner,
så föll för en skur af pilar
herr Birger vid sitt baner.

Dock dödde han ej, den starke,
men blef såsom fånge bragt
till högresta fångelseornet
fjerran i obebodd trakt,
der låg han länge i dvala,
tills såren läkts en gång,
då sörjde han vildt sin frihet,
och tiden blef svåra lång.

I mörkret sann han och tänkte —
ett enformigt tidsfördrif
för hjälten, som skytt mer än döden
fångarnes bragdlösa lif.
Drömde om gamla kamrater,
mindes lustiga dar
och vämjdes vid usla kosten,
som vaktknekten honom bar.

Lefvande nedlagd i grafven —
så skulle framtiden bli.
Då ljud det en gång uti natten:
»Kom, riddare, ni är fri!
Svär blott vid hedern att göra,
hvad man i lön begär;
räddaren måste ni rädda;
ärofullt dåd det ju är.»

Birger på bojorna ryckte,
och bort föll det tunga lås:
För visst, den mig hjälper, jag lika
löna vill eller förgås.

Skall genom flammor jag rida,
simma mot skummig elf,
säg! skall jag strida mot męnskor,
kanhända mot Satan sjelf?» —

Skyndsamt ur murhålan fördes
fången vid ledarens arm
spiraltrappan upp till en tornsal
tarflig, men eldlyst och varm.
Här framstod frälsande engeln
kyllerklädd, torr och grå:
men ur den lurande blicken
glimmade ungdom ändå.

Kring väggarna hängde vapen
täckta med grafrost och dam;
standarer, signalhorn och trummor
stucko bland rustningar fram.
Det syntes, att fästet ej mera
var af den vikt som förr,
men bytts från en landets nyckel
till en förintelsens dörr.

Ty bland de rostiga klingor
endast en vittnesbörd bar
att vara begagnad och vårdad;
skarprättarsvärdet det var.
Det blixtrade ifrån pelarn
öfver ett dukadt bord,
der Birger hemtade krafter
manad af värdens ord:

»Riddare, lyckan er svikit,
mig hon bedragit också.
Er skål! — Hon vill låta oss multna
i denna bortglömda vrå;
der kastellanen och fången
dela en sorglig lott.
Upp då till kamp mot den falska!
det blir er frilösen blott.»

Varligt de smögo ur fästet
ner i dess snårfyllda graf,
som gömde väntande hästar,
och det i sporrsträck bar af

in mellan nattsvarta klyftor.
Omöjligt var att se;
snart dock på hofslagen märktes,
att ryttarne voro tre.

I timmar gick färden framåt
uppför ibland, ibland ned;
och herr Birger, han teg och följde
men visste ej, hvart han red.
Slutligen hördes en hviskning:
»Stig af, släpp tygelns rem,
nu gäller det er och min välfärd,
vi nalkas till lyckans hem.»

Det gnistrade; plötsligt en fackla
tände sitt gulröda sken.
Den bars af en tredje i laget,
som riddaren anade re'n,
en liten underlig gubbe,
krokryggig, halt och ful.
Han skrek: »Låt upp för en främling,
kommen att pröfva ditt hjul.»

Då delades berget sakta,
och in på en ojemn väg
gick gubben med flämtande facklan
ledande männernas steg.
Småningom ljusnade rymden,
höjde sig klyftans loft,
och lifvande fläftar mötte,
bemängda med rosendoft.

Vandrarne nådde en trädgård,
der blommor af tusen slag
och bilder och rika kaskader
ordnats med konstfullt behag.
Irrande eldflugor trådde
i myriader sin dans
och sträckte så öfver träden
ett tak af bländande glans.

Midt i det magiska skimret
stod högt på törnrosklädd vall
ett jättestort svänghjul, hvars ekrar
och rund voro strålig kristall.

Det vaktades af ett väsen
lätt såsom flygtig vind,
en qvinna i fladdrande guldskir
förtrollande skön, men — blind.

Gubben slog händerna samman
görande lustiga språng:
»Hej! skynda herr riddersman, framåt!
snart sättes hjulet i gång.
Tre hvarf följ med, då det svänger,
och lyckan blir er träl,
men, om ni släpper och faller,
lofva mig då er själ.»

Birgers befriare qvidde:
»Gäldenär, lös nu er ed!
Ack, fräls mig! Jag frestade färden,
men dårades och föll ned.
Hopplöshet gnager min lifskraft,
jag är åt denne såld,
om ni ej hurtigt kan rädda
mig jemte er ur hans våld.»

Riddaren pantsatte själen,
jakade, lofvade allt,
ty liksom stål till magneten
drogs han till lyckans gestalt.
Leende satt hon på hjulet,
sträckande sköt och mund
åt den berusade dären,
som grep i svängande rund.

Och uppåt bar det i höjden,
in i den glimmande skyn,
som bildade blixtar och stjernfall,
förbländande riddarns syn.
Och åter nedåt det vände —
hvad gränslöst salig fröjd —
han märkte den huldans närhet
af trånande suckar röjd.

Och upp i höjd bar det åter,
det gälde krafter och sans;
kaskader och bilder och blommor
syntes i ringlande dans. —

Nu sjönk det med växande farten.
Birgers själ blef så vek,
blossande ännu fick svalka
af guldlockig jungfrus smek.

Mot skyn bar det tredje gången —
Farväl! både sans och kraft,
då riddaren tyckte sig flyga,
liksom han vingar haft. —
En kyss af svällande läppar
berusade än mer. —
Nu ville han famna lyckan,
men vräktes till marken ner.

Då väcktes domnade sinnen,
ty Birger var farans man.
Båd' lustgård och hjul och den sköna,
allt likt ett bländverk försvann;
riddaren satt i en skrefva
utan båd skor och hatt,
halfklädd, och bakom sig hörde
ett smädligt skallande skratt.

Det var den gamle med facklan;
stolt stod han såsom en kung
bredvid kastellanen, som hånlog,
sägande: »Lotten var tung.
Nu kanske lyckan mig gynnar,
sedan jag din ej blef,
men gaf dig ett annat byte,
som nöden i fällan dref.»

Birger betänkte med bäfvan,
att han blott skenbart var fri
och gifvit till sköfling sin välfärd,
utan att hulpen bli.
»Skynda dig» — ropade gubben —
»eller du lemnas kvar.» —
»Fort!» — skrattade kastellanen —
»eljest den onde dig tar.»

Den hånade lugnt sig reste:
»Hvi är det så brådtom då?
O, herskare! nog kan du vänta,
till dess jag skorna fått på

och knapparne knäppt vid knäna.
Ordning i allt, kära far! —
»Nå fort då», — blef svaret — »jag väntar
tills allt du i ordning har.»

»Märk, Satan! du bands af det ordet;
så vik då och gif mig ro,
till dess jag är påklädd till fullo;
aldrig det sker, må du tro.
Frihetsbegäret förfört mig,
heligt är hederns bud,
men svek mot ditt svek är lofligt,
och dertill mig hjelpe Gud!»

Nu började jorden darra,
den onde af ilska röt,
och, gripande fast kastellanen,
sjönk han i djupets sköt. —
Men Birger glömde ej faran,
hvari han sväfvat nyss.
Och framgång redde hans bana
till följd af lyckans kyss.

I strid som i högtidssalen,
vid jagter och riddarspel
bemärktes alltjemt, att hans klädsel
var ogjord till någon del;
än hade han blott en handske,
än feltes ena skon
och därför hette han allmänt:
den tappre strumpfotsbaron.

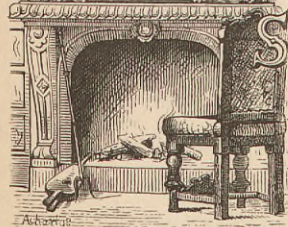
Birger, högt älskad och ärad,
dog först vid hundra år,
och ofärdigt klädd, som han lefvat,
lades han äfven på bår.
Frestarn blef lurad af riddarn,
lugn än i dag denne tycks,
ty på hans bild ser man ännu
knäet med ohäktad byx.

PORTRÄTTET VID
M...ÅKER.

SANNSAGA.

Sedan Soop i tyska fejden
stora rikedomar fått,
kom han hem till Mälarneiden,
och der byggde han ett slott.
Ännu stå dess murar trygga,
än är slottet hvad det var,
ty, att dyrt, men bergfast bygga,
så var sed i forna dar.

Väfda brabantiska tapeter,
cordovanska gyllne skinn,
allt hvad skönt och sällsynt heter
bragte byggnadsherrn dit in.

Ej de stora visthus glömdes,
bålt var deras öfverflöd,
och ett haf i källarn gömdes
utaf drufsajt, hvit och röd.

Slottet fylles snart med gäster —
lefva! det var Soopens sak —
fester trängde undan fester,
glädjens sorl stod högt i tak.
Kåsar, humpar, krus och bolkar,
bräddade af gästfri värd,
blefvo blixtnabbt tömda tolkar
af de bjudnes hyllningsgård.

Då sad' Soopen: »Ädle vänner,
skam, att lifvet är så kort.
Redan saknad djupt mig bränner,
att en gång jag måste bort;
dock, när i de fjerran leder
ättebarnen tumla här,
anden än med dem sig gläder,
och jag midt ibland dem är.»

»Ty min bild jag låtit måla
 öfver högtidssalens spis,
 och jag hellre här vill pråla
 än i kyligt paradis,
 till hvars port min själ ej länder,
 i hvars sköt han ej får ro,
 derest han hos framtids fränder
 dväljas kan i detta bo.» —

Soop blef lagd hos sina fäder.
 Slottet gick ur hand i hand.
 Men, i saln med gyllenläder
 tycktes spöka smått ibland;
 stundom klingade de gamla
 dryckeskärl, med festligt ljud,
 stundom hördes stolar ramla
 såsom förr vid gästabud.

Bilden, mörknande och trumpen,
 stod i ramen öfver härd,
 höll en hand på fyllda humpen
 och den andra på sitt svärd.

Blott när taffeln rikligt täcktes
och i saln blef sus och dus,
fältherrn liksom återväcktes,
taflan strålade af ljus.

Sekler gingo. Med dem smälte
adelns makt och rikedom,
så att spisens gamle hjelte
fann sin sal allt mera tom.
Månget gods ur andrygt välde
dök i ofrälst mörker ned,
och de höga stamträd gälde
snart ej mer än annan ved.

Soopens slott med frälsejorden
under klubban gick också,
och var bilden förr ej vorden
svart: af harm blef han det då.
Ty den nye egarn förde
pennan blott, en embetsman,
han till yngre adel hörde
och behag i freden fann.

Hösten kom med dagar kulna,
 nordan vildt i skogen röt;
 al och ek re'n börjat gulna,
 frostigt glänste ängens sköt. —
 Slottets stora port stod gläntad,
 fönstren strålade af ljus,
 ty den unga ätt var väntad
 i det gamla herrehus.

Lastad med sin nyckelknippa
 sysslar ifrigt äldmadam,
 pigor så beställsamt trippa,
 städa under muntert glam.
 »Sooparne» — de gröna, gula
 sofgemaken — redda stå,
 men, den svarte Soop i fula
 ramen tänkte ingen på.

Gyllenlädersalens taffel
 blott för tvenne dukad var.
 Dräll och glas och knif och gaffel,
 allt det gamla vapnet bar.

Elden sprakade på härden,
draget kring porträttet lät
som en suck från andeverlden:
det var Soopens själ, som grät.

Nu hörs vagnen komma, stanna. —
Utanför hvad spring och tramp!
Se, då fåras bildens panna,
hans gestalt förvrids i kramp. —
Herrn och frun högtidligt tåga
in i anrik helgedom. —
Bildn faller, börjar låga — — —
Soop är borta, ramen tom.

Så den gamle bussen kände
väl sin tid och gick till ro. —
Åldmadamen nyckeln vände,
slog upp salsdörn, och må'tro
nu blef väsen, skrik på vatten. — —
Slottherrn tog dock saken lätt,
log och ropte: »Nå, för katten!
gjorde icke Soopen rätt.»

»Ack värdig far, förlåt, men jag längtar till de små.» —
»Hvad rör det mig? Sju ave bed, på fläcken.
Sabbaten har gått in, och ni arbetar ändå,
ni Satans säd bland mjölet bär i säcken.»

Och med en gudlig suck öfver denna onda värld
satt munken snart i cell'n och smorde kråset.
Men Ingrid bad, och hurtigt gick sedan hennes färd
till stugan, der hon ifrigt vred upp låset.

Hvad under! Trefflig brasa var tänd i sotig spis,
på bordet låg en hög af kakor mjuka,
och kringom sutto barnen just som i paradiset,
men ätande långt mer än englar bruka.

Den häpna modern fattades af en kraftig hand,
mång skäggig kyss på hennes kinder brände:
»Död trodde du mig, hustru, mitt egna skepp vid strand
nu hemtar dig från tre års tungt elände.»

Och samma natt tog mannen de sina gladt ombord.
Dit bringades af bohag ock det bästa,
men af den usla kojan blef se'n en lusteld gjord.
Der skulle icke nöden längre gästa.

Ej hanen ännu börjat sin gälla väktarsång,
förr'n skeppet snabbt sam bort på salta vågor.
Och då till juldagsottan man ringt den första gång,
såg sakristanen Ingrids hus i lågor.

Han gjorde larm; snart kommo der grannar i en flock —
att släcka tänktes icke på i hasten,
blott munken bar till branden en svartkonstbok så tjock
och svängde hotfullt vigda vattenqvasten.

När man till stugan lände, var blott en askhög kvar,
dock patern började att formler läsa
och ropte: vade retro! och stänkte der och hvar,
så vattnet hördes argt bland kolen fräsa.

»Se, Belials folk i Vallstena, så man råkar fast,
då man vill baka bröd på juleqvällen:
Med barnen Ingrid ridit till Blåkulla på qvast,
och brödet — se! der ligger det, på hällen.»

Så munken; han sig korsar och in bland halfsläckt glöd
han fram till stugans forna spisel rusar.
Helskinnad kom han åter, fastän det gick med nöd,
och kastade på marken tvenne kusar:

»Se hvad de äro runda, hvad de se läckra ut,
så skenet alltid lögnens furste tjenar!»
Men folket skrek: »Mirakel! med Ingrid är det slut,
hin har förvandlat hennes bröd till stenar.»

Den julen hade patern fått vatten på sin qvarn,
han slog i predikstolen stora gropar.
Och än i dag miraklet till hårda menskobarn
om det förmenta sabbatsbrottet ropar.

Ty vid Vallstena kyrkdörr man tvenne stenar ser,
för hvilka folket skyr som barn för busar. —
O! främlingar, ej tviflen, då man försäkrar er,
att dessa fuller äro »Ingrids kusar».

STAMFRUN.

SÄGEN FRÅN SKÅNE.

En härliga sommarens lifvande
sol
in genom vindsfönstret blic-
kade;
der satt vid sin tafla på ben-
bruten stol
en konstnär så dåsig och nic-
kade.

Af solskenet väckt ur sin objudna lur,
han afbröt dess snarkningspreludier:
»Nej, nu må man ut i den frja natur
och samla en vägg full af studier.»

Med färglåda, ränsel och stor paraply
och utstyrd artistiskt till kläderna,
han vandrade blygsamt från herrgård till by,
men åkte förnämt genom städerna.

Än slet han rätt ondt, och än mådde han godt,
gick vilse ibland uti skogarne,
var artig mot damer i villor och slott
och svängde med jäntor på logarne.

Med bönderna taltes om plöjning och skörd,
om djup politik med patronerna,
med presten om tiden så arg och förstörd,
om väder och vind med baronerna.

Och studier gjordes från bergsbygd och slätt
till taflor åt inköpsföreningen,
visst föddes ock stundom ett vindögdt porträtt,
men då var blott kassahjelp meningen.

Ballader och sägner i hundradetal
den målaren kunde och samlade,
han sjöng dem för alla, fast rösten var skral,
och dertill på cittra han skramlade.

Så kom han till Skåne, en fetlagd provins,
rak motsats till småländska öknarna,
blef gäst på en herrgård, hvars namn jag ej mins,
och steg snart i gunsten hos fröknarna.

In i romantikens förlofvade land
den listige lockade tärnorna
och tände med sagverldens svärmiska brand
de något bedagade hjernorna.

De gingo i hemmet och önskade blott
att der möta andar och osälle,
men huset ty värr var alls inte ett slott,
allenast ett embetsmansboställe.

Der fans ej af torn eller vindbro ett spår,
ej fällport med skrällande hammare,
ej tecken till mystiskt belyst korridor,
än mindre nå'n spökaktig kammare.

Likväl i salongen en endaste sak
gaf häfd åt de yfborna vanorna,
en fruntimmersbild var det, pudrad och rak,
en flugsmutsad spillra af anorna.

Se'n målarn en afton ur språklådan bredt
historier vildt öfverdådiga,
han sporde: »Hvems är detta hemska porträtt,
helt säkert er stamfrus, min nådiga?»

»En stamfru? Vår stamfru! Hvad fynd, sådan skatt!
hur skönt! — dock vår lycka det ökade,
om ned utur ramen hon steg hvarje natt
och gick här i rummen och spökade.» —

»Förlåt, mina damer, här gäller ej skämt,
jag allt observerar som ritare:
rödblommig var bilden; dess kinder bestämdt
ha, sedan jag kom, blifvit hvitare.» —

En bleknande stamfru, o fröjd utan namn! —
Nu fröknarna blefvo så tjusade,
att de emot målaren utsträckte famn
och samtidigt på honom rusåde.

Men liknöjd om nåden, som hotade ske,
att tryckas mot vissnade barmarne,
sjönk hastigt den anfallne neder på knä
och undgick så knotiga armarne.

»Förlåt, om jag skrämt er i ben och merg, — —
min helaste varelse isar det — —
sant är dock det rysliga. Jag hemtar färg,
och utgången säkert bevisar det.»

Porträttet ströks högrödt med snarflygtigt lack,
dess färg blef pionens, ej svagare.
Men fröknarna ropade tviflande: »Ack!
professorn är visst en bedragare.»

I jungfruburn bragte de bilden på stund —
det var just hvad målarn beräknade —
och sofvo ej hela den natten en blund
af lust att se kinderna bleknade.

Artisten tog med sig sitt pack och pick
och smög sig på vandringen vidare;
han visste, att fröknarnas morgonblick
just ej skulle bli bland de blidare.

Och solen gick upp på sitt vanliga sätt
så gullgul och klotrund och skinande,
men icke förmärktes på stamfruns porträtt
det ringaste tecken till tvinande.

Det kom till sin gamla salongsplats ändå —
O männer för falskhet beryktade! — —
Men dagern från fönstret stack tärande på,
och lackrodnan småningom flyktade.

Inom några dygn kom artisten igen,
se'n fakta befunnits ostridliga,
och fröknarna voro visst nådiga, men
derjemte likt kyrktorn högtidliga.

De erkände, att han ur blindhet dem väckt,
och han gaf dem lacka att måla med,
och så fick den tynande högborna slägt
en bleknande stamfru att pråla med.

DEN TROTSIGA.

SÄGEN FRÅN DUNKER.

—
S
e'n solen i purprade skyar gått
ner,
ror sig ungmön ut på spegel-
klaran sjö,
och der sjunger hon fritt och
åt tonerna ler,
när i fjerran de klinga bort
och dö.

»Som vårdag förvandlas till frostkylig natt,
så är ungersvennens ömhet snart förbytt,
och den trohet, han lofvat och svurit sin skatt,
är ett hjertelöst eko, som flytt.

Ja, friar än kejsaren sjelf i sin skrud,
ger jag nej, hur ödmjukt han än bugar sig,
hellre må jag i djupet med necken stå brud,
om han kommer och törs spela för mig.»

Så sang hon förmätet, den trotsiga mön,
der hon vaggade i bräcklig farkost fram;
plötsligt hördes en harpa då klinga ur sjön,
och med skräck hon en stämman förnam.

»För dig ljuda strängarne under min hand,
och snart famnar jag ditt vidjemjuka lif,
blott från botten du lossar mig, der du mig band,
med i sjöstranden nedstucken knif.»

Nu var det förbi med det trotsiga mod,
full af oro vände ungmön hem igen,
och af fruktan för necken hon snarligen stod
under pell, hand i hand med en sven.

FRU MALIN.

SMÅLÄNDSK SÄGEN.

Det glimmar från fönstren på
Gotenvik
så mystiskt i midnattstunden,
en uggla på takåsen bådär lik,
och lik bådär tjutande hunden;

knutmellan smyga sig pigor och dräng
helt dystra i anletsdragen
sysslade just som om dagen,
se'n annat folk gått i säng.

Så hette det förr, då fru Malin satt
på godset och stiftade lagar,
Guds klaraste dag var för henne natt,
och nätterna gjordes till dagar.

Vid solljuset sof hon på ejderdun —
ve! om af någon hon stördes —
men, vaknad, hvar qväll hon hördes
storma likt Pintorpafrun.

Värst var hon elak mot styfdöttrar två,
qualde och svälte de arma.
Stenhjertat tycktes alls inte förstå
pligten att ömt sig förbarma;
kyrka och prest det ej heller förstod,
hånligt beleende båda —
ingenting mägtade råda
på Malins jäsande blod.

Till spe lät hon hemta pastorn ibland,
han vågade icke neka
och kom med fröjd, ty han råkat i brand
för en af de fröknar bleka.
Nog sökte han sorgfälligt dölja det,
som mötte hopplösa hinder;
men rodnan på vissna kinder
förtäljde hans hemlighet.

För kärlekens skull fördrog han alltjemt
stickord så hvassa och många
och nådig grefvinnans bitande skämt,
som sökte att själen fånga;
likt simmarn i strömhvirflar drogs han ner
utan att sträfva tillbaka,
ty allt för svag att försaka
ville han det ej mer.

Gotenviksfruns allra bästa klenod
var ett par kolsvarta fålar;
ohejdadt blef deras vilddjursmod,
ögonen kastade strålar,
och omkring hofvarne gnistrade det,
när, skygg för solljusa världen,
frun öfver ängar och gården
nattetid flög i karet.

Stundom till prestgården bar hennes färd,
och likt en kraxande kråka
skrek hon: »Herr svartrock, var ynnesten värd,
kom ut, jag bjuder er åka.»

Pastorn ur ensliga bädden då spratt,
var ödmjuk för visad heder,
men skälfde i alla leder
vid Malins hånande skratt.

Vänligt hon talte en afton likväl:
»Hur milsvidt oss ödets lotter
än sökt att skilja, jag läst i er själ:
ni älskar min äldsta dotter.
Må ske, ni mitt löfte om bifall har,
dock med det vilkor att stiga
upp i min loftsäl och viga
i mörkret ett namnlöst par.»

Presten, först ängslig, blir lycklig och yr,
vet knappast, om han är vaken;
liksom en drucken han stegen styr
genom belysta gemaken.
Snart läses vigseln i nattomhöljd sal —
handling och ord hafva vingar —
men helga signelsen klingar
andaktslös, tankspridd och fal.

Nu tändas ljus uti rummet med hast —
ljus ifrån afgrundens bränder. —
Der satt fru Malin likt grinande gast,
hållande döttrarnas händer.
Pastorn hof upp ett förtviflans skrik
och kände sitt hjerta brista,
ty svepta i hvar sin kista
hvilade systrarnas lik.

Men modern hånade: »Vördige vän,
orätt ni tolkade orden,
skämta ej nu, utan börja igen
vigseln, men vig nu till jorden;
se'n, käre svärson, drag bort med din brud,
det vore synd att er skilja,
se, hon är ljuf som en lilja
uti sin snöhvita skrud.»

Presten, den arme, stod mållös och såg
ned på sin bleknade lycka;
plötsligt det var som en glödande våg
börjat hans tinningar trycka,

Gripen af vansinne sjöng han och log:
»Flytt har du skönsta bland tärnor
upp till de tindrande stjernor.
Engel, jag hinner dig nog.»

Och ut på loftsälens höga balkong
steg han med armarne sträckta,
der, i en blink, med ett dödande språng
voro hans hjertesår läkta. —
Uggians klähvitt-rop från taket tog slut,
pilsnabbt försvann hon i lunden,
och jemmerklagande hunden
upphörde ock med sitt tjut.

Men Malin förblef som en is så kall,
tog på saloppen och hatten
och vandrade gnolande till sitt stall,
till fålarne, käraste skatten.
Oroligt hördes de gnägga och slå,
ordnad till färd stod kareten,
men drängen mot vanligheten
snarkande låg i en vrå.

Frun var med handgripligheter ej sen
för att få tjenaren vaken,
ruskade, skrek, men likt känslolös sten
rördes han ej af den saken,
och då den vredgade qvinnan till slut
tröttnat att svärja och bråka,
måste hon, för att få åka,
sjelf leda hästarne ut.

Nu stodo dessa så spaka som lam,
hukade hvar mot sin krubba;
matmodern gick till dem lockande fram,
men ej de läto sig rubba.
Malin dem smekte, i manarna drog —
fåfångt att möda förspilla! —
fålarne stodo så stilla
som ett par stubbar i skog.

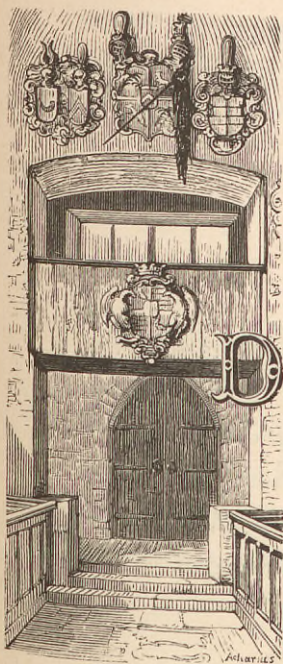
Slut var med vänskapen, och i en blink
började vreden att koka:
qvastar och skoflar och skrapa och hink,
skopa och grimskaft och loka,

allt hvad den retade frun kunde få
i sina darrande händer
yrde mot hästarnes länder;
fåfångt — de sofvo ändå.

Vreden var stegrad till vildt raseri,
Malin sprang upp i kareten:
»Hör mig, du svarte! jag åtlydd vill bli,
om ock af himlen förgäten.
Bort vill jag, bort.» . . . Då, hvad under, hvad skam,
närmaste gårdsgård sig spränger,
och tvenne knöliga stänger
raka mot åkdonet fram.

Likasom kampar af splitter ny art
drogo de — sådan är sägen —
bort med den ilskna i flygande fart;
ingen vet, hvart hon tog vägen.
Främlingen än ibland folket dock hör,
när han vid Gotenvik gästar,
att med »Fru Malins hästar»
menas der stubbar och stör.

JULOTTAN.

SÖDERMANLÄNSK FOLKSÄGEN.

Det var den barska fru Brita Bååt,
Engsö hon styrde med kraft
och lät ej förnimma klagolåt,
fast tvenne männer hon haft,
dem hon sett nära efter hvar-
andra
all verldenes väg till grafven
vandra.

Frun hvarje söndag, med enkeskick
sorgklädd i smäck och gravor,
till saliga männernas grifter gick
längst framme i kyrkans kor
att offra suckar och böner långa,
åt hvardera maken lika många.

Men i sitt sofrum bak sänggardin
bådas porträtter hon hängt.
Der sutto de herrar med bister min,
hvarandra vaktande strängt,
så väl när frun var ute på ängen,
som när hon slumrande låg i sängen.

Julen var kommen. Fru Brita då
talte till klädtärnan sin:
Du tidigt i morgon mig väcka må,
så kärt du håller ditt skinn,
ty innan det ringer andra gången,
vill jag till kyrkan i ottesången.

Nu gaf hon makarne hvar sin blick
och sjönk med en suck i bädd.
Men tärnan så lätt icke hvila fick,
vid brasan höll hon sig klädd
och såg så sömnig på bleka flamman,
tills ögonlocken tungt föllo samman.

Elden småningom falnade ut,
sofverskan nickande satt,
höll på att falla af stol'n och till slut
spratt upp. Ännu var det natt,
men mellan frosthvita träd — hon ryste —
ett glindrande sken från kyrkan lyste.

Att väcka den stränga frun gick snart;
bannor då blef det och gräl,
se'n bar det till kyrkan med brådskad fart,
men vred var fru Britas själ,
ty allt som närmare stegen förde,
dess mera tydligt man orgeln hörde.

De voro vid målet. Fönstrens sken
färgade snötäcket rödt,
dess yta var dock ifrån fotspår ren,
kring kyrkan var tyst och dödt. —
Då såg fru Brita på fästet klara
och sade: »Förunderligt, midnatt bara!»

Hurtigt hon fortsatte dock sin väg
och vände ekportens vred,
och tärnan följde med vacklande steg,
då frun framåt gången skred,
ty orgeln spelte och ljusen lyste,
men templet ingen varelse hyste.

Snart trädde de fram i höghvälfdt kor
att börja sin morgonbön,
då hemskt genom dallrande rymden for
ett ömkligt klagande stön,
det lät som ett verop af fördömda
i golf, i hvalf och i murar gömda.

Der blef ett prassel i hvarje vrå,
det välte i bänk och gång,
det var som när tusende storma på
en plats redan fylld och trång,
och hessa stämmor började skräna
till orgelns jemrande kantilena.

Den ädla fru Britas karlamod
icke ett ögonblick svek.
Men bäfvan isade flickans blod,
hon satt som en död så blek,
med ångstens perlor kring svettig tinning
och blicken stelnad, utan besinning.

Liksom en svällande flod sig tär
mer och mer upp öfver land,
så kom det kropplösa otygets här
närmare kortrappans rand;
tätt kring qvinnorna drog sig dess kedja,
omöjligt blef det att längre bedja.

Ty hardt invid dem hviskade det:
»Hör noga du, Brita Bååt.
Gå hem, gå varligt. Så mycket du vet,
der ute lurar försåt.
Stig midt på kyrkportens fåragaller,
för visso eljest ditt hufvud faller.

Och du, som skälfver vid gastasång,
hädan i frid dig begif,
men se dig ej om, ej en enda gång,
eljest det kostar ditt lif.
Halfdöd är du af hvad du fått höra,
stendöd skulle vår åsyn dig göra.»

Då skred fru Brita med värdigt sätt
bort från sin bildsnidna stol,
darrande klädtärnan följde så tätt,
hållande matmoderns kjol,
men just som de fram till dörren lände,
släcktes ljusen och bullret tog ände.

»Sansa och hemta dig nu, mitt barn,
midnattens sabbat är slut.
Magtlös är hin, fast han spänt sina garn,
dröj här och låt mig gå ut;
lätteligt håller jag midtelvägen
och är för nackens skull ej förlägen.»

Så frun, och vidt på gafvel hon slog
dörren till månlyst portal,
men leendet på hennes läppar dog,
och skräck i hjertat sig stal,
ty ute som dörrvakt fick hon skåda
de saligt afidne makar, båda.

Der stå de med blanka, skarpa svärd
beredda att hugga till.
Fru Britas sällskap i andarnes verld
en hvar af dem ega vill;
den mest hon sig närmar säll skall blifva,
till hämd får den andra hugget gifva.

I mögliga svepningar de stå
med ögon som kol i glöd.
Väl offret var skakadt, men raskt ändå
det handlade i sin nöd,
och blodlystna spökena fingo sig nöja
att rifva lös makans långa slöja.

Men flickan lydde icke det råd,
som hon uti kyrkan fått,
hon såg sig tillbaka af öfverdåd,
kanhända af rädsla blott,
i samma stund låg hon ömkligt krossad
under en sten ur porthvalfvet lossad.

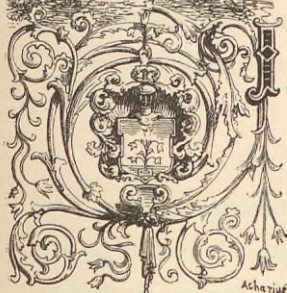
Den förr så barska fru Brita Bååt
var icke stormodig mer
och lades nästföljande jul med ståt
i makarnes griftkor ner.
Men slöjan och stenen i Engsö kyrka
sägnen om spökottan än bestyrka.

FAMILJEGRIFTEN.

SLÄGTSÄGEN.

Jag känner det lider. Snart jorden sitt lån begär af den gamle tillbaka. Kom hit, att jag må dig välsigna, min son, och hålla din hand, när jag skiljs härifrån och möts af min hänsogna maka.

Må himlen i nåd taga anden emot! . . .
Men kroppen må tio lakejer
med nya livréer från hufvud till fot
i ståt bära bort, så att grefven på Bot
ej griftläggs likt lumpna plebejer.

På hög katafalk, under ättkorets hvalf
min stofthydda, stjernströdd och prydlig,
må orubbad qvarstå, om jorden än skalf,
ty, rubbas den, blifver min salighet half,
så visst som din pligtglömska tydlig.

Min son, tänk på kistan och omhulda den,
från oro mig unna förskoning;
den gamle är trött och bör hvila sig. Men,
i fall du mig glömmes, jag vänder igen
från skuggornas fridfulla boning.» . . .

Så tolkade gubben med flämtande röst
sin barnsliga, yttersta vilja;
han pressade arftagarns hand mot sitt bröst
och log, såsom kände han hugnad och tröst
att få ifrån jorden sig skilja.

Med sonen höll åldrige tjenaren vakt
vid bädden; och ängsligt de båda
på sjuklingens tynande lif gåfvo akt,
tills detta gaf vika och dödsengelns magt
i stelnade dragen sågs råda.

Se'n firades graföl med buller och bång
och kringlor och rhenskt och krokaner
och rikligt kalas hela sorgdagen lång
för bönder och gummor och byskolans sång
och högborna män med kraschaner.

I början förnams spridda hviskningar blott
och uppbyggligt sorgliga miner,
men glädjen smög in i den affidnes slott,
då magarne fyldes, ty ölet var godt
och likaså rätter och viner.

Det var en begrafning på gammalt manér —
Gud signe den salige grefven! —
der fans äfven knaster och pipor af ler,
hvad kunde väl gästerna önska sig mer
i höstluften ruskig och däfven.

Herr pastorn i veckad kaftan, spänd och knäppt
likt tjärduken öfver en tunna,
smög undan och pluggade med sitt koncept,
hvari han Pegasen på sorgbete släppt,
i hopp att det utantill kunna.

Och klockorna ringde. I halfredigt skick
allt folket till kyrkan begaf sig.
Der började sången vid klockarfars nick,
och visst lät den falskt, likväl bättre den gick
än kyrkherdens tal; han kom af sig.

Af hundratals ljus gjordes natten till dag
i blomströdda, prunkande griften,
som ej ingaf skräck för förgängelsens lag,
men bjöd, likt en öppen, beqväm sarkofag,
till slummer från jordbanans skiften.

Når festen var slutad och hvalfdörren stängd
af ättens fideikommissarie,
blef sonliga smärtan i bakgrunden trängd
af arfslottens glans och affärernas mängd
med sterbhusets klipske notarie.

Och knappt hunno svalorna följande vår
sin helsning kring kyrkgården qvittra,
förr'n grafkoret redan bar tydliga spår,
att glömdt är i dag hvad som kärt var i går,
ty murarne började vittra.

Den unge patronen lät fröjdernas rus
beherska båd' tankar och sinne.
Han aktade ej, om den afidnes hus
stod upprätt ännu eller välte i grus
på stoftet, som gömdes der inne.

Man följde exemplet, som husbonden gaf,
och vände sin kappa för vinden.
Den gamle betjenten var mjuk som en slaf,
höll inne med talet om saknad och graf
och skydde för kyrkogårdsgrinden.

Det regnade stridt ifrån morgon till qväll,
så bäckarne liknade strömmar.
Ej sol, icke måne, ej stjernbesådd pell
man såg genom skyarnes gråsvarta fäll,
som tyngde med kvalfulla drömmar.

Det menade grefven, som, hemsökt ibland
af hjertklappning, kallsvett och oro,
i sömnen drogs hän af en jättelik hand
till molnen, der de utåt afgrundens rand
i hejdlösa ringdansar foro.

Då spratt han ur dvalan med stirrande blick,
tills sansen på nytt vunnit välde,
och åter han hörde, hur urpendeln gick,
hur stormen sjöng vildt om sitt friborna skick
och flöjeln på takåsen gnälde.

En gång, när han vaknat och såg sig omkring
i kammar'n den ödsliga, vida,
begannte ur mörkret en dunkelröd ring
att glimma och bilda ett menskolikt ting,
som gled till den undrandes sida.

Allt mera bestämd blef den hemska gestalt,
och grefven satt mållös af häpnad
och kände kring hjertat så isande kallt,
då synen till anletsdrag, klädnad och allt
tog faderns, den bortglömdes, skepnad.

Med uttryck af sorg i de vissnade drag
stod vålnaden, lyftande handen,
och qvidde med stämma så klanglös och svag:
»Ack! tro, hvad du skådar, min son, det är jag;
hvi unnar du frid ej åt anden?» —

Nu gick det för långt och blef otreflig lek,
för hårdt sattes greffen i klämma.

Han blef mer än vålnaden hålögd och blek,
for ned under täcket och ringde och skrek,
nog högt för att gengångarn skrämna.

På gafvel flög dörren, betjenten kom in,
fullt klädd och med ljus redan tända,
hans ansigte var såsom ultramarin,
och ängsligt han sporde med gråtande min:
»Var salig herrn här ock måhända?»

Ur lakanens gömma kröp husbonden då,
men gräsligen vanställd att skåda,
ty han var, likt drängen, i ansigtet blå,
de kände ej mera hvarandra, de två,
och började storskrika båda.

Nu hade dock minne och vilja fått fart
att lyda det bud, som blef brutet.
Hur gamle herrn spökat var tydligt och klart.
Man tände en lykta och anlände snart
till grafkoret möjligt och slutet.

Med svårighet öppnades tillrostad port —
den knarrade hemskt uti natten,
men hemskare än var den fridlysta ort,
af hvilken de flödande vårregnen gjort
en pöl, fylld af unknande vatten.

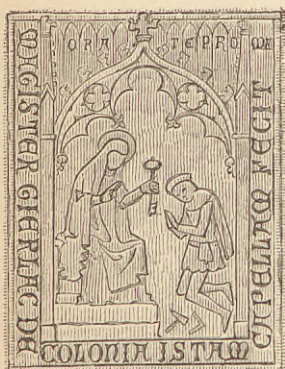
Och kistan, som vigdes åt jorden med gråt,
låg oskärad, halfdränkt och brusten,
likt sorgliga lemningar efter en båt,
som, villad af mörker och storm från sin stråt,
förgåtts ibland klippor vid kusten.

De lefvande sågo med ånger och blygd
förödelsens jemmer i grafven.
De svikit den tillit, som på dem var byggd,
och kände, att tacksamhet, heder och dygd
med rätt öfver dem brutit stafven.

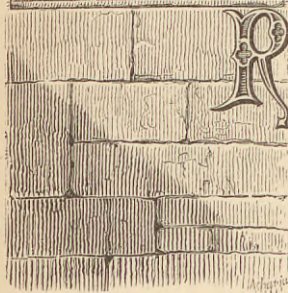
Dock hjälptes allt. Koret om midsommarn sken
i nyreparerade drägten.
Men gamleherrns vördade, gånglystna ben
betäcktes med dyrbara hällar af sten,
till trygghet för kommande slägten.

Och syndareparet bad himlen till slut
om miskund för menskliga brister.
Då plånades spöksynens blåmärken ut,
som ditintills trotsat båd vatten och lut
och salfvor och lärda kemister.

MÄSTER GIERLAC.

Redan i tvenne sekler
Linköpings kyrka man såg
halfärdig stå; det harmade
hvar kristen i själ och håg.

Ty medlen åt inbilska munkar
kastats likt perlor för svin;
de trodde, att bygga gick för sig
så lätt som att messa latin.

Då talte till domherrn Bruno
den väldige biskop Knut:
»Ditt opus blir bara ruiner,
och kassan hon tar dock slut.

Så skiljer jag dig från verket
och ger det i bättre hand,
åt mästare Gierlac, en främling
från de Germaners land.»

Nu blef i kapitlet ett mummel,
och doft bland kanikerna ljud:
»Välkommen ibland oss, o främling,
här vänta dig nesa och död.»

Men Gierlac, mästaren gode,
anande oråd alltre'n,
i korsform byggde han ställningar,
och kors högg han in på hvar sten.

Och ensam månde han aldrig
i köpstadens gränder gå;
han visste fullväl, att mördare
man lejde i hvarje vrå.

Domkyrkokoret växte,
dess tinnar stego mot skyn,
men djupare hvar dag drogos
den afsattes ögonbryn.

Nidskrifter spred han i landet,
mästarn till hån och förfång,
färdig ändå blef kyrkan
att vigas med bön och sång.

Bruno qväfdes af galla,
den onde han manande bjöd:
»Din varder jag evigt, blott hjälp mig
att vålla den hatades död.»

På kyrkloftet gick han, om natten,
ur hvalfvet en sten att slå ut,
och gillrade dit en annan,
ej signad men hornmärkt slut.

När presternas jubelsånger,
skakade templets grund,
lät biskopen kalla mästarn
att träda i korets rund.

Och honom signande sträcktes
handen, ringprydd och smord.
Då nedföll sluten ur hvalfvet,
krossande Gierlac till jord.

Hans grafskrift i kyrkan än bjuder
de fromme: »Orate pro me».
Men illsinte domherrn Bruno
får aldrig Guds anlete se.

KONUNG SVEGDER.

(TONSATT)

ed hirden drog Svegder allt
öster ut,
han red genom dag och natt:
»Jag finner nog Oden i Asgård
till slut,
der hemtar jag visdomens
skatt.»

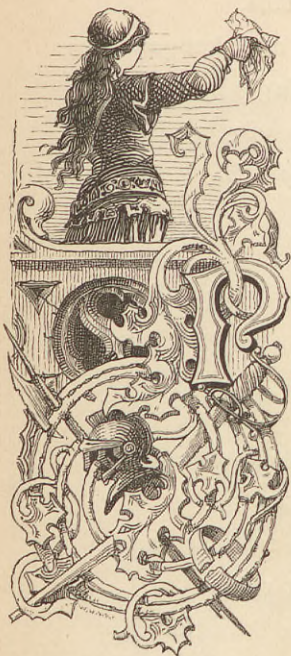
Han eggade fålen, och innan
kort

var han från följet långt bort.

»Framåt! Jag är ensam — låt gå, låt gå,
Tids nog kommer hvilan en dag;
Blott jag
Skall nu fröjden nå
Att helsas i stamfädrens lag.»

Och öster ut bar det med vilda språng
i skogsdjup, fast stig ej fans,
der hördes blott ugglornas klagande sång,
der glimmade irrbloss i dans.
Snart störtade springarn, men kungen drog
sitt breda slagsvärd och log:
»Dess bättre, nu banar en väg jag lätt:
man Oden skall söka med stål.
Mitt mål
är den starkes rätt;
den segrar, som motstånd ej tål.»

Ett kummel stod hejdande vandrarns fart;
djerft välte han mossig sten.
Ur djupet förnam då den rastlöse snart
en underbar sång och ett sken.
Der hamrade dvergar med konstfull flit
och lockade: »Svegder, kom hit;
den gamle bor här; för din klara blick
här Asgård, det sökta, du ser,
kom ner!»
Dårad kungen gick,
men — upp kom han aldrig mer.

TROHET.

(TONSATT.)

edro drog bort från borgen.
Inez i tårar sam.
Riddaren log åt sorgen,
sjöng så från skeppets stam:
»O, Guadalquivirs stränder,
aldrig jag återvänder,
jag eder mer
ej ser.»

Inez gick öm och trogen,
längtande till sin vän,
frågade myrtenskogen:
»Kommer han ej igen?

o Guadalquivirs stränder,
om snart ej hit han länder,
en graf af er
jag ber.»

Arm kom hidalgon åter,
falskt hade hoppet blänkt.
Inez ej mera gråter,
hon åt en ann' sig skänkt. —
O, Guadalquivirs stränder,
sällan vid er det händer,
att sorg och tro
der bo.

FRÅN KORSTÅGEN.

(TONSATT.)

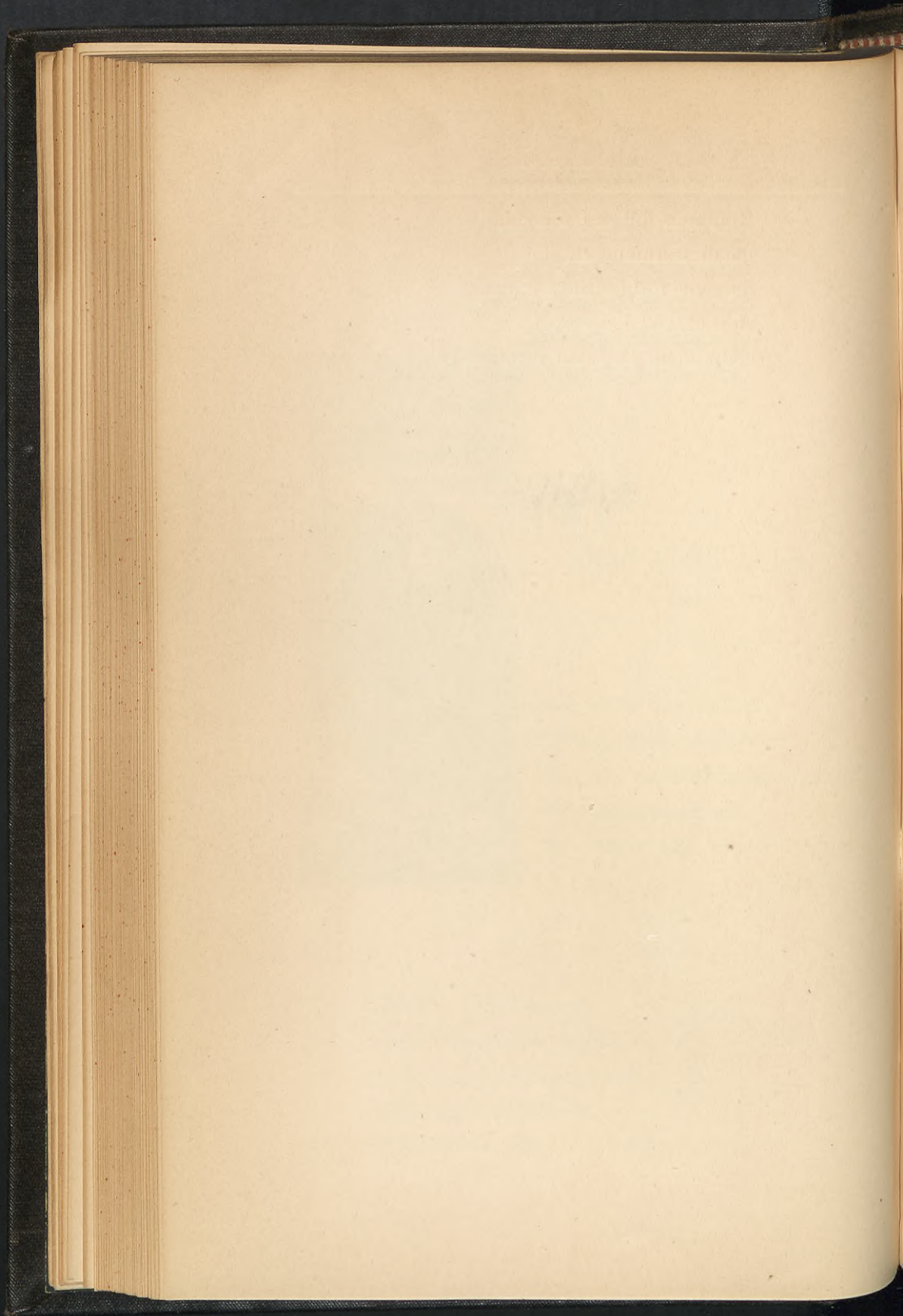
U

gglan hotar från linden
Alfhild i höganlofts bur:
»Klähvitt! din älskling skall stupa
vid Jerusalems mur,
när solen går ned i heliga
landet.»

»Moder, saliga moder,
hjelp i helgonens namn,
hjelp mig Jerusalem hinna,
kläd mig i dufvohamn,
förr'n solen går ned i heliga landet.»

Riddaren föll vid sin fana,
innan stormningen slöt.
Snöhvít, förblödande dufva,
störtade till hans sköt.
Och solen gick ned i heliga landet.

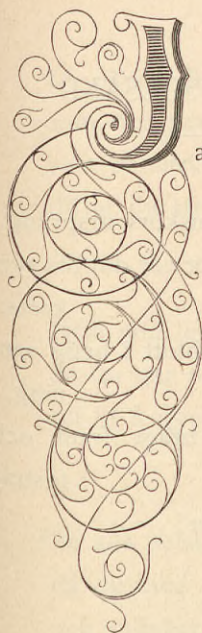

SMÅDIKTER.

SEVENTH

TILL CARIN.

Jag gjort, hvad djerfve spelarn gjort
vid gröna klädets ram:
min lycka sattes på ett kort —
på hulda hjerter dam.

Och lyckan kom och varar än,
hon gjorde vargen tam. —
O! skydde nådigt himmelen
min hulda hjerter dam.

Af friden uti hennes blick
jag sångarlust förnam,
och frukten, som ur fröet gick,
är din, o hjerter dam.

EGYPTISK SOLSÅNG¹.

ell dig, o sol, alla menskors ursprung,
gud, ²Horus, ³Atum för vår dubbla syn-
krets,
dig, gud, som lefver blott i helig san-
ning,
som alla väsenden bragt fram och
fostrar
så människor som djur!

I gyllne ögat framter han sig synbar
som himlens herre, herre öfver verldar,
som allas alstrare i höjden, djupen,
som alltets herre, danare af gudar.

I höjden konung, skarorna han anför,
i spetsen går han framför alla gudar,

han, dubbelkretsaren från tidens början,
han, som i tidens morgon sjelf sig skapat
och ständigt fyller upp sitt värf att skapa.

O, Atum, dig de prisa, gudar alle,
som den der rena menskosjälur danat,
som palmträts herre, högsta kärleks ande,
då ut du strålar lif åt menskobarnen.

Intill min lefnads afton jag dig prisar,
då du går ned, och ned med dig jag sjunker
till lif å nyo.

⁴Se alla solskepp simma fram i glädje,
då de med dig befara oceanen
och salighet beskäres dem dig tjena.

Men, slagen ligger för ditt ögas strålgans,
för himlaljuset den, som djerfs dig motstå,
⁵apophisormens fart af skenet hämmas.

Skön är din nedgång. Hjertat det hugsvalar,
då aftonsolens glans gjuts öfver bergen.

Då skiner du för gamle, ⁶gode guden,
då strålar ljuset bland de dödes skuggor,
och deras ögon se din härlighet.

De, som i djupa, tysta grafvar hvila,
utsträcka armarne, din magt att prisa.

Och de, som bida vester ut, de jubla,
när du till vestern dig i strålskrud närmar.

Och de, som bo i Hades, känna glädje
då öfver sina hufvud de få se dig.

Ej kunna gudar bringa fram sig sjelfva;
du är allena den, som har dem alstrat.

Se, du går upp, och hvad de lidit glömmes,
se, du går ned, ned går du att dem smeka.

Och när du nalkas, börja de dig prisa,
ut mot din farkost sträckas deras händer.

O sol, han härlig är i alla tider,
din nedergång bland aftonrodnans kullar!

Gif, att min ande må der borta dröja,
att öfver mig ditt ljus må glänsa evigt,
att jag i deras krets må solen skåda,
i deras, som med klarhetens fulländning
i fjerran vestern stånda inför guden
och skaparn af allt godt, allt skönt och ädelt.

Anmärkingar.

¹ Denna solsång är författad och undertecknad af tempelskrifvaren i Thebe, Apherumenes, 1400 år före vår tideräkning. Den egyptiska titeln är: Hymn till solen, då han (sv. hon) går ned i himlavestern; af en fullkomnad (= afliden), hofmästaren i kungliga fruntimrens hus, Pakemsi. Öfversättningen är efter Brugsch' tyska tolkning. ² Afton-solen. ³ Morgonsolen. ⁴ Solen framställdes seglande i ett skepp öfver himmelens ocean. De saliga andarne omgäfvö henne i mindre farkoster. ⁵ En drake, som förföljde och ville uppsluka solen. ⁶ Hades, skuggornas boning, troddes ligga under den platt formade jorden. När således vestersolen försvann, gick hon upp för de döde.

MISANTROPEN.

TILL EN IGELKOTT.

u lilla djur,
helt fredlig är ju din natur;
men ve den hunden, som dig naggar,
han känna får, att du har taggar.

Min igelkott,
må jag som du mig värna blott,
då sammanvarons pina stundar
med vänner eller andra hundar.

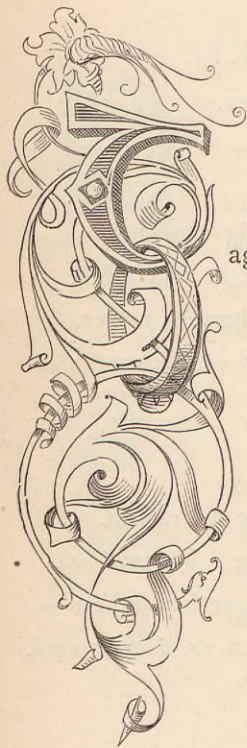

GIF AKT!

(TONSATT.)

Äfven han gör sig så söter,
falsk och elak är han ändå,
stackare den honom möter,
derföre: akten er, flickor små.

Amor är värre än räfven,
eld han tänder i hjertats vrå,
roflysten smyger han äfven —
akten er, akten er, flickor små.

VÅRDTECKNET.

ag, älskade, gyllene ringen,
hans rund ju på evighet tyder —
och trohetssymbolen dock lyder
förgängelsens oblida lag.

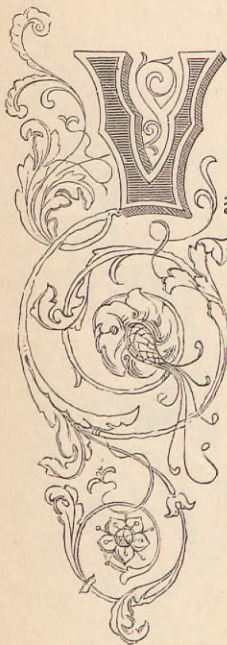
Vår lycka var anad af ingen,
hon trots skulle bjuda åt döden,
men stjernorna böjt våra öden
mot skilsmessans qvalfulla dag.

Se perlan, i guldbojan sluten,
lik oskulden snöhvit; hon dårar,
ty perlor betyda ju tårar —
af sorg blott hon vårdtecknet var.

Kring hjertat är iskyla gjuten,
bort måste jag — stunden är inne.
Du hulda, tag ringen: ett minne
från hänsvunna, saliga da'r.

VID STRANDEN.

(TONSATT, DUETT.)

änliga vindar
smekande fara
fram genom tallskogen,
luften är mild.
Aftonens stjärna
strålar så fager,
speglar i dallrande vågor sin bild
Lyckliga bölja,
finge jag följa
dig till den strand,
dit du lekande far,

ej du tillbaka
kunde mig locka,
frivilligt fången jag stannade kvar.

MISSMOD.

(TONSATT.)

u hårda! En tillflykt jag känner
från bojan, hvari du mig band:
när längtan mitt hjerta förbränner,
jag vingarne, flyende, spänner
till drömmarnes saliga land.

Der ser jag dig leende åter,
jag trycker din älskade hand,
af svallande känslor jag gråter,
de qual du mig gjort jag förlåter,
i drömmarnes saliga land.

Men sällheten hägrar ju bara
och undflyr det verkligas strand —
Må vakande lifvet då fara,
din älskling jag evigt vill vara
i drömmarnes saliga land.

FÖRKLARING.

(TONSATT.)

Tror du jag sjunger med glädje?
Ack, hvad du dig då bedrar.
Jag sjunger, ty mitt hjerta
till tröst ej annat har.

Tror du förnöjelse bringar
ögat och munnen att le?
Nej, löjet döljer tårar,
dem ingen bör få se.

Låt mig den visan då sjunga,
som du mig lärde en gång.
Snart skall nog hjertat kallna;
då tystnar ock min sång.

TRÄGEN VINNER.

(TONSATT.)

Mins du första gången,
just der bäcken flöt
såg jag dig, blef fången,
glömde fatta stängen
och föll ifrån spången —
ack, hvad du var söt.

Andra gången sedan:
månen silfver göt,
men jag var i nedan,
då du kom, emedan
nyss jag stjelpt med slädan —
ack, hvad du var söt.

Mins, hur se'n på balen
stapplande — mitt nöt —
jag med dig i salen
föll, slet af dig sjalen
och blef nästan galen,
ty du var så söt.

Svårtadt blef mitt rykte. —
Till ditt hulda sköt
du en annan tryckte,
jag mig mördad tyckte,
håret af mig ryckte —
du var grym, men söt.

Kal må hjessan blänka —
dig ock sorg ej tröt —
unga vi oss tänka
nu, då du vill skänka
mig din hand — som enka
alltid lika söt.

SARABANDEN.

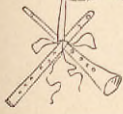
(TILL GAMMAL DANSLÅT.)

(Maestoso:)

igor ljuda, flöjter lifligt mana
att begynna sarabanden:
stolta fröken, jag ju svor er fana;
räck mig gunstigt fina handen,
huldrikt mig benåda
dans med er att tråda;
jag af ärans höjd då hinner randen.

(Appassionato:)

Signe, Signe, stungna hjertat klappar,
blöder bakom kalla orden.

Hör mig, eljest allt mitt mod jag tappar,
glädjelös för mig blir jorden.
Skall väl dig jag mista?
O, låt isen brista,
om du ej till is förbytt är vorden.

(Allegro:)

Gigor ljuda, glädtigt flöjter mana
att begynna sarabanden.

Hulda, evigt följer jag din fana,
se'n du kärligt räckt mig handen.

Lyckosamt vi båda
skola dansen tråda,

Hymen väntar oss vid myrtenstranden.

EPIKURÉEN.

(TONSATT.)

åt ej sorger ditt sinne betunga,
vill du andas, så jaga dem bort:
upp! att älska och dricka och sjunga
och skratta åt lifvet — det är ju så
kort.

Vill du kanske på framtiden grubbla,
är det hoppet du litar dig till?
Ha! då famlar du efter en bubbla,
med sådant din dyrbara tid ej för-
spill.

Är det forskningens, sanningens strimma,
som skall lysa din mörkrädda själ?
Gå då, barn, gå! Lek blindbock i dimma
och tro, att du nyttjar minuterna väl!

O! nej, gosse; vid glaset dig trygga,
har du tömt det, välan, tag ett nytt:
då först hinner du sällhetens brygga,
till rosor tycks då hvarje törntag förbytt.

KONSTNÄRENS VÅRSÅNG.

öm ditt glas till sista tåren,
måla, svärma, dikta, sjung,
gläds åt våren, medan du är ung;
ungdom flyr ju snabbt som våren.

När du se'n i mannaåren
känner konstens sommarkraft,
mildra den i drufvors ljufva saft,
drick en vänlig skål för våren.

Hösten följer snart i spåren,
sådden sina frukter bär;
om ock skörden föga riklig är:
sucka ej, men drick för våren.

Vinter blir, men frost i håren
ter ej frusen konstnärs själ.
Gamle, vill du än det sköna väl:
drick för minnet, drick för våren.

Nej, konstnär, mins: ditt lif och dina öden
de togo ju ett irrbloss för ett bål.

Så längta, sök och sträfva. Efter döden —
men icke förr — du kanske når ditt mål.

KARMIN.

u granna fjäril der med purpurvingen,
du söker sol blott, färg och rosendoft.
Lik konstnärn är du, oberörd af
tingen,
som höljda stå i hvardagslifvets stoft.

Han dväljs som du i högre regioner,
bekymmerslös, att afton blir en gång.
Dock, mera rik än du, han eger toner
ej blott i färgers glans, men ock i
sång.

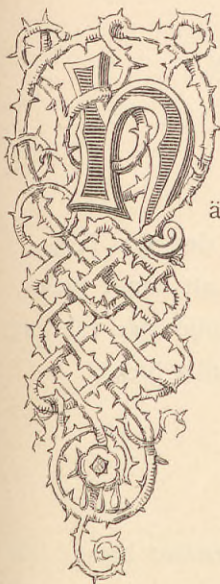
Kom fjäril! Öfver jordens små bekymmer
till fantasiens lustgård bär vår färd,
der glömma vi vår nöd, när qvällen skymmer,
och hemta lifskraft från det skönas härd.

TILL ALBANO.

är morgonsolen göt sin flod
af arla purpursken
på gamla Thebes kungastod,
då klang den hårda sten.

Så glansen, från din »Madeleine»
han har ej Memnon väckt
men stämt till klang en annan sten:
en gammal arkitekt.

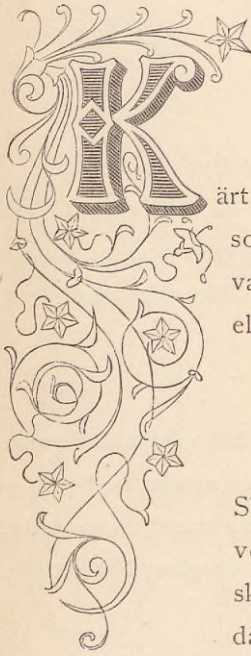
HÖSTVISA.

(TONSATT.)

ärliga sommar, hvi flyr du din kos,
sjunkande sol, är du trött vid att lysa?
Gå icke bort! Daggens perlor då frysa,
glädjen förtvinar likt vissnande ros.

Bäfvande hjerta, hur våldsamt du slår,
oroligt, såsom den svallande bölja —
vill du den vänliga dagstjernen följa?
Lugna dig, ännu en gång blir det vår.

Saknar du ungdomens harmlösa tid,
räds du att dö, liksom blomman om hösten?
Fly då till himlen, der väntar dig trösten:
eviga vårdagars saliga frid.

SJÄLSLUGN.

(TONSATT.)

ärt är lifvet, sträng den visa lag,
som förbjuder oss att annat tycka,
vare sig att molnhöjd står vår dag
eller strålande af stilla lycka.

Skönt är lifvet, harmlöst barn i lek
vet det ej, men känner det i blodet;
skönt är ungdomsvårens friska smek,
då till ädla bragder sväller modet.

Skön är striden, när med mognad själ
medelålderns kraft i hvirfveln kämpar,
men, för hjertats och för slägtets väl,
hemmets helga blodsband ifvern dämpar.

Skönast är dock, när från verdens larm
ålderdomen vänligt afsked tager,
för att lugnt, med känslan ännu varm,
njuta äran af sin vunna lager.

TILL INTENDENTEN NYSTRÖM.

(MED HANS SYSTERS PORTRÄTT.)

ins du väl »Brända tømten»
och barndomens harmlösa tid,
då endast lekarne störde
flärdfria hemmets frid?

Mins du, när livvets stormar
mig hotade sedan med nöd,
huru du städse mig varit
ett troget broderligt stöd?

Mins du, hvad godt du gjorde?
Nej, en gång skedt, var det glömdt
likasom barnålderns löjen. —
Endast hos mig är det gömdt.

Tacksam den gamla nu kommer
och helsar »Pehr Axel» och ler
och talar om »Brända tomten»,
men icke om stormar mer.

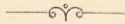
FRAGMENT.

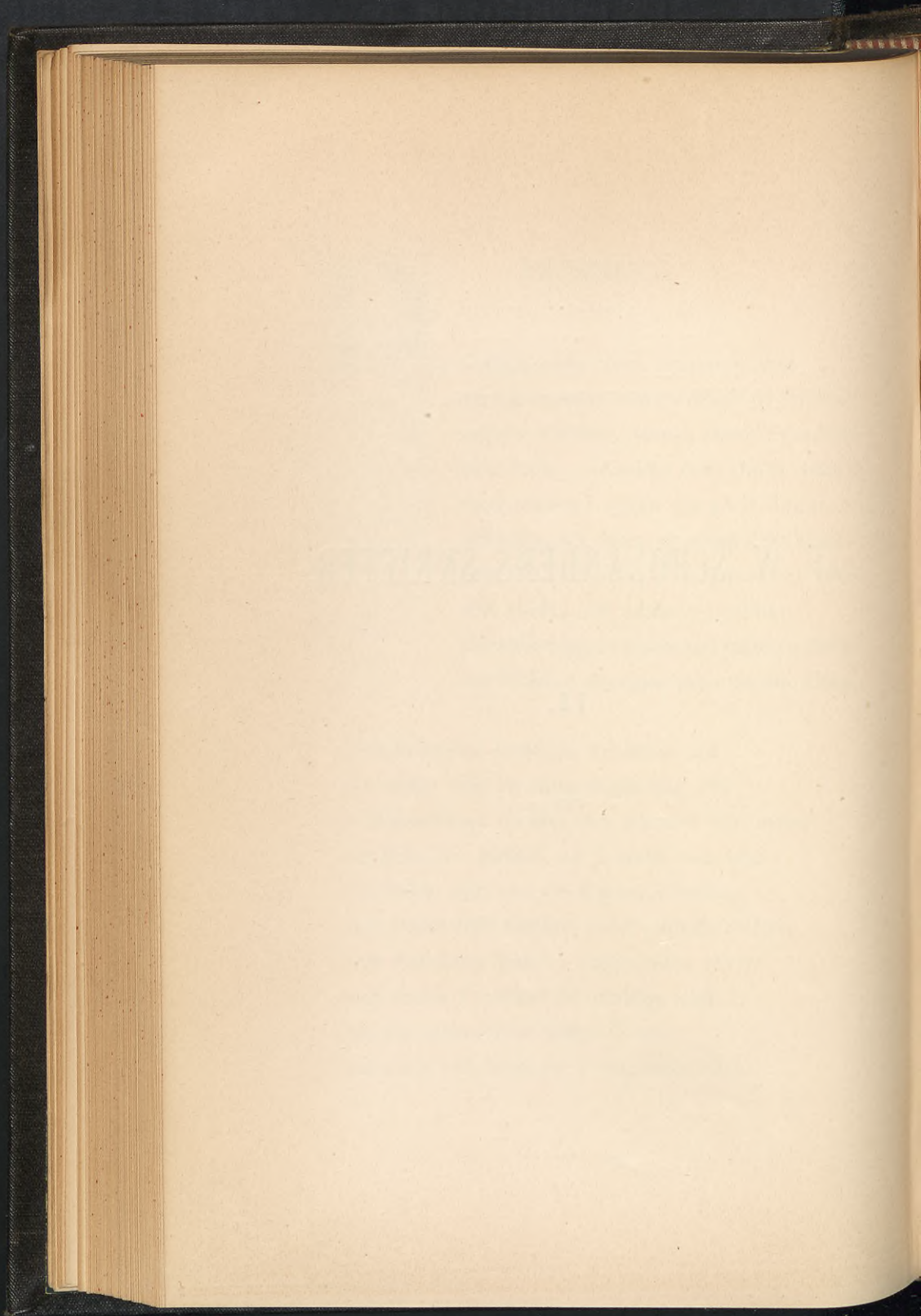
u härliga ande, som Skaparen satt
att vårda hans synliga afbild på jorden,
att lysa vår färd, om ock afton är vorden
och väcka, när sekler oss inhöljt i natt;
som tänder i själen ett ädelt begär
att söka, att dana, att älska det sköna;
som låter allt jemt, både fjerran och när,
ditt välde, det milda, oss röna;
dig nalkas jag nu såsom förr mången gång
med offer — dig egnar jag arme min sång.

I barndomens lyckliga, harmlösa tid
du redan mig lät dina engladrag ana
och moderligt tycktes din stämma mig mana
att söka din närhet, så drömlig och blid.
Du ledde mig in i de tjusande trakter,
der sagan fritt herskar med underbar spira
och fornvisan ljuder i sorgbundna takter
och andar i trollnät de dödlige vira.
Du lät fantasifröet tidigt få saft
att växa och blomma i skapande kraft.

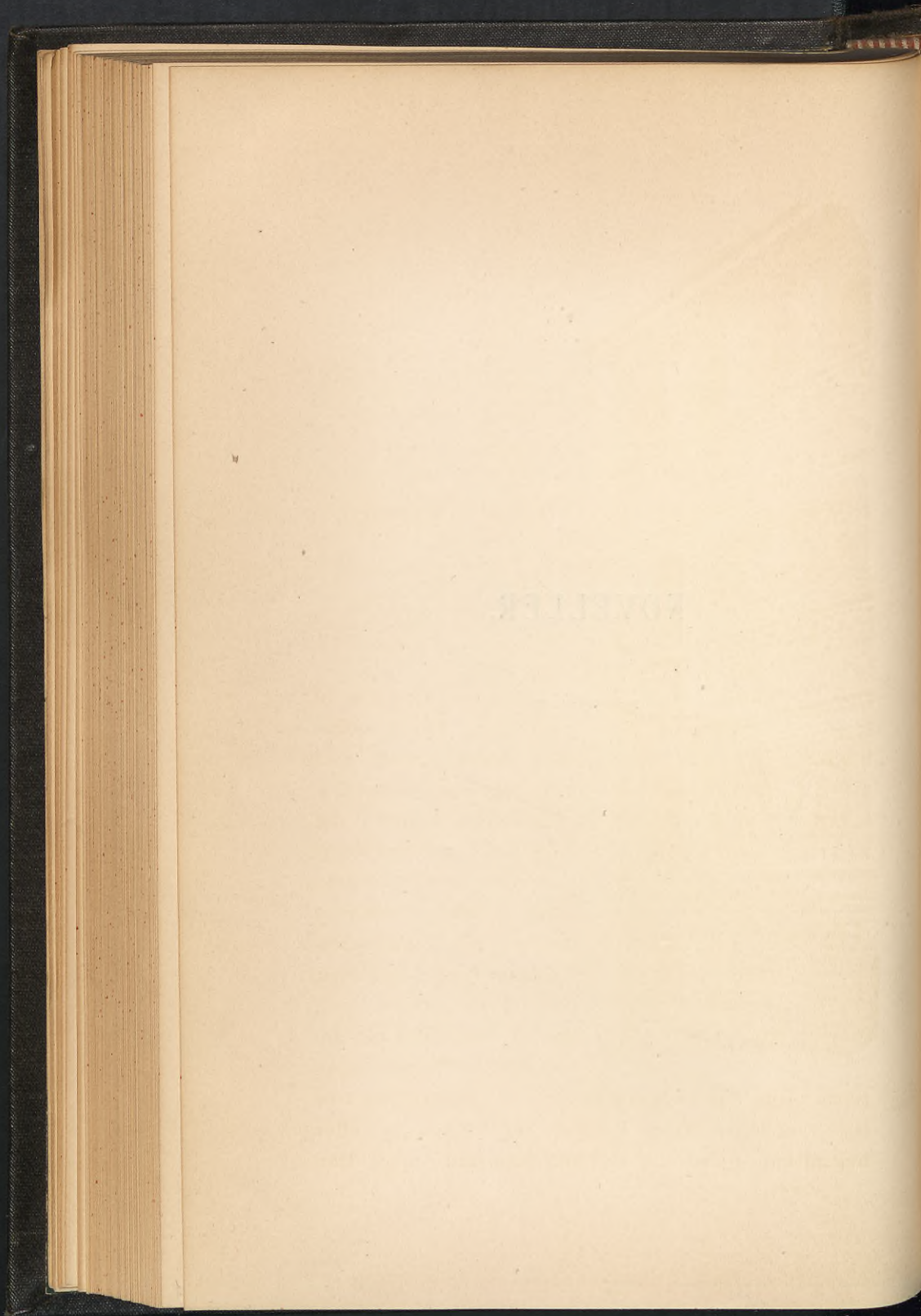
F. W. SCHOLANDERS SKRIFTER.

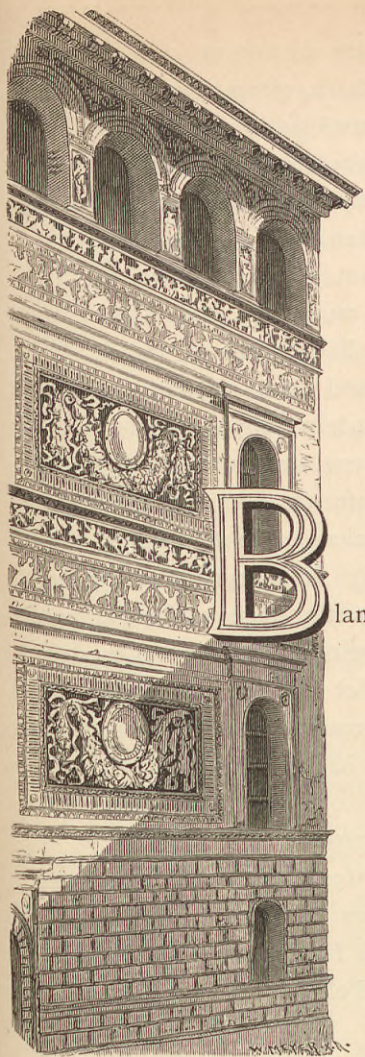
II.

NOVELLER.

CASA POLIDORO.

»O huru skön är icke pionen,
luktade han blott litet bättre.»
Ur en gammal abc-bok.

Bland den stora falangen af glada och lifliga själar, som, sammanrafsad från alla nationer, förbrödrades genom enhet i det höga målet att bland Roms mer och mindre illaluktande modeller söka ut idealet till madonnor, frälsare, englar, banditer, tarantelladanserskor och himlen vete, hvad allt annat skulle kunna upp-

repas, fans det en temligen ung — tjugufemårig tror jag — sachsare, Peter Büchler, vid hvilken jag, efter bekantskap gjord ute i Campagnan, fäste mig. Han

var, ehuru en oförbätterlig enstöring och okänd af alla, glad som ett friskt barn, sjöng hela dagen, målade lustiga scener, framställande isterbukiga kyrktjenare, utmagrade gatubarberare, gräliga morraspelare, serenadsångare i hällregn, matronor pröfvande naglarne i hvarandras ansigten, m. m.; han hade stor begåfning och var mycket flitig om förmiddagarne, mindre arbetslustig efter middagen, som alltid intogs kl. 12, men på slaget sex hängaf han sig åt de nöjen, tillfället kunde bjuda. Bland dessa skattade han högt att söka förirra sig i stadens labyrintartade kvarter emellan Corson och Tibern, och mången gång fann han der, i de trånga gatorna, jemte genremotiver, både besynnerliga och vackra arkitekturdetaljer, hvilka lyckats hålla sig dolda för de byggnåds-kunniga artisterna, som beständigt jaga efter något ej förut uppmätt och ritadt bland stadens lemningar från forn- och medeltid.

Vi träffades regelbundet klockan åtta hvarje afton hos Lepre, konstnärernas mathållare; vid en flaska vin berättade han då, i fall något ovanligt händt under dagens lopp, och visade ofta de lätta dragen af de »godbitar» han lyckats uppspana.

En afton dröjde han temligen länge utöfver den vanliga tiden, såg yrvaken ut, då han slutligen kom, och svarade tankspridd på frågan hvar han varit:

»Jag undrar, om inte Polidoro Caravaggio haft ett hus här i staden.»

På begäran om närmare förklaring gaf han blott det besked, att han funnit ett nytt curiosum i »labyrinten», och att han ville teckna det följande dag. Mot vanligheten såg han ofta på klockan, dröjde ej kvar

för att tömma vinfogliettan, utan skyndade bort med orden: »Kommer strax tillbaka.»

Men han kom ej, hvarken den qvällen eller nästa afton. Undrande sökte jag vännen i hans atelier, men den fryntliga helsningen, hvarmed hans snedmynta och enögda värdinna brukade öppna porten: »Han är der uppe», ljöd icke nu, utan sorgsen sade gumman: »Ack, käre herre, han flyttade i går.» — »Hvarthän?» stammade jag förbluffad. »Ah, hvem vet; fyra okända karlar lastade sina bårar med sakerna; sor 'Biccle' betalte hyran, nickade och gick utan ett ord till afsked — hvarthän må madonnan och alla heliga berätta. Jag stackare, som höll af honom så som min son, vet intet, platt intet.» Och dervid glänste en saknadens tår i gummans qvarsittande öga.

Se här hvad jag efter långa, fruktlösa efterspaningar ändtligen lyckades uppdaga angående min vän Büchlers öden.

»Polidoros hus» finnes verkligen och är ingenting mer och ingenting mindre än en arkitektonisk skatt. Den krokiga, mörka och smutsiga, Tiberflodens strandbugter följande gränd, vid hvilken det är beläget, ormade sig bestämdt icke ännu fram, när huset byggdes, ty hvartill skulle då hafva tjenat att gifva det ett så förtjusande yttre. Två våningar högt, med en loggia eller arkad-vindsvåning öfver dessa, samt blott tre fönsterdelningar bredt, har det i bottenvåningen en temligen rymlig ingångs- och derjemte körport. De fina, bramanteskt formade profilerna å fönsteromfattningar och lister, det långt utspringande, på kraftigt skurna konsoler hvilande taket, och de med Polidoros

mästarhand tecknade, i svart på dels röd dels hvit botten framstående ornamenterna och figurfriserna föreställande amazonstrider, hvilka fylla alla väggytor mellan fönstren och våningarne, göra den lilla fasaden till en af de skönaste man kan se. Porten leder till en liten gård med arkader, från hvilka trappan för upp genom huset. Gårdsidan midt emot ingången har en mindre port, utanför hvilken en bit naturlig och ovärdad strand afhåller det tjocka, gula, hvirflande flodvattnet från att skölja muren, som åt detta håll endast är genombruten af ett par jerngallrade källargluggar, satta i jernhöjd med den rostiga jerndörren. Utåt Tibern gifver den förfallna, mossiga tegelmuren och det trasiga ojemna taket icke något begrepp om den ädla prakt, som råder — eller rättare fordom rådt der innanför, och då man från andra stranden ser detta ruinerade yttre, kan ingen skilja det huset från öfriga tätt intill det samma utåt floden vettande, usla boningar för ättesöner af verdens beherskare, de gamla qviriterna.

Då Büchler under sina forskningspromenader råkade in på den öde gatan, undrade han öfver der rådande tystnad, emedan eljest är i Rom vanligt, att ju fattigare kvarter, dess värre väsen. Högljudda ordvexlingar, skrikande barnungar, klirrande tamburiner ljuda från armodets hem, och så länge dagen varar, är detta förlagdt till sjelfva gatans område, hvarest allt möjligt sker och uträttas. Men här var tyst som i grafven. Flera af husen åt flodsidan voro utan både portar och fönster, så att deras beboende skulle varit förenadt med allt för fri tillgång på malaria; och om än de tarfliga byggnaderna på gatans andra sida icke

voro i så öfvergifvet skick, hade de dock både dörrar och fönster stängda och tycktes obebodda.

Porten midt emot den prydliga fasaden var dock icke läst, hvilket målaren undersökte för att möjligen komma högre upp och finna utväg att bättre än från den trånga gatan beskåda de af tiden här och der anfrätta orneringarne. Försöket lyckades äfven. Uppför en dunkel, förfallen trappa nådde han första våningen och såg ut genom förstugufönstret, midt öfver till Polidoros hus. Förvånad märkte han då, oaktadt perlemoskimret på de små gamla glasrutorna, att gardiner i rika veck fylde mursmygarne innanför dem; och vid nogare betraktande tycktes dessa draperier vara af enfärgad, storblommig sidenbrokad. Detta väckte spejarens nyfikenhet, och han sprang uppför trappan till öfre våningen för att derifrån blicka rätt in äfven i grannens loggia. Men trappan var upptill stängd, och på den med en grof messingsring såsom portklapp försedda dörren satt en fastklistrad gulnad papperslapp, bärande rådet: »klappa hårdt», skrivet med stora, temligen oformliga bokstäfver.

Nå, tänkte Büchler, har jag gått upp, skall jag väl ock komma in; och dermed lät han ringen utföra en ljudelig trumhvirvel mot det i träet redan djupt nötta spåret. Det dröjde icke länge, innan en invändig klinka lyftades, och det stängda området blef tillgängligt. Der var, liksom i våningen inunder, en förstuga med fönster åt gatan, men på ena sidoväggen en dörr, hvars öfre spegel skyltade med den i Rom så vanliga anvisningen: »Studio att hyra; tala vid padronan.» Då detta alls icke innebar någon frestelse för den nu in-

trädde, fullföljde han sitt uppsåt och gick fram till fönstret, riktande blicken mot loggian. Till dennas midt emot varande öppning kom i det samma en kvinno-skepnad, som stannade, stödd mot arkadens bröstvärn, och såg uppmärksamt på den solbrända fönsterruta, som borde lik ett flor göra Büchlers, i henne inramade ansigtsdrag otydliga, på samma sätt som han ej kunde rätt urskilja uppenbarelsen vid gatans andra sida. Ty denna skymdes ej blott af det dunkla glaset, utan ock genom bladen från en vinstock, hvars krokiga stam vred sig ut från loggian och klädde nedre delen af det mossiga tegeltaket med denna svällande grönska, som tiden vet begagna till täckelse, under det hans obarmhertiga tänder knapra sönder det af växtligheten dolda. Dessutom liknade loggians inre en yppig blomsterparterr, full såsom hon var af sköna rika växter och rosor, hvilka till och med rönte uppfriskningen af vattens närhet, då rummets midt upptogs af en stor bronsvas, bärande en behagligt modellerad najad, som vred det våta elementets klara stråle utur sitt långa hår. Det hela hade en så lockande pregel, att otydligheten retade målarens tålmod, och hastigt ryckte han upp det grumlande fönstret, men tog samtidigt ett steg baklänges, träffad af blicken ur de strålände ögon, som nu ohindradt mötte hans, och tjusad af den ovanliga företeelsen. Han kände lust att hemta sig, vända sig bort, men kunde det ej. Fasttrollad stod han och stirrade, liksom för att läsa öfver och fästa i minnet hvarje enskildhet af taflan och dennas glanspunkt, den sköna flickan. Hennes drag hade ej romarinnornas rundning, utan påminde jemte den fina

vaxartade ansigtstonen om de förnåma, högättade venedianskornas formart. Det rika, svarta håret med blåaktiga glansdagrar var löst uppfästadt med ett gult sidenband, så att det lemnat frihet åt mjuka ringlar att smyga ned öfver den blottade halsen och axlarne. En svart klädning slöt med smala hängslen öfver dessa, och nedanom en, med rikt mönster genombruten spetsremsa å linnet, visade sig de ljuft rundade armarne helt och hållet blottade. Långsamt höjande dessa, böjde den okända undan en bladrik qvist, såsom skulle hon derigenom vilja underlätta det häpna betraktande, för hvilket hon var mål, och Büchler såg vid denna rörelse hennes smärta och härliga skepnad röra sig med mjukheten hos en egyptisk danserska. Det fans dock i klädseln något, som väckte hans synnerliga förundran, och detta var ett förkläde med bröstlapp, helt och hållet af blank svart färg och, så vidt han på afstånd kunde urskilja, af vaxduk. Men hvad betydde alla dessa enskildheter, hvilka, blott skymtvis iakttagna, voro bisaker för honom, som stod midt i eldstrålen från den skönas svarta magnetiserande ögon! Målaren såg ofvändt in i dem och kände att han måste göra det. Det var såsom då man nära betraktar ett litet glänsande föremål: tanken och viljan slappades. Büchler var på en gång salig och lidande. Han ville kasta sig ut i luften för att nå och omfamna den underbara synen, då denna dock samtidigt föreföll honom såsom begåfvad med Medusas förstenande, förintande trollkraft. Så stodo de orörliga som bildstoder en stund, under det den i Rom korta skymningen inbröt och ave-mariaklockan hördes ljuda från alla håll. Då vände

sig den underbara, skred långsamt genom loggian; en dörr öppnades, och då hon försvann inom den, klang det som en silfverton, klagade det som en sorgens suck: addio!

Borta var hon och med henne den dvalika känslan hos Büchler, som spratt till, under det han högt upprepade afskedshelsningen. »Går ni, utan att tala vid padronan, utan att se ateliern», gaf då en pipande, sprucken röst till svar från bakgrunden af den mörk vordna förstugan, och fram till fönstret trädde en liten spenslig man, med ett hufvud så stort, att det tycktes böra bringa honom ur jemvigten. »Ers excellens spekulerar på studion, förstår jag — funderar länge på saken, märker jag. Behöfs inte, ers excellens: förträfflig lägenhet, ypperlig dager, stillsamt läge midt i tjocka staden — man kan nästan stå i fönstret och spotta ned på Corson — och sådant pris se'n; oh! ni skall flatna; stig bara på, hitåt hitåt, här är det, här bor fru contessan Spadacadente,» tillade han pekande åt ändan af en gång, på samma sida som atelierdörren. Och den tilltalade gick ej, utan han rusade åt det anvisade hållet, så hastigt, att den krokberte dvergen förgäfves nystade i väg för att med vederbörlig högtidlighet öppna och anmäla. Målaren stod redan inne i ett tarfligt, af en romersk lampa svagt upplyst rum, föga besväradt af möbler, då betjenten hann förbi honom och försvann bakom en trasig lädermadrass, upphängd såsom de, hvilka vanligtvis tilltäppa italienska kyrkdörrar. Snart kom den lille åter, ansträngde sig för att hålla läderskynket åt sidan, och sedan han frågat främlingen om namnet, skrek han bugande:

»signor Pietro Biggle», och denne steg, eller rättare, kröp in till grefvinnan.

Stackars gamla fru! Om den grefliga glansen någonsin för henne sträckt sig längre än till namnet — ett tvifvel, som ofta är berättigadt, då det gäller romersk adel — så var denna glans nu fördunklad. Utanpå var palatset Spadacadente ej att urskilja från andra ruckel, och invändigt voro blott söndriga damasttapeter och halta, med lurfvig tagelstoppling skrytande gamla poltronor — länstolar — och dynor beröfvade taburetter i behåll. På det bugtiga tegelgolvet låg ett oregelbundet stycke gobelinstapet, framställande öfre delen af en herde och hans herdinna, jemte två och ett halft lam, såsom matta framför en stor sparrlakanssäng, och i denna kurrade en långhårig katt. Den i Rom oundvikliga, fritt rökande, trenäbbiga messingslampan, som dock brann med blott en veke, stod på ett skräplastadt bord, och vid det samma satt grefvinnan, ätande fenkolslök och bröd. Hennes grå, stripiga hår var hoptufsadt och hölls af en ofantlig kamhalfva; kring de skelett-torra axlarne hängde en till färgen något obestämd sjal; en fordom röd sidenkjortel var ovärdigt uppburen af höfterna, och fotbeklädnaden bestod endast af ett omaka par tygkängor, hvilka osnörda och med slinkande plösar jagade öga och fantasi från denna så ofta besjungna trippande del af förförelsens tempel, det, som i vanligt tal kallas qvinnan.

»Stig på, sor Pietro, stig på och sitt ned», sade den gamla. »Ni vill hyra studion, hör jag; må ske då. Obegripligt fröjdar det mig, att den är ledig nu och varit det ända se'n — — —»

»Ursäkta, fru grefvinna» — pep betjenten, afbrytande, i det han nalkades bordet och utan krus satte sig, — »ursäkta, men jag har inte nämnt priset, tjugufem scudi i månaden.» —

»Gör det samma, se här», vidtog Büchler tankspridd och räknade upp beloppet. »Jag flyttar hit i morgon.»

»Välkommen då, käre herr Pietro. Du, Gaetano, se till, att allt blir i ordning» — och med ifver lindade gumman in silfvermyntet i en på bordet liggande klut. Målaren, som längtade, han visste ej hvarthän, reste sig för att gå.

»Nej, käre herre, inte så, inte än. Ni skall väl titta in i studion åtminstone; kanhända att rummet och hvad der skett ingifver er — — —»

»Lust att arbeta som en slaf ja,» — fortsatte Gaetano ifrigt — »ja, säkert, säkert; god natt, fru grefvinna.»

Och följande betjentens vink, aflägsnade sig sor Pietro Büchler. Gaetano lyste honom ned, gaf förtroligt aftonhelsningen och stängde porten.

Målaren stod en lång stund stirrande på det mörka huset, hans hjertas hem. Allt var tyst och stilla. Klockan slog två timmar efter ave; han vandrade till Lepre.

Sömnens gud hade ingen vallmo för målaren den natten. Han gick och stökade, såsom hade det gällt att för alltid lemna både Rom och Italien. Gamla bref och ritningar brände han upp, gallrade ut bland sina saker allt som han var led vid eller tyckte vara onyttigt, packade in det öfriga, väckte värdinnan och

skänkte henne en hop »minnen», hvilka under tårar och välsignelser mottogos, men han var obeveklig att omtala, hvarthän han ämnade begifva sig, och för stolt att besvara de enträgna frågorna med en osanning. Orolig för det ord han låtit undslippa sig om »Polidoros hus», frågade han den i Rom födda och der väl bevandrade padronan, om hon kände till något sådant, men fick ett bestämdt nej till svar. Det var ju ock naturligt, då han sjelf ej hört byggnaden omtalas, utan i följd af stilen uti sgraffitomålningarne sjelf gifvit dem ett i hans tycke antagligt ursprung. Han ville försvinna, glömmas af sina ytterst få bekanta för att — för att — hvad? Den frågan gjorde han sig ej, men pånyttfödas skulle han; såsom en ny lycksalig dröm skulle Romalifvet nu taga en helt annan gestalt än förr, och ingen hade rättighet att träda honom i vägen eller fordra redogörelse för afsigter, som ännu icke funnit annan form än tillintetgörrelse af det förflutna och dunkelt hopp om det kommande.

Natten tycktes aldrig vilja sluta, och i första gryningen sprang han ut för att, innan staden kom i rörelse och möten voro att befara, verkställa försvinnandet. Detta skedde ock med tillhjälp af fyra män, dem han tog bland bönderna på piazza Navona, dit landtfolket brukar komma nattetid med sina varor.

Ängsligare än Büchler under färden genom främingsquarteren var väl aldrig någon rövvarhop, som flyende ser sig omkring efter förföljande sbirrer, och först då han kom in i gatulabyrinten, som af de bättre bland romerska folket sjelft aldrig utan gifvet ändamål besökes, än mindre bebos eller genomkorsas af ut-

ländingar, blef han lugn och lät bärarne hvila emellanåt samt anlände, utan att hafva mött någon annan än en polispatrull, till den efterlängttade gatan. Der ämnade han just bulta på grefvinnans port, då han till sin förvåning märkte, att den var oläst, liksom dagen förut, ehuru han tydligt hört Gaetano vrida till låsets dubbelkolf. Männene fingo nu helt tyst bära staffier, kappsäckar och hvad i öfrigt medförts blott en trappa upp, då det var troligt, att dörren till öfre våningen icke lemnats öppen; men då detta ju varit fallet med ytterporten, gick målaren vidare uppåt, och se — trappdörrens klinka var uppstödd med en träbit, så att hon ej kunde falla igen. Måhända hade allt detta gjorts af Gaetano, i förmodan att främlingen skulle anlända, innan betjenten fann skäligen att lemna drömmarnes förlofvade land och ikläda sig livréets tunga; kanske stod äfven atelirdörren öppen? Nej, den var ordentligt stängd. Karlarne fingo alltså ytterligare bära upp det medhafda, hvarefter de med tacksamhet emottogo hederlig betalning och skyndade bort. Büchler beslöt nu att ej störa husets lugn, som i alla fall snart måste upphöra, utan återtaga den observationsplats han föregående afton innehaft. Förr än han dock hunnit fram och öppnat det dunkla fönstret, hörde han en port i närheten öppnas och åter stängas samt strax derefter steg och flåsande i trappan, uppför hvilken sjelfve mästern Gaetano kom linkande och stod som en förstenad trollgubbe vid åsynen af flyttgodset och den anlände hyresgästen.

»Bevara mig» — utropade han — »är ni redan här, sor Pietro, och jag, som ej ännu hunnit . . . Jag sprang ut

litet i dagbräckningen till en granne, för att låna en . . . damborste, ty vår är så sliten. Låt se nu, ni går väl strax igen, bort till Cafè greco; under tiden skall allt vara klappadt och klart i ateliern.» Men Büchler förklarade sig ämna stanna samt ordna sina måltider i hemmet, tills vidare. Gubben var tydligen förlägen och blef det än mer, då hyresgästen fordrade att rummet skulle öppnas; enär dock ingen rimlig förevändning fans att hindra fullgörandet af befallningen, mumlade Gaetano något om obehagliga öfverraskningar, blängde förargad med de utstående sepiaögonen och hemtade nyckeln.

Rummet öppnades. Det syntes vara förstoradt genom en borttagen vägg, som förr afstängt en tambur, då inre delen utgjort en sängkammare, hvars alkov ännu var bibehållen i fonden. Utåt gatan var blott tamburfönstret — det närmast förstugan — bibehållet, och ett stort atelierfönster hade blifvit upptaget på motsvarande mur. Å alkovens båda sidor voro garderobdörrar. Väggarne, gråmålade, syntes hafva varit tapetklädda och slutade nedtill med en hög, väl arbetad valnötspanel, som dock blifvit illa medfaren af ålder, fukt och stötar. Ett par urblekta och fläckiga gröna gardiner dolde alkoven; ett bord, ett par gamla girandoler, ett fyrfat och några stolar syntes hafva tillhört den ursprungliga möbleringen, men dertill kom en låg divan klädd med österländskt bredrandigt tyg; framför denna på tegelgolvet en turkisk, sliten matta; vid sidoväggen stod ett sådant skåp, som målare begagna för sina färger, penslar o. d.; bredvid detta bredde ett staffli ut sina långa ben, och på detta stod en spännram med duk. Men dam och spindelväfvar,

som ostört spunnits der och hvar, visade, att rummet ej på temligen länge varit öppnadt, än mindre bebodt, och detta förhållande intygades säkrast genom den instängda, unkna och obehagliga luften der inne.

Om den nye hyresgästen under vanlig sinnesförfattning hade inträdt i bostaden, skulle denna ovilkorligen hafva på honom gjort intrycket af att vara särdeles otreflig och i hast öfvergifven, utan att föregångaren tagit med alla sina tillhörigheter; ty åtskilliga värdelösa, men dock användbara småsaker tycktes vittna, att så varit fallet. På ett bord låg en palett med penselknippan instucken i tumhålet och färger upplagda; en röd fez hängde på staffliets ena stolpe; cigarrfodral, handskar samt en bredbårdig hatt lågo under spindelväfvarne i fönstret.

Gaetano skyndade in före Büchler, sprang fram till den ena alkovdörren, stängde den och gömde nyckeln i sin ficka; kastade derefter en oroligt pröfvande blick in på den bakom gardinerna stående, ouppbäddade sängen, började fara omkring och fånga upp dvergsnäten med damborsten, och sade till målaren, som stannat vid ingången: »Ursäkta, ursäkta, det var förargligt det här; om jag kunnat tro er vara så tidigt på benen, hade allt väl varit i ordning; men, icke sant, ni går strax ut nu, medan jag — —»

»Nej, jag stannar, det gör ingenting; städa ni och hör på: Kan inte padronan ställa till så, att jag får mat här hemma? Jag är trött vid Lepre och vill lefva på italienska sättet, ni förstår? Här finnes väl något kaffehus, någon osteria i grannskapet, der lifsmedel kunna hemtas — — —»

»Åh, förstår, förstår», — afbröt tjenaren — »ja bevars, det går mycket väl an, men inte utan kontant betalning, det vill säga, för dagen; jag skall fråga grefvinnan, gënast, blott jag får ordna litet. Men» — tillade han tvekande — »hur skall det blifva med linnet — lakan, handdukar? Ursäkta, men vi hafva den ordningen här i huset att -- -- --»

»Spänn upp den der kappsäcken; sådant har jag helst sjelf» — sade Büchler — »och se här tio scudi att låta padronan hushålla med så länge; skynda på nu, Gaetano.»

»Tålomod, käre herre, tålomod; om ni ej kommit så tidigt...» och dermed gick gubben mumlande till alkoven med det framtagna linnet, stänkade der inne en stund och kom ut med ett bylte, från hvilket släpade en mörk flik, som märktes af den nykomne, ehuru han ej fäste sig vid den. Den gamle lade bördan i förstugan, kom så in igen, flyttade alla de skräpande småsakerna till en hylla i garderoben och gick ut, sedan han öppnat det stora atelierfönstret. Den friska inströmmande morgonluften gjorde ett behagligt intryck på Büchler, som dittills stått drömmande; han ryckte till, rätade ut sig, strök med båda händernas utspärrade fingrar det yfviga långa håret från pannan bakåt och steg fram för att slå upp fönstret åt gatan. Men detta var igenspiakadt, och genom de dunkla rutorna syntes knappt den midtemot varande loggian. Då han otålig sökte en klarare plats på rutorna, märkte han något skrifvet, inristadt i glaset. Följande den alltid oemotståndliga driften att tyda sådana märken efter andras hand, de må bestå i blott en namnsläng eller uttrycka

ett ögonblicks stämning, läste han utan svårighet följande, på hans eget modersmål skrifna, svärmodiga frågor:

Hvarför söka och aldrig finna,
Hvarför utan hugsvalelse lida,
Hvarföre hoppas jemt och bida,
Bida, tills hjertat fått förblöda?

Denna vers skar honom i själen. Till hvilken var han ämnad, om ej till henne, som kanske just nu lät sin fängslande blick stråla mot samma punkt, hvarå målarens ögon voro riktade. Han tog hastigt en i färgskåpets öfre, halft utdragna låda liggande, hammare, bände af de sköra spikarne samt sträckte sig ifrigt ut genom det uppyrckta fönstret.

Såg han väl rätt? Var huset, midt emot, Polidoros?

Ja, visserligen: Sgraffitoorningarne funnos der, och loggian och vinrankan; men hvart hade den sorlande springbrunnen med sin vällustiga nymf tagit vägen, hvad hade blifvit af agaverna och hela den yppiga blomstergården, i hvars midt hon dagen förut uppenbarat sig, den härliga svarta rosen?

Öde var loggian, och det röda teglet framgrinade här och der under sönderfallen kalkkrappning. Dörren inåt huset var väl indragen i sina falsar, och det såg ut, såsom skulle platsen icke under årtal hafva varit af människofot beträdd.

Denna missräkning, detta underliga försvinnande hade en helsosam väckande verkan på drömmaren. Han blef förargad, utan att just veta hvem det gälde, ty att harmas på den förfallna loggian och hennes gamla vinranka, eller på de bortblåsta ljufva blommorna och den oskyldiga bronsnymfen, lönade ju icke mödan.

Än omöjligare var ju att våga en tanke af ovilja mot de der stjernetindrande ögonen och deras herskarinna, hon, som klagat fram ett så smältande: Addio, addio! Ja, hvarför tog hon detta farväl; var det icke ett förbud till hvad som händt?

En konstnär utan tålmod kommer aldrig långt, ty utan den dygden förgår samvetsgrannheten i det som alstras, hvilket, om det skall stiga i värde, måste omhuldas med oafflätlig faders- för att ej säga moders- kärlek, och hvad är denna utan tålmod? Büchler hade mer än detta, han var ihärdig ända till envishet, när det gälde motgång, och då han just nu kände sig utsatt för en sådan, tog hans sinne igen den så hastigt förlorade spänstigheten. Han stängde gatufönstret, såg sig omkring i ateliern, och nu först fäste han sig vid denna. Rummet var ej trefligt i sin blandning af prakt och fattigdom, så att särskilda bevekelsegrunder måste hjälpa att öferskyla det bristande. Och då sådana ju funnos, började målaren att ordna sitt nya hem.

På väggarne uppsattes några af dessa gamla gobelinsstycken och brokiga medeltids eller österländska tapettyg, hvilka blifvit så begärliga för dem som sköta penseln; gamla vapen, några venezianska glas, påbörjade taflor och en mängd studier bidrogo att gifva rummet den erforderliga atelierkaraktern; men när stafflierna skulle resas, stod den gamla ställningen i vägen, och för att flytta denna ut i förstugan tog Büchler ned den derå ställda, dukförsedda blindramen. Denna befans då utgöras af två emot hvarandra ställda, påbörjade målningar, af hvilka den ena var en studie af Polidoro-loggians löfbekransade arkad, den andra

deremot ett utskrapadt porträtt, hvarå ett hufvud å nyo blifvit uppritadt med krita, och ehuru dragen blott voro flygtigt antydd, tillkännagåfvo de dock tydligen, att konstnären med dem åsyftat den, hvars dragningskraft åter gjort studion bebodd. Den nye innehafvaren kände ett styng af svartsjuka i hjertat och ville i första rörelsen trampa sönder bilden, men han besinnade sig och stälde honom mot väggen. Derefter hängde han in sina kläder i den tomma alkovgarderoben, och då han ej medfört något målarskåp, öppnade han lådorna i det som förut fans; de voro fulla med kvarlemnadt skräp, gamla penslar, torra färgtuber, oljekoppar, nedsölade, styfva palettorkningstrasor, bitar af ritkol och kriter, palettknifvar, spik och nubb, till en del fastsittande i utslagen och torkad fernissa, som äfven segnad fans i flera flaskor — korteligen: det innehöll fullkomlig ersättning för de dyrbarheter af samma slag, dem han lemnat i sin förra atelier. Den öfversta lådan var dock läst, och då han behöfde denna till inläggning af papper, försöktes öppnandet medelst några små nycklar, hörande till flyttade saker, och det lyckades. Lådan hade en sned öfverbotten, klädd med suddigt grönt skinn, och innehöll bläckhorn, pennrum och sanddosa vid inre sidan. Büchler drog ut den lilla pulpeten, som tydligen var afsedd att vid begagnande ställas på skåpet, och då han öppnade dubbelbotten, tjenande till pappersrum, lågo der inne några skrifna blad i brefformat. Versen på fönster-rutan visade samma stil; denna vers, porträttet och nu första breffraden, hvarå ett ögonkast uppfångade: »Tillbedjansvärda signora» — det hängde allt tillsammans,

det var ju klart som dagen, och lika naturligt var, att det skrifna måste läsas. Här var dock italienska språket begagnadt, men på ett sätt, som icke gick väl ihop med grammatikans fordringar. Büchler började således:

»Tillbedjansvärda signora!

Har ni då intet hjerta? Huru länge skall jag vänta på uppfyllandet af de ljufva löften jag erhållit . . .»

Mera stod ej på det bladet, som af målarens darande hand slungades utåt golvet. Han tog ett annat:

»Tillbedjansvärda signora!

Hela natten har jag fåfängt väntat er; högt stod månen på himlahalvet, ett kallt vittne till mina qual, kallt såsom ert trolösa . . .»

Och sedan var det slut. Bladet gick samma väg som det första. Büchler var ursinnig, då han tog det sista arket:

»Tillbedjansvärda signora!

Efter hvad som skett och efter så många emottagna otvetydiga bevis uppå er genkärlek bringar jag er det sista, det högsta uttryck af . . .»

Ej heller detta bref var afslutadt. Det syntes på gjorda ändringar och öfverstrykningar, att dessa lappar voro endast utkast, och detta så mycket säkrare som ännu ett par blad med samma början, men förr öfvergifna, anträffades. Det funna var dock nog: en uppblössande qualfull flamma, sedan kärleksmöten, oro, svikna löften, till sist segerjubel, tacksamhet . . .

Och hvem gälde allt detta? Det kunde ej gifvas mer än ett svar på den frågan. *Henne* gälde det, den sköna grannen, tjuserskan med de falska, glänsande, svarta diamantögonen. Büchler samlade papperen och

sökte släcka sin hämdlust genom att rifva dem i små bitar. Sedan öppnade han förstugudörren och ropade Gaetano.

Den gamle tjenaren kom efter en liten stund långsamt in, balanserande med en stor rostig bricka, hvarå frukost blifvit uppdukad åt hyresgästen. Det serverade var snyggt, och kärlen syntes nya. Gaetano stannade ett ögonblick och såg sig förundrad omkring. Sedan han satt bördan på ett bord, bugade han sig: »Ack! sor Pietro, så fint, så fint! Sade jag icke att maken till studio fins ej i hela Rom. Se här er frukost; grefvinnan helsar och säger som jag: god appetit! Befalles något mera?»

»Ja, vänta litet», blef svaret, och målaren angrep med ungdomlig lust de prosaiska medlen för att uppehålla den eteriska andens lekamliga hydda. »Säg mig, hvem bor här midt emot?»

Tjenaren spärrade upp tekoppsögonen och såg enfaldig ut, i det han långsamt upprepade: »Midt emot, der, i huset midtemot, med loggian? Der bor ingen.»

Nu blef det sor Pietros tur att visa förvåning, men denna var blott ögonblicklig och öfvergick till harm. »Ingen? Hvertill skall den osanningen tjena? Hvem är den unga signoran, som brukar stå i loggian bland blommorna, jag önskar veta det för granskapets skull, förstår ni. Det kan ju ej vara någon hemlighet att gömma på.»

Då vaggade gubben närmare bordet och sade sakta: »Käre sor Pietro, tala ej på detta viset, och bry er ej om granskapet. Här har ni ju så trefligt och hyggligt. Om ni blott har pengar till hvad ni behöf-

ver, skall ni må såsom perla i gull. Men bry er ej om grannarne, ty det finnes inga sådana, åtminstone ej i det der förgjorda kråkboet midt emot. Låtsä ej se det, tala aldrig om det, eljest spår jag att ni råkar i olycka, och det vore synd om er, ty ni ser så hygglig ut; ni är god och frikostig. Förakta ej mitt råd, käre herre; tänk aldrig på det der granskapet!»

»Hör på, gamle narr, sådant pjoller duger ej med mig. Ni borde blygas att komma fram med edra galenskaper. Se här» — och Büchler höll fram utkastet till qvinnohufvudet — »hvem är detta?»

Gaetano såg förvirrad ut. »I alla helgons namn, hvarifrån kommer . . . nej, jag vet inte, jag känner inte.»

»Godt; det stod dock på staffliet här, och jag har sett originalet, i går, der inne i loggian.»

»Herre, herre, akta er, säger jag. Förlåt, huru länge tänker ni stanna i Rom?»

»Jag — för alltid, om det gäller, men hvad hör det hit? —»

»Men från palazzo Spadacadente flyttar ni väl snart, tänker jag.»

»Det få vi se, icke lär det dock ske snart, min gubbe, derpå kan du lita.»

»Då måste jag för er egen skull tala om, hur det gick sor Francesco, er landsman, som bodde här för två år sedan.» — Büchler spetsade öronen. — »Han var en ung, hygglig man, liksom ni, men inte så vacker, och litet fattig var han ock; utan vänner och bekanta, tyst och stilla och fallen för att hvila sig. På den der divanen, som var hans, satt han i början dagarne i ända och funderade. Efter någon tid gjorde han mig

just samma fråga, som ni redan framställt, och blef, liksom ni, ond på mig stackare, då jag ej kunde svara annat än sanningen, rena sanningen. I fönstret stod han sedan timtals och bråkade emellanåt med mig, att jag skulle skaffa honom in i det stängda huset, eller göra honom bekant med invånarne, hvilka aldrig funnits. Madonnan vete, om någon ens rör om det gemena hybblet. Så förgingo några månader, allt längre och längre tid stod han och blängde genom de solbrända rutorna eller i öppna fönstret, och en gång varnade jag från gatan, hur han en månljus qväll kastade in ett bref i loggian. En annan natt väcktes jag af buller, då trappdörren öppnades. Det var sor Francesco, som smög sig ut, och från förstugan såg jag honom göra fåfänga försök att bända upp grannhusets port. Det är ett förbannadt hus, ett olyckligt hus, som borde rifvas ned, jemnas med jorden, ty det har i alla tider varit illa känt — åtminstone allt sedan grefvinnan och jag för tjugu år sedan måste taga in i den här sista kvarlefvan af familjen Spadacantes egen- domar. Nå, sor Francesco blef allt magrare och magrare, allt fattigare och fattigare — han gick aldrig ut och fick aldrig besök eller bref. Slutligen, en morgon, då jag bar in hans klena frukost» Gaetano tystnade. Hans åhörare hade med spändt intresse följt berättelsen och utbröt, otåligt manande: »Nå väl, än se'n då?» Den gamle ruskade sitt oformliga hufvud och såg ned på de torra, knöliga fingrarne, hvarmed han sakta trummade på bordshörnet.

»Ja, det gick illa; det må alla de heliga veta. Rummet var tomt och alkogvårdinen nedsläppt, emot van-

ligheten. Jag ville väcka den sofvande och stack hufvudet inom förhänget, men der fans ingen. Sor Francesco ropade jag — intet svar. Då gardinen dragits åt sidan, syntes blod på hufvudkudden, och då jag skulle lyfta sängtäcket, squalade en blodström från det ned på golvet. Men borta var Sor Francesco, tokig hade han blifvit, och hvart han tagit vägen vete himmelen; vi hafva aldrig funnit hans spår, ingen har frågat efter honom, och hans efterlemnade saker ser ni här, det var allt hvad han egde, stackars gosse.»

Büchler sprang upp: »Men polisen då, polisen?»

Gaetano gjorde den uttrycksfulla, italienska axelryckningen: »Polisen? Ack käre herre, hvartill skulle det hafva tjenat? Jo, att min gamla matmoder och jag fått krypa i kurran, och ingenting vidare. Grefvinnan rådgjorde med pastorn, hvilken, såsom ni vet, tillika är poliskommissarie i den församling han vårdar, och då han sedan gammalt känner oss tillräckligt för att ej misstänka något brott och lika väl vet, hur polisen går till väga, då det dessutom gälde en galen ensam främling, som ej var god kristen en gång, aldrig bikade, aldrig gick i kyrkan, så förblef saken tyst. Men ni, gode sor Pietro, är ju en hedersman, som ej vill göra oss ondt, och då jag sett er börja med samma besynnerliga griller som den andre, vill jag ej hafva ert förderf på mitt ärliga samvete. Derföre, följ mina ödmjuka råd, och för öfrigt, tig med hvad ni fått veta, i den helige sonens, madonnans och Josefs namn.»

Målaren spände blicken i den gamle tjenaren, som försigtigt ordnade brickans medtagna innehåll och ämnade gå.

»Vänta» — sade han — »kan jag träffa padronan?» — »Ack ursäkta, ursäkta, jag glömde ju mitt ärende för den der stygga historien. Grefvinnan frågar, om ni inte har lust att besöka henne uppe i vår loggia, der hon alltid tillbringar de vackra dagarne. Jag skall skynda mig och strax anmäla.» — »Behöfs ej.» — Gaetano rätade ut sig så godt han kunde: »Jo herre, man stiger ej in till grefvinnan Spadacadente, utan att hon vet, hvem som kommer.»

Ehuru obehagligt uppruskad af hvad han fått höra, måste dock Büchler le åt ceremoniöfvan hos en gammal dräng, som så obesväradt hade qvällen förut satt sig ned för att deltaga i den förnäma matmoderns samqväm; han ordnade sin klädsel och gick efter en stund uppför vindstrappan, som slutade med en liten plan, der Gaetano stod väntande, iklädd den i Rom ännu brukliga nästan släpande livréfracken med vapenväfda border, knäbyxor, svarta strumpor och skor med stora spännen. Hela utstyrseln var gammal, men fullkomligt oklanderlig. Han öppnade och anmälde den kommande, men steg denna gång icke sjelf in.

Åsynen af loggian var öfverraskande. Såsom vanligt bestod hon af ett temligen stort fyrkantigt rum med arkadöppningar på alla sidor, murade väggar och sparrtak. Vinrankor och murgrön klängde rundt omkring, och på alla bröstvärmurarne stodo härdiga växter i gamla blomkrukor. Den klara luften spelade in öfverallt, och himlen hvälfde sig högblå öfver castel S. Angelo, som den inträdande hade framför sig i fjerran bakgrund. Loggian sköt upp såsom ett torn

öfver de kringliggande husens tak; golvet var hvitt stuckbelagdt, och i rummets ena skuggiga hörn satt padronan. Men huru annorlunda beskaffad än den osmakliga, trollpacksartade käring, som aftonen förut emottagit målaren! Nu presenterade sig grefvinnan Spadacadente såsom en gammal verkligen ädel dam. Det grå håret var slätt struket öfver tinningarne, hjesan doldes af en spetsmössa med breda gredelina sidenband, en mycket bred äkta, gulnad spets kantade halskragen, hennes magra gestalt var höljd i en dyrbar svart sidenklädning, och gårdagens hemska skobeklädnad var utbytt mot välformade tygkängor. På bröstet nedhängde en tjock guldkedja, en stor juvel blixtrade såsom broche, och likaså bröt sig ljuset i glimmande färgspel från örringar, armband och fingrar. Dessa rörde hon flinkt på en urblekt knyppeldyna, buren af en ebenholzamorin, skönt skulpterad af 1500-talets konstfärdiga händer, men näslös. Från samma tid och likartad, här och der skadad, var den högkarmade, cornichekrönta soffan, i hvilken padronan satt, omgifven af tillhörande bord, län- och kullerstolar. Det hela hade alldeles samma gammaldags och förnäma, halft praktfulla, halft tarfliga uttryck, som man öfverallt finner hos den anrika, utarmade italienska adeln, och äfven inuti många bland de utvändigt praktfulla, men förfallna, palatsen.

»Välkommen, sor Pietro» — sade den gamla damen, med en vänlig, men värdig böjning på hufvudet — »var god och tag plats här. Ni lärer nu vara i ordning, hör jag; nå huru finner ni er? Tyst och stilla, icke sant? Det vanliga Roma-skrålet hinner oss ej, allra-

minst här uppe, der man har menskligheten djupt under sina fötter.»

Büchler var förlägen; det föreföll honom, såsom hade han flyttat midt in uti en af fader Hoffmans fantastiska historier, men oakadt den mängd af stridiga känslor, för hvilka han sedan gårdagen varit utsatt, fann han dock ett retande behag i denna plötsliga storm, som tycktes färdig att med ständiga öfverraskningar uppröra hans lugna, soliga lefnad. Han fann sig icke hugad att röra vid det obehagliga ämne, för hvars skull han önskat sammanträffa med husets hittills ringaktade värdinna, utan kände tvärt om nu ett behof att tillvinna sig den vördiga fruns välvilja. Således gälde det att med glömskans svamp plåna ut gårdagsintrycken och börja från artighetens och älskvardhetens håll, der han ingalunda var någon främling, så fort han lyckats rycka sig ur enstöringsrollen. Men under det grefvinnan framförde helsningsorden, måste hon hafva läst alla hans tankar, ty hon fortsatte: »Ni vet redan den stygga händelsen, som timat för två år se'n i mitt hus, och jag erfar med bäfvan, att äfven ni, käre sor Pietro, har något här» — hon förde pek-fingret spändt, vinkelrätt mot sin panna — »som jag ej tycker om. Ären I då alla så beskaffade der borta i de mörka kalla länderna? Min gamle hemlighetsfulle Gaetano har blifvit smittad af främlingarne, tror jag, ty allt sedan olyckliga omständigheter tvungo mig till denna blygsamma reträtt — hvarest jag endast här uppe kan visa mig för de få trogna bekanta af min rang, hvilka ännu göra sig mödan att någon gång söka upp den fordom glänsande Julia Spadacadente — har

han blifvit sig så olik, att jag stundom tror äfven honom vara litet»... och åter kom den betydelsefulla åtbörden mot pannan. »Men han är från många led tillbaka familjens tillhörighet såsom trotjenare och gör för mig möjligt att umbära all annan upppassning — hvartill jag för resten ej har råd», suckade hon. »Huruvida det nu är han, som skrämt upp er med sin berättelse, eller om ni verkligen har sådana besynnerliga griller, som han påstår, vet jag ej, dock vore det mig mer än kärt, om jag kunde påräkna att få behålla er i min närhet samt då och då få äran af besök från en ung, älskvärd främling och konstnär.»

»Ni öfverhopar mig med godhet, fru grefvinna, och jag vågar försäkra, att flygtighet och begär efter ombyte alldeles icke är min sak. Men då jag sålunda räknar på nöjet att länge få njuta skydd under ert tak, vore det mig kärt att veta, af hvad beskaffenhet grannarne äro, både midt emot mig och på sidorna.»

Grefvinnan log: »Ni känner historien om fråga och svar»... »Ja, derest det gäller att en dåre kan...» »Nog, nog, så är det. Utan att likväl gifva er den frågandes och mig den svarandes titel, måste dock svaret blifva mycket ofullständigt, ty här finnas ju inga grannar i de bofälliga husen, bland hvilka mitt, så dåligt det än är, förtjenar namnet palats — ja, ja, undantagandes Savettis hus förstås, det målade, midtemot.»

»Savettis? Tack, nådiga signora, der fick jag dock något som varit omöjligt att pressa ur Gaëtano.»

»Han är en gammal tok och vet det måhända icke, huru orimligt detta dock förefaller mig. Som sagdt är, det lär vara Savettis.»

»Aj, aj, jag ber få erinra om, att uppgiften börjar halka från säkerheten, då det endast *lärer* vara Savettis. Men hvem är då denne Savetti? Och är det säkert, att han ej som granne bor i sin vackra egendom; der sitta ju, så vidt man kan se, dyrbara, om ock ej splitter nya gardiner för fönstren.»

Grefvinnan lyftade ena handen till stöd under hakan och blef allvarsam. »Har ni då aldrig hört talas om Savetti, Roms förnämste läkare, en utmärkt man, en stor man, som håller både den helige faderns, kardinalernas och alla de störstes lif i sina händer. Det är en bekantskap att göra, unge man. Tror ni, att en sådan herre skulle kunna bo i ett ugglenäste, eller», tillade hon leende, »i mitt granskap? Omöjligt. Men man säger, att han eger det der huset, som en gång lärer blifvit bygdt och måladt af» . . . — »Af Polidoro, är det ej så?» — »Alldeles, men hur vet ni det?» — »Åh, fru grefvinna, det syns ju på teckningarne, men förlåt min djerfhet att afbryta.»

Gummans skarpa, vänliga blick fixerade Büchler, då hon fortfor: »Det är som det kan att tala vidare med er i denna sak, om jag skall tro Gaetano.» — »Jag förstår», sade målaren och härmade åtbörden med fingret mot pannan. »Ja-a, är ni bara säker, käre sor Pietro, att allt der inne är som sig bör? Kom ihåg er företrädare, om hvilken jag aldrig mer talar, i förhoppning, att historien om honom äfven för er blir såsom en glömd saga. Lofva mig det; ni vet ju hvarför.» »Saken är redan död för mitt minne, fru grefvinna.» »Jag litar derpå, hvarför skulle ni också vilja förorsaka mig obehaget af en rättegång. Nå väl: vet ni, att,

ehuru min tarfliga sängkammare icke ligger åt gatan, och fastän ingen annan än jag, till hvilken ett åkdon borde kunna förirra sig, bor här, har jag dock en och annan natt, då sömnlöshet varit min lott, tyckt mig höra vagnsbuller utanför, och att man öppnat en port, slutit den igen och efter en liten stund åter bullrat med en bortkörande vagn. Då jag frågat Gaetano härom, har han blott sett dum ut och påstått, att jag drömt. Den saken är dock lätt förklarlig, ty sjelf sofver han som en stock. Der har ni nu; grubbla blott ej för mycket — lofva mig det» — och hon räckte ut handen, som den unge vördnadsfullt kysste.

Med det samma hördes röster i trappan. Gaetano slog upp dörren och anmälde högljudt: »Fru markisinnan Pallaverde!» — hvarefter en äldre fet dam, följd af en yngre med vackert, men sjukligt utseende, steg in, pustande och frasande med de vida kjortlarne, men med en mycket vänlig helsning, hvilken lät så tjock, som skulle tungspetsen hafva rört sig djupt ned i strupen. Båda fruntimren sågo ytterst förvånade på den unge vackre mannen i förtrolig tête à tête med den förnäma torra gumman. Hon märkte deras undran och började skratta rätt hjertligt, i det hon presenterade Büchler, som ock fick veta, att den unga damen var markisinnans slägting, fröken Laura Savetti.

Det kläckte till i målarens hjerta, och flickan rodnade hastigt vid den ofrivilliga rörelse af häpnad och det besynnerliga frågande uttryck, hvarmed han ett ögonblick betraktade henne.

Laura Savetti! Men nej, det var ej hon, den mörka, med de blixtrande ögonen. Dennas voro ju milda och

mellanblå, Lauras hår var ju tizianskt rödbrunt, den andras blåsvart.

Emellertid börjades ett samtal, i hvilket padronan indrog sin hyresgäst, som till sin egen undran deltog deri och lyckades behaga damerna så mycket, att markisinnan, när de aflägsnade sig, sade: »Nu, min goda Julia, får du ej skylla på bristande sällskap för att besöka vår krets. Ni signor Biccle skall vara en kärkommen gäst, då ni tillför oss vår högtälskade Spadacadente, och» — rättade hon förbindligt — »äfven utan henne hoppas vi få nöjet räkna en så älskvärd ung främpling bland våra vänner. Således, i afton är konsert hos oss, la Taddolini och Brisi sjunga, vi räkna på att ni kommer såsom cavaliere servente åt er ädla värdinna.» Och dermed gingo damerna.

Gaetano inträdde: »Skall jag servera här uppe?» frågade han. »Naturligtvis, och Sor Pietro gör mig ju sällskap?» Sedan tjenaren gått, fortfor padronan: »Har ni något emot denna anordning de dagar ni stannar hemma. Jag vet, att sällskapet ej är lockande för en ung herre, men låtsä, som jag vore en gammal släkting. Det är väl i alla fall bättre än att sitta der nere, ensam, bland färgkoppar och annat.» Büchler förklarade sin stora tacksamhet, som var uppriktigt menad, men han kunde ej undgå att minnas det första mötet med värdinnan och undrade, huru länge den inträdda behagliga förvandlingen skulle räcka samt om icke trollpackan med de slinkande kängplösarne endera ögonblicket skulle återtaga den padronavärdighet, som så betydligt mycket bättre uppbars af den verkliga grefvinna, han nu hade framför sig. Gumman tycktes äfven

nu gissa till hans tankar, ty hon fortfor: »Ser ni, det är så med oss fattiga och förnäma; allt måste offras för paraden, och huru vi hafva det, när denna ej pågår, frågar ingen efter, och vi blygas då ej för vårt elände. Ni har sett mitt dolda tillhåll *en* gång; hädanefter träffas vi *här*, och det anstår er troligen bättre.»

Nu återkom tjenaren och uppdukade en tarflig men smaklig måltid, och under denna uppgjordes ordentlig öfverenskommelse om den blifvande ordningen och vilkoren, hvarvid hyresgästen måste begagna alla öfvertalningsmedel, som stodo honom till buds, för att åvägabringa ett ackord med bestämd vinst för den oegennyttiga padronan. Gaetano lät sin tunga öfverbyggnad emellanåt verkställa en och annan till utseendet nästan farlig nick, då han hörde, af hvilket hederligt skrot och korn målaren var sammansatt, och då denne efter het strid slutligen fick medgifvande att fördubbla de först framkastade betalningsvilkoren, klappade Gaetano honom sakta och oförmärkt på axeln, i utbrott af tacksamhet. För öfrigt betedde sig den gamle såsom en väl uppfostrad taffeltäckare, och ingen skulle hafva uppe i loggian kunnat ana, huru litet skilnaden mellan befallande och lydande betydde utom scenen. Men så går det till i alla italienska hus.

Hvilken underlig dag för Büchler! Detta var således det nya lif, till hvilket han rymt från Roma-främlingarnes konstnärslag och sina få bekanta derinom. Men behagligt var det. Han tyckte sig åter lefva med sin gamla mor och fann sig hemma — en känsla, som eljest aldrig gör sig gällande för dem som längre eller kortare tid bo »i kappsäck». Och i bakgrunden af

tankar och känslor låg detta besynnerliga, hemlighetsfulla och just därför så mycket mera retande mål, som han viste vara verkligt, om ock hela världen förklarade det såsom en dröm, en sinnesförvirring.

Grefvinnan var icke obenägen att hörsamma den emottagna aftonbjudningen, emedan hon sade sig vilja införa sin »cavaliere servente», såsom hon nu kallade honom, i stora världen och sålunda skingra hans griller. Han åter skulle väl under andra förhållanden varit föga angelägen om denna aldrig åsyftade ej heller efterlängtrade ära, så framt icke hon tyckts kunna tjena till en länk i kedjan, som fångslat hans håg vid Savettis hemlighetsfulla palats. Detta erhöll nu i målarens tycke med rätta namnet Polidoros hus; och efter hvad han med oförvillade, sunda sinnen själf inhemtat om detta, och under intrycket af denna erfarenhet, som bränt sig in i hans hjerta, måste han ju finna medel att dit intränga. Och detta medel erbjöds nu på omvägar. Laura Savetti skulle blifva länken, ty att hon stod doktorn nära såsom dotter eller släkting, var ju icke att betvifla.

Då Büchler tog afsked från sin gamla dam, bestämdes alltså, att de skulle träffas klockan åtta för att tillbringa aftonen hos markisinnan Pallaverde, och han gaf Gaëtano vink om att till dess anskaffa en vagn. »En vagn, sor Pietro? En åkardroska kanske? Och ni tror, att vi uppträda på det sättet i den stora världen? Det vore just vackert. Nej herre, annorlunda ser det ut, när huset Spadacadente presenterar sig, och» — tillade gubben hjertligt — »hade vi alltid haft att göra med sådant ädelmod, som det ni visar, då behöfde

vi ej gömma oss så eländigt dessemellan. Var ni blott lugn och i ordning klockan åtta. Ni åker med grefvinnan, icke hon med er.»

Lugn! Ja, utan tvifvel hade den tillryggalagda dagen och hvad under dennas lopp händt förströdt Büchlers tankar och svalat af den onaturligt heta öfver-spänning, som plågat honom hela den genomvakade natten, men då han nu åter var ensam i sitt rum, drogs han ovilkorligen till fönstret och skådade genom dettas klaraste fläck mot loggian. Tom var hon såsom förut, stängd. Då ryggade blicken till det fina galler af bokstäfver hvarigenom han trängt, det var den tröstlösa versen:

Hvarför söka och aldrig finna;
Hvarför utan hugsvalelse lida;
Hvarför hoppas jemt och bida;
Bida tills hjertat fått förblöda?

Büchler hade just slutat kläda sig till soiréen, då ett småningom tilltagande, ovanligt buller från gatan nådde hans öron; det var en vagn, som stannade utanför porten, och en stund derefter öppnade Gaetano dörren: »Sor Pietro, grefvinnan är färdig.» Gubben hade på sitt ofantliga hufvud en ännu ofantligare trekantig hatt och bar en lanterna. I förstugan mötte greffliga huset Spadacadentes enda representant, svept i fotsid, kapuschongförsedd burnus af bredrandig silkesväfnad. Hon böjde hufvudet och sade: »Andiamo — låt oss gå». I porten studsade sor Pietro, ty utanför den samma stod en gammalmodig, praktfull vagn, med en ståtlig kusk i grefvinnans livré, och förspänd med ett par rikt betslade, svarta, välfödda hästar. Målaren hjälpte vördnadsfullt sin äldriga dam in i det skulp-

terade, på höga krokfjädrar gungande huset, Gaetano kraflade sig upp på betjentplatsen, der han stod balanserande med hufvudet och den högt lyftade, strålande lanternan, och det bar af. Grefvinnan log: »Icke sant, ni väntade ej detta?»

»Ädlaste signora, jag väntar numera allt. En spindel ur sagverlden har kring mig snärjt sina nät, och om nu de svarta, ystra fålarne småningom låta vagnen upphöra att misshandla gatstenarne och dessa utbytas mot himlens skyar, skall det alls icke förvåna mig.»

»Sakta, sakta, unge man. Ni väntar väl icke, att damen midt emot er skall i en hast förvandlas och föryngras...»

»Förlåt, nådiga grefvinna, en sådan förvandling har ju redan börjat, och fortfar den metamorfosen ytterligare, så...»

»Säg mig» — afbröt den gamla damen — »ni tyckes icke vara så obevandrad inom artigheternas område som dessa främmande konstnärer vanligen äro. Hvaraf kommer det?»

»Jag är af adlig börd, och hos min mor umgicks mycket folk; jag var sjelf med öfverallt till tjugonde året, då den älskade gamla dog, hvarefter jag utbytte det mördande salongstvänget mot fritt konstnärslif i södern och harmlös ensamhet.»

»Ser ni, ser ni: ensamheten; der har ni grunden till öfverspänning och underliga idéer. Dem skall jag hjälpa er att förjaga, om ni följer mina råd; se er om litet i den tomma, men glada och vackra verld, som i afton öppnas för er och dit artisterna så sällan intränga,

och musiken, deklamationerna, det fria skämtet, dansen, de sköna damerna skola åter behaga er, då ni så länge varit alla dessa härligheter förutan. Sjelf ädling, kavaljer åt en Spadacadente, stå alla dörrar öppna för er...»

»Ack nej, fru grefvinna, för all del, låt dem stängas, det är mer än nog, om jag en och annan gång får smyga som en tyst skugga i era fjät och komma såsom en förtrollad prins förd af sin goda fé i gyl-lene char.»

»Ja ha, och med utklädd kusk och hyrda hästar, såsom hela verlden vet att gamla grefvinnan Julia färdas», fortsatte gumman.

I det samma stannade vagnen, och mellan rader af långfrackade betjenter steg den ädla frun, stödd på målarens arm, uppför marmortrappan i Palazzo Pallaverde.

Det var en lysande aftontillställning hos markisen Pallaverde, med helt annat skaplyne än det, som nordligare länder och andra städer än Rom erbjuda. Hela scenen: de gobelin- och stuckklädda väggarna; de målade och förgyllda, mörka taken, från hvilka grofkläppiga venezianska kronor nedhängde, de tunga dra-perierna framför fönster och dörrar; de höga förgyllda girandolerna med glashängen, burna af bronsnegrer; de gammalmodiga granna och starka möblerna; de mörknade dyrbara taflorna, marmorstatyerna och de dunkla venezianska speglarne med små glas, hvilkas skarfvär blifvit allt för synliga genom de hvita ränder som uppstå af folieringens lossnande; allt detta förde känslan tillbaka ett par århundraden, och hon fordrade

skådeplatsens lifvande genom de ståtliga allongeperukerna, de guldbroderade långa axelkapporna, de breda fransade bantleren, de vågrätt hängande värjorna; de långa spetshalsdukarne med kolossala rosetter under hakan; de vida kjortelartade, med många rader bandöglor kantade byxorna; de broderade kilstrumporna; skorna med högt på smalbenet stigande, styfva plösar och vingartade breda bandknutar på vristen samt tjocka rödkantade och lika färgade klackar; de vida, broderade, med långa spetsmanchetter försedda och ända till armbågen blottade skjortärmarna; de korta jackorna, under hvilka linnet/såsom en tätt veckad säck bildade en valk öfver byxlinningen med sin magen pryddande busklika knippa af stora bandvippor. Bland dessa lekmanndrägter de presterliga röda, gridelina eller svarta långrockarne, öfverdragna med fina spetskjortor, här och der en fin hvit eller hvit och svart munkdrägt; kalotterade hjessor — detta allt tillhörande manliga figurer; och motsvarande dessa, en kvinlig personal med högt uppsatta och öfver ena axeln nedfallande lockar; nakna axlar; sminkade kinder och läppar, målade ögonbryn, spetsberter, harneskartadt styfva, raka spetslif slutande med fina tungor eller täta gaufreringar, korta ärmar med spetstufvor kring armbågen, styfva, tungt veckade kjortlar med perlstickad slät framvåd, guldbroderade silkesstrumpor och högklackade skor, allt besatt med ädla stenar, band, rosor och fladdrande, silfver- och guldaiguilletter till snörning och kjortelfäste, broderade fläktfanor och cirkelrunda solfjädrar; — och mellan dessa olika könsrepresentanter, ceremoniosa, djupa, långsamma bug-

ningar, stela nigningar, afrundade fraser, citater ur poeterna, politiska nyheter och kabaler, obarmhertigt sqvaller, ärekränkande förtal, kärleksförklaringar och kärleksgnabb — sådant allt hörde till lokalen för att göra taflan fullt sammanhängande, och så befolkade Büchlers fantasi salongerna och gallerierna, genom hvilka han skred efter sin förnäma dam, som fördes till sin plats af värden, en liten brandgul, gråsprängd herre med halfslocknade ögon, för hvilken målaren presenterats såsom cavaliere Pietro Biggle. Den feta markisinnan mottog främlingen på gammalbekant sätt, och bland damerna vexlades betydelsefulla leenden, under det blickarne halkade från den unge behaglige kavaljeren till hans visserligen ståtliga dock allt för bedagade beskyddarinna; men de ankomna märkte eller låtsade ej märka detta, som ju *måste* inträffa enligt italiensk sed och ordning, utan Büchler vände sig, ledig som en fisk i vattnet, och fullkomligt hemmastadd bland hviskande tungor och illpariga blinkningar, till de unga damerna, bland hvilka fröken Laura reste sig rodnande och räckte honom handen till helsning.

Büchler var språket fullkomligt mäktig, ehuru han ej kunde undvika den utländska brytningen, och efter fem års uppdämning brusto hans tungas slussar i den ring af unga, lifliga, obesvärade, vackra och glödande damer, der han nu befann sig. Också han blef varm om hjertat och kände det nya lifvet rusa i ådrorna, ehuru helt annorlunda beskaffadt, än hvad han några timmar förut väntat och velat; och följden af den nya födelsen var, att han inom en kort stund fann sig midt i en hel bukett lefvande blommor, af hvilka hvar och

en gerna skulle hafva känt sig tryckt mot den älskvärde främlingens bröst. Och dock var han icke med tankarne fullt närvarande i den leende, parfymerade kretsen. Hvarje gång en ny grupp eller ett nytt par anlände, väntade han att få återse uppenbarelsen från Polidoros loggia, och då han ej fann möjlighet till ett mera afskildt samtal med fröken Laura, lyssnade han noga till de anmälningar af nykomna, hvilka från en ropande betjent fortplantades genom salongerna. Så fortgick det länge nog, och flere ungherrar hade kommit att deltaga i det lifliga samtalet med damerna, då värden kom för att bjuda grefvinnan armen, och hela sällskapet manades in i musiksalen. En friserad »paino», d. v. s. romarsprätt, bemäktigade sig genast Laura Savetti, och under oafbrutet, högljudt prat ordnade man sig att åhöra föredragen. La Taddolini sjöng, och Brisi sjöng, och förtjusningen var allmän, men stegrades till yttersta höjd, sedan äfven Laura uppträdde med några romanser i folkton, af Mercadante, dem hon utförde enkelt, konstnärligt, med djup känsla och en röst, som fann genklang i alla hjertan. Under konsertinon hade åtskilliga sent anländande gäster skockat sig nära ingången, och då den unga damen slutat, ljöd genom bifallssorlet en djup basstämma: »Bra, signora Laura, bra!» Allmän rörelse bland åskådardarne; värdfolket skyndade till dörren, under det de jemte många bland gästerna utropade: »Nå ändtligen!» »Savetti!» »Välkommen doktor!» »Så sent.» »Välkommen!» Och dermed reste sig alla, lemnande salen under samma oväsen som vid inträdet. Säkerligen hade dock det utropade namnet och åsynen af dettas bärare icke

intresserat någon så mycket som Büchler. Han mönstrade ifrigt den man, som enligt grefvinnans utsago hade så mångas lif och död i sin hand, och fann en mer än vanligt högväxt, ehuru något framåtlutad, gammal herre, med kalt hufvud och kortklippt nästan hvitt helskägg, som dock icke dolde ett jernhårdt drag kring munnen. Under de ovanligt buskiga ännu kolsvarta ögonbrynen glänste ett par i guldbågar infattade glasögon, och i de stora öronen sutto små tjocka ringar af guld. Pannan var hög, med djupa fårör vid näsroten; hela uttrycket hade något på en gång fränstötande och vördnadsbjudande, och när han talade, lät den grofva basrösten såsom ett uthållande, aflägsset tordöns mullring. Han stod lik en tämd slagbjörn bland alla dessa damer och herrar, som trängdes för att få taga hans hand och blifva hvar för sig bemärkt, och dervid syntes klart, att mannen var om icke älskad, åtminstone betydligt uppburen och troiligen fruktad. Också behandlade han den högförnäma skaran med en jemlikes hela säkerhet, och derutöfver en förmyndares ton, som då och då afbröts genom ett torrt skallande skratt, hvilket slutade lika tvärt som det började. Besynnerligt var mannens sätt, men vida underligare hans själs speglar, som skymtade bakom guldbågarne, stundom med en irrande, spasmodisk kastning till höger och venster och dessemellan vidt uppspärade, såsom uttryckande djup fasa eller högsta grad af vrede. Doktors klädsel var ock egenomlig. En svart, långlifvad frack med vida skört och stora ficklock, den svarta vesten, knäppt ända till halsen, hvarest en hvit halsduk med ovärdigt knuten

ros omslöt de höga, men från kinderna fristående halskragarne; på bröstet hängde en tjock gyllne urked, hvarvid satt fästad en utmärkt väl skuren dödskafe af elfenben, samt slutligen åtsittande svarta benkläder, hvilka från knäet ända ut på foten voro knäppta såsom damasker; hela utstyrseln gaf honom ett utseende, som påminde både om jesuit och qvåkare.

Detta var alltså doktor Savetti, den berömde läkaren, egaren till Polidoro Caravaggios, den i början af 1500-talet mördade målarens vackra palats; draken som i sitt hemlighetsfulla tillhåll hade en tjugusande skatt förborgad; tyrannen, som ej tillät denna skatt att skådas, beundras och tillbedjas af någon annan. Denna väldige herskare öfver lif och död, kring hvilken alla förnäma ödmjukade sig, han var dock således sjelf anfäktad af en svår, en lifsgnagande sjukdom: gubbsvartsjukan, den vanmäktiges tärande qual — ty hvad kunde väl eljest vara skälet till den sköna okändas försvinnande och loggians förvandling?

Så tänkte målaren och glömde, i betraktandet af den egendomlige dödsotståndaren, under några sekunder allt öfrigt omkring sig, då den fjäsade gästen med en hastig vändning åt sidan och, till tecken af uppmärksamhet, halft lyftad hand, böjde sig ned, liksom lyssnande, hvarefter han nickade bifall, reste sig och lät en sådan der spärrblick träffa Büchler. Denne märkte då, att hans grefvinna stod på sidan något bakom läkaren samt tilltalat honom. Nu vinkade hon åt sin skyddsling, som steg fram, då Savetti samtidigt sträckte ut en väldig hand sägande: »Jaså, cavaliere 'Biccle', fagnar mig, fagnar mig, ehuru jag ej kan njuta

af det genialiska granskapet», och dervid kramade han den presenterades hand, såsom hade det gällt att tvinga fram bekännelsens ångestskri från ett inquisitionens offer. Men denna möjligtvis påräknade effektfulla verkan slog felt, ty sor Pietro var från tidiga ungdomen en öfvad turnare, och med en knyck jemkade han taget till sin fördel, gifvande den gamle utmanaren en klämmande lexa för obehöriga kraftyttringar, så att doktorsn skinande hjessa blef purpurröd. »Bravo, sor cavaliere,» mullrade han, »bravo»; och halft vänd till de kringstående vidfogade han högt: »tyskarne äro ett dugtigt folk, jag håller af dem», — och nu ljöd det häftiga, tillgjorda skrattet, som slutade med en blixtnabb ögonrullning, hvarefter doktorn vände sig och gick åt annat håll.

»Behöfs väl ytterligare vittnesbörd; mannen är en skurk och vill åt mig för närhetens skull intill hans dolda förehafvanden», menade Büchler, i det han åter närmade sig de ungas glada hop, hvarest han fann utväg att nalkas Laura.

»Tack, sköna fröken, tusen tack för den innerliga, ljuftva sången», sade han smeksamt.

»Älskar ni då musik, cavaliere Pietro?»

»Jag är en förtjust åhörare, mest af sång och allra mest af sådan som ni låtit höra i qväll.»

»Ack», sade flickan, väjande smickret, »det är ju ingenting. Nej, då skulle ni hafva hört min kusin Estrella; det är egentligen af henne jag lärt det lilla jag kan.»

»Då måste lärmästarinnan hafva varit en musa, eller santa Cicilia sjelf, för att dana sådana elever, och om detta är ett misstag, hvem är hon väl då, den lyckliga, er kusin?»

»Skämta ej så, sor Pietro, min stackars Estrella, farbror Savettis dotter, är död.»

»Hvad säger ni, död?»

»Ja, för fyra år sedan. De bebadde då om sommaren en villa i bergen, der fick hon svettfebern, och det var slut inom några timmar. Midt i röt månaden; smittosamma sjukdomar härjade; hon måste begravas utan dröjsmål, vid Grotta Ferrata. Der har jag så mången gång lagt friska kransar på grafven; ack hvad hon var snäll — och vacker sedan! Ser ni, hon var min bästa, enda vän, också bär jag alltid hennes bild med mig i denna.»

Dermed öppnade Laura en medaljong, som i guldked hängde på bröstet, och Pietro måste anstränga sig för att dölja sin djupa sinnesrörelse vid åsynen af den sköna loggiagrannens drag. Miniaturen var förträfflig, men bilden såg betydligt yngre ut än originalet, ehuru samma underliga, hemska svårmod låg i uttrycket.

Och nu grep detta åter såsom en krampryckning Büchlers själ.

»Huru gammal är hon?» stammade han. — »*Var* hon, menar ni; stackars min Estrella, blott sexton år» — och dermed tryckte hon porträttet till sina läppar.

Under detta samtal hade danstoner börjat ljuda, och den friserade sprätten kom nu trippande och bjöd Laura armen till en utlofvad första vals. »Tag en dam, sor Pietro», manade hon vid bortgåendet, och mången inbjudande blick hvilade på honom. Men älskvärdheten var med ens såsom bortblåst, och de unga damerna föreföllo honom såsom ett själlöst skugg-

spel. Hela festen, hela sällskapet ingaf samma afsmak, som han förr rönt, och han längtade såsom förr efter frihet. Denna hade ock kunnat genast vinnas, om icke grefvinnan varit. Nu gälde dock att hålla tålmodet i tygeln och dölja oron, hvarför målaren drog sig inåt balsalen. Der stod efter vanligheten en flock åskådare i dörren, dock icke sysselsatta med de dansande, utan åhörande Savetti, som, obesvärad af den lifliga musiken, tycktes begagna denna till ett melodramatiskt föredrag och satt lutad mot dörrposten, utsträckt och bredbent, med händerna i rockfickorna. Büchler stannade utanför åhörarringen, der han ganska väl förnam doktors ingalunda dämpade röst. »Ser ni, mina herrar» — fortsatte denne — »hvad är döden för bagatell, då man en gång kommer under fund med honom. Per Bacco! Hittills har människan fått böja sig för liemannens välde, men detta lutar, likt andra herskartroner, mot sitt fall. Vetenskapen har varit lättsinnig, se der allt; och jag måste bekänna, att mina ärade medbröder före och efter Hippokrates föga intresserat sig för revolutionära rörelser emot lifsutsläckaren, eljest dansade våra förfäder här ute och kunde hålla intressanta konversationer om baler, dem de bevisat under korstågen och ändå längre tillbaka, ha ha ha!» — Alla skrattade. »Nånå» — fortfor brumbasen — »det vore kanske ej så alldeles trefligt för oss, ty lagom är bäst, men om *vi* nu, go' vänner, vunne visshet om lefnadsträdens utspinnande till dubbel och tredubbel längd, hvad skulle ni då säga om den, som förskäffat er medel till sådan visshet?» Efter denna fråga stannade doktors ögon vidöppna, och han tystnade.

De kringstående rörde sig icke, men i salen hvirflade kotiljongen och skralde blåsinstrumenten. Plötsligt sprang Savetti upp: »Nej detta duger ej, till arbete, till arbete, eljest mina herrar, hinner han knipa er, så att det med ens blir slut på roligheten. Farväl, farväl.» Och han försvann från festen. Men de kvarblifna ruskade sina hufvud, »Oh! hvilken stor man — sådan lärdom — hvilken menniskovän — en sådan arbetsförmåga.»

»Vill ni fara hem nu, min galante riddare», hviskade grefvinnan Spadacadentes vänliga stämma till den tankspredde skyddslingen, »eller håller glädjen fast fjäriln i vingarne, så får jag väl dröja...

»För ingen del, nådiga fru, jag är färdig och längtar till hvila.»

»Men vi dröja väl till dansens slut, så att vi få taga afsked af — ja, säg sjelf af hvem.»

»Ack det behöfs ju ej, man har rättighet att icke besvåra med sådant.»

»Otacksamme, otacksamme! Nå nå, vi få väl se. Kom då.» Och Büchler förde sin ädla gamla värdinna ned till den väntande vagnen, som åter väckte ekot i Rivagatans tomma hus; man önskade hvarandra god natt; den sömndruckne Gaetano tände Büchlers lampa, och målaren var åter ensam i sin atelier.

Men nu satt han der i helt annan sinnesstämning än förut. En trasslig, men ofelbar ledtråd var funnen för att reda sig i gåtornas labyrint. »Der», sade han, »midt emot mig bor Estrella Savetti» och gående fram till fönstret sträckte han ut armarne, såsom skulle hon hafva sväfvat derutanför och kunnat fångas. Sedan klädde han af sig, släckte lampan och somnade tungt.

Savettis tal om kamp mot döden var, efter honom sjelf att döma, icke något tomt ordprål, ty lifskraften hos denne man dolde hans höga ålder. Redan under detta århundrades andra tiotal var han berömd såsom Roms skickligaste läkare och kirurg samt innehade en mycket hög ställning bland Europas anatomer. Småningom drog han sig dock tillbaka från den allmänna praktiken, och ehuru hela världen viste, att han ifrigt fortsatte sina studier, kände dock ingen bestämdt den riktning han gifvit dem. Utan att vara husläkare i någon familj, satte dock alla, särdeles de förnäma, blindt förtroende till de orakelspråk, med hvilka han temligen barskt besvarade gjorda frågor rörande sjukdomsfall, och aktningen för honom ökades på grund af den oegennyttia, hvarmed betalningen för sådana råd afslogs. »Gif, hvad ni ämnat mig, åt de fattiga,» var den stående, allmänt kända och värderade afvisningsfrasen. Ehuru hans rykte bland allmänheten grundlades genom lyckliga kurer, var hans mest kända namn »döddoktorn», och fastän han som vän umgicks i alla de förnämate och rikaste husen, var denna vänskap dock blandad med en betydlig tillsats af fruktan. Det smög alltid någonting hemskt omkring den lärde, ovänlige och dock hjälpsamme läkaren. De gifta männen kände sig instinktmässigt ovilliga att taga honom i hand, ungarlarne och alla kring oloffliga kärleksflammar fladdrande fjärilar utbasunade hans lof, utan att uppgifva orsaken; och det täcka könet — ja — det blef dock detta, som efter Savettis tillbaka-trädande från allmän praktik bidrog att hålla hans stora namn och anseende i höjden. Ty att det stän-

digt högt utropades såsom värdt mensklighetens djupaste vördnad, hängde nära och ouplösligt samman med de tusen kärlekshviskningar, hvori det var inblandadt, och dessa hviskningar hade på doktors kassa den verkan, att hon fylles ända till betydlig rikedom. Om någon intresserad granskare skulle hafva följt Savetti alla de gånger han inträdde i större samkväm och dervid iakttagit blodets stigande öfver eller fallande från mången skön qvinnas kind, säkerligen hade han då anat, att någon nära, hemlig förbindelse egde rum emellan den komne och dessa ädla och väl ansedda damer, bland hvilka dock stundom hände, att en och annan hastigt gulnade, skrumpnande samman såsom en åttioårig gumma, och afträdde från lifvets skådebana. Men denna period af mörk, guldbringande och misstänkt verksamhet förgick, utan att, i ett sådant på lättsinne och brott anrikt samhälle som det romerska, sätta någon fläck på dödsdoktor, hvarigenom han kunnat blifva skydd af eller utesluten från de högre sällskapskretsarne, och man viste numera icke hvad han sysslade med. Men att han arbetade för något stort mål till mensklighetens tjänst och lycksalighet, derom talade han ofta sjelf i förtäckta ordalag, och derom voro alla, som kände honom, öfvertygade. Den der fränstötande ängsliga känslan vid Savettis närmande kunde dock ingen riktigt frigöra sig ifrån, ty det föreföll, såsom skulle han alltid vara omgifven af en här små hemlösa, klagande andar, hvilka sökte skilja den bräckliga, alltid hjälpbehöfvande menskligheten från den starke, fördomsfrie, som haft mod att trampa ned naturlagarne och trotsa dermed förenad fara för an-

tastande af polisen. En skön och älskvärd maka hade förljufvat den store mannens dagar under den korta tiderymden af ett år. Man pladdrade om, att han varit elak mot henne, som dött i det hon gaf lif åt en dotter Estrella, men pladdret dog också, och dottern uppfostrade han sjelf vid stränga, ihållande bokstudier; och undantagandes en kusin, Laura, fader- och moderlös, upptagen i Pallaverdeska familjen, hölls den unga, modern liknande flickan stängd från allt umgänge. Det var under hennes tidiga barndom, Savettis misstänkta läkarbragder mest öfvades, och då barnet uppnått sitt tolfte år, började talet om dem upphöra att vara annat än förklingande hämnd-ekon från andeverlden.

En dag kom döddoktorn, djupt förkrossad såsom det tycktes, från landet och förkunnade sitt enda barns, sin älskade dotters bortgång. Han höll sig en tid undan, men återkom småningom till de förra umgängeskretsarne, hvarest man af grannligheten mot fadershjärtat undvek att gifva någon antydning rörande den djupt saknade, som ingen känt, undantagandes Laura. Henne låtsade farbrodern nästan icke minnas. Han hade i förtroende tillkännagifvit för sin släkting, markisinnan Pallaverde, att flickan alldeles icke var hans halfbroders utan någon annans barn, hvarför han omöjligt kunde närma sig henne. Samtidigt med giftermålet blef för några få personer kunnigt, men äfven snart bortglömdt, att Savetti, utom sin bostad nära Palazzo Sciarra vid Corson, egde ett hus vid Tibern och ett landställe i trakten af Grotta Ferrata; när det sedan ofta hände, att doktorn ej syntes under några dagars tid, hette det, att han rest till sin egendom. —

Allmänt bekant är, huruledes feberalstrande ångor, den fruktade »malarian», råda i trakten af Rom och äfven inkränktar delar af staden, så att de blifva vanryktade för osundhet, och öfvergifvas af alla, som kunna flytta undan. Luften närmast Tibern är ej heller af bästa slag, och detta orsakar, att endast fattigt folk bor invid flodens stränder, som äro kantade med förfallna hus. Så var ock, såsom förr är nämndt, fallet med Rivagatan, der Büchler nu bodde. Hon var egentligen en återvändsgränd, ty ena ändan stötte mot en mur, som afstängde henne från flodstranden. Invånarne voro arbetarfamiljer och sådana hushåll, som ej mera än foglarne under himmelen sörja för sin utkomst och dock draga sig fram; således saknade denna gata, lika litet som andra smutsiga och trånga sådana, icke sina stojande människogrupper. Att en och annan emellanåt derifrån bars ut till gemenskapsgrafven vid S. Lorenzo för att der, nedkastad naken genom en öppnad håll i hvalfhjessan, göra den sista kullerbyttan och förvandlas, under omedveten omfamnning och anslutning till den oformliga massan mer och mindre förtärda föregångare, det var ju fullkomligt i sin ordning; men en tid kom — det var ungefärligen sedan Savetti blifvit anonym husegare vid samma gata — då malarian började grassera i trakten, så att dödsfallen tilltogo. Dessa vållade dock icke stort besvär för de efterlevande, ty, oakadt stadsdelens fattigdom, hyste den ett utmärkt påpassligt och nitiskt samfund af barmhertighetsbröder, väl höljda i sina svarta kåpor och långspetsiga ansigtet döljande hufvor, med håll för ögonen, och detta samfund hade noga reda på hvarje

sjukdoms- och dödsfall. Sådant kunde måhända tillskrivas omständigheten, att den menniskoälskande, store, välsignade Savetti sjelf börjat intressera sig för Rivagatans arma invånare, bland hvilka han utdelade både penninghjälp och läkemedel. För dem kommo inga dödsmissor eller andra ceremonier i fråga. När det led mot slutet med någons jordiska tillvaro, steg alltid en svart broder, tyst som en skugga, in i rummet eller den stinkande håla som benämndes så, satte sig hos den med döden kämpande, mumlade böner; tände, efter lifsgnistans slocknande, ett par medhafda ljus och aflägsnade sig under ett par timmar för att gifva de efterlevande tid till gråt och förtviflan, derest sådant kom i fråga. I mörkningen anlände ett par skuggor med den ohyflade svartstrukna brädlådan, hvari liket lades, endast omsvept med ett groft linne-stycke, som brödraskapet bestod; de svartes antal ökades vid fjerde timmen efter ave eller klockan 10 med ytterligare fyra personer, medförande en bår, och på denna bragtes den aflidne bort. Man hörde dem försvinna mot den krokiga gatans mynning, men det var ej tillåtet, ej heller brukligt att bilda procession eller enskildt följa med bärarne, och hvartill skulle detta ock hafva tjenat, då man visste att dessa »pizzica morti» — likkrafare — såsom de benämnas, hade en forvagn, som gjorde sin nattliga rund och samlade skörden till S. Lorenzos rymliga, ohyggliga förrådshus.

Hon tycktes vara en lämplig valplats, denna gata, för den heta brottningen mellan Savetti och döden; men doktorn hade till vapen blott sitt vetande, nitet och läkemedlen, då benrangelsmannen deremot stred

med skarpslipad lie. Hvad under således, om han alltid fick seger. Och måste han vika någon gång, hvilket hände, mångdubblande välsignelserna, som hopades till framtida lisa för Savettis själ i skärselden, undslapp dock det redan antastade offret icke den svarta båren, utan fick efter någon tid sträcka sig på honom, till lystmätets njutande den sista hvilan. Det började gå allt flinkare med inbergningen af fattigdomens gagnlösa mennisko-ogräs, som kantade Rivagatan. Gubbar och gamla qvinnor, bleka utsugna mödrar och lata, gräliga, till hvad som helst fala karlar; halfvuxen ungdom och små barn — alla voro goda nog för den omättlige lifsätaren, och han tycktes ämna sluka dem alla. Men dertill voro de ej benägna, och således släpades det ena eländiga lumpbyltet efter det andra bort från den osunda trakten; trätorna, svordomarne och barnskriket tystnade allt mera; eländets troféer, de krälände, tappiga täckeslemningarne och de trasiga, våta skynkena eller klädesplaggen, luftades ej mera såsom penselfrestande färgklickar på de förfallna husens mörka ytor; de på söndriga gångjern slinkande gluggluckorna drogos igen, fönstren med istoppade klutar eller pappersklistrade rutor, stundom ock alldeles utan sådana, stängdes eller slogo fram och åter för vinden, tills de slutade en orolig prøfvotid nere i gatans smutspölar; växter sköto upp ur dessa och frodades i skuggans fuktiga svalka — och så blef Rivagatan öde samt af de få, som ej glömt hennes tillvaro, afskydd såsom ett pesthål, hvilket hon måhända dock ej förtjenade mera än många andra, ganska förnäma trakter af den eviga staden.

De svarta barmhertighetsbröderna tycktes likväl hafva fortlevande intresse för trakten, hvarest de uträttat så mycket; ty om någon nattvandrare hade fallit på den otroliga eller vansinniga tanken att välja Rivagatan till fält för sina melankoliska eller rusafundnande utflygter, vid månens sken eller i beckmörker, skulle han, särdeles då det sistnämnda rådde, hafva då och då sett en dunkel massa, stående vid ingångshörnet af eller ett stycke inne på denna utsnade åder af Romas stadskropp, och spöklika gestalter mödosamt vandra af och an emellan nämnda massa och Polidoros hus, hvars öppna port slukade och återgaf sådana spöken, alltid bärande ett aflångt föremål emellan sig. Men hela denna trafik gick så tyst och stillsamt och var så långt ifrån att väcka den någon gång åt det hållet ridande eller smygande polisens uppmärksamhet, att ingen fäste tankarne dervid, och om detta hände, om någon varnade bärarne eller den väntande vagnen med sitt svarta anspann, korsade han sig, önskande att så länge som möjligt sjelf få vara i fred för dylika besök, vare sig i pomp och ståt vid fullt dagsljus eller, på fattigmans vis, i nattens mystiska timmar. Beträffande åter Polidoros, eller såsom det numera rätteligen bort kallas: Savettis hus, kunde blott sådana omständigheter som de förut berättade låta förstå att det var bebodt, ty endast konstnärsögat fäste sig vid det yttres skilnad från omgifningarne; de misstanke väckande fönsterdraperierna syntes först efter noggrannare skärskådning, och loggian, med hvad der inne fans eller passerade, kunde blott märkas från de midt emot varande fönstren. Med undantag af det i målar-

atelierns eller den forna sängkammarens tamburdel, förstugufönstren och några andra på motsatt sida om trappan, hvilka upplyste helt och hållet öfvergifna, förfallna och stängda rum, funnos blott två mindre, med jerngaller försedda dageröppningar till bottenrummet under ateliern, men äfven detta var stängdt och obebodt. Då nu grefvinnans hvardagssalong låg uppe i höjden och hennes ruskiga aftontillhåll och sängkammare utgjordes af början till en lång rad förr i verlden prydliga, långs gården byggda salar, och enär hon allt från sitt inträde i denna ålderdomens och penningebristens tillflyktsort tagit saken alldeles på samma sätt, som den sedan förblifvit, samt önskat vara skild från den otrefliga gatan, är ock förklarligt, att hon om grannhuset ej egde annan kunskap, än den hon meddelat Büchler och erhållit genom Gaëtano.

Campagnans farliga dimmor löstes af den uppgående solen. Acquavitaron gick kring Roms gator, tittande uppåt de ännu tysta husen och ljudeligt utropande sitt bränvin. Rörelsen på saluplatserna ökades allt mer, bodarne för lifsmedel slogos upp, tjenstflickor med blott en underkjortel öfver linnnet, och hårfliatan ännu upplöst slinkande kring de halfnakna, bruna axlarne, klappade stenläggningen med sina tofflor eller tassade barfota för att uträtta tidiga morgonärenden. Facchi-
nerna och tiggarne intogo sina poster i gathörnen, morraspelet och trätorna om kaffekoppen började bland bärarne, och lifligheten ökades med hvarje minut, i alla vinklar och vrår af gamla Roma.

Men denna liflighet hade ännu icke funnit väg till Palazzo Spadacadente, ty padronan hade först framemot dagbräckningen fått ro; Gaetano snarkade, så att väggarnes gamla tegelstenar måste rådslå, huruvida de icke gjorde bäst uti att falla ner och platta till hans retsamma timmersågningsorgan; och hvad palatsets tredje invånare, Sor Pietro, beträffar, sof han så tungt, som ungdomen brukar göra det, då kropp och själ hafva varit i tröttande och långvarig spänning. När han sent på förmiddagen vaknade, hade tjenaren redan helt tyst ordnat så väl den sofvandes kläder som rummet utanför alkoven och kom nu in med kaffefrukost, som han, efter några hostningar och afsigtligt skrapande med bordet, stälde ifrån sig och gick, säker att hafva väckt Büchler. Så var ock förhållandet. Denne sträckte sig, sprang upp och klädde sig i hast; frukosten smakade honom förträffligt, och efter dennas intagande öppnade han atelierfönstret utåt gården, insöp en stund den i skuggan ännu svala luften och stälde derefter staffeliet på behörig arbetsplats, hvarjemte han beredde allt för fortsättning af en påbörjad tafla. Men meningen var dock icke att så skyndsamt sätta arbetet i full gång, utan blott att visa en sådan, eljest föga uppmärksammas, person som husets tjenare, att målning sysselsatte tankarne. Dessa voro riktade på helt andra ting, och med så mycket mera skäl, som fältet för dem fått ansenlig utvidgning under gårdagen och derjemte artat sig till ett ganska betänkligt stridsfält. Det gåtofulla var förklaradt i vissa afseenden, men hade slagit sig i nya knutar åt andra håll, och i stället att afskräcka från vidare beröring med den efter skälig

förmodan trassliga härfvan, i hvilken omständigheterna råkat snärja målarens hjerta och fantasi, var han fast besluten att lösa dessa knutar. Huru dermed skulle tillgå, var en annan fråga, som tålde att begrunda, och svårigheterna syntes så mycket större, som det gälde att handla utan bundsförvandter. Den ende, hvilken skulle kunnat räcka en hjälpsam hand eller möjligen gifva ett godt råd — det illmariga gamla storhufvudet Gaetano — tillhörde utan allt tvifvel det parti som skulle anfallas. Att rusa bröstgänges framåt hade visserligen bäst öfverensstämt med Büchlers lynne och smak, men detta var ju omöjligt, då han icke visste någon annan egentlig punkt för angreppet än den oätkomlige Savetti, och sålunda var det ock nödvändigt att taga endast det tråkiga gamla tålmodet såsom förste medhjelparen, tillsvidare krypa bakom förställningens mask samt anstränga uppmärksamheten för att finna anledning och utväg till handling.

Büchler inrättade nu sitt lefnadssätt och uppförande efter en regelbunden plan. Han målade stundtals, dock utan modell och utan afsigt att låta det sålunda frambragta få kvarstå; genom den klagande fönsterrutan kastade han om dagen stundom en förstulen men, såsom han väl visste, gagnlös blick öfver till Savettis hus; han infann sig enligt öfverenskommelse vid middagstiden hos grefvinnan, som allt jemt uppträdde med samma värdighet och vänlighet, hon första dagen visat, och lyckades fullkomligt öfvertyga den misstänksam vordne, att hon alls icke hade någon vetskap om tillvaron af invånarne i granngården. Om denna undvek han att tala eller göra antydningar till Gaetano, som

ej heller tycktes benägen att vidröra det ämnet, men för öfrigt visade sig inställsam och undfånade med åtskilligt småsqvaller om familjen Spadacacentes forna, lysande dagar. Målaren, som redan första dagen fäst uppmärksamhet vid den stängda andra garderobsdörren bredvid alkoven, frågade, hvarför denna icke var öppen, och fick till svar, att der innanför icke var något annat än en söndrig och obrukbar trappa ned till det aldrig begagnade rummet under ateliern. Tidigt om morgnarna och på förmiddagarna, då alla konstnärer kunde antagas sysselsatta i hemmen, ströfvade Büchler då och då omkring i stadens gamla kvarter, men efter middagen, när främlingarna mest brukade svärma ute, höll han sig hemma, ofta samtalande med den gamla damen i hennes luftiga tornsalong en stund, och derefter tagande en grundlig lur på den österländska divanen, till dess Gaetano klockan 2 efter ave-maria eller vid åttatiden om aftonen kom och serverade den enkla qvällsvarden och derefter försvann med ett: »felicissima notte, sor Pietro.»

Då först började dennes egentliga dagsverke af besynnerlig och, såsom det väl kan tyckas, odrägligt tråkig art.

Han stängde sin dörr med regel, till förekommande af öfverraskning, satte sig vid fönstret åt gatan, beqvämt lutad mot dettas höga bröstvärn, och spejade utåt gatans början samt på Polidoros fasad. Spagnollettens vred hade han penslat med olja, så att det kunde röras fullkomligt ljudlöst, och genom det inåt gående fönstrets öppnande helt litet kunde han bereda sig oskymd utsigt öfver det synfält han önskade beherska.

Såsom astronomen i ett observatorium satt han der, med släckt lampa, men icke för att följa de ljusa stjernornas gång i rymden, utan fast besluten att upptäcka mörka människogestalters hemlighetsfulla smygande i nattens dunkel och i värf, som skydde dagens klarhet. Med första gryningen lade han sig till sängs och behöfde icke låtsa den djupa sömn, ur hvilken betjenten hvarje morgon med uppsåtligt buller väckte honom.

Redan andra natten lönades vakan, i det strax före midnatt en storväxt, svart gestalt, iklädd barmhertighetsbrödernas dräkt, kom långsamt och ljudlöst gatan framåt. Han stannade vid Savettis port, vände sig om och tittade upp mot Spadacadentehusets fönster, hvarefter han försvann. Strax derefter skymtade en fin ljustrimma genom ett af fönsterdraperierna, men släcktes lika hastigt. Nu knäppte kolfven af ett lås, som tydligen med stor försigtighet upplästes, och från grefvinnans hus utkom äfven en svart figur, lika klädd som den förre, men liten och med den maskerande hufvan stor som en tunnsäck. Büchler prisade sin försigtighet att hafva tegat; det var tydligen Gaetano. Äfven han gick tvärs öfver gatan, förvissade sig om stillheten i målarens studio, satte en nyckel i Savettis port och öppnade, men stod kvar i den halfgläntade öppningen. Bullret af en vagn hördes på afstånd; det tystnade, och snart anlände en grupp barmhertighets-spöken bärande ett föremål, med hvilket de inträdde utan att något hörbart ord vexlades mellan dem och Gaetano. Snart kommo de ut igen, äfven då med en börda, och porten stängdes. Sedan de gått några steg,

sade en af bärarne halfhögt men väl förnimbart i den ljudkänsliga natten: »Skynda på, jag får ondt, jag släpper.» — »Kantänka», svarades med en hes hviskning — »tror du då att det är rosor vi bära bort, för att köras till S. Lorenzo; hugg i bara och tig» — och dermed blandades gruppen bort i kolmörkret. Vagnsbullret hördes å nyo, aftagande, tills fullkomlig tystnad rådde. Ehuru detta uppträde och hela den nattliga scenen hade varit af en för åskådaren oväntad och spännande art, började han tröttna och reste sig upp för att genom en grundlig sträckning friska upp lederna, då tunga, ojemna steg å nyo förnummos närma sig Savettis hus, men det var nu så mörkt, att målaren ej kunde urskilja de anländandes gestalter. Det undertryckta jamandet af en katt ljud i några utdragna toner, och såsom svar på en troligen inifrån gjord fråga, hviskades: »Det är Francesco; vi hafva färskt, enligt beställning» —; och efter ett nytt spörsmål: »Nej, han låg, nyss stucken, nere vid Ripettan, nu då vi körde förbi; han är ännu varm, och några blodspår finnas ej, ty stynget har gått uppifrån nära nyckelbenet, och knifven sitter kvar i såret. Skynda nu, gubbstut; pinfärskt kött, tio scudi.» Då öppnades porten, och en mullrande basstämma ljud: »Se der, Gaëtano, betala; vänta gossar, jag hjälper er uppför trappan med kamraten.»

Büchler hörde bärarne komma ned igen och aflägsna sig. Derefter sken å nyo en strimla mellan fönstergardinerna en trappa upp, och innan första gryningen smög sig Gaëtano åter hem, sägande åt någon, som jemte honom var utkommen på gatan: »Frukta intet, han har glömt alltsammans och är en

beskedlig karl. För öfrigt har jag ögonen öppna och skall nog passa på under er frånvaro.» — »Ja», brummade svaret, »gör det i alla helgons namn; framför allt: ingen eftergift, om Estrella åter får sina trädgårdsfantasier med loggian; jag skall om möjligt vara tillbaka i öfvermorgon. Till dess är här göra nog med facchinon.»

Sedan Gaëtano kommit in i huset, hörde lyssnaren honom ej i trappan, utan tyckte sig förnimma ljudet af något hårdt, som föll till golvet i rummet under ateliern. Strax efter kom gubben och öppnade sin dörr. Det var tid att söka hvilan, och snart rådde hon fullkomligt i Palazzo Spadacadente.

Följande morgon bringade den gamle med ängslig min bud från grefvinnan, att hon ej kunnat fransäga sig en stor mottagning i familjen Braschis villa, dit hon skulle fara i statsvagnen, och lät fråga, om ej sor cavaliere Pietro hade lust att der, i det gröna, återse sina vänner från Pallaverdes bjudning, de unga damerna. Det kläckte till i Büchler, och han svarade endast med en lång suck. »Hur är det, sor Pietro?» — »Oh, kära Gaëtano», — genmälte denne långsamt och matt — »jag är så illamående, att jag ej förmår se upp, mycket mindre stiga ur sängen i dag. Helsa padronan och tacka; det gör mig mycket ledsen att ej få vara med.» — »Än jag då, kära herre, jag gamle stackare, som knappt orkar stå på benen och legat i feber hela natten. Jag får inte vara sjuk jag. Fördömda bjudning! Och hur skall jag få hästarne se'n. Ni vet inte, ni, att det är barmhertigbrödraskapets svarta likhingstar som jag, utan padronans vetskap, alltid skaffar, och deras starka

kusk med.» »Oh, tala inte så hårdt — det spränger i hufvudet». — »Jag skall då genast säga åt grefvinnan, kanske hon blir hemma för er skull». »Ja, det vore snällt, men — dessa anfall komma — en gång i månaden och räcka blott tio eller tolf timmar, dem jag sofver bort, om jag blott får vara i fred . . . Lemna mig därför . . . jag behöfver bara sofva» — och dermed tystnade han. Gaetano anmälde förhållandet hos sin padora, och hon, godhertad och ängslig, kom genast in, strök Büchler öfver pannan, kände honom med avvig hand på kinderna, men han drog djupa andetag och höll ögonen slutna.

»Det tör väl vara någon sådan der sjukdom, som främlingarne hafva, men vi ej förstå oss på» — sade hon. »Och då han känner till åkommans beskaffenhet jemte det förträffliga botemedlet sömnen, som redan gripit honom, få vi väl gifva oss af. Spänn för om två timmar, vägen är lång.»

Gubben sökte invändningar, ty han var naturligtvis ganska trött och lemnade ogera sin dubbelpost såsom väktare öfver Savettis hus. Men slaffödd i grefvinnans familj undanröjde hans vana att lyda henne alla betänkligheter; hästar och kusk anskaffades, seldon och livréer drogos fram; till målaren, som alltjemt låg i djup men feberfri dvala, sattes in friskt vatten, porten stängdes med dubbellås och den gamla statsvagnen drogs bort af dödens hästar.

Då sprang Büchler upp. Nu gälde det att begagna de timmar som händelsen beredt, och detta på ett så utomordentligt gynsam sätt. Han undersökte ingången till rummet i nedra förstugan. Dörren var stängd med

en grof haspe och hänglås. Han försökte att med sin nyckel öppna Gaëtanos rum; det gick ej. När han derefter ämnade pröfva, om nyckeln till alkovgarde-roben möjligen skulle passa bättre, kom han ihåg den igenstängda trappan, och då äfven denna var otillgänglig, men dörren temligen svag, lyckades han att bryta upp henne.

Trappan var ingalunda förfallen, men hon var af trä och hela vägen utför full med rödbruna fläckar såsom efter blod. Målaren tänkte genast på sin försvunne företrädare i ateliern, och ryste öfver det begångna brottet, som dock var tvifvel underkastadt, när man så öppet och utan tvingande orsak omtalat den hemska tilldragelsen. Han kom ned i rummet; det var såsom ett gammalt magasin, fullt af skröp, och nära dörren till farstun hängde en barmhertighetsbroders svarta klädnad. På golfvvet nedanom stodo några svartstrukna, ohyflade kistor, och då Büchler makade undan en af dessa, fann han på golfvvet en temligen stor nyckel — säkerligen den som Gaëtano tappat om natten — nyckeln till Polidoros hus. Målaren lyfte honom högt, med en känsla af triumf, och skyndade åter upp i sitt rum, besluten att ej ett ögonblick fördröja undersökningen af granngården, dit han ju kom på ärlig väg, då portnyckeln var i hans hand, och medan himmelens klara dagsljus strålade. Han klädde sig alltså färdig, såg för säkerhets skull ut genom det öppnade fönstret, sedan han än en gång läst den klagande versen, och gick ned. Väl var dubbelporten läst, men då innanreglarne drogos upp, kunde båda låskolfvarne glida ur sluthylsorna. Han drog igen efter

sig, blickade upp åt Savettis fönster och loggian, spejade så långt den krokiga gatan kunde ses, var med ett par språng på hennes andra sida, öppnade sakta, smög in, läste igen och lät nyckeln sitta i, samt vände sig med klappande hjerta om i vestibulen. Denna var upplyst dels från en arkad åt den lilla gården, dels från fönstret uppe i bakgrunden af den genom belysningen blåskimrande trappan.

Büchler studsade. En vidrig stank rådde der inne; en svart bår och en hög kista, lika dem han sett i magasinet under sitt rum, var trafvad i vestibulen, hvars väggar och hvalf voro i eländigt skick. Han gick till gårdsöppningen för att hemta frisk luft, men samma obehagliga miasma rådde der inne och tycktes komma från några orena kar och tunnor. På ett streck, under midten uppstödt af en stör och fästadt vid gårdens ömse sidor, hängde en hop brunfläckiga skynken och handdukar, och från ett vid solsidan stående stensäte grinade två rader mer och mindre renskafda mennisko-skallar.

Det hela var af högst motbjudande verkan, och hade ej den inträdande förr genomgått en anatomisk kurs och sålunda blifvit bekant med dit hörande salars aktningsbjudande expositionsartiklar, eller om icke de sig allt mer förvirrande tankarne på Savettis dotter hade drifvit honom framåt, säkerligen skulle första uppenbarelsen af denna interiör, som helt enkelt och naturligt gaf klaven till alla öfriga mysterier, af hvilka Polidoros hus syntes honom vara omgifvet, i det dessa upplöste sig i en lärd mans och anatoms undangömda studietillhåll, hafva varit målaren mer än nog. Men

nu måste den företagna undersökningen fullföljas, och Büchler steg uppför den styggt nedsölade trappan samt in i rummet bredvid henne. Midt emot ingången såg han två af de utåt gatan vettande fönstren, från hvilka en dämpad dager föll in genom tjocka draperier af präktig sidenbrokad. Golfvets midt var upptaget af ett stort bord, alldeles fullt med glascylindrar, större och mindre, innehållande anatomiska preparater. Öppna bokhyllor klädde väggarne, och de täta raderna olika stora, mer och mindre rikt ornerade foliantryggar utgjorde en brokig prydnad. Flera elektricitetsmaskiner af olika sammansättning och andra, till ändamålet okända instrument stodo kring väggarne; taket var prydt med storartade fresker och förgyllningar, men det hela bar pregeln af gränslös oordning. Den förpestade luften var här instängd och än mera kvalmig än i det fria. Målaren såg sig omkring ett ögonblick; till höger fanns en rikt skulpterad pardörr tillskjuten; han öppnade försiktigt och trädde in. Detta rum var mindre, men vida prydligare till utstyrelsen. En elegant dubbel skrifpult stod framme vid det sidenförhängda fönstret, en yppig divan sträcktes utåt ena väggen, och en svällande österländsk matta täckte golfvet. Från det rikt målade taket nedhängde en stor, förgyld, argansk, femarmad lampa, och väggarne voro målade, framställande yppiga, blottade qvinnofigurer och kraftiga mansgestalter, i 1500-talets stil. Men äfven här var allt nedsöladt, och det syntes, att ingen vårdande hand sökt vidmakthålla den ordning, hvarförutan praktens snart mister sitt värde; och Büchler, som älskade att med ett hos artister icke ovanligt koketteri anordna

sin omgifning, vämjdes vid försumligheten, som i detta fall här genomgick allt.

Midt emot fönsterväggen var utgången; Büchler gick vidare och befann sig nu i ett från gården be-lyst galleri, hvars väggar voro tätt klädda med hyllor, bärande grupper af burkar och flaskor i breda fack med titellappar, upptagande alla människans åldersstadier. Midt på golfvet var ett blybetäckt bord med uppvikta kanter och aflopprör ned genom golfvet. På bordet låg på ena sidan det utmerglade liket af en medelålders qvinna, hvars hufvudskål var sönder-sågad, och hjernan utlupen på ett stort stenfat; bred-vid stod ett mikroskop, och på andra sidan om detta låg framstupa en långs ryggraden sönderbråkad svart-lurfvig karl, ifrigt sysselsatt med läsning, såsom det kunde tyckas, ty det grönblå ansigtet täckte ena sidan af en uppslagen anteckningsbok, våt och nedsölad. På kadavrets uppfäktade rygghud var kastad en bensåg och ett par andra instrument, och under den ena svartaktiga handen, som blifvit avvigvänt undanvräkt, låg en fin, spetskantad, besudlad näsduk, pryddigt märkt med E. S. Stanken i rummet var förfärlig, men Büchler hade nu kommit i ett så öfverspänt tillstånd, att han ej märkte det; ty såsom fasttrollad stod han mekaniskt betraktande alla detaljer, under det ackorder från ett klaver och den genom afståndet dämpade klangen af en härlig qvinnoröst nådde hans öra. Mellan galvaniska don, baljor, destilleringsapparater och andra kärl kryssade han slutligen ljudlöst fram till nästa dörr och öppnade försigtigt, men drog åter igen den och stod väntande. Efter några ögonblick öppnade han

åter, dröjde något, men steg derefter in. Här var ett laboratorium med flere pannmurar och ugnar samt en stor spis. Vid denna satt med ryggen vänd mot dörren en gammal, halfklädd qvinna, sysslade med matlagning. Flera stora kastruller stodo öfver fyrehålen, och en rad glasburkar med färgtryckta etiketter fylde ett bord bredvid. Dessas innehåll var under svalning, och en mängd andra voro redan undansatta. Den gamla aktade ej på att någon inträdde. Sången hördes starkare och kom från en trappgång nära der Büchler befann sig. Med en tyst, hastig vändning var han obemärkt der inne och sålunda dold. Allt var såsom en pinande dröm, genom hvilken dock musiken ljöd så berusande, så hugsvalande. Det var ju den blida Lauras lärarinna, det var den underbara uppenbarelsen i Polidoros loggia, det var Estrella Savetti som sjöng; blott några steg till, och han skulle stå inför henne. Allt det vidriga han skådat och rönt var ju blott de själsstyrkan frestande prof, hvilka sagan staplar samman såsom värn omkring den i onda magters våld undan-gömda skönheten och oskulden; nu hade riddaren bestått dem utan att ett ögonblick svika sin ädla afsigt, sitt befriarekall — framåt alltså, framåt! Nästa ögonblick bringar den lycksaliggörande lönen.

Högt gingo Büchlers pulsar, under det han tänkte så, försigtigt skridande uppför trappan. Hon slutade utanför en inåt gården öppen fönsterloggia, hvars mur utåt strömmen icke hade några öppningar. I arkadgången kändes väl ännu miasman nedifrån, men hon var nästan tillintetgjord genom den starka vällukt, som spriddes från de rundt omkring på bröstvärnets ställda

blomkrukorna. I en långs samma bröstvärn murad ränna flöt klart, friskt vatten, kommande från gatusidan; golvet var belagdt med marmorinsprängd, polerad stuck, här och der något gropig, utan att dock vara ruinerad; murarne hade urblekta men ej skadade fresker af Polidoros hand, och intrycket var vida behagligare, än man kunnat vänta efter tillståndet i de nedre regionerna. Uti en väggfördjupning midt emot trappan stod den hårvridande nymfen i sin upphöjda bassin, men vattnet porlade ej mer ur lockarne, såsom då hon första gången sågs af målaren.

Han hade under stigande sinnesrörelse närmat sig den otäta dörren till loggiasalen, från hvilken nu strömmade tonerna af en vild allt jemt i crescendo gående saltarella, under hvars hvirflande fart han slutligen inträdde så tyst som möjligt. Det var en underlig tafla han der såg. Dägern kom från en lång rad låga fönster ofvan portikens tak; väggarne voro liksom taket målade med scener ur de gamle gudarnes lättfärdiga umgänge med jordens döttrar, men här och der öfverhängda med gobeliner af samma innehåll. Stora kandelabrar stodo i hörnen, rundtom väggarne fylles platsen af mjuka, nedsuddade divaner och bord med statyetter, muskelmän, polerade kranier, böcker, skrifdon och högar af oinbundna, handskrifna papper, majolikakärl, musikaliska, fysiska instrument och tusen andra saker i en oordning, som det stora rummet dock förmådde bära utan att se öfverfyldt ut. Detta allt undgick dock Büchlers uppmärksamhet, som uteslutande och med fasa upptogs af salens midt. Der satt, bakåtlutad i en stor poltrona eller stoppad länstol, en

facchino, efter vanligheten iklädd brun sammetsjacka, svarta knäbyxor och röd väst, uppfläkt liksom skjortan öfver bröstet. Det tjocka, lockiga håret var bortklippt från tinningarne, och mot dessa, äfvensom mot kindmusklerna och halsens pulsådor och hjertgropen voro stödda små plåtformiga apparater, stående genom trådar i förbindelse med en prydlig mahognimöbel, liknande en chiffonier, hvarinom trådarne försvunno. På venstra sidan af halsen låg, vid nyckelbenet, en tjock, ergörön plåsterlapp, och från denna, äfvensom de i skötet lagda, grofva händernas pulsar och de blottade benen gingo med rödt silke öfverspunna trådar, lika de förutnämnda instuckna i skåpet. Mannens ögon rullade under täta blinkningar; med munnen gjorde han de vidunderligaste förvridningar, än gapande, så att käkarne tycktes böra sprängas, än sammansmällande dem, så att tänderna bort flyga i bitar, än dragande munnen uppåt öronen till ett onaturligt leende, än nedåt och på sned. Under allt detta flögo händer och fötter med fjäskande rörelser, hvilka, meddelade en skälfnig åt hela kroppen, så att det dödsbleka hufvudet nickade. Och härtill surrade saltarellan öfver tangenterna och den tjusande rösten sjöng i vild hast:

Dansa, gosse, dansa, dansa,
Hoppa, skratta, blinka gladt.
Hejsan, kyssar för besväret
Ger jag — tusen — dig i natt.
Skutta, ser du, det går an, det,
Jag dig lossat ju från bandet,
Som dig döden tvingat på.
Tusen kyssar skall du få! ...

Den sjungande var Büchlers loggiasyn. Hon satt midt på golfvet, frånvänd inträdesdörren och midt emot

den sprattlande facchinon, som snart märktes vara ett lik, tjenande till nya experiment, hvarigenom Savetti måhända sjelf hoppades en dag kunna verkliggöra den odödlighet, hvarom han brukade framkasta antydningar åt sina patienter och beundrare. Estrella bar alldeles samma dräkt, som då hon uppträdde bland blommorna, men de blottade armarnes hvithet var delvis skymd af märken från nyss slutadt anatomiskt arbete.

I högsta sångifvern, och sedan samma ord upprepats flera gånger, rusade hon upp från klaveret, sprang fram till liket och öfverhöljde det med kyssar, under det hon lindade de fylliga armarne kring den döda kroppen, hvars själ måhända ännu stadd i närheten afundades omfamningen, så att hon lät den öfvergifna hyddan glida ned och hänga snedt öfver ena stolskarmen. Då brast flickan ut i ett gapskratt och reste sig för att å nyo ordna sin lekkamrat och hans rörelsetrådar, men Büchlers förfärade blick träffade i det samma hennes leende, glänsande ögon, och hon rätade upp sig, sträckte båda armarne mot höjden, samt stirrade på honom med detta outhärdeliga och dock fastsnärjande, allt och intet sägande uttryck, som från första ögonblicket förslafvat hans hjerta. Också nu stod han såsom naglad vid golfvat, under det hon sakta, sakta, skred in på honom och borrade sina vidgade, svarta pupiller djupt in i den häpnets hjerna. Det svarta vaxduksförklädet bar hon, det såg klibbigt ut. Då hon slutligen kom honom helt nära, ljöd hennes stämma så smekande, att aldrig kärlekens ömmaste utgjutelser funnit mera bevekliga tonfall, i det hon brådskande sade:

»Jag visste ju, att du skulle komma, det kunde ej slå felt, och därför har jag ej gifvit vika, ser du. Jag har drömt om dig, och de ville bedraga mig; först han, den gamle» — hon såg sig skyggt och hastigt omkring och tillade nästan ljudlöst: »han är dock min far, fast jag varit död, och sedan den galne, midt emot, som hade skurit sig i halsen, — ack! sådana sköna, nya rön jag gjorde i hans hjerna; jag fick rätt på hvar galenskapen satt, vet du. Han dugde ej att få lif uti; det var fåfångt — Nå, nå, vi hade ej ännu kommit på rätta vägen. Men nu — nu skall det gå; det är jag, som hittat på det. Såg du, hur han der den snälla gossen dansade? Nu kan jag, nu kan jag, älskade.» Och dermed snodde hon sig fast om Büchlers hals och hade kunnat qväfva honom under kyssar från de fylliga läpparne, som ännu tycktes genomisade af likkylan. Och dock kunde ej målaren, ville ej värja sig. »Ser du, min älskade, du skall dö, jag skall döda dig, riktigt, men förståndigt, och kyssa dig, medan lifvet flyr, och sedan skall du vakna igen, och vi skola hjälpas åt att lägga doktor Savetti — oh, om du visste . . . den rysliga menniskan . . . i en af de svarta lådorna, men honom skola vi ej väcka.»

Under detta febrila, halfhögt framförda och såsom en sirensång ljudande utbrott af vainsinne, blandadt med gräsliga sanningsvinkar och tomma inbillningsfoster, hade Estrella, allt jemt tryckande Büchler till sitt hjerta, dragit honom nära klaveret, der hon blixtnabbt fattade en långbladig knif, som hon med ormens huggsnabbhet ville stöta i hans rygg; men målaren märkte i tid af-

sigten och fick venstra handen så om den vildas öfverarm, att hugget endast löst träffade hans ena skulderblad. Då det nu gälde lifvet, gjorde han en ytterst våldsam rörelse, som befriade honom från omfamningen, och han slungade med turnarens och sjelfbevarelsens ansträngda kraft den lätta qvinnogestalten ifrån sig, så att hon handlöst flög bort och föll framstupa öfver facchinons lik, hvarvid den i galenskapens kramp fasthållna knifven kom under hennes bröst och klingan fann raka vägen till hjertat. Utan annat ljud än en tung suck vältrade hon om, ned på golfvet, derifrån hon sände sin ofrivillige mördare en förebrående blick, hvori vansinnets eld slocknat, och der efter låg hon stilla.

Büchler svindlade af fasa. Men på en gång var det, som om allt det ohyggliga han denna förmiddag upplefvat skulle hafva samlat sig till en bortjagande kraft, om hvars verksamhet han ej visste något säkert, förr än han åter stod inne i sitt rum. Det är dock säkert, att han lyckats obemärkt komma förbi den gamla hexan, ut ur huset och öfver gatan. Han ordnade allt så som förut: porten stängdes, nyckeln lades nere i magasinrummet mellan kistorna; garderobens låsskylt, som gifvit vika, fästades på nytt, och dörren smälades i lås. Skälfvande i alla lemmar och med bultande tinningar gick målaren till sängs; han behöfde det. Men den omtalade sömnboten åkallade han förgäfvets, och han sökte lika fåfängt att blunda sig ifrån den döende flickans sista ögonkast. Hade mannen varit svagare, skulle han ovillkorligt hafva blifvit gripen först af feberyrsel och sedan måhända af polisen. Men

lyckligtvis undgick han denna fara, hvilken stod såsom sekundant åt samvetet med sina ständigt förnyade, olidliga dolkstötar. Han hade blifvit dödligt förälskad i en flicka; henne hade han dräpt; det var a och o af några få dagars lefnad; han gret i hopplös förtviflan och förbannade sin olycksaliga tillvaro.

Minuterna kröpo så långsamt, så långsamt. Vattnet drack han ut. Slutligen dånade den gamla vagnen inne på Rivagatan. Då började svetten porla utför målarens tinningar. Grefvinnan kom med Gaetano, som för säkerhets skull hade vridit till dubbellåset och nu öppnade fängelsedörren. Båda funno den lidande mycket sämre och väckte fråga om att kalla läkare. Vid dessa ord for han häftigt upp: »Nej, tala ej så, det pinar mig; ingen — ingen . . . ack, ro, endast ro! Låt mig . . .» han tystnade suckande. — »Stackars min cavaliere, som de unga damerna så bittert saknade i dag», sade gumman — »så sof då; men önskar ni intet . . . Gaetano, vattnet är slut; jo, jo, vi få väl se om här ej blir feber af, mer än nu. Hvila då, käre, unge herre, och blif rask igen. God natt, kanske Gaetano skall stanna!» — »O nej, nej, då sofver jag ej.» Gaetano såg lycksalig ut, han sjelf hade väl i villa Braschi lurat af på dagen, men ej tillräckligt emot hvad gubben var van vid. De gingo. Skymningen inträdde; då hörde målaren, som med spänning lyssnat efter ett sådant ljud, Savettis port öppnas och strax derefter tassande steg i trappan samt knackning med metallringen på dervarande dörr, först sakta och sedan hårdare. Gaetano kom ut, man hviskade, och drängen gaf ett qväfdt utrop: »Gesù Maria!» Sedan läste han ytterst varligt

upp dörren till ateliern och frågade med darrande, låg stämma: »Sofver ni, sor Pietro?» Då intet svar kom, smög sig gubben ned med sin följeslayerska, den ohyggliga kokerskan, och genom trossbottnen hördes han bysta nere i magasinet samt sedan gå öfver gatan. Hur länge han dröjde der, visste ej Büchler, som ej vågade tända ljus för att se på klockan.

Dagen derpå steg den sjuke upp i god tid, trampade orolig fram och åter i rummet en stund, men lade sig igen. Han längtade efter Gaetano. Denne kom ock vid vanlig tid och såg alldeles förstörd ut, men sade ej ett ord om det han bevittnat, utan bemödade sig att obesväradt fråga om sor Pietros befinnande. »Bättre, käre vän, jag stiger allt upp.» Denna gubbens förbehållsamhet undrade Büchler öfver, tills på en gång hans tankar klarnade, och han insåg, att hela den förskräckliga händelsen ovillkorligt måste förblifva begrafven i det mörker, som så länge stått likt en mur kring Polidoros hus och dettas onaturliga hemligheter. Härmed var ock hans kris förbi, och han bad få inträde hos grefvinnan genast. Det beviljades, och åter stod han hos henne, der hon visade sig i höghetens förnedring såsom vid första samtalet. Det som nu afhandlades är ej att anföra; Büchler förklarade sig ej tåla Riva-gatans dåliga luft, hvilken han, uppskrämd af feberanfallet, ansåg sig böra undfly för att ej orsaka den vördade padronan obehaget af en sjuksäng. Gaetano tillstyrkte — han fruktade tydligen denne främling, som dock en gång fäst uppmärksamheten vid Savettis dotter.

Och så flyttade Büchler åter upp till artistquarteren, der han tog in i ett obemärkt hotell.

Men minnet af Estrella och hennes döende blick lemnade honom ingen ro. Han ritade upp Polidoros hus och stod långa stunder betraktande loggian, som han ordnat, såsom hon vid första anblicken syntes honom, med den halft dolda qvinnoskepnaden. Inga bekanta sökte han mera och glömdes slutligen.

»Usch då — är det slut nu?» —

»Ja, visst är det slut, mina damer.»

»Det var besynnerligt, får man inte en gång veta, hvart hjelten tog vägen; det brukar dock vara en oeftergiftig rättighet.»

»Sant nog; men ho kan hjälpa, om det icke sker.»

»Nå men, hur känner ni då det öfriga af historien?»

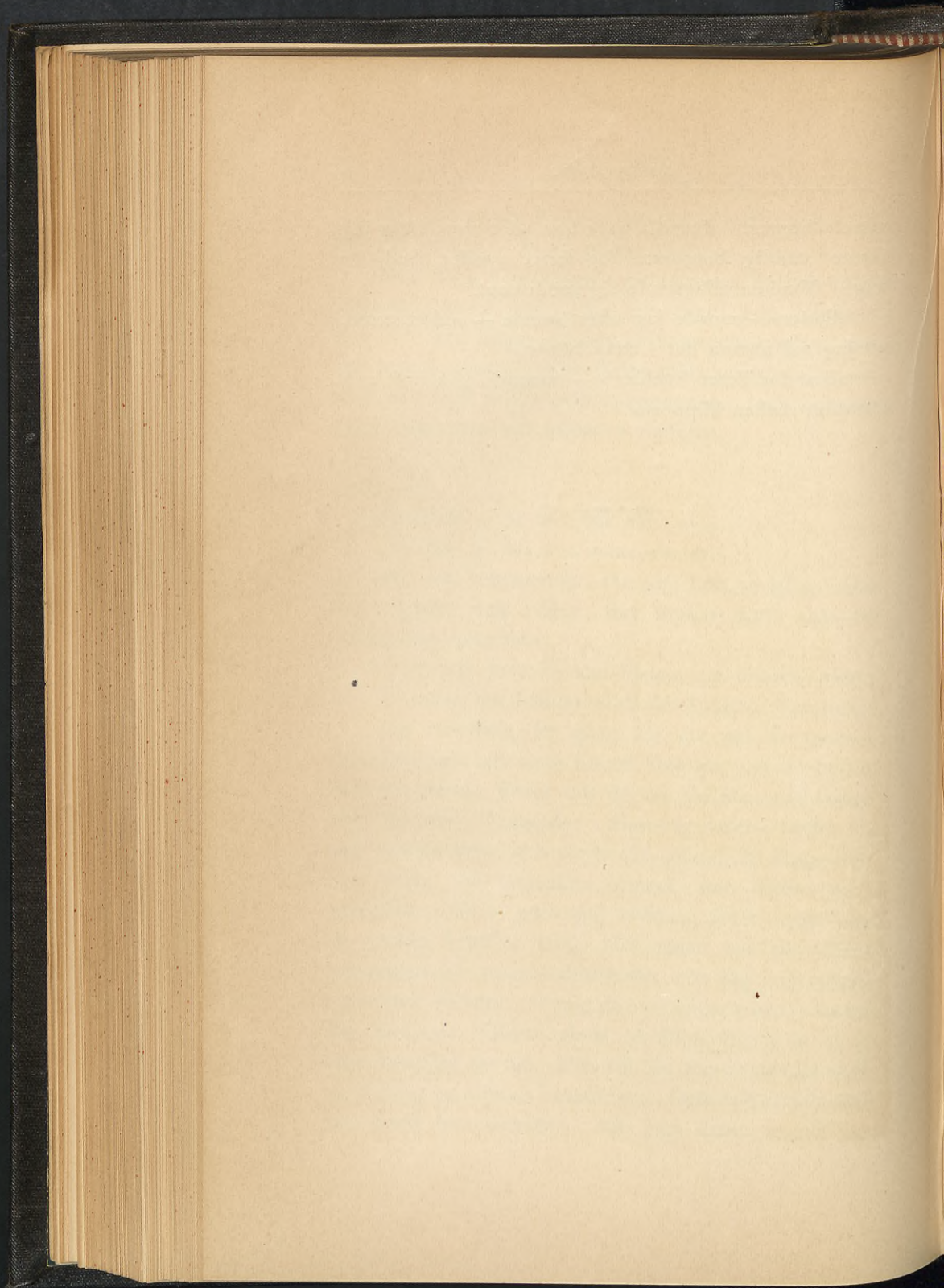
»Jag vandrade en gång för ett par år sedan i Albanobergen och kom till ett stensäte, der jag beslöt hvilade en stund. Förut satt der en barfotamunk, lastad med sin stora tiggarpåse. Han såg ytterst tarflig ut, hade hättan nere, och ett tjockt silfverhvitt skägg böljade öfver det insjunkna bröstet, som häfdes med svårighet. »Vill ni göra mig sällskap, fader», sade jag, »ni tyckes behöfva stöd.» Då spratt han till, afbröt tumningen på paternosterbandet och såg mig skarpt i ansigtet. »Känner ni mig då?» — frågade han. Svaret blef nekande. »Kom, skola vi följas åt, jag är ej så klen, som jag ser ut. Men till lön för er välvilja skall ni få höra en sällsam berättelse.» Och nu förtäljde han allt, hvad här omtalats. När han slutat, ringde det

uppe i bergen. »Färväl», sade han, »der uppe sitter jag såsom ständig botgörare för forna synder, bed för mig.» Munken aflägsnade sig mödosamt.

»Fader» — ropade jag efter honom — »edert namn, att jag må nämna det i mina böner.»

»Bed för Peter Büchler!» — svarade han doft och försvann mellan klipporna.

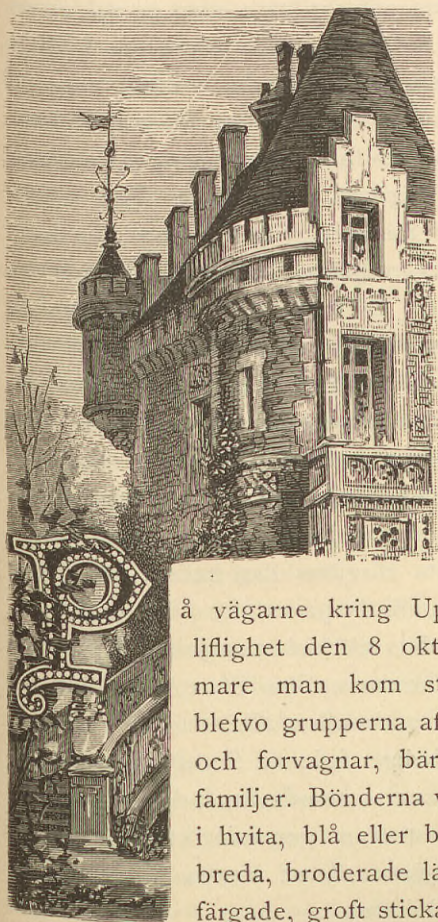

SUNE HÅRDSSONS ÄFVENTYR

ELLER

VISHETENS TEMPEL.

»Snick, snack, det gifves
hemliga naturkrafter.» — — —

å vägarne kring Upsala rådde ovanlig
liflighet den 8 oktober 1477. Ju när-
mare man kom staden, desto tätare
blefvo grupperna af vandrande, ridande
och forvagnar, bärande hela allmoge-
familjer. Bönderna voro helgdagsklädda,
i hvita, blå eller bruna vadmalsrockar,
breda, broderade läderbälten och mång-
färgade, groft stickade hättor eller bred-

bårdiga, höga filthattar; qvinnorna, svepta i vida, mörka kappor med stora metallspännen, buro väldiga hufvudhucklen af hålsömmadt linne. Vägarna voro uppkörda och leriga; mot dikeskanterna höllo sig två täta rader af ringare resande, under det midten var förbehållen åt förnämre folk. Der redo riddersmän, omgifna af väpnadt följe, lagmän och skrifvare, samt en och annan andans man, som försigtigt sökte styra sin fredliga passgångare emellan de frustande, stridslystna, vid trängsel och buller vana krigsfålarne. Då och då kom, företrädd af ett par beridna, brokigt utstyrda tjenare, en trupp högljudd ungdom, omgifvande några i pelsbrämade reskappor insvepta yngre damer till häst, stundom åtföljda af vördiga matronor, ruskande i tunga vagnar på träfjädrar. Öfverallt voro packvagnar och klöfjade ök blandade i tåget, hvilket allt efter utrymmets beskaffenhet skyndade framåt eller krälade långs vägen.

Det var såsom skulle hela Upsala-samhället hafva brutit upp för att söka andra bopålar eller såsom en folkvandring efter den sedan hedenhös ryktbara distingsmarknaden. Men rörelsen hade en helt annan orsak. Den föregående Sita Birgittas dag hade i det gamla Österaros, i Upsala, firats på ett för hela landet betydelsefullt sätt, i det erkebiskopen Jakob Ulfsson, i närvaro af riksföreståndaren Sten Sture, riksrådet, biskopar, prelater och godt folk af alla stånd och klasser, på grund af den helige faderns, Sixtus den fjerdes, bulla af den 27 februari nämnda år, förkunnat staden blifva säte för ett studium generale, ett universitet, med samma privilegier och att inrätta enligt samma grunder som det i Bologna.

Väl hade förut en katedralskola tillhört den erkebiskopliga liksom andra biskopskyrkor i riket och genom der uppfostrade diacones, kallade djeknar, stående på presterskapets lägsta trappsteg, försett detta med nya alumner, men så snart det gälde bibringande och förvärfvande af högre bildning och doktorsgrad, måste dessa sökas vid utländska universitet, hvarest ock många svenskar studerat och vunnit lagrar. Detta var en klämmande hämsko, enär de voro få, som hade råd att sålunda fullborda studierna. Mången hoppgifvande ung man, som på vinst och förlust tagit den långväga vandringsstafven, hade aldrig vidare hörts af, och gjorda försök att inkalla främmande lärare hade föranledt split och obehag af många slag.

Nu skulle alla dessa svårigheter häfvas. Bildningen hade fått ett säkert stamhåll inom landet; offentliga föreläsningar i alla behöfliga ämnen skulle kalla Sveasönerna under inhemskt vishetsbanér, och med skallande jubel hade, såsom nämndt är, detta förkunnats den 7 oktober, då Fyrisstaden ock sett sin befolkning tillfalligtvis mångdubblad.

Alla herbergen voro till trängsel fyllda. Invånarne i de små trähusen hade efter yttersta förmåga sammanpackat sig för att inhysa resande; på alla gårdar och till och med i kåltäpporna hade tält och baracker uppslagits såsom hjälpligt skydd för betjening och hästar, sjelfva kapitelhuset och djekneskolan voro upplåtna åt förnämare gäster; och folket fick se sig om, bäst det kunde, i bondqvarteren eller i stadens utkanter, hvarest, med vederbörligt tillstånd, långa rader

af skjul och tält utgjorde på samma gång herberge och förfriskningskälla åt hopen.

De besökande hade med få undantag icke velat bryta upp högtidsaftonen, emedan festligheterna, messor i domkyrkan, fackeltåg, lusteldar på slottsbacken och kring erkebiskopshuset samt pipande och trumpetande i alla vinklar och vrår höllo det friska lifvet uppe långt öfver midnatt, hvarförutom den månader förut kungjorda tilldragelsen lockat flera band af gycklare och komödianter, småkrämare och hembryggare till platsen, der sålunda äfven uppstod ett lustigt marknadsvimmel. Riklig tillgång var på öl och mjöd; rus och oregerlighet fattades ej, och mången gång fick den för ordnings bibehållande bestämda lansknekt-truppen på ganska eftertryckligt sätt göra sin magt gällande. Allt aflopp dock hyggligt nog, men underligt var ej, om följande dags sol belyste åtskilliga, ja, ett flertal af ansigten och klädebonader, på hvilka universitetet, redan i födelsestunden, och såsom ett kommande tiders tecken, satt nattrucklets glämiga pregel.

Dagen till ära hade menigheten berusat sig med öl och mjöd, och det hade då varit illa bestämdt, om herremännen skulle hafva hållit fasta. Så var ej heller meningen på en glädjens dag för hela Svealand. Erkebiskopen hade öppnat källare och visthus; domherrar och kaniker likaså, i mån af tillgång. Många tunnor rhenskt och burgunder fingo släppa till sista droppen af sitt druffblod, och såsom genom tyst öfverenskommelse voro både andliga och verldsliga ögon den dagen blinda för det oregelbundna i nästans tal och åthäfvor. Rödmosiga och hickande sågo kyrkans fäder

processionsljusen surra likt lyktgubbar i de besynnerligaste långdansar; och ur munnar, från hvilka man var van att höra salvelsefulla strofer flyta likt smör och honung, ljöd nu icke blott ett och annat lättfärdigt ord, utan de framlallade ej så sällan ganska betänkliga dryckesvisor. Detta gjorde ju intet för en gång, men — det var ett framtidens förebud.

Djeknarne voro ingalunda glömda. Erkebiskopen hade för dem låtit göra taffel i en af skolsalarne; och, anande, att det myckna sjungandet vid högtiden kunde varda menligt såsom uttorkande struparne, hade han varit frikostig på medel till dessas fuktande. Också begagnades detta samvetsgrant under dagens lopp, men hejdlöst sedan alla förrättningar väl voro slut; och när morgonljuset tittade in genom skolhusets dunkla hornrutor, sken det såsom öfver en valplats, besädd med svartnade hjeltar. Men tyst var der ej, ty långdragna, ömsom skorrande och pipande läten, kunde väcka tanken på lystna odjur, som vädrat rof. Utanför rummet låg, på en stenbänk i förstugan, den betjenande pedellen, i sin granna kåpa med domkyrkovapnet broderadt på bröstet, och baretten till hufvudgård, nyfiket betraktad af några barn, hvilka fnissande stodo i den vidöppna porten. Sofvaren var en mycket barsk, af Upsalas yngre slägte föga älskad herre, och då han nu uppenbarade sig i ett tillstånd af fullkomlig harmlöshet, var tillfället lockande att gifva honom en liten helsning. Den modigaste af truppen tog sålunda i portklappen, de öfriga fylde sina små grå labbar med grus, som på gifvet tecken smattrade mot slumrarens pussiga näsa och kinder; porten smälde igen, barn-

skaran skenade bort under högljudt jubel, och den i slummern störde gjorde en häftig rörelse, som flyttade honom ned på golvet, hvarvid han vaknade, satte sig upp, såg sig förbluffad omkring, erinrade sig pågående förhållanden och gick under axelskubbning och gäsningar att öppna dörren till salen. Här förestod ett ganska hårdt arbete, då de slagne skulle kallas till lif igen, men det gick dock så småningom, och surmulna och ruskiga försvunno djeknarne, den ene efter den andre.

Utänför porten stodo tre af dem, dufna och stirrande. »Hör ni, bröder,» — sade efter en stund den äldste, en lång, mager ungdom — »ni ser ut som ett par uppruggade nattugglor. Men jag vet bot, kom med, så gå vi ner till Peder Krampe och reda tankarne genom ett par stop af hans magstärkande braunschweiger-mumma. Der kunna vi ock, om det gäller, få oss en liten värmare med knytnävarne, i fall plebs ej gör oss rum; kom bara.»

Förslaget bifölls, och trion gick öfver domkyrko-planen ned emot ån. Den oregelbundna stranden var skräpig efter hästar, fordon och allmoge, som hållits der dagen förut, och en mängd kajor och sparfvar gjorde kalas bland höfrö och hafre, som rikligen blifvit kvar på platsen. Äfven några hönor och en ståtlig, gulbrun tupp höllo till godo med den spilda välfågnaden, så att det rörliga lifvet fortsattes, fastän i mindre skala; och detta hade väl ej ådragit sig de tre omornades uppmärksamhet, om icke midt ibland den bevingade skaran stått en gammal tunna, tjenande såsom säte för en menniska, en äldre man, iklädd grå skinnbräm

kappa och en veckad, pösigt sidenbarett, sådan de tyska doktorerna buro dem på den tiden. Mannen satt i djupa tankar, stödjande båda händerna på en guld-kryckad käpp, och foglarne syntes ej märka eller frukta hans närhet, ty de hoppade ända in på hans fötter.

»Nu äro kräken hungriga», — anmärkte den långe djeknen. »Mätte väl det» — inföll en af de andra — »efter de rusa på en sådan fogelskrämman.» Och dermed gingo de in i ölstugan för att stärka krafterna och, om det gälde, äfven pröfva dem. Men till det sistnämnda fans föga utsigt. Den nedrökta, med enrisbeströdt jordgolf försedda salen var nästan tom. Inga gäster upptogo de i oordning stående klumpiga borden och bänkarne. Större och mindre träkannor stodo öfverallt. Emellan en liten våt disk och en trafve ölfat satt mästern Krampe bakåtlutad, med vidöppen mun, men slutna ögon, mager som en humlestör och gifvande föga begrepp om musten i de varor han utskänkte, enär ölvärdarne eljest vanligtvis såsom lockande skylt bära vålnaden af en tunna under det blå förklädet. På hans ena sida befann sig en deremot så mycket fylligare utvecklade piga, som under sysslande med dryckeskärls rengöring i en balja stödt sin feta kropp på de mörkröda armarne, hvilande mot baljbotten, och nu vaggade i fåfång kamp mot sömnen. På värdens andra sida badade en ung, grof dräng framstupa i ölslasket på ett bord, der han somnat under aftorkningsbestyret. Det hela framstälde en dunkel bild af osnygghet och frid, våldsamt störd genom den långe djeknens utrop: »Hej då! Vak upp här, eljest öppna vi alla sprund!»

Pigan gjorde en våldsamt rörelse, så att vattnet squätte upp i tak, mäster Krampe flög upp som en kork från stolen, men drängen lät sig väl smaka att ligga stilla, tills husbonden inom ett ögonblick hugnat honom med en väckande spark, under det han svarade: »Jaha, genast, genast — hvad var det vi skulle taga fram?»

»Bästa mumma, kan ni väl begripa; frisk, och fort sedan.»

Värden såg snedt på den befallande: »Är det I, herr Lars Knutsson, som betalar? då tror jag vi vänta litet, tills gamla räkningen blir uppgjord.» Den länge blef vred: »Slå i, säger jag, utan prut, eljest så . . .» och han förde sin knutna näfve under Krampes näsa.

»Jaså; först häfver ni buken full med mitt öl, vecka efter vecka, utan att låtsa om hvad det kostar, och nu hotar ni mig uti mitt eget hus; det kallar jag hemgång, och fanen skall taga er för sådant. — Du, Elsa, stå inte och gapa, utan spring ut och hemta vakt.»

Med det samma öppnades dörren, och in trädde en yngling i resdrägt. »Hvad tager du dig för, Lars? Mäster Krampe, hvad är å färde? Det är ju jag, som vill dricka en afskedstår med vännerna här — och då börjar ni gräl.»

Värd och gäster sågo flata ut, men den förre skyndade att skaffa fram det begärda.

»Jag stod ett ögonblick der ute och såg på en underlig fogeltjusare, medan bråket pågick här inne; och hit kom jag för att söka er, go' vänner, och säga farväl», sade den sist anlände.

Djeknarne satte sig och började att dricka. Långe Lars tog till orda: »Du är en narr, Sune Hårdsson, du

är en grillfångare. Hvarför reser du nu härifrån, då du kan vinna doktoratet vid Upsala universitet och kan skratta åt både Rostock, Leipzig, Paris och Bologna. Du vet ju ej hvad som väntar dig der ute. De säga, att pengar der dunsta bort, och ohjelpsamheten är svår. Och du är ju ingen rik man, ej heller af adelig börd. Se så, lägg undan resesäcken igen och blif bland oss. Jag kan svärja på, att vi här hafva lika god mumma om ej bättre än i Braunschweig; och: '*herre* hemma är bättre än *dräng* borta.'

Sune log: »Ja, tager man saken från den sidan, då... Men det är ej mitt sätt, det fyller ej min åtrå. Jag vill veta, jag vill lära mycket — mycket mera, än hvad här kommer att bjudas under många mansåldrar. Fri är jag som fogeln; ingen slägt, ingen gård. Med de två hundra gyllen jag fått efter min gulfader, salig herr Knut Stensson till Ekholmen, och goda anbefallningar af våra capitulares, har jag hela världen öppen för mig och längtar att se hela världen; således vandrar jag nu å stad. Så snart vind blåser upp, seglar Matts skeppare till Stockholm, och derifrån går jag väl med någon lybeckare — och se'n så får man se...»

Gårdagens strupansträngning gjorde sig visst ännu känbar hos djeknarne, ty då, efter en god stund, bud anlände från skutan, att herr Sune borde infinna sig, befunnos de förra hafva stärkt krafterna, så att de blifvit tunga och osäkra på foten. Emellertid ville de alla följa den bortfarande och se honom gå om bord, hvarför man lemnade Peder Krampes ölstuga. Sune, som betalte drickningen, dröjde efter de andra och

hörde dem stoja och skratta. Då han kom ut, stodo alla tre framför den grå mannen, som satt qvar på sin tunna, under det hans lättskrämda sällskap i stora svärmar skrikande flög bort mot domkyrkan.

»Om ni är en af de gamla romerska augurer och fogelspåmän», — sade länge Lars —, »så knäpper jag er på näbben» —, och dermed gjorde han en sådan åtbörd framför främlingens näsa.

»Förlåt», — sade den andre djeknen —, »den der doktorshatten har ni allt köpt hos Lumplisa i Svartbäcken» — och dermed plattade han till hufvudbonaden.

Den tredje ville ock utmärka sig: »Undan, kajman! tunnan är min», och dervid skulle han just stjelpa omkull både sätet och den sittande, då han sjelf trillade för en knuff af Sune, som med harm utropade:

»Skam eder, djeknar, att I så förgripen eder mot en fredlig man; den förste, som närmar sig honom, skall minnas, att den anfallne är under mitt försvar.»

Främlingen såg vänligt på sin beskyddare och sade: »Stilla, stilla; må de komma, om de våga. Jag bjuder dem både näsan, hatten och tunnan med.»

De berusade voro ej sena; den grå mannen höll Sune med säkert tag om armen. Långe Lars sträckte ut sina fingrar, men i det samma vidrördes han af främlingens käppkrycka, bleknade och stod såsom förstenad. Nästan samtidigt ville den andre rycka baretten till sig, men stannade med utsträckt arm och fasa i anletsdragen. Den tredje, som ännu icke hunnit att resa sig mer än på knäna, fattade i tunnan med båda händer, och förblef i denna ställning, sedan guld-kryckan vidrört honom.

Nu reste sig den okände och sade fogligt: »Illa gånge det öfvermodet. Låten varna eder genom det som händt. Snart ringer middagsklockan, då ären I fria; till dess behållen uttrycket af edra ovänliga afsigter.»

Men sin beskyddares arm tog han, och förde honom bort. »Lemna desse åt sina allvarsamma betraktelser, Sune Hårdsson, och haf tack för hvad du gjort. Jag skulle kunna följa dig, men bättre är, att vi träffas på annan plats. Du reser nedåt Tyskland; besök mig då i Nürnberg. Hvarje dag vid denna tid finner du mig bredvid brunnen på stora torget. Detta kan vara nog för dig. Tag emellertid och bär detta minne af en vän, som kan blifva dig nyttig.» Dermed tog han en svart ring, på hvilken silfverstjerner voro inlagda, af sitt högra pekfinger och satte den på Sunes. »Denna skall påminna om mig; farväl.»

Främlingen gick uppåt staden; ett nytt bud från skepparen kom i det samma och påskyndade Sunes steg; han rodde nedåt Fyrisån.

Anländ till Stockholm, offrade den vetgirige resenären ej mer än behöflig tid för att finna lägenhet till Rostock, och detta gick snart, ty samfärdseln med Östersjöns södra kust var liflig, enär en stor del af stadens förnämsta handelsmän voro af tysk börd och togo sina förråd från fädernehemmet. Med de trånga, krokiga gatorna, hvilkas höggaflade husrader visade ömsom sten-, ömsom ruckliga trähus, och der höstregnen förvandlat den knöliga stenläggningen till halkiga kärr, erbjöd Stockholm intet fängslande för främlingen.

För öfrigt hade en orolig längtan bemäktigat sig Sunes sinne, utan att han kunde göra sig reda för dennas mål, men ofta spratt han upp liksom ur en dvala, hvarunder han betraktat den enkla ringen, hvilken »kaj»-mannen stuckit på hans högra pekfinger. Visst hade hans reseplan från början varit inskränkt till Rostocks universitet, men detta föreföll honom nu allt för nära liggande och obetydligt; Leipzig var ansevärdare, och var han blott en gång der, återstod ju jämförelsevis föga väg till den fria riksstaden Nürnberg, vidt beryktad för sin konstflit och såsom hemort för män med hög visdom. Att så långa färder skulle hårdt anfakta tillgångarne, insåg han nog; men hvilken bäfvar tillbaka för sådana betänkligheter, då ungdomsmod sväller i både kropp och själ?

Alltså gick Sune om bord, vinden förblef gynsam hela tiden, och efter fem dagar ankrade den tunga skutan i Rostocks hamn. Det var med en aldrig förr spord känsla af förnöjelse, som djeknen steg i land på den främmande jorden. Han slog med armarne, såsom hade de förbytt till vingar, och han tyckte sig vara en söderut dragande svala. Det utländska tungomålet, som ljud kring honom, och hvilket han var fullt mäktig, klingade så vänligt som fogelsång, och ofrivilligt utbrast han: »Nu har jag funnit lyckan!»

Enligt i Upsala erhållen anvisning tog han in på herberget »Gyllne örnen», hvarest studenter höllo till och vilkoren voro billiga. Han ordnade sin klädsel, tog fram konsistoriirekommendationen och gick att uppsöka den lärde doktor Lotharingius, som stod i förbindelse med fäderna i hemmet.

Doktorn bodde temligen aflägsset, i ett kvarter, som mest bestod af trädgårdar. Föraren stannade vid en hög mur, öfver hvars stängda port satt en Guds moder med barnet, temligen otympligt huggna i sten och lemlästade. I porten var infattad en grof jernplåt, och bredvid denna hängde på några kedjelänkar en hammare, på samma sätt som var brukligt vid de gamla riddarborgarne. Vägvisaren fattade denna portklapp och lät ett par hårda slag skrälla, hvareft det dröjde något, innan steg hördes och en frisk flickstämma sporde: »Är det du, fader?»

Sune tillkännagaf, att han såsom främling kommit för att söka doktorn, och porten öppnades under förklaring, att denne hvarje ögonblick väntades, hvarför skäl vore att stiga in. Bjudningen hörsammades så mycket hellre, som den utgick från en ung, vacker flicka, mörklagd såsom ett söderns barn, med blixtrande, bruna ögon och yppig växt: Det svarta, glänsande håret hängde i mjuka vågor kring axlarne, och på den åtsittande, svarta klädningen fans ingen prydnad. Vänligt log hon emot den ankommande, men hela uppenbarelsen tillkännagaf snarare en högadelig borgfröken än den anspråkslösa dottern till en universitetslärare. Sunes blick måtte hafva uttryckt något af denna jemförande art, ty värdinnan sade: »Ni undrar väl på den väl tillbommade porten med sitt bullrande tillbehör, men det ena bör vara efter det andra, och jag bor här såsom prinsessan i ett förtrolladt slott — det vill säga, ett mycket litet sådant, stig på blott, skall ni få se.» Och dermed lade hon förbindligt och obesväradt sin hand under Sunes arm, sålunda förande

honom inom porten, hvilken hon sköt igen så att den tunga jernklinkan föll i sin hake. Men porten var ej anbragt blott i en stängselmur, innanför var ett litet hvälfdt rum med stembänkar på sidorna och öppet inåt tomt. Der var en trädgård, och genom denna ledde en dunkel löfgång, bestående af gamla, förvuxna träd, hvilkas grå, knöliga och mossslupna grenar gripit om hvarandra och vid något öfver manshöjd från marken bildade ett lågt, oregelbundet hvalf, snarlikt sammanflätade ormar. Vid ändan af den dystra gången var en liten gräsbevuxen gård, omgifven af yppiga rosenhäckar, och vid denna låg huset. Det var af mörkt tegel och sandsten, litet i omfång men högt, med utbygd förstuguqvist ofvan en temligen ansenlig stentrappa, på hvars balustrad ett par sköldhållande lejon tronade; förstugan stod i förbindelse med ett framspringande, ansenligt torn, med ett prydligt burspråk på framsidan, och detta torn utgjorde hufvuddelen af huset. Det hela bar verkligen pregeln af ett sådant riddarnäste, som man under medeltiden fann öfverallt på höjder invid vägarne, och i hvilka egarne sutto spejande, ständigt färdiga att störta ned såsom rofgiriga örnar, då lämpligt byte spårades i nejden. Uppåt väggarnes ytor och kring spetsbågsfönstrens rosverk slingrade sig murgrön och kaprifolium, och det hela hade ett uttryck af frid, som gränsade till ödslighet.

»Icke sant, ni ryser?» frågade den vackra förrerskan. »Här skulle ni icke kunna dröja en dag, utan att blifva mjeltsjuk, kanske spökrädd. Här är så tyst, så tyst. Pappa tål ej att höra bråk omkring sig, därför har han valt denna tillflykt, der jag varit så länge jag

minnes. Ack! hvad här är skönt, särdeles om sommaren, då jag i mitt arbetsrum, som är portiken ofvan trappan, sitter och hör sången och pladdret från mina bevingade vänner, som i hundratal slå sig ned rundtomkring, i buskar och träd.» De stego in i portiken, som liknade ett blomsterhus; i ena ändan stod en bekväm bänk, skulpterad såsom en korstol och belagd med urblekta sammetsdynor. På ett bredvid varande bord lågo böcker och pergament; der stod ock en låda med små färgburkar, penslar och pennor. I ena soffhörnet hvilade en med bensirater inlagd luta, till hälften höljd af en duk med ofullbordade broderier. Den lilla vrån, hvarest solstrålarne lekte mellan bladens dallrande skuggor, var af ett lockande behag, som framkallade ett »ah, så skönt!» från Sunes läppar. Den vackra herskarinnan i »borgen» log och bad honom taga plats för att invänta fadern. Dervid blickade hon ömsom på bordet och på broderiet, liksom skulle hon tvekat ett ögonblick om den blifvande sysselsättningen; men hon satte sig vid det förra, tecknade åt Sune att sätta sig bredvid, och frågade, i det hon fattade en pensel: »Ni är en lärd man, kan jag väl förstå och se; kan ni ock illuminera?» Ynglingen, betagen både af den sköna uppenbarelsen och det vänliga, nästan systerliga sätt, hvarmed han, ehuru obekant, blifvit emottagen, svarade nekande. — »Ack, om ni visste, hvad det är för en tjugande sysselsättning. Man återgifver i sinnebilder hvad författaren tänkt, och man liksom förgyller hans tankar, ger färgglans åt hans bilder och bäddar dem i blomsterslingor. Min far har lärt mig detta från barndomsåren, då jag började med att tota till efter

andra mönster; sedan fick jag rita och måla alla möjliga blommor och andra föremål, och nu följer jag mina egna idéer. Ibland äro de någorlunda hyggliga, oftast dock enfaldiga, men alltid obeskrifligt lockande att bringa fram på pergamentet. Förr var denna sysselsättning nyttig; nu tjenar den till intet, ty de trycka ju allt möjligt genom mästern Gutenbergs påhitt, och illumineringen är blott öfverflöd.»

»Jag inser väl, att i den sysselsättningen måste ligga ett stort behag, men detta är för mig alldeles främmande; ty att forska efter och lära bokstäfvernas innehåll har varit mitt mål», — genmålte djeknen —, »men hade jag vetat, att dessa grannlåter åstadkommas af så . . . af så . . .» han tystnade förlägen.

»Af så?» — fortsatte flickan, och ställningen tycktes blifva brydsam, då hammaren skrälde mot portens jerntafla, så att samtalet afbröts.

»Det är min far, kom» — sade hon och skyndade ned, åtföljd af Sune.

Doktor Lotharingius inträdde. Han var till åren kommen; en lång, mager man med örnäsa och ett par ovanligt skarpa, grågröna ögon, hvilka glänste fram under buskiga, rimfrostiga ögonbryn. Han studerade vid åsynen af den främmande ynglingen, och denne var nästan förlägnare än flickan, då hon sade: »Se här min far . . . någon som söker dig.» Sune hade aldrig fått eller tagit tillfälle att nämna, hvem och hvarifrån han var. Nu nämnde han sitt namn och Upsala samt brefvet från dervarande kapitel. Doktors anlete ljusnade, han räckte handen och välkomnade gästen: »Alltså från Upsala. Der har jag mången

gammal vän, men hädanefter lära väl få nya bekantskaper knytnas, sedan svenskarne få universitetet på egen grund och botten. Hvad är då anledningen, att ni flugit ut, unge man; har gamle Lotharingius ännu någon dragningskraft för de unga filosoferna — det smickrar mig, det smickrar mig högeligen. Stig upp, stig upp, och låt oss språka litet. Hvad min dotter Angela beträffar, lærer bekantskapen redan vara gjord, ser jag.» Och dermed tog doktorn på sig en min, som måhända skulle föreställa ett leende, ehuru den föreföll såsom kramp i smilbanden, under det ögonen bibehöll det på en gång skarpa och stela uttrycket.

»Jaså», fortsatte han, »den envise Jakob Ulfsson har verkligen genomfört sin föresats. Jag vet det genom bref från Rom. Nå väl, det kan då komma en träget flitig ungdom till båtnad att lära här ute och sedan lära andra vid det nya universitetet, hvarest — med förlof — krafterna måste vara svaga. Huru länge tänker ni stanna här unge man?»

»Tiden är ej bestämd», svarade Sune, förlägen öfver det säkra antagandet, att Rostock skulle utgöra resans mål, »min färd torde gå vida.»

»Icke så, unge man, icke så! Far ej öfver ån efter vatten. Det är väl Bologna eller Paris som leker i hågen? Jo jo, ungdomen rasar. Jag känner båda ställen, deras förtjenster och faror; de senare äro öfvervägande, och väl är, att vi ej mer behöfva utsätta oss för dem. Ser ni», — och han visade på ett långt ärr, som bland ansigtsfårorna var draget öfver pannan och venstra kinden —, »detta vankas nästan oundvikligt bland frankerna.»

Angela afbröt, i det hon tog faderns hand, som hon förde till sina läppar: »och detta i Bologna, är det ej så?»

Doktorn tog flickan om lifvet och sade mildt: »Ja, när guds moder och helgonen ledsaga den blinde. Ser ni, *hennes* moder vann jag på den italienska jorden, men fröjden var kort. Ett år efter återkomsten hit förfrös min sydländska ros. — Allt nog, ovis är den, som vill fånga all verdens vishet; för den vise bor visdomen närmare än de många långa dagsresor, som användas till hennes sökande.»

Sune blef inbjuden att dröja hos sin beskyddare och deltaga i middagsmåltiden. Denna intogs i tornrummet, en ganska rymlig ekpanelad och svartnad sal, från hvars ofantliga skulpterade spis vidunderliga hufvud tittade fram ur spetsbågar och löfverk, samt der de mångfärgade fönsterglasen spridde ett underligt skimmer. Uppassningen bestriddes af en äldre qvinna, som tyst och allvarsamt fullgjorde sina sysslor, och detta tycktes gå efter så gammal gifven ordning, att ingen påminnelse behöfdes. På bordet stodo ölkrus och en blank silfverstänka, jemte tre glasbägare med hvita spirallinier, sådana som den tiden utfördes från den venetianska Muranofabriken. Samtalet fortgick otvunget. Doktorn frågade om förhållanden i djeknens hem och berättade åtskilligt om universiteten i Tyskland och andra länder. Han tycktes vara vida berest, men föga nöjd med sin erfarenhet af människorna och deras görande och låtande. Deras sinnen ansåg han förvända genom en ständig oro, alstrad af egennyttan och afund. På ingenting trodde de och voro hvar för

sig vordna trolösa. Till snöda egodelar och lättfärdiga fröjder stod deras håg, hvaremot det högre vetandet med dess mödosamt tillkämpade förnöjelse var ringaktadt.

Sune, som alls icke såg världen och dess barn från så mörka sidor, började att motsäga den gamle, men då vidrörde Angela ofömräkt hans arm och lät honom med en betydelsefull hufvudristning förstå, att ordvexling öfver detta ämne ej borde bringas å bane. Också visade det sig, att doktors bitterhet småningom mildrades, och talet vreds till filosofiska betraktelser öfver tidens magt att vända ondt till godt, att störta och upprätta. Han talade alltjemt såsom från sin kateder, och middagen var till ända, då han ur silfverkannan fylde spiralbägarne och helsade den nya bekantskapen välkommen. »Vare sig, att ni dröjer här kort tid eller länge, anse mitt tysta hus såsom ett hem, der ni alltid skall vara välkommen; och när ni en dag återvändt till edert kalla studium universale, kom då vänligt i håg gamle Lotharingius. Se så, nu följer i ordningen att taga plats der ute.» Och dermed begåfvo sig de tre till portiken, hvarest doktorn satte sig i en läderklädd stol med hög rygg och framstående öronputor, mot hvilka han lutade hufvudet och blundade. Angela tog lutan, och de båda unga slogo sig ned i korstolen, under det hon frågade, om Sune tälde musik, ty nu skulle hon sjunga för fadern.

Och derefter lät hon till lutan klinga en klar och smekande stämma och sjöng en gammal trubadurvisa om tapperhet, trohet och kärlek, hvilken verkade såsom en vaggsång på den gamle, ty innan slutet hade

hans hufvud sjunkit ned mot bröstet, och den i början takt slående handen låg halföppen på armstödet.

Då Sune med värme tackade för den sköna balladen, frågade Angela, om han tyckte om tonkonsten, och om han till äfventyrs sjelf kunde något deraf. Detta var förhållandet. Djeknen var en mästare på viola di gamba och hade till luta diktat många visor, dem han ock kunde med god röst och förmåga utföra. Då han alltså leende jakade till frågan, räckte jungfrun honom instrumentet och bad att få höra en svensk visa; faderns sömn skulle det ingalunda störa; han kunde ju för öfrigt sjunga helt sakta. Det skedde ock. Efter en följd af melodiska tongångar qvad han en af dessa nordiska folkvisor, hvilkas gripande ton är ingifven af furuskogens sus, den melankoliska halfdagern och ensamheten.

Angela greps af vemod, hon ängslades utan att veta huru och utbrast slutligen: »Nej, nej, håll upp, jag måste ju eljest gråta; det låter så sorgligt — det är ju så vackert — håll upp, och sjung någonting gladare, ni kan väl något sådant äfven.» Sune nickade och drog till med en bondspelmansvisa, som målade glädjen och stojet på de yra landtliga brölloppen; och nu log Angela af hjertans grund, klappade händerna och hade svårt att sitta stilla. Det samma erfor den gamle i sömnen, ty först ömsade han läge för hufvudet, sedan ryckte det i hans utsträckta ben, och slutligen sprang han upp med ett uttryck af glad förvåning i de yrvakna dragen.

»Bravo, unge vän, ni är mästर्सångare äfven; tack för det. Tonkonsten är en härlig skatt att besitta,

hon är nyckeln till människors hjertan och balsam för själarne. Sjung mera, det är en fröjd att höra.»

Sune fortfor, och åhörarne funno stort behag ej blott i melodierna utan ock i ordens rena klang. Sedan vidtog Angela; doktorn lät hemta vinkannen och var vid så strålande lynne, att han drack den »välkomne, käre» sångarens skål, särskildt för den glädje, som genom honom beredts i huset. Det hade blifvit afton, och gästen tog afsked, sedan han med nöje lofvat hör-samma den vänliga inbjudningen att återkomma följande dag.

Sune vandrade hemåt såsom en sömngångare. De flydda timmarne voro honom såsom en glad dröm, och han tyckte, att det, som händt, likväl var något gammalt bekant, något, som omöjligen kunnat vara annorlunda. Var det väl sant, att han ej förr suttit på detta sätt med den ljuftva Angela och den gamle vänlige doktorn? Och sången och samspråket — portiken och blommorna — allt detta angenäma, fridfulla — hade han drömt derom, innan det i verkligheten nådde honom?

Ur dessa soliga tankar, hvilka ej stördes af det temligen bistra mörker, som rådde mellan de höga gafvelhusen, väcktes han genom ett barskt utrop: »Hvem der, hvarthän?» — och vägen spärrades af ett par svarta skepnader, hvarjemte hillebardstötur i marken tillkännagåfvo väpnad styrka. »Fri student, till Gyllne solen», blef svaret, då vandraren förstod, att han fått göra med nattvakten. — »Det var en underlig väg ni då valt, efter den bär åt motsatt håll — vi få väl titta litet då; fram med vargögat, Kunz» — och dermed

föll strålen från en blindlykta rätt i Sunes ögon, så att han ett ögonblick lyfte handen till skydd, hvarigenom denna kom i ljusskenet.

»Förlåt, herre», sade lyktbäraren och grep hastigt den upplyftade armen, i det han närmade sitt gråskäggiga ansigte och stirrade på Sunes hand, hvarefter han släppte taget —, »förlåt, men ni går alldeles orätt och kommer snart till Mecklenburgerporten. Du», — sade han åt kamraten —, »tag lyktan och vänta mig vid doktors hus; jag måste följa denne lärde främling på rätt väg, jag känner honom.»

»Det förändrar saken, jag tager en liten lur under tiden. Men söla ej, hör du.»

De båda andra togo redan ut stegen, och Sune frågade förundrad, huru Kunz kunde känna honom.

»Ja, ser ni, herre, det är både sant och osant. Hvem ni är rör mig inte, men ni bär den svarta ringen med märket, som jag noga känner, och då är det min pligt att främst af allt tjena er.»

Sune spratt till. Ringen hade han i dag alldeles glömt.

»Hur känner ni då denna ring, det fins ju många sådana?»

»O, nej, en gammal guldsmed misstager sig ej så lätt, och den der lilla skatten har för mig stor betydelse, såsom ni skall få höra.

Jag var under en följd af år anställd hos rabbinen Aron Purzle för att uttaga och rengöra ädla stenar, emedan den gamle juden, som ansågs vara lärd som en trollkarl, väl egentligen schackrade med diamanter och perlor. Min verkstad var ena fönstret i hans eget

arbetsrum, och ni kan vara viss på, att gubbens ena rödsprängda glosöga aldrig lemnade mina händer ur sigte samt att hvad han framlemnade ransakades icke en utan många gånger om dagen. Min arbetstid var några timmar hvarje morgon, men det oaktadt blef jag stundom bortskickad en stund, då personer kommo för att tala med rabbinen. Troligen skedde då något köpsläende, ty vanligtvis och då talet vände sig kring saker, som jag dels förstod, dels platt intet begrep, brydde man sig ej om min närvaro. För tjugufem år sedan, det var just dagen efter S:t Johannes, höll jag på med uttagandet af några mycket stora diamanter, af hvilka den största skulle flyttas i en ny ring, dit han redan var passad och låg, väntande sista afputsningen, på bordet, nära det öppna fönstret. Juden satt i ifrigt samspråk med en gammal herre; han slog med sina långa armar, svettades och skrek en rotväliska, som var obegriplig. Den andre talade lugnt och sakta, och jag kunde ej låta bli att emellanåt titta på dem. Aron förifrade sig så, att han med båda ögonen såg på sin grälpart och lemnade mig obehagad. Nå, det gjorde ju ingenting, ty hans skatter, vid hvilka kanske kristet blod klibbat, frestade mig aldrig.

Bäst det var reste han sig upp och skrek på tyska: »Nej, och tusen gånger nej, det står ej så, det står ej så, jag slår vad om allt hvad jag eger; vi gå genast och se efter. Kunz» — sade han till mig — »slut för i dag.» Och dermed kom han fram för att taga mitt arbete.

»Nå, hvar är ringen med den stora diamanten?»

»Här» — svarade jag och sträckte ut handen för att taga klenoden, der jag lagt honom. Men der var tomt.

Himmel Potz sakrement! Ett sådant spektakel; jag bultade min skalle för att få igen synen och vettet, ty ringen kunde väl icke hafva gjort sig osynlig heller! — Och Aron se'n! Han rusade till och högg mig om strupen med sina långa klor: »Tag fram'en bof, tjuf, — genast! polis, polis! Jag är en ruinerad man — bof, tag fram'en.» — Jag stod alldeles handfallen, ref upp mina kläder och bad att blifva visiterad. Rabbinens fingrar snodde som råttor öfver hela min kropp — förgäfves naturligtvis; slutligen kastade han sig utmattad på en stol och gret under de ömkligaste jemmerrop. Det var synd om mannen, och sjelf var jag lika bedröfvad som bestört, i det jag allt jemt upprepade: »Det är omöjligt, rakt omöjligt.» Vi voro alla tre gångna ett stycke från bordet, och jag stod och stirrade på punkten, der ringen legat, men som nu upptogs af en liten, ny, blankpolerad perltång. I ett ögonblick sätter sig en korp på fönsterkanten, gör derifrån en lof inåt bordet — och tången var borta.

»Ha, korpen, korpen har tagit diamanten, se der, der flyger han, se, se,» — skrek jag och ruskade juden, som svarade med en örfil och hväste: »lögnare, tjuf» — ty han hade ej sett fogeln. Den främmande deremot steg hastigt fram till fönstret, höjde sin högra hand till några underliga svängningar och härmade korpens läte, hvarefter han bad oss båda andra gå till aflägsnaste delen af rummet och vara helt tysta. Jag fick nästan bära dit Aron, som tycktes nära att falla i vanmagt. Främlingen stod med utsträckt arm, och sedan han några gånger låtit korpskränet skalla, såg jag till min förundran fogeln komma och sätta sig på

hans hand, der han lät sig smekas och liksom småspråkade med trollkarlen. Se'n flög han bort igen, och hans herre — ty jag trodde att så var — kom till oss och sade åt Aron att vara lugn och tyst i afbidan på det kommande. Ja, var det icke obegripligt; inom ett par minuter låg ringen med sin diamant och jemte dem min nya tång på bordet, dit den svarta göken mycket riktigt burit igen tjufgodset.

Aron pustade för att komma sig, men jag rusade på den främmande och kysste hans hand, innan han hunnit hindra det. Dervid märkte jag en svart ring på hans pekfinger — och, ser ni, den ringen har ni nu på edert. Mannen log. »Käre vän, ingenting att tacka för; ser ni, jag är fogeltämjare, och denna ring är mitt instrument.» — Jag fick nu noga betrakta den, under det jag fortfor med betygandet af min innerliga tacksamhet jemte försäkran huru gerna jag skulle vilja bevisa denna.»

Slutligen sade min hjälpare: »Det är ju platt intet att tala om. Men kom ihåg en sak: om ni någonsin träffar denna eller en likadan ring på fingret af en lefvande eller en död, så lofva mig att utan betänkande söka aförda er tacksamhet mot mig, i det ni tjenar ringbäraren. Nå, det var billiga vilkor — aldrig trodde jag, att ett sådant tillfälle skulle yppas, och nu har det dock skett med en lefvande.

Så var saken, käre herre. Här hafva vi »Gyllne solen», och ni är hemma. Hvad befaller ni nu af gamle Kunz, ty jag är eder tjenare, eder slaf.» —

»Tack hedersvän, tack. Jag har intet att befälla, men nog önskar ni deremot veta, huru ringen kommit

i mitt våld» — och detta berättade Sune med få ord, hvarjemte han nämnde sitt beslut att uppsöka gifvaren i Nürnberg. Derefter skildes de, och djeknen gick till ro, under det den gamle guldarbetaren troligen sökte upp sin sofvande kamrat.

Det anses icke sällan vara af intresse att meddela, hvad handlande personer i en mer eller mindre invecklad berättelse drömma, och detta kan emellanåt gifva en både viktig och pikant vändning åt händelserna. Kanske skulle ock en sådan dröm här vara på sin plats för att gifva något mera dramatiskt lif åt den hygglige Sunes historia, men tyvärr måste hjälpen af en sådan krydda undvaras, då sanningen fordrar erkännandet, att djeknen, oaktadt allt det drömstoff, som den förflutna dagen bjudit honom, sof som en tom säck, i följd hvaraf han ock vaknade kry och uthvilad, glad och hurtig. Dessutom var morgonen temligen framliden, då han slog upp fönstret och for i kläderna. Under tiden öfverlade han, huruvida det icke vore bäst att klippa af hela Rostocksvistelsen och skyndsamt begifva sig söderut till Leipzig — eller kanske raka vägen till Nürnberg, hvarest den underlige mannen fans, som lockade honom, ej minst genom den påminnelse Kunz' berättelse gifvit, så att ringen tycktes på Sune utöfva samma egenskap, som den visat på korpen. Visst var åtminstone, att minnet af gårdagens slut lagt liksom en dimma öfver hvad dessförinnan timat, och att främlingen, Aron, guldsmeden, korpen och ringen togo upp så stor plats i förgrunden, att de

skymde doktorshuset med allt hvad till detta hörde, undantagandes dock den vänliga inbjudningen, som naturligtvis måste hörsammas. Och då det var nära middagen, ville Sune begifva sig dit.

Då den unge mannen kom ned i förstugan, under hvars mångstråliga krysshvalf stodo breda stenbänkar längs väggarne, fann han gubben Kunz slumrande på en af dessa. Guldsmeden var nu ganska ståtligt klädd, såsom en välbestäld borgare, hans ansigtsuttryck var särdeles godmodigt, och dertill log han så stilla. Sune förstod väl, att han var väntad, och nändes alltså ej smyga sig förbi sin nye vän. Men dennes hvila var ock lätt, ty då den förre sakta nalkades, slog Kunz upp ögonen och reste sig hastigt. Sune tackade för den nattliga hjälpen och fick till svar frågan, om han önskade något.

»Ja, en sak, som vi båda glömde i går. Stor tack för den roliga berättelsen, men säg mig, hvad hette er hjälpare, och hvem var han?»

»Vet ni ej det? Ack så tokigt, att Aron är död, ty jag har aldrig hört hans namn, men juden kände't han. Och en lärd doktor var det nog, men från annat håll, ty, hade han bott här, skulle jag allt känna honom, naturligtvis. Aldrig har han kommit tillbaka heller, åtminstone icke sedan juden dog, och doktor Lotharingus köpte det gamla kråkslottet, dit vi nu gå igen.»

»Det var intressant, i sanning. Ni känner då till den egendomen?»

»Ja, hvar enda vrå, och sådana finnas der, som ej äro lätta att taga reda på. Djupa källare, små murhålur, hvilka förefalla som likkistor, och ett vindsrum

passande för stjernkikare, med en hop ställningar, takgluggar och svarta taflor, för att ej tala om löntrappor, så att man kan lik ett spöke träda ut ur väggpanelen i hvilket rum som helst. Ja, nog känner jag det nästet alltid.»

»Nå, men roar den nuvarande egaren sig också med att trolla litet?»

»Lotharingius? Å bevars, intet tecken. Det gjorde Aron ej heller; han bara gömde både rätt och ruttet i alla möjliga vinklar. Men före honom vete de heliga, hur der stått till. Judsnålingen hade emellertid suttit der i många herrans år, innan jag blef född, och nog trufdes han, det är säkert. Så gör doktorn med. Han håller sig der sedan tjugu år, menar jag, och rufvar som draken på skatten.»

»Ho ho; kanske han fortsätter diamanthandeln?»

»Nej då; men — ack nog vet ni det, utan mina ord — eller duger inte den der rödblommiga klenoden — jag menar dottern, som förtvinar inom lås och bom? Hör på, herre, det är min skyldighet att gifva er goda råd. Låtsä aldrig om flickan, i fall ni vill umgås med gubben, ty märker han det ringaste i ömhets- eller frieriväg, så går det eder som flere andra hyggliga umgängesmän: porten stänges ohjelpigen, om man ock söker att bulta hammaren rätt igenom klangplåten. Ni förstår; var försiktig, om — i fall — ja ja, ni förstår.»

»Har ingen fara, käre vän. Jag tänker på annat och blir i alla fall ej gammal i gården, ty renseln är packad. Och efter vi kommit på det kapitlet, så gör mig en tjenst. Hör er om, huruvida någon fora eller annan lämplig lägenhet erbjuder sig, med hvilken jag

skulle kunna komma nedåt Sachsen, eller inåt Bayern, mot Nürnbergertrakten. I så fall är jag resfärdig mot qvällen eller i morgon, om det gäller. Och innan dess hoppas jag slippa att med slokande öron vandra afskedad ut genom ormgången.»

»Godt, jag skall göra hvad jag kan och tror det ej skall bli svårt denna tid på året. Schuhmayr ger mig besked, i fall han ej sjelf är resfärdig vid detta laget. Om nu så vore, när träffar jag er, käre herre?»

»Ju förr dess hellre. Låt hammaren dundra, och jag skall gerna komma med, så snart middagen är slut.»

»Bevars; så fort går det ej; i alla fall förstår jag meningen. — Der är porten. Lycka till, farväl så länge.»

Den hederlige Kunz gick åt sitt håll, och Sune lät hammaren skrälla. Det var honom så underligt, han hade större lust att vända om än att gå in och log kallt åt Kunz' varning, då denna tycktes honom helt och hållet obefogad och öfverflödig.

Man kom för att öppna, men stegen voro tunga, och frågan »hvem der» kom från ett knarrigt instrument, helt olika gårdagens klingande flickstämma. Också var den öppnande samma gamla hushållerska, som betjenat vid middagsbordet, och hennes helsning var föga vänlig, då hon med en kantig åtbörd antydde gästen att taga vägen upp till huset. Ormgången föreföll nu riktigt hemsk, och Sune stannade, frågande sig, om det dock ej vore allra klokast att sända en ursäkt och draga sig tillbaka. Då kraxade den gamla bakom honom: »Se så, stig på; hon väntar er der uppe, Angela; doktorn kommer väl ut strax; stig på.»

Med det samma ljud ett gladt »god dag» från lejontrappan, och der stod Angela i solbelysning, såsom en konstfullt anordnad ljuseffekt mot den mörka förgrunden; och då hon sakta skred utför trappstegen, trängde solskenet med jublande välde genom Sunes trumpenhet, och han flög till den välkomnandes möte.

»Der är han, riddaren från fjerran land» — ropade hon.

»Och prinsessan i det förtrollade slottet strålar emot mig i förbländande glans, så att jag ej vågar nalkas, då lejon bevaka henne och jag är vapenlös.»

»Hur kan en minnesångare tala så? Sjung blott, det är trollvapen, som öppna öfverallt. Ja, allvarsamt taladt, har ni med dem trängt in på ett håll, hvarest jag ej väntade något sådant; jag menar, att ni blifvit gunstling hos min far, som redan frågat efter er.»

»Oförtjent ära, sköna jungfru; jag kände döden gå öfver min graf — det vill säga, jag ryste af glädje, ty det lät att börja med såsom skulle eröfringen...»

»Säg ej mera, var ej lättsinnig och otacksam, sådant kan man få ångra», sade Angela med mildt allvar. »Kom nu, och vet, att det är första gången en främling och ung man får träda in i min fars 'temenos', såsom han kallar sitt arbetsrum. Jag förstår ej, huru det kommer sig, att han vill emottaga er der, men så är hans befallning. Kom då!» och hon räckte Sune handen.

»Nu bär det väl af in i någon af murarnes löntrappor eller ned i de mystiska hvalfven?» —

»Hvad vet ni om dem, och hur vet ni, att sådana finnas? Nej, här är den öppna vägen.» Och de gingo uppför den konstfullt byggda hufvudtrappan, som i spiral vred sig omkring en sirligt huggen kolonn, hvars

refflor voro liksom skrufvade efter stegens stigning. Denna slutade mot ett förrum, med mörkt panelade väggar och tak, trävirket arbetadt i djupa profiler, här och der afbrutna genom fantastiska ödlor och grinnande hufvuden, såsom ofta förekommer i byggnader från medeltiden. På trapp-pelaren, som slutade vid bröstvärnshöjd, stod en väldig lykta af konstsmidt jern med blyinfattadt glas; kring väggarne voro bänkar, men fortsättning af trappan fans ej, lika litet som någon dörr.

Sune såg sig omkring. Angela log och bad honom gå vidare. Då var det han, som fattade hennes hand: »Ser ni, det blir såsom jag sade: det lönlige börjar ju, måste ju börja, ni måste varda min ledstjerna.» — »Ja, så länge hemligheten varar», svarade flickan; — »tryck med foten på denna golfruta, så leder ni er sjelf, och jag går ned. Far väl så länge. Var försigtig med motsägelser, om ni vill behålla min fars vänskap!»

Hon gick ned några trappsteg, stannade och vände sig igen för att se Sune skrida till verket. Han trampade hårdt på det betecknade stället; den midtemot varande bänken höjdes upprätt på ena ändan, panelen trycktes bakåt och gled in åt sidan i väggen, som visade en genombrytning och början till en annan trappa. Efter en sidonick åt Angela gick han vidare uppåt och stod snart utanför en dörr, starkt jernbeslagen. Innanför hördes Lotharingii röst: »Stig på, vägen är öppen.» Djeknen trädde in i ett höghvälfdt gemak, hvars af rök, dam och ålder mörknade bonad visade spår af rika målningar. Rummet var skräpigt, fullt af

hyllor, på hvilka funnos pergamentrullar och bref med långt nedhängande vaxsigill, folianter, skelettdelar, instrument och vapen samt mellan dem rader af glasburkar och retorter m. m., det hela visande samma oordning, som ännu i dag utgör trefnadsvilkoret för mången lärd man. Doktorn satt i en stor skinnstol vid ett väl belastadt skrifbord, sjelf svept i en simarra eller vid rock och med en svart lufva öfver det strigiga håret. Ett par ofantliga glasögon klämde hans näsa, och öfver dessa tittade han upp på den ankommande.

»Var välkommen, unge herre, inom detta — om jag så skall säga — vishetens heliga område. Jag har velat träffa er här af en bestämd anledning, som ej rör någon annan. Tag en stol, min son, och sätt er här bredvid mig ett ögonblick. Se så, räck mig nu handen.»

Det skedde, och doktorn förde Sunes högra hand upp öfver bordet, der han höll honom qvar, medan han tog ett bredvid liggande förstoringsglas och rigtade detta på den förvånades finger, hvilket han tycktes granska med ytterlig uppmärksamhet, under det han betänkligt vaggade sitt hufvud. Efter en stund lade han bort det synskärpande instrumentet, fattade äfven med andra handen om Sunes, förde den långsamt till sig och tryckte sina torra läppar mot ringen på pekfingret, innan ynglingen hann komma sig före att draga den tillbaka. Sedan sade doktorn högtidligt, i det han reste sig upp och bugade vördnadsfullt för den allt mer förbluffade: »Ja, det är så. Jag märkte tecknet, då du i går med handen lekte på

strängaspelet, och jag måste öfvertyga mig, om jag sett rätt. Så är det; de för obeväpnadt öga osynliga tecknen finnas i ringens stjernor; han är äkta. Hell, hell, hell! välsignad vare visheten och hennes sanna apostlar!»

Derefter satte han sig åter. »Ni ser, Sune, af hvilken talisman ni är i besittning. Ni tyckes mig vara en bild af sjelfva ärligheten och skulle ej hafva hjerta att föra en gammal man bakom ljuset. Så säg mig då i den heliga vishetens namn: huru har ni fått denna ring?»

Den tillfrågade gjorde reda för sättet, hvarpå klenoden kommit i hans våld eller vård, och begagnande det gynsamma tillfället och doktors stämning, sade han sig vara pliktig att uppsöka egaren, hvarför han ej kunde, såsom eljest hade varit lätt och önskligt, stanna vid Rostocks redan berömda högskola. Under tiden hade båda lemnat sina platser, och Lotharingius stält sig bredvid den stora spisen, ofvan hvilken hängde ett urblekt skynke, en draggardin. Sune stod midt emot honom ute på golvet; och då djeknen slutat, sade doktorn, i det han drog undan gardinen: »Känner ni denne?»

Sune blickade upp och utropade: »Fogeltjusaren! det är han... kajorna... ringen!» Så var det ock. Porträttet, stelt och måladt med 1300-talets otymplighet i sådana alster, svartnadt och skadadt genom den delvis affjällade temperafärgen, framstälde mannen med alldeles samma anletsdrag som de nyligen sedda, men han var klädd i en forntida dalmatika, höll venstra handen på en uppslagen bok, och å den högra, som

var tryckt mot hjertat, bar pekfingret en svart ring med hvita stjernor.

Sune kunde ej undertrycka en känsla af häpnad vid åsynen af denna forntida bild, och han utbrast: »Men huru är det möjligt... det kan ju icke vara han... Huru kommer han hit, och när skulle detta vara måladt? Här har ju ni bott i tjugu, och före er juden Aron i ändå flera år... men denna bild är ju vida äldre... det är ej möjligt... det är icke han.»

Doktorn gjorde en varnande åtbörd: »Sakta, sakta, förhastad dig ej, min son, — jag kallar dig så, ty du är för ung att vara min broder, och dock slingrar sig ett band, vida starkare än den nära slägtskapens, kring våra hjertan. Ser du, äfven jag har burit den der heliga klenoden och vet hvad sådant betyder. Äfven jag var varnad — men förstod ej att begagna mig deraf, utan förspilde min lycka och min framtid. Detta skall du icke göra, du, som af Theophrastus Magnus blifvit korad att lära vishetens uralfabet och tolka hennes högsta mysterier. Om du vill eller ej, skall ringen draga dig till mästaren, så framt du ej uppsåtligt kastar den i hafvet. Men någon trängande brådska behöfver icke drifva dig. Haf således ro och låt mig någon tid lefva tillsamman med den, som en dag skall stiga ned i djup och upp på höjder, dem jag blott anat. Det skall mildra qvalen, af hvilka mitt sinne ständigt frätes under umgänget med de fåvitska kålhufvuden, hvilka tro sig hafva ett upphinneligt mål för grubblet på öfversinliga ting. Måhända kan äfven du hafva något gagn af min erfarenhets meddelanden. Alltså hasta ej för mycket.

Och nu — tillade han — är den egentliga bekantskapen gjord oss emellan. Den besegla vi der nere, i det vi låta jordiskt godt värma blodet. Det hemliga bandet oss emellan rör ingen annan, Angela ej undantagen.»

Sune hade gerna hört något mera om den underlige mannen, hvars hugkomst gjorde ett så väldigt intryck på den torre filosofen, men Lotharingius hade gjort sig färdig att gå, och nyfikenheten fick alltså qväfvas tills vidare. När de träffade Angela, blickade hon hastigt och med oro på fadern, men seende hans belåttna min flög hon i hans armar, och han kysste henne lätt på pannan.

»Det var en lång emottagning, käre fader; om jag vågat, skulle jag smugit upp för att höra, om ni somnat båda från måltiden.»

»Jo, du skulle hafva understått dig att störa oss, vi hade annat än drömmar att tänka på. Se så, är allt i ordning? Du må tro, flicka, att den här unge filosofen ej är att leka med — man blir både hungrig och törstig af att byta ord och tankar med honom.» Och dervid blinkade doktorn klipskt åt Sune. Den gamle var mycket upprymd, han såg allt i dag vida ljusare än i går och lät äfven de andra hafva ett ord med i laget. Sune fick göra reda för ställningen i Upsala och utsigterna för det nyvordna universitetet, hvaråt doktorn log misstroget, menande, att ännu länge behöfde nog svenskarne dricka vetande ur främmande källor, så framt de satte något värde på högre bildning. Sune beskref folklynnet, men beklagade, att de ständiga fejderna hindrade all utveckling, på samma

gång de utsögo det omtänksam vård fordrande landet. Han talade ock om seder och bruk i de fjerran bygderna, om fruar och flickor, frierier och bröllop, till stor fröjd för Angela, som likväl förklarade, att hon skulle förgås i ett sådant vildt och kallt hem, hvarför både hon sjelf och alla dem hon ville väl gjorde bäst uti att icke låtsa om kusterna norr om Östersjön.

»Det har ingen fara, hulda fröken; många ädla fruar och jungfrur hafva hamnat vid våra stränder och der funnit lycka för hela lifvet. Allt beror blott på i hvilka förhållanden man dväljes der; med en älskad make, till exempel, skulle ni säkerligen se snöfalten täckta af rosor.»

»Ja, men en »älskad make» får vara så god och låta mig slippa den synvillan, eller ock kan han maka sig åt annat håll med sin älskvärdhet; jag stannar hellre och blir ett gammalt troll i vårt förtrollade slott, såsom ni kallar det; der kan man ändå emellanåt fånga en sångfogel bland rosorna, ej sant, fader?»

»Aj aj, flicka, tror du kanhända, att du nu gjort en sådan fångst, så bedrar du dig storligen; den här ärade gästen är en fogel Fenix, som blott i förbiflygten gläder oss och sedan blir borta i hundra år — om han någonsin kommer igen.»

Angela rodnade, och Sune svarade ifrigt: »Skulle jag ej komma igen hit, då jag helst stannade kvar för att...»

Saken var den, att de båda männens hjertan hade betydligt öppnats genom vinets milda kraft, och denna i förening med den sköna, vänliga flickans närhet hade jagat bort de dimmiga framtidstankarne. Sune tyckte

nu, att han ville hafva rättighet till den son-benämning, hvarmed doktorn hedrat honom, och höll just på att låta ett frieri helt obesväradt löpa af stapeln, då han afbröts genom den gamla hushållerskan, som inträdde och förkunnade, att någon ville tala vid den unge doktorn. Härpå svarade Lotharingius, att man kunde sitta ned och vänta der ute, till dess folk haft sin matro. »Nå» — fortfor han, då de åter voro i fred, — »hur var det du sade, min son, skulle du verkligen kunna — vilja — våga?»

»O, nej, nej, tro icke det» — nu ihågkom Sune den der ute väntande Kunz och hans varning, som troligen ej var att förakta — »men ni bad mig ju sjelf att ej hafva brådtom, och derfor» —

»Godt, godt; tro ej, att jag önskar er bort. Och du flicka, hvad är din mening? Blefve det ej litet tomt efter honom, fast bekantskapen ej varat mer än några timmar?»

Angela såg förvånad på fadern och undvek Sunes blick, då hon svarade: »Hvem har rätt att tycka något om fogel Fenix? Sjelf främling öfverallt, förblifva väl ock alla främmande för honom. — Men nej, jag menar ej så. Låtom oss gå ut i det fria, der reda tankarne sig bättre, och der svarar man lättare på svåra frågor.»

Utkommen med de andra i portiken, såg Sune guldsmeden, som stod väntande på gården. »Ack, det var sant», sade den förre, »se, hulda fröken, så går det i ert sällskap, man förgäter allt annat.» Doktorn vinkade åt Kunz, som skyndsamt kom in och brådskande tilltalade djeknen, innan han slutat sina vördnadsfulla bugningar: »Jo, det är allt i ordning; Schuhmayr reser

i afton, vid ave-tiden, men ej längre än till Tannenhain, der han rastar öfver natten. Om ni alltså vill följa med i qväll, eller i morgongryningen färdas den halfva milen dit, så får ni en häst i hans forvagnsrad och kan i sakta mak men tryggt följa denna ända till Regensburg, om ni vill, och då är det ju en småsak att vika af åt Nürnberg, så framt icke Schuhmayr under vägen får anledning att sjelf föra er dit.»

Sune var förlägen, men doktorn svarade genast i hans ställe: »Tack, mäster Kunz, men det är något för tidigt, och min gäst hinner ej att blifva i ordning så snart . . .»

»Om förlåtelse», — afbröt guldsmeden —, »men jag brådskade, emedan den gode herrn så befalt, då han sade sig vara alldeles resfärdig.»

»Jag tänkte möjligen . . . men det går ej, käre vän, det får vara . . . det var en förhastad tanke. Formannen väntar väl icke? —»

»Nej då, inte ett ögonblick; kommer ni, är det bra, hvarom icke så: klatsch! och hans mecklenburgare börja röra sina stora hofvar, strax efter soluppgången. Farväl så länge, jag talar om, att ingenting blir af, så framt ni ej besinnar er innan dess.»

Budet gick, och de kvarvarande voro tysta en liten stund, till dess Angela sade: »Nå, nu skall jag kanske fortsätta svaret. —»

»Dermed kan du gerna vänta för att ej behöfva taga tillbaka det sagda», inföll fadern. »Rätt var det, som denne unge vän ämnade göra, men än bättre, att han ändrat beslut. Nu må vi glädjas åt sammanvaron och ej harnas i förtid öfver skilsmessans tyngd. Således, sättom oss; och du, Angela, låt lutan ljuda.»

»Då skall ni få höra en spansk visa, som är mycket rörande», — sade Angela tankspridd till Sune:

»Pedro drog bort från borgen,
Inez i tårar sam.
Riddarn ej kände sorgen,
Sjög så från skeppets stam:
O Guadalquivirs stränder,
Aldrig jag återvänder,
Jag eder mer
Ej ser.

Inez gick öm och trogen,
Längtande till sin vän,
Frågade myrtenskogen:
'Kommer han ej igen?' —
O Guadalquivirs stränder,
Om han ej åter länder,
En graf af er
Jag ber.

Arm kom hidalgon åter,
Falskt hade hoppet blänkt. —
Inez ej mera gråter,
Hon åt en ann' sig skänkt. —
O Guadalquivirs stränder,
Sällan vid er det händer,
Att sorg och tro
Der bo.»

»Tycker ni om den sången?» — frågade hon der-
efter leende.

»Jag tycker om allt hvad ni låter höra, ty om ock
innehållet är ovänligt, har ju det ingenting att betyda.
Och hildagon fick sin förtjenta lön, ej sant, doktor?»
Men doktorn svarade ej, ty han hade somnat.

»Ser ni», — sade flickan —, »huru rätt jag hade.
Det var ju likväl er mening att lysa och försvinna.»

»Det har en mächtig orsak, som er far känner och
gillar, och som utöfver sin verkan, så snart jag lemnar

er, Angela, men som ej finnes mer, då ni är mig nära. Då skulle jag vilja vara fri från alla andra band och blott söka vinna er . . . vänskap.»

»Och om jag nu ger er den?»

»Då önskar jag mycket, mycket mera, mer än ni kanhända någonsin skulle bevilja en främling, i synnerhet då han kommer från kusterna norr om Östersjön.»

»Det beror på, om han tänker försvinna igen i de grå dimmorna.»

»Och om han i stället vandrar mot södern, dit ödet kallar, och sedan kommer igen, hvad gör ni då?»

»Då väntar jag, liksom prinsessan i borgen, att han hittar hit tillbaka.»

Sune tog flickans hand och såg henne bedjande i ögonen: »Och när jag då kommer och säger: Angela, hulda Angela, blif min . . .»

»Då säger hon: Ja, min käre Sune», inföll doktor Lotharingius plötsligt, i det han reste sig upp. — »Och med den saken är ej värdt att göra långa omsvep. Svara, flicka, du får, om det så skall vara, betänketid tills han kommer igen — i morgon förstår du, så framt du ej tycker bättre vara att göra processen kort och genast taga honom i famn såsom din trolofvade.»

En purpursky drog vid dessa ord öfver dotterns anlete, och äfven Sune häpnade öfver den oväntade vändning, hans obetänkta kärleksjoller tagit. Angela tryckte de sammanknäppta händerna mot sitt bröst och såg bedjande upp till fadern. Då inföll djeknen: »Nej, nej, oroa er ej, älskvärda fröken, det är ju blott ett vänligt skämt, om ock något plågsamt, och väntan är bättre än nedslående besked. Om ni vill höra,

skall jag i stället svara på er sång med en visa, som jag öfverflyttat på edert modersmål». — Och utan att afbida någon vidare utveckling af den besvärande stämningen, började han:

Du hårda! en tillflykt jag känner
Från bojan, hvori du mig band:
När längtan mitt hjerta förbränner,
Jag vingarne flyende spänner
Till drömmarnes saliga land.

Der ser jag dig leende åter,
Jag trycker din älskade hand,
Af svallande känslor jag gråter,
De qual du mig gjort jag förlåter
I drömmarnes saliga land.

Men sällheten hägrar ju bara
Och undflyr det verkligas strand. — —
Må vakande lifvet då fara,
Din älskling jag evigt vill vara
I drömmarnes saliga land.

Den vecka sången ökade Angelas sinnesrörelse; hon steg upp, och döljande de tårade ögonen gick hon ut i det fria.

Lotharingius sade: »Det är rätt, det är bra. Du undrar väl öfver allt detta, men en gång skall du finna det helt naturligt, att jag så utan betänkande vill binda mitt barn vid en nästan okänd främling. Du har dock för dig en borgen, som icke blott häfver alla betänkligheter, utan gör till min pligt att främja Theophrasti afsigter; och då han så oförberedt tagit dig till sin skyddssling, bjuder jag dig lika tryggt att blifva min son. Detta sker ej blott af önskan att binda min dotter vid en värdig man, utan ock för att främja det stora mål, till hvilket du syftar och blifvit utkorad. Att du är fri, derom öfvertygar mig ditt uppförande mot

Angela, ty, vore detta svekfullt, skulle ringens stjernor redan hafva svartnat, då de afspegla din själ, utan att du anar det. Och vet, att orsaken hvarför min bana bröts var, att jag för sent rönt kärlekens oemotståndliga välde. I Leipzig hade jag lyckan att bland hundradetal af ynglingar ådraga mig den stores uppmärksamhet och vänskap. Han valde mig till sin lärjunge, gaf mig stjerntecknet och sände mig på fjerran pilgrimsfärd, såsom han ock lærer ämna med dig, innan du får träda inom kretsen af hans eget saliga vetande. Men jag kom till Bologna och fastnade der genom dragningskraften från ett par mildt strålande ögon. Jag kämpade en tid mot ringens manande till pligt-trogenhet, men det var fåfångt. Kärleken besegrade visheten, och — jag gör hård bot vid detta erkännande — jag kastade det dyrbara vårdtecknet i floden för att oqvald få trycka den älskade till mitt hjerta.

Nu förstår du min glada bestörtning att återse ringen på din hand och höra, att han kommit från den rätte, underbare gifvaren. Jag anser mig skyldig att söka bevara dig från mitt öde, och detta sker säkrast, om du anträder den stora färden med hjertat bundet, så att det icke svärmande söker ett föremål att klappa för. Och att du redan vunnit Angelas tycke, det är säkert. Derfor skolen I lefva några dagar fästade vid hvarandra, på det hennes bild må präglas i din själ och varda målet för dessa drömmar, om hvilka du nyss sjöng, samt en mild dragningskraft tillbaka hit och till den mensklighet, öfver hvilken du är utsedd att en dag stå högre än konungar och kyrkofurstar. Ser du flickan der ute, hur hon står fördjupad i tankar.

De gälla dig, och räcker hon dig handen, kan du vara förvissad, att det sker med oupplöslig fasthet. Här finner du henne åter såsom din brud, när och huru du än återkommer.»

Sune var djupt betagen af doktors ord; han kunde ej svara, men de båda männen togo hvarandra hårdt i famn, och medan de stodo så, kom Angela uppför trappan, betraktade dem ett ögonblick och sade sakta: »Äfven jag, fader.» —

Då tog Lotharingius fram en liten svart ring med hvita perlor, hvilken han räckte åt Sune: »Så fäst henne då i en lycklig stund, lyckligare än den, det vill säga med varaktigare lycka, än då jag gaf den åt Angelas moder; och välsignelse öfver er framtid!» De unga lemnade han sedan — och hvad de lofvade och huru deras läppar möttes till löftenas besegling, det vet en hvar som erfarit det samma, och de som ej hafva den ljufva erfarenheten böra förskaffa sig den.

Doktor Lotharingii gamla hus blef efter denna dag vittne till flera glada stunder än någonsin hittills. Den, efter vanlig måttstock räknadt, brådstörtade förbindelsen mellan två unga hjertan, som icke haft tid att varligt närma sig, långt mindre att pröfva hvarandra, blef med hvarje timme allt fastare, och i stället för de vissnande rosor, hvilkas blad hösten sållade kring gårdsplanen, uppspirade genom det knutna bandet lycklig och besegrad kärleks härliga blomma. De unga två voro båda så goda, så vackra, så tillitsfulla. Om det förflutna hade de intet att berätta, det var så enkelt, så fredligt: han uppvuxen vid boken hos en hederlig borgare i Upsala, hvarest hans mäktige gudfader efter

föräldrarnes frånfalle hade satt honom vid späda år; hon, knoppad inom den tysta fadersboningen, sedan systrarna i det närbelägna klostret gifvit henne uppfostran och vård under barnatidens läroår.

Doktorn vakade noga öfver, att verkligheten ej skulle viftas bort af de ljufva älskogsdrömmarnes glittrande trollsländsvingar, och sålunda talade han oupphörligt om den förestående skilsmessan. Denna var ju första punkten i förbundet; den var ju till stor del orsaken att det samma nu blifvit knutet. Den sväfvade ju lik en lätt sky omkring dem, då de utbytte den första ännu svala förlofningskyssen. Men i samma mån förtroligheten växte och med den glöden i blickar, läppar och på kinder, i samma mån de funno, huru omöjligt det var att skiljas, mörknade och växte äfven molnet till ett sorgdigert, solförtagande dok, som hotade att tynga ned de friska lifsandarne. Då sutto de så stilla, tysta och tätt slutna till hvarandra och lyddes på de oroliga hjertslagen, som klagade sin ömma vexelsång, och snart tolkades denna ock af några klara, heta perlor, hvilka smögo fram under Angelas sänkta ögonfransar. De glada sångerna ljödo ej mera, utan ackorderna från lutan följde den allt ängsligare blifvande stämningen hos de spelande. Fadern gjorde allt hvad han kunde för att slå bort bedröfvelsen. Han talade om många fall, hvilka, med den lyckligaste utgång, voro att jemföra med hvad som nu förestod, och de unga bjödo af bästa förmåga till att låta rycka sig ur den dystra stämning, hvaraf de emellanåt ansattes; men den gamle såg tydligen, huru oron tilltog, och därför höll han rådligast att göra slut på den.

En morgon kom han till »Gyllne solen», innan Sune var utgången. »Hur är det med ringens dragningskraft, min son? Låt se, om stjernorna bibehålla sin klarhet, ty ett ondt tecken är, om de fördunklas. — Godt, än har det ingen fara, men det kan komma derhän, och detta får ej ske. Jag vet nog, hur det står till med eder båda, barn. Och fastän mitt gamla hjerta svider vid edra qual, måste jag dock yrka, att dessa nå sin spets för att sedan åter mildras genom afstånd och tid. Derfor bör du nu begifva dig på den stora, viktiga färden. Tillfället är ock gynnsamt. Kunz, som allt jemt haft tankarne på att tjena dig, sade mig i går, att den gamle Schuhmayr bådadt en ny fora, som skall bryta upp i qväll för att nå honom i Regensburg. Det tillfället är ej att försumma, då det bespar dig allt bråk och alla omsorger på resan, för hvilken kostnaden ock blir jembforelsevis ringa. Jag förbereder Angela, på det du må slippa den hårda dusten. Var glad i hoppet, gosse, och stöd din flickas mod i den svåra stunden.»

Sune följde doktorn ned och träffade Kunz, som sporde, om något skulle blifva af denna gång. Sune jakade bestämdt och lugnt; vilkor och öfrigt aftalades, och vid ave skulle färden anträdas. Derefter gick djeknen tillbaka för att ordna till resan, och sedan Kunz förklarar sig vilja hemta honom hos doktorn, så att han ej skulle behöfva vara oviss om rätta stunden, begaf sig Sune till den älskades hem.

Doktorn prisade den unge resenärens lycka och förmanade honom att icke, genom någon obetänksamhet eller olydnad mot den blifvande mästartens visa råd,

förspilla den, samt att ej glömma alldeles bort det hem, der hans hjertas vän bidade återseendets glädje, och han sjelf, doktorn, med ifrig längtan motsåg den dag, då han i den återkommande skulle få helsa sin måg såsom vida öfverlägsen i högre vetande.

Angela visade sig värdig att vara en filosofs dotter. Hon var så blek, och ej kunde hon hindra de förrädiska tårarne att bana sig väg, men hon log igenom dem så mildt, och hennes smek var så innerligt, så signande, att det uttryckte långa, varma böner för den bortdragande älsklingens väl.

Sune var ock i en sinnesstämning, som pröfvade själsstyrkan. Han slöt den sorgsna i sina armar så fast, som skulle han velat trotsa hela verlden att taga henne från honom, och med ömma ord ingaf han henne hopp om en ostördt lycklig framtid. Men sjelf kände han sig underbart stark och lugn, sedan beslutet om afresan väl en gång var oåterkalleligen fattadt, och oupphörligt häftades hans blickar vid stjernringen, på hvilken han nästan aldrig tänkt under de sista veckornas sällhetsrus.

Då det led mot aftonen, sade Angela: »Dig minnes jag beständigt, och den lilla ringen påminner mig ock allt jemt, att jag är din. Så må äfven du bära ett tecken, att det icke blott är de högre regionerna, som hafva anspråk på dina tankar, utan att dessa måste någon gång följa jorden åt och sväfvva kring mig.» Dervid lade hon kring Sunes hals en snodd med gyllne lås. »Nu, min irrande riddare, går du dock ständigt i mina snaror, ty jag har mitt hår lindadt kring dig; och låset når ned till ditt hjerta; på

det står min afskedsbön i en blommas bild: förgät mig ej!»

Snart hördes buller utanför porten; det var Kunz, som anlände jemte ett par andra ryttare. Nu togs ett sista hjertligt farväl, och Sune svängde sig upp på den väldiga hästen, hvilken bakom sadeln bar hans resesäck.

»Helsa den store mästaren och res med välsigelse, min son!» ropade doktor Lotharingius.

»Vänd åter med lycka och frid — förgät mig ej!» — ljud Angelas klagande stämma; och Sune trafvade bort.

Foran, som skulle anträda den långväga färden, utgjordes af tre stora vagnar, lastade med varor från köpmän, hvilka behöft taga tillfället i akt att försända sådana till de sydligare orter, dem resan kunde gälla. Formännen hade sina kurar på vagnarnes framsida, men för öfrigt voro dessa säkert och noga öfverspända med stora oljade segel och sammansydda hudar, på hvilka prunkade en jättestor kejserslig örn, såsom skyddsvapen mot plundring och tecken, att afsändandet skett med vederbörligt magistratstillstånd i den goda staden Rostock, hvars klämma eller vapen äfvenledes var anbragt under riksäpplet i örnens venstra klo.

Det var i alla fall föga säkert att oantastad få tåga sin väg fram under dessa tider, då lösa soldathoppar ströfvade öfverallt, sökande värfning och krigslycka äfvensom tillfällen att medelst plundring sörja för det dagliga uppehållet. Och denna osäkerhet rådde ej blott på vägarne utan äfven i herbergena,

hvarest spejare uppehöll sig för att underrätta landsvägsriddare och sådana småbaroner, som nedanom sina borgar brukade, oaktadt kejslerligt förbud, uppsätta tillfälliga tullbommar för att preja de resande med väggäld, när några lönande tillfällen yppades. För att således icke gifvas allt för lätt till pris åt förstkommande rofgirige spekulant, voro de bredskuldriga, vid faror vana kuskarne väl beväpnade, och dessutom följdes tåget af några beridna knektar i harnesk och försedda med starka lansar.

Då Sune upphann foran, helsade förmannen honom aktningfullt, och detta så mycket hellre som han, i stället för en väntad, glåmig och tafatt svartrock, såg för sig en ung, kraftig, i brunt kyller, väldig huggvärja och bred oxtungsart rustad gestalt, som ingalunda såg ut att, i händelse af stridstummel, tänka krypa in mellan vagnshjulen. »Var trefaldt helsad, vördige herre», sade han, »ty — vid Sankt Kristoffer — få vi göra med tjufpack, tager ni tre på er part, så visst som jag sköter fem. Emellertid, om ni tröttnar på mecklenburgaren, som väl tör stöta något, så har jag inrättat åt er en liten den allra sötaste studerkammare i mellanvagnen, der ni kan sitta såsom i en munkcell — fastän det ruskar en smula.»

»Tack, käre vän, men jag håller mig hellre på hästryggen; och kniper det, så — i alla helgons namn — skall jag göra hvad jag kan såsom en god och ärlig reskamrat. Visst föredrager jag boken, men i mitt hemland måste man ock göra sig förtrogen med både värjan och sadeln, och det har jag ingalunda försummat.»

Derefter gjorde Sune sin rund, talade vid kuskar och knektar och kom genast på god fot med alla männen, som tydligen voro belåtna med denna förstärkning i sällskapet.

Vid Tannenhain skulle nattläger tagas. Men sedan folket noga granskat omgifningarne, hvarest lika litet som i sjelfva herberget sågs någon misstänkt person, höllo kuskarne rådplägning, och förmannen frågade derefter Sune, om han hade något emot att man efter intagen qvällsvard droge vidare i den månljusa, särdeles vackra natten. Och då detta väl öfverensstämde med djeknens tycke, enär den friska luften och rörelsen var ett mäktigt medel mot saknadskänslan, som emellanåt sammansnörde hans bröst, gaf han, synbarligen nöjd, sitt ja till förslaget samt befastade det goda resekamratskapet än ytterligare genom att vid måltiden låta några kannor starkt öl, utöfver det såsom dagkost föreskrifna, lifva laget. Derefter satte sig tåget åter i gång och rastade först efter midnatt.

Det var en lång och stundom besvärlig färd, som sålunda anträddes. I de till genomresa bestämda städerna gjordes halt för aflemnande af medförda och emottagande af nya varor, som skulle bringas söderut. Sune hade då tillfälle att se sig omkring, men dertill kände han föga lust. Ringen drog åt söder, och så snart hvila inträdde, kände han hjertat klappa mot det lilla guldlåset med sin förgät-mig-ej, och han skref då till sin kära, blifvande brud sådana sändebref, som endast kärlek ingifver och förstår att uppskatta, och dessa lemnade forans förman till yrkeskamrater, för

att sålunda vid tillfälle bringas till bestämmelseorten, enär någon säker postgång ej var att påräkna.

För öfrigt var resan följd af ovanlig lycka. Visst stötte man emellanåt samman med mötande lansknekt-hopar, och ryttarne ordnade sig till försvar; men, om ock begärliga blickar mönstrade de höglastade vagnarne, helsades dock deras skydd, den svarta örnen, med ropen »lefve kejsaren» — och det brokiga vimlet drog sig åt vägens sidor, låtande ryttare och foraskrida förbi i fred. Likaså gick det vid flera olagliga bommar, hvilkas rofgiriga bevakning sjelfmant öppnade, under förklaring att »kejsarens örn flyger hvart han vill». Ju längre man kom mot söder, dess mildare blef luften, och Sune tillbragte sina flesta nätter i den väl ombonade vagncellen, för hvilken han förstod sig hafva Kunz att tacka. Reskamraterna, som ofta sågo rödkindade tärnor slösa de kärvänligaste blickar och omsorger på den ståtliga ryttaren, utan att han tycktes ens märka sådant, menade: »Knäfveln till karl; annorlunda skulle våra svartrockar och munkar bete sig i hans ställe.»

Långsamt gick det, men det gick dock, genom Sachsen och Frankewald ned till Baireuth, hvarest Sune skulle skiljas från de öfriga för att taga af till Nürnberg. Denna färd anordnade formannen för honom på samma sätt som hittills; han drack en afskedshelsning med sina förra ledsagare, på samma gång som dessa gjorde honom bekant med det nya följet, och under hjertliga tacksägelser och lyckönskningar skildes de åt.

Men de nya reskamraterna voro ej af samma art som de gamla. De bestodo af gräliga Thüringerbönder, som ej mycket bekymrade sig om ordning och skick samt voro fallna för att sjelfva angripa, om ingen annan ville söka sak med dem. De smälde med sina långa piskor, anfäktade alla mötande med otidigheter och hot, om de ej stannade, medan foran drog förbi, och flera gånger måste Sune träda emellan för att hindra slagsmål på öppen landsväg. Han red ej mer sin trygga, outtröttliga mecklenburgare, utan hade i utbyte mot denna måst nöja sig med en gammal, utfaren häst, som ej mer tycktes fallen för att göra långa dagsresor; och detta harmade honom, ty han brukade eljest stundom aflägsna sig från foran och rida in på bivägar för att se vackra trakter, viss om att vid återvändandet lätt hinna fatt de öfriga. Nu var detta omöjligt; och redan tredje dagen tycktes hans gamle bärare mest hugad att lägga sig ned och låta verlden gå sin gång utan att vidare följa exemplet. Han stannade nemligen och gaf ej vidare akt hvarken på goda ord, sporrar eller slag. Kuskarne körde förbi, den ene efter den andre, skrattade och skreko »slå på bara», men togo för öfrigt ingendel i ryttarens missöde, utan aflägsnade sig allt mer. Då måste Sune sitta af. Han sprang efter vagnarne, och sedan han hunnit dem, frågade han förmannen, hvad meningen var, och om han tänkte bryta öfverenskommelsen. Mannen svarade skrattande, att då den främmande herrn icke ville rida längre, vore detta ju hans egen sak; och på framhållandet af hästens uselhet gemälte han, att denna en gång blifvit antagen, hvarför

kampen ock väl måste vara duglig. Tyckte herrn det vara bättre att stanna i skogen än att följa med, vore detta hans ensak.

Då Sune såg, att han råkat ut för människor af det sämre slaget och som uppsåtligen ämnade sätta honom i förlägenhet, vände han utan vidare ordbyte ryggen åt den oförskämde föraren och gick till sitt ök, som stod flämtande, tog kräket i tygeln och drog det med sig steg för steg. Snart såg han ingen skymt mer af formännen, och ljudet från hästarnes bjellror bortdog äfven. Men i vredesmod stadd, aktade ej den afsuttne ryttaren derpå, utan fortfor att smackande och manande rycka sin gångare framåt. Sedan den jemmerliga färden pågått så en stund, hördes porlet af en bäck, som rann under vägen. Sune lät hästen dricka, men det hjälpte ej till annat, än att kreaturet slutligen tog sitt parti och lade sig ned, sträckande benen och pustande tungt, såsom gälde det att en gång för alla pusta ut lifvet. Om det ej varit fråga om annat än att vandra å stad, så hade Sune icke betänkt sig länge; men packningen kunde han dock ej lemna, och den var alltför tung att taga på nacken. Han började blifva rådlös och fann nödigt att befria djuret från den fastspända bördan, hvarför han drog af sig de styfva ryttarhandskarne. Dervid föll hans blick på ringen, och han utbrast: »Du, som kan locka korpar, kan du ej skaffa mig en skaplig häst, nu, när det är så kort väg till målet?» Derefter lösgjorde han packning och sadel, hvarvid buller på vägen hördes. Han såg upp och varsnade i dammet, som likt en hvirvel närmade sig, en trupp ryttare.

Oviss hvad detta kunde medföra, drog han sin värja, beredd på försvar. Men då ryttarne kommo närmare, stannade de, och en af dem nalkades försigtigt. Då denne såg den ensamme bredvid en fallen häst, frågade han om orsaken; och sedan Sune redogjort samt i sin tur frågat, om han kunde få någon hjälp, svarades under leende, att han måtte vara ett lyckobarn. De ridande tillhörde nemligen Nürnbergs stadstrupper och hade varit ute för att fånga några vägriddare, hvilka dock lyckats undkomma. Men de medförde en af dessas handhästar, som slitit sig från de andra, och denna kunde främlingen få bestiga för att under säker bevakning göra sitt intåg i den gamla kejsarstaden.

Inom några ögonblick var allt i ordning, och nu bar det af framåt med helt annan fart än förut. Snart hade ock den ilande truppen upphunnit foran, då Sune bad anföraren följa sig fram till formannen, åt hvilken han sade: »Ni har som en trolös man behandlat mig och vore förtjent af straff, men jag förlåter er, då så god hjälp var mig nära, er förutan.» Kusken, som blef förskräckt för ryttarskaran, svarade ödmjukt, att hans mening hade varit att vid första möjliga tillfälle sända hjälp åt den kvarlemnade, då han ju icke vågade stanna med foran, ej heller kunde vara af med någon af de öfriga hästarne. Detta var allt hvad Sune önskade, ty han hade nu fått sin uppgift bestyrkt, och hurtigt bar det vidare framåt.

Under ridten samspråkade Sune med anföraren och fick underrättelse om lämpligt herberge i Nürnberg vid Lorenzplatsen. Det led mot aftonen, då de

vid en krök af vägen hade solen midt för sig, och nedanom reste sig öfver horisonten en knippa af spetsar och torn, hvilka djupare ned fortsattes i en lång linie. »Se der är målet», sade krigaren, och hästarne, som kände hemmets närhet, fördubblade ifvern att komma fram. Snart voro de ock der, Sune följdes till det anvisade huset »der Mohrenkaiser», och efter många tacksägelse till sin hjälpare skildes han från denne, fick sitt rum jemte väl behöflig måltid och gick till ro.

Följande dag var han angelägen att fråga värden efter »stora torget» med brunnen och fick det besked, att den plats, vid hvilken han sjelf bodde, bar äfven detta namn, samt att han från sitt fönster kunde se den sköna vattenkonst, som prydde det samma. Torget vimlade af menniskor och fordon; der var såsom en marknad, ty handelsvaror af alla slag gingo der i köp, och att bland den lifliga rörelsen upptäcka någon viss person var ej möjligt. Då Sune likväl tog för afgjort, att detta just var den bestämda mötesplatsen, gick han ut och blandade sig i mängden. Då han jemförde hvad här allt utbjöds med det som i hans hemland var på samma sätt tillgängligt, måste han erkänna, huru fattigt och föga försigkommet allt var i den höga norden, men ändå rådde för honom en tomhet här, som han längtade att slippa vidkännas. Han lade handen på hjertat och tryckte hårdt Angelas minnesgåfva. Då hördes ett klappande dån i luften och en oräknelig mängd af dufvor kom lik ett moln, kretsade en stund i höjden och slog sedan ned omkring brunnen samt öfverallt i dennas granskap. Han skyndade

ditåt. Det var, såsom skulle foglarnes marknadstid nu hafva kommit, ty människorna gjorde gladt och villigt plats åt den lifliga skaran, som kuttrande och vippande liksom trängdes mot en medelpunkt, nemligen brunnen, och då Sune kom närmare, såg han en man stående lutad mot denna och kringsvärmad af dufvorna, som sökte att sätta sig på mannens hufvud, axlar och bröst. Torgkunderna tycktes vana vid detta skådespel, ty de logo blott och stannade ej för att taga det i närmare betraktande, blott en och annan pojke ropade i förbisprånget: »Äh, se fogelmannen, fogelmannen.»

Men vid dennes åsyn for det såsom en skakning genom Sunes hela varelse, ty han hade framför sig den af Lotharingius så högt vördade Theophrastus Magnus, stjernringens egare och, enligt hvad som var troligt, hans egen blifvande herre och mästare.

Djeknen stannade; han vågade ej försöka att göra plats för sin fot i den täta, rörliga matta, af hvilken fogeltjusaren omgafs, utan fann rättast vara att afbida något ögonblick, då de bevingade åter skulle sväfvva upp från jorden. Men detta dröjde, ty led efter led skredo dufvorna mot sitt mål, och ingen annan än de närmaste försökte att flaxa upp för att smekas. Bäst Sune stod der och undrade, ljud bakom honom en bekant röst: »Icke sant, det är ett besynnerligt skådespel, som ni säkert ej bevittnat i Upsala.» Det var soldaternas hufvudman, som med det samma gick förbi, och Sune helsade honom, tackande för gårdagen. Då blef åter ett väldigt väsen från dufskaran, som flög upp, i det Theophrastus hastigt trädde från sin plats fram till djeknen och tog honom i famn.

»Välkommen, högeligen välkommen, min ädle försvarare, och tack att du hörsammade dragningskraften.»

Då kände Sune ett underbart välbefinnande. Han tyckte sig lätt, som skulle han kunnat göra dufvorna sällskap upp mot skyn, och dock var han färdig att sjunka ned för att omfatta mästarens knän. Men denne tog honom fast under armen och gick framåt, under det Sune fick berätta om sin färd och framföra helsingarne från Lotharingius. Vid dennes namn suckade Theophrastus: »Ja, han lofvade mycket, men svek mitt hopp — han liksom så många andra.» Sedan den nykomne på tillfrågan förklarar sig icke känna någon i Nürnberg utom befälhafvaren, som fört honom dit, föreslog den gamle, att Sune skulle taga in i ett hus närmare hans egen bostad, till hvilken han helst skulle hafva inbjudit sin gäst; men, då gifvet var, att en ung man ej kunde trifvas i ett sådant näste, vore ej att tänka på den saken. De gingo således till der Mohrenkaiser, hvars värd med stor aktning mottog Theophrastus, och sedan de talats vid, sade den senare, att han fått en god anvisning, som Sune genast borde följa, i fall han icke behöfde tid för ordnande af sitt pick och pack till flyttning. Detta var dock gjordt i hast, och åtföljda af ett par bärare gingo de inåt staden, hvarest många gränder, smala såsom remnor i husen, korsade de bredare gatorna. Framför en af dessa mörka brinkar, i hvilkas bakgrund man jemnhögt med taken såg ett af den kejsrerliga borgens torn resa sig, stannade den gamle ett ögonblick och sade: »Se, der inne bor jag.» Snedt emot, der den rymliga ljusa gatan mynnar ut i en fri träplanterad plats, låg ett

gammalt, men prydligt hus med högtinnad gafvel, och dit stälde bärarne sina steg samt stannade utanför. Theophrastus slog på porten, och de trädde in på en gård, omgifven af två våningar arkader, burna af prydliga pelare. En bred trappa ledde upp till första portiken, och i denna möttes de ankommande af ett medelålders fruntimmer med nästan förnäm hållning, som dock fick en vänlig anstrykning vid den gamles helsning: »Ädla fru Gertrud, vill ni i ert hus och skydd emottaga denne unge man från Sverige, som på obestämmd tid gästar vår goda stad, dit han af mig inbjudits, så är jag — och han i synnerhet — eder oändligt förbunden.» Derefter följde åtskilliga förklaringar och uppgörelser, i följd af hvilka bärarne kallades in och Sune blef bofast i ett par rum, från hvilkas fönster man såg på ena sidan den öppna platsen och på den andra, snedt öfver gatan, den mörka gränden, der Theophrastus hade sitt hem. Fru Gertrud var enka efter en borgerlig rådsherre i Nürnberg, som åt henne lemnat boet, men för öfrigt otillräcklig bergning, hvarför hon såg sig nödsakad att emottaga främlingar inom sin port. Der var det tyst såsom i ett öde hus, men utanför rörde sig Nürnbergs flitiga befolkning, som ock nyttjade den öppna platsen till samlingsställe och förlustelseort om aftnarne. Husfrun var i allmänhet något afmätt och stel i umgänget, men hennes välvilja var synbar i det sätt, hvarpå hon sökte omhulda sin hyresgäst, som ock vid måltiderna fann stort behag i samtal med den erfarna qvinnan.

Sune hade icke bildat sig någon föreställning om det sätt, hvarpå han skulle träda i närmare beröring

med Theophrastus, och visste ej heller mera om honom och hans egenskaper, än hvad doktorn i Rostock nämnt. Början af umgänget i Nürnberg var nu visserligen såsom mellan en äldre och en yngre vän, och det låg väl alltid ett visst djup i allt hvad den förre talade, men något, som närmade sig till invigning uti högre hemligt vetande eller djup filosofi, hade Sune ej förnummit. Han märkte deremot, att han sjelf oftast bragtes till uttalande af sina åsigter och känslor, samt att det egentligen var han, som fick utveckla sitt vetande, hvarvid den gamles anmärkningar och svar blefvo ständigt nya forskande frågor. Hvarje morgon träffades de, ströfvade omkring utåt stadens murar, skildes åt vid middagen, då Theophrastus kröp in i sin svarta gränd, och träffades åter för att till sent på qvällen fortsätta samtalen. Detta skedde, sedan mörkret inträdt, hemma hos Sune, men den gamle deltog aldrig i aftonmåltiden, ehuru fru Gertrud sökte förmå honom dertill.

Så gingo de första dagarne, utan att den underlige mannen väckt fråga om att i sitt hem emottaga den främling, som han dock inbjudit till Nürnberg, och mången skulle hafva undrat, måhända harmats, öfver ett sådant nästan likgiltigt bemötande. Men detta föll ej Sune in; han fann sig så väl i det stilla lif, som följt på en långsam resa, att till och med tanken på Angela icke mer förenades med smärtsam längtan; och åsynen af ringen, hvilken han icke fått återlemna, var såsom en maning till tålmod och ett bevis, att de rätta lärostunderna ej ännu inträdt. Men de kommo så småningom. Sune fick allt mer vara endast åhörare,

då den andre började tala om den ensamt menckliga förnuftsforskningens otillräcklighet för nåendet af kunskap om förborgade ting och krafter, de der dock öfva inflytelse på de dödliges både tillvaro och verkningsförmåga, samt berättade om män, hvilka genom besynnerliga omständigheter kommit till en magt öfver naturen, vida öfverstigande hvad i allmänhet anses åt menniskan vara beskärtd. Detta hade dock varit fallet, ej i den jemförelsevis unga vestern, der folken långt in i tiden lefvat i djurisk råhet, utan förekom i den välsignade soluppgångens underbara länder, i östern, hvarest vishetsforskningen nått vetandets zenit, långt innan den period, dit man, genom oriktig tydning af kaldeiska urkunder och sagor, trott sig böra förlägga skapelsen, som är så sen, att den förefaller den vetande såsom en ömkelig narrhistoria. Tusentals män, hvilka, kunniga i dessa österlandens förborgade läror, egt hvad man kallat öfvernaturlig magt, hafva liksom alla andra blifvit till stoft, utan att man känner deras namn; men ett ytterst ringa fåtal af dem glänser ännu i häfderna och räknar millioner trogna bekännare. För dessa bekännare äro såsom ledtråd system uppställda, hvilka vid äfventyr af förföljelse och lifsförlust måste efterlevas, och det är om dessa system teosoferna rifvas, och på dem lappa kyrkomöten och påfvebullor. Hopens råa själar måste hållas i tvångströja, och denna har blifvit sammanväfd af begreppen straff och belöning efter döden i evighet. Det är ock både klokt och nödvändigt; skada blott, att de, som skola leda de öfriga, icke kunna föregå med goda exempel, utan göra motsatsen till hvad de lära, hvarigenom de likna

galna örtagårdsmästare, som så med ena handen och rifva upp sådden med den andra samt derefter förbanna åkerns ofruktbarhet. Svårt är ock deras kall; omöjligt, ty de hafva sjelfva icke druckit ur den ogrumlade vishetskällan och sakna kraft att stöda sina ord med handling. Detta gjorde dock österns vise, som inför folkets ögon förmådde betvinga naturlagarne, så att deras underverk gäfvo dem anseendet af gudar eller gudasände.

Österländingen — förklarade han ock — hade ännu denna höga väg för sig öppen, ehuru blott få beträdde den samma, och dessa visste tiden vara alldeles olämplig för väckelse, hvadan de ock fullgjorde sitt renande kall genom att för efterverlden nedskrifva och dölja sina rön. Vesterns söner, bland hvilka numera en och annan väl kände driften till högre kunskap, hade deremot ingen anvisning om den rätta riktningen, utan kommo från början in på irrvägar, hvilka förde dem till det haltlösa ordkifvets öken, der de fastnade. An-norlunda kunde förhållandet blifva, om starka och offervilliga andar uppträdde för att småningom utbreda österns vetande, sedan de sjelfva haft ihärdighet att inhemta det. Men de, som åtog sig ett sådant värf, borde från början bereda sig på att mötas af kallsinnighet, otro och förakt, hvarjemte de behöfde en outslitlig seghet i hoppet att, sedan tusen adepters svikit, dock slutligen finna *en*, som kunde af dem ledas på rätt väg för att sprida och fortplanta medlen till människoslägtets nyväckta känsla för den sanna, lyckobringande förädling, som genom glömskan af uralfabetet gått förlorad.

Med glödande färger målade Theophrastus den härliga lotten att vara en sådan det gömda ordets förkunnare, och huru jemförelsen mellan det skeende och det, som kunde ske, derest ej de handlande voro slagna med blindhet, utgjorde ett skådespel, hvilket under sekler kunde betraktas utan att trötta.

Dessa samtal, eller rättare föreläsningar, gräfdes sig allt djupare i Sunes själ och tände der en allt ifrigare åtrå att vinna förklaring öfver hänsyftningarne och nå det ljus, i hvilket Theophrastus sjelf tycktes vandra och måhända vandrat vida längre tid än den åt människans lif i allmänhet beskärda.

De hade en afton gått upp på ett af den högt belägna borgens torn, hvarest den gamle, efter en skön framställning af den strålande stjernverldens inflytande på och samband med de på jorden fångna människosjälarne, öfvergick till talet om dessas förnedring och behof af renande. Sedan de på återvägen gått tysta en stund, stannade Sune, lade sin hand på den vises arm och utbrast med ifver: »Mästare, jag är beredd till allt, visa mig vägen, och jag skall ej svika, såsom andra gjort.»

»Sune Hårdsson, de orden, huru många gånger tror ni väl att de ljudit i mina öron — och dock — här går jag ännu kvar bland de lefvande och söker en, en enda, för att åt honom öfverlemna den skatt, från hvilken jag ej får skiljas, förr än han af mig lemnats i värdiga händer. Väl mig och eder, om tiden nu är inne och min vandring nära målet. På er begäran får jag ej neka, ehuru litet jag haft tillfälle att pröfva eder. Så blif då min lärjunge; var trofast och

ihärdig, belöningen varder stor.» De gingo vidare under tystnad, men då de skulle skiljas åt, sade Theophrastus, att Sune borde följa honom hem.

Det var med spänd väntan den unge adepten steg inom en låg port, som mästaren öppnade. Der inne var mörkt, men ett skrapande ljud förnams, och i samma ögonblick tände Theophrastus en lampa, som han lyfte ned från väggen, och vid hvars sken de stego uppför en sliten trätrappa in i ett temligen stort rum. Sunes blickar granskade det hastigt från golf till tak, men der fans ingenting, som föreföll ovanligt. Dynbeklädda bänkar kring panelade väggar, ett skrifbord, vid hvilket stod en trästol utan beklädnad, och på bordet några papper, se der allt. Värden tände ett par i blanka vägglampetter sittande tjocka vaxljus och släckte lampan. Derefter helsade han gästen vänligt välkommen, satte sig sjelf på den hårda trästolen och klappade i händerna. Då öppnades en paneldörr, och en liten man med mörk hy kom in och försvann åter på ett tecken af Theophrastus, för att å nyo inträda bärande en trebent s. k. skomakarestol, den han satte vid bordet midt emot sin herres, hvarefter han gick ut.

»Der är eder plats, Sune», — sade den gamle. »Gif mig nu fullständigt besked, huruvida ni är stadd i några andra förhållanden än dem jag redan känner, och om ni är en alldeles fri man. Var blott uppriktig, det är nödvändigt.»

Sune rodnade, men berättade sin ingångna förbindelse, dervid han ock anförde hvad doktor Lotharingus antydt såsom bevekelsegrunder för det hastiga afgörandet.

»Det var väl handladt af min forne lärjunge och bevisar, att han förtjenar det namnet. Säg nu, tänker ni alltid på, saknar ni ständigt er trolofvade?» Sune erkände, att han, med rätt eller orätt, icke hade Angela i tankarne efter ankomsten till Nürnberg. Mästaren log. »Goda tecken, ännu så länge. Huru tror ni då det går, om händelsen för i er väg en eller annan älskvärd och skön ungmö, som visar er bevågenhet; hur går det då med troheten?»

»Den är orubblig», blef det trygga svaret.

»Måtte så varda», suckade Theophrastus, »det kapitlet utgör just ett af de farligaste skären för dem, som gifva sig ut på oceanen, dit jag sänder dem. Men klok var Lotharingius; och ni, unge man, tag såsom gifvet bud, att ehvar ni är och huru er dag än artat sig, tänk på er fästmö åtminstone en gång, och för att ej glömma det, sänd henne en öm helsning med den nedgående solen. Det blir då en ljuf vana, en skyddande aftonbön, som finner genklang i hennes hjerta och från hennes jungfruliga läppar. — Nå, detta var en viktig och ej ogynsam underrättelse. Vidare?» —

»Vidare? käre mästare, jag har intet, kan ej finna något mer att säga er. Att jag för öfrigt är ensam i verlden och fattig, vet ni redan, och att inga andra framtidsplaner än de, som äro en naturlig följd af min förbindelse, hindra mig ifrån att låta det kommande bestämma öfver mig, kan ni således fullkomligt lita på.»

Dermed var Theophrastus belåten, och han förklarade, att då lärjunge och lärare behöfde känna hvarandra noga, var det nu i sin ordning, att Sune

erfore något om den, i hvars händer han tycktes allvarligt sinnad att lägga sin framtid.

Theophrastus hade vid ett års ålder blifvit funnen utanför porten till ett sedan öfvergifvet kloster Heiligenfels, nära Klagenfurth i Kärnthen. De barmhertiga munkarne hade låtit ett bondfolk i granskapet taga det öfvergifna barnet, som dock ofta fördes till dem såsom en kyrkans blifvande tillhörighet, och då gossen, som erhållit namnet Theophrastus, blifvit större, så att han kunde tjena vid messorna samt biträda med trädgårdsarbete, och fosterföräldrarne vid samma tid flyttade från trakten, upptogs han bland de fria bröderna. Men då han visade ovanlig håg för läsning och ständigt sökte att stafva sig fram i pergamentmissalerna, vinnlade sig ett par af munkarne om hans undervisning, och på ovanligt kort tid kunde han obehindradt tolka ej blott latinska handskrifter utan ock dylika på andra språk. Vid uppnådda femton år var han utan jemförelse den kunnigaste i klostret och hade tydt flera österländska skrifter, hvilka dittills legat olästa i det uråldriga och föga begagnade biblioteket. Då han med sina stilla, ifriga studier icke gick någon i vägen, ej heller var någon till förargelse, fick han obehindradt fortsätta dem, och, då klostret sålunda en dag kunde komma att hafva heder af hans lärdom, njöt han så stor frihet, som ordensregeln möjligen kunde medgifva; och enär han ej ännu var mogen till löftes afläggande och noviciat, låg i denna frihet intet anstötligt för de öfriga.

Medan Theophrastus sålunda genomgick boksamlingen och ransakade de gamla skåpen, hade han flera

gångerna stött på ett jernskrin med konstigt arbete i en främmande, fantastisk formart. Han hade tagit för gifvet, att det innehöll några öfverflödiga benbitar ur relikförrådet, ty sådana lågo i andra askar på hyllorna. Men, då han en mörk afton återvände till salen för att hemta en glömd handskrift, såg han ett svagt skimmer just der det gamla jernskrinet stod, och skyndande dit, fann han att skenet spriddes från ett hål i jernornamenterna. Detta retade hans nyfikenhet, och han tog med sig det temligen stora, men ej tunga undertinget, hvilket var igenläst men vid skakning tycktes innehålla något mindre hårdt och mer fyllande än några benknotor. Väl fans der ett litet hål bland prydnaderna, men att få en nyckel till detta var ej tänkbart. Alla tumningar och tryckningar och vridningar för att finna någon springfjäder voro äfven fåfänga, och vid hvarje nytt misslyckadt försök växte nyfikenheten. Det led på natten, och lampan började flämta af brist på olja. Missmodig gick ynglingen till sängs och släckte lågan; men han kunde ej somna, utan låg med ögonen riktade på fyndet, som var lemnadt på ett bord vid fönstret. Natten var mörk och himlen molnig. Men bäst det var, strålade fullmånen in i rummet, och med det samma dess skimmer göt sig öfver skrinet, hördes i detta en knäppning såsom af en pendel. Theophrastus rusade upp, tog varsamt bändande i locket, detta öppnades, och ett svagt liksom flammande pergament låg der inne. Försigtigt närmande handen och ej kännande någon värme, lyfte han upp det hemlighetsfulla skrinet och fann detta omsluta en temligen diger handskrift. Nu var den första ifvern stillad; för att skrinet ej åter

skulle sluta sig, lade han den intagna tjocka folianten öfver det sammans djupare del, och gick att njuta hvilan. Men denna var orolig. Vid första gryningen stod den vetgirige redan med pergamentet i hand. Det var såsom en häftad bok, mörkt af ålder och fullskrifvet med sirliga och ännu mycket tydliga tecken. Tyvärr liknade dock dessa intet af hvad eljest fans i biblioteket, och detta uppfylde Theophrastus med harm, på samma gång som begäret ökades att få kännedom om innehållet af ett verk, som egde förmågan att lysa i mörkret och göras tillgängligt genom månljuset. Ty att detta öppnat det dolda låset, hade han ju tydligen förnummit. Troligen bestod denna skatt i en svartkonstlärare, hvarför ej vore rådligt att låtsa något om den, och för att undvika alla svårigheter, i fall någon händelsevis kunde märka, att skrinet ej längre stod på sin plats, gömde han skriften och bar ut fodralet i biblioteket. Återkommen i cellen kunde han dock ej underlåta att ytterligare granska de underliga kroklinierna, som i skön ordning fylde bladen, men till hans bestörtning var boken borta. Huru var sådant möjligt? Hade någon kunnat bespeja honom och under den korta frånvaron röfvat undan det gömda? Nej, han måste i tankarne hafva lagt det tillbaka i det konstsmidda höljet, som försigtigtvis var lemnadt öppet. Detta var ju en orimlighet, men enda antagliga förklaringen, hvarför ock sammanhanget genast undersöktes. Skrinet stod der det blifvit stäldt, men det var igenläst, och inuti hördes samma skramlande ljud som före öppnandet, hvaraf var tydligt, att skriften låg på sin plats. Detta stod nu ej till att hjälpa, utan

den i sitt hopp besvikne fick trösta sig tills vidare. Han frågade under dagens lopp några af de kunnigaste fäderna, om klostret ej egde några ovanliga alfabet, som tjenat till bokskrift, eller om de annorstädes sett några sådana, men fick nekande svar. Så gick det ock vid spörsmål, om något märkvärdigt dokument vore i biblioteket förvaradt, och om der icke fans eller funnits någon så kallad svartkonstbok. Längre var ej rådligt att drifva forskningarne; klostret var många sekel gammalt, och af de nu der varande munkarne visste säkerligen ingen om, att månen hade nyckeln till det gamla, lätta jernskrinet. Återstod att se, huruvida den nyckeln alltid gjorde tjenst. Detta visade sig ock vara fallet samma afton, då nytt försök anställdes, och för att riktigt komma under fund med hemligheten, lemnades pergamentet på bordet, under det Theophrastus bar tillbehöret ut i den mörka korridoren efter att förgäfves hafva sökt få låskolfven att knäppa igen. Då han kom in, var skriften borta, månen öppnade å nyo, och nu var hemligheten till fullo uppdagad. Ett underverk var förenadt med denna bok, hvad var då dess innehåll? Derpå grubblade ynglingen, så att han tärdes af liksom i tvinsot. Detta oroade de goda fäderna, och de sökte få reda på orsaken samt kommo slutligen på den tron, att det ensliga klosterlifvet vore opassande för Theophrasti natur. Priorn kallade honom alltså en dag och framställde fråga härom, men ynglingen nekade. Det häfde dock icke tviflen, utan priorn menade, att ett prof måste anställas. Han ville därför låta den unge brodern vandra till Inspruck, hvarest en af domherrarne var

ombedd att taga hand om den ankommande och med hänsyn till hans kunnighet se till, huruvida icke någon anställning af verldslig natur kunde beredas honom. Detta var en befallning, som måste hörsammas, och då Theophrastus icke kunde förmå sig att såsom skäl till gensträfvighet uppgifva den rätta orsaken, måste han foga sig i sitt öde. Med djup rörelse och många välsignelser följde munkskaran den bortdragande på väg, och ehuru äfven han med saknad måste öfvergifva sin lugna fristad, var dock smärtan bittrast öfver att nödgas lemna den outhärliga gåtan i sticket.

Emellertid måste detta ske, och grämseln här öfver var vandringsmannens gnagande följeslagare. Han bar, såsom den tiden var vanligast och säkrast mot onda äfventyr, pilgrimsdräkten och hade noggrann anvisning på väg och rastställen. Men, då lusten fattas och vägen är lång, lida fjäten ej mycket framåt, och redan andra dagen tyckte Theophrastus, att han behöfde hvila öfver den följande. Han hade tagit in hos ett välmående bondfolk, hvilka voro förpaktare å en klostret tillhörig egendom, och mannen skulle just begifva sig å stad till Heiligenfels, då Theophrastus anlände. Bonden frågade, om vandraren mött eller sett till några menniskor i bergen, ty man påstod, att ett talrikt och för våldsbragder misstänkt band af »det vandrande folket» vore i trakten, och att komma ut för dem skulle medföra olycka. Då svaret blef nekande, red förpaktaren nöjd å stad och befallde, att man skulle väl betjena pilgrimen, som sände helsingar till sina klosterbröder.

Men med hvilan blef ej mycket bevändt, ty hon orsakades af missmod, ej af trötthet. Och oroliga drömmar plågade Theophrastus om natten, så att han steg upp vid soluppgången för att vandra vidare. Då han gått ett stycke, ropade någon efter honom, och en vallgosse från gården kom springande: »Ni skall ju till Inspruck? Den der vägen leder tillbaka dit, derifrån ni kommit!» Oaktadt påminnelsen, fortsatte pilgrimen dock med brådskande fart, och det var såsom hade någon jagat honom framför sig mot det lemnade hemmet. Han kände hvarken solhettan eller hunger och törst eller trötthet. Berg upp och berg ned gick det med snabba steg, och herbergena aktade han ej uppå, utan fortsatte, äfven sedan natten inbrutit och månen belyste vägen. Hvad han vid framkomsten skulle gifva för skäl till ursäkt för sin olydnad, det bekymrade ej hans tankar, ty de uppgingo i längtan att hinna fram. Mot morgonen hade han ock nått upp på berget, som begränsade klosterdalen, och han tyckte sig med fröjd höra klockorna ringa. Då sprang han uppför den ännu skymmande branten, men stannade der uppe, stel af fasa, ty hela nejden var belyst såsom från ett stort bål, och detta bål var hans barn-
domsskydd och hem. Några ögonblick efter det, då han fick de glödande byggnaderna i sigte, störtade en stor del af dem tillsamman och sände mot höjden en sky af gnistor. Vid det sålunda uppflammande och förstärkta skenet såg han en lång rad af dunkla gestalter orma sig uppför den väg, som borde föra honom ned i dalen, och ihågkommande förpaktarens ord om »det vandrande folket», förstod han det sorg-

liga öde, som drabbat klostret och hans dervarande beskyddare. Han gret öfver dem och klagade att ej hafva fått dela deras lott; men att nu falla i händerna på den vilda flock, som nalkades, dertill kände han ingen kallelse, utan smög från vägen uppåt bergets högre del och gömde sig der. Innan kort hörde han skaran tåga förbi under tydligt bemödande att ej föra oljud, och ehuru äfven några ord af deras tal nådde honom, förstod han dem ej, ty språket var alldeles främmande. Så snart allt återsjunkit i tystnad, skyndade Theophrastus att tillryggalägga den återstående vägen, och just i soluppgången nådde han fram till olycksstället och den ännu brinnande ruinmassan. Rådlös, oförmögen att uträtta något och med tömda krafter, kastade han sig ned under ett träd och föll i en dvallik sömn.

Huru länge denna räckt, visste han ej, då han väcktes af någon, som ruskande sofwaren ropade: »Hur i alla helgons namn har ni kommit hit?» — och då Theophrastus slog upp ögonen, stod förpaktaren der, omgifven af beväpnade män. Han hade redan på afstånd sett klostret vara öfverfallet och klocktornet antändt samt mött några svartmuskiga qvinnor, hvarför han på en omväg sprängde å stad till det närbelägna Klagenfurth för att söka hjälp, som dock ej hunnit i tid anlända. En prest var med fofolket, som stannat, under det beväpnade ryttare följde spåren af röfvarhopen. Theophrastus berättade hvad han visste, och sedan man en stund förgäfves sökt och ropat efter munkarne, i händelse någon af dem ännu funnes levande i granskapet, samt då den härjande elden icke

skonat någon del af byggnaderna, hvarför intet kunde uträttas och intet var att rädda eller vakta, återvände de flesta stadsborna till sina hem, och presten bad pilgrimen blifva hans gäst. Han kände den unge, i många hänseenden ganska lärde mannen och var själf en sådan; den hemlöse intresserade honom, och sedan denne hemtat sig från sin första svåra bestörtning öfver klostrets och alla hans vänners undergång, föreslog värden honom att tills vidare slå sig ned i den aflägsna orten, hvars syndicus nyss bedt presten anskaffa ett dugligt skrifvarebiträde i stället för den nyligen aflidne. Theophrastus menade, att han ej vore van vid sådana bestyr, men frågan aflopp dock så, att han inom ett par dagar och tills vidare var välbestäld stadsskrifvare i Klagenfurth. Det var en föga ansträngande befattning, ty få ärenden besvärade rådhusrätten, och på eftermiddagarne kunde den nye embetsmannen göra hvad han ville. Dagligen hörde man i staden berättas, huru de kolmilor liknande kloster-ruinerna blefvo allt mera tillgängliga. Det förföljda röfvarbandet hade undkommit, och det blef fråga om att undersöka ruinerna. Då vaknade hos Theophrastus tanken på möjlighet att återfinna det underbara skrinet, och han beslöt att i detta fall icke låta någon gå sig i förväg. Derför vandrade han tidigt följande morgon å stad, försedd med ett jernspett och en spade, och kom obemärkt ur staden. Det var honom lätt att finna den punkt i ruinen, hvarest jernlådan borde ligga, så framt hon fans qvar, och han började att rödja undan kol och aska, som täckte stället. Då detta var ett hörn af det förna biblioteksrummet, hade

det blifvit jemförelsevis mindre belamradt af nedfallna bjelkar, ty dessa stodo kolade invid väggarne med en lutning, som lemnat skydd och mellanrum. Men i fallet hade de dragit ned stenar och grus, och derunder först kunde vara hopp om att finna lemningar af skåpen och deras innehåll. Theophrastus kastade alltså af sig rocken och började att stöta och bända med jernspettet, ty just der skrinet borde ligga, fans en sammanhängande murklump, för stor att maka undan. För hvarje stöt dånade det i källarhvalfven, ofvan hvilka arbetet pågick, och den ifrige sökaren märkte snart, huru murklumpen, som höll hårdt ihop, började sänka sig, till dess han på en gång försvann, jemte en del af hvalfvet, som han i fallet krossat. Det var nära, att Theophrastus störtat med i djupet, men han hejdades genom en bjelkstump, som vid raset trängt sig fast i öppningen, och då han med blicken följde grus och kol, som från dennas rand fortfor att åka ned, blottades plötsligt ett jernbeslaget hörn af något invid väggen liggande, och med ett jubelrop drog han fram den sökta skatten, visserligen något nedrökt, men för öfrigt, såsom det tycktes, oskadad. Så var då det hufvudsakliga målet vunnet, och han ville nu fullgöra en sorgligare pligt, den att söka några spår efter sina försvunna vänner. Verktyg hade han ej mer, ty spettet hade han släppt, då raset skedde, och det jemte spaden låg nere i källaren. Då han, lutande sig öfver öppningen, sökte få syn på dessa, förnams ett ljud der nere, liknande en jammersuck, och då denna efter några ögonblick förnyades, var klart, att den kom från någon lefvande der nere. Med klappande hjerta ilade

Theophrastus till den välbekanta källartrappan, som, öfverhväld, ännu var tillgänglig, och han ryste för hvad der nere torde finnas; sannolikt hade der brödernas martyrdom gått i fullbordan. Jerndörren stod öppen, men innanför denna fans en af trä. Dennas bom var trädd på märlan, och stängd genom en afbruten dolk. Darrande af ifver öppnade den sökande, sedan han bakom jerndörren dolt skrinet, och han steg försigtigt in i mörkret för att ej stöta mot de sorgliga föremål, som måhända lågo der inne. Men något sådant inträffade ej. Nu blundade han och stannade för att vänja ögonen vid dunklet och skyndade sedan framåt, tillräckligt vägledd genom det svaga ljuset från högt sittande lufthål i yttermurarne. Under biblioteket var klostrets vinkällare, och derifrån hade ljudet kommit. Rasets öppning spridde dager der inne, och mot denna skimrade det stenlagda golfvet såsom en vattenspegel. Men då Theophrastus stod på tröskeln till rummet och blickade inåt de dunkla hvalfven, mellan hvilkas pelargångar vinkärnen förut stått i prydliga rader, rädde der förödelsens styggelse; allt var sönderslaget, och öfversvämningen bestod af det dyrbara vinförrådet. Men någon mensklig varelse syntes ej till. Då ljud åter en klagan från det mörkaste hörnet af källaren, hvarest en spisel fans, och dit begaf sig ynglingen genom vinhafvet, som nära på gick öfver hans skor. Kommen närmare, upptäckte han, att någon låg uppkrupen i spisel, men på frågan: »hvem der», följde intet svar. Han vidrörde då den liggandes hufvud och fann, att det var en qvinna, och de tunga andedragen tillkännagåfvo, att hon var vid fullt lif. Theo-

phrastus skyndade upp ur källaren för att söka hjälp; han anträdde ilande återvägen till staden, men mötte snart några karlar med verktyg, hvilka ämnat sig till brandstället för att söka — troligen byte. Med deras hjälp bars källarfången upp och befans då vara en i brokiga paltor klädd äldre qvinna, med gråsprängdt hår och mörkbrun hy, samt till ytterlighet mager och uttärd. Då hon vidrördes, började hon jollra några obegripliga ord, och sedan männen nedlagt henne i gräset, halföppnade hon de rödsprängda, mörkbruna ögonen, men slöt dem åter. Karlarne skrattade, menande, att man ej lider nöd i fångelser, der golfvet består af gammalt vin, och de förklarade, att den funna qvinnan säkerligen tagit för mycket till bästa både nu och vid plundringen, då hon råkat blifva qvarglömd och inläst. Derjemte gladdes de åt att hafva fångat åtminstone en medlem af de vandrandes farliga stam, hvarigenom något kunde utrönas rörande den öfriga truppen och dennas planer.

Theophrastus bad männen rödja ur refektorium och i cellgången, för att få visshet, huruvida munkarne blifvit offrade på platsen eller bortförda, hvilket senare dock ej var troligt; och sjelf var för honom tiden inne att begifva sig till staden, dit han ock anlände med sin skatt, som han gömde i hemmet.

Den gamla qvinnan fördes till staden och insattes i häkte, hvarest hon först vårdades några dagar, till dess krafterna syntes återställda, för att sedan undergå förhör. Men härvid mötte en svårighet. Hon tycktes nemligen alls icke förstå tilltal och utbröt sjelf i långa, häftiga ordsvall på ett okänt språk. Sedan läkare

förklarar henne ega tillräcklig styrka att tåla ett pinligt förhör, lades hon på sträckbänken, men qvalen, som afpressade den arma jemmerrop och troligen bevekliga böner, förrådde ingen kännedom om de framställda frågornas betydelse. Hon hölls inspärrad i en cell bredvid rådhusporten, och de förbigående kunde när som helst se henne, der hon satt hopkrupen på sin träbrits och rörde i den unkna halmbädden, af hvars strån hon ibland bildade figurer omkring sig. Detta väckte uppmärksamhet, och man påstod, att hon gjorde trolltecken, hvarigenom hon väl vid något tillfälle skulle befria sig. Stundom egnade hon stor ifver åt denna sysselsättning, och vid ett sådant tillfälle råkade den unge skrifvaren titta in genom dörregluggen. På britsen syntes då en rad ljusa tecken, dem han tyckte sig känna igen, och vid jemförelse i minnet fann han dem likna skriften på det flammande pergamentet. Han kastade in ett mynt till fången, som emot vanligheten reste upp hufvudet och betraktade almosegifvaren skarpt, hvarvid hon uttalade ett ord och återtog derefter sin förra ställning. Theophrastus beslöt då att göra ett försök med sin skrift. Han kopierade en rad, görande tecknen tydliga och förstorade, samt visade remsan, sedan han å nyo genom en silfverpenning väckt kvinnans uppmärksamhet. Då hon såg det skrifna, stod hon med ett språng vid dörren, ryckte till sig pergamentbiten, satt i nästa ögonblick åter på sin plats, strök undan det tofviga, grå håret, vände på skriften och utsade med temligen hög röst något, som kunde vara innehållet, hvarefter hon med ett frågande uttryck betraktade ynglingen.

Denne hade lyckats tillvinna sig borgmästarens synnerliga aktning och ynnest. Förlitande sig härfpå, bad han om tillstånd att släppas in till fången för att söka komma under fund med hennes språk, och detta beviljades under förbehåll, att fångvaktaren skulle läsa in dem och hålla vakt för att vara till hands, i fall trollpackan med några satans konster ville öfverfalla eller förgöra den djerfve forskaren. Så kom då Theophrastus i tillfälle att pröfva, hvad qvinnan af de vandrandes stam visste, och han tog med sitt dyrbara pergament, hvilket han, sedan dörren blifvit stängd, höll under hennes ögon. Då kastade hon sig på knä, fattade fällen af skrifvarens dalmatika och förde den tre gånger mot pannan och läpparne, hvarefter hon, utan att se upp, sträckte sina armar mot höjden och förblef i denna ställning. Theophrastus lutade sig ned och hviskade invid den gamlas öra: »Kan du tyda denna skrift?» Då svarade hon knappast hörbart och utan att lyfta hufvudet: »Ja, herre; befall. Ehvad det vara må, skall jag lyda.»

På detta sätt uppstod en förbindelse mellan dem båda, och skrifvaren aktade sig noga för någon fråga eller antydning om klostrets förstöring. Hon hade genast underrättat om att boken bar namnet »vishetens höga lära», att den var det heligaste ting som fans, samt kunde förläna sin egare öfvernaturlig magt — så sades det bland de vandrande, för hvilkas profeter skriftecknen voro kända, men ej bokens innehåll; och såsom ett bevis på dettas undergörande egenskap anförde hon, att den rad Theophrastus först räckt henne betydde: »tro honom, han skall

varda din förlossare», och hon trodde, handlande der-
efter.

Fängelsehålan förbyttes till en skola; Theophrastus ritade af alla olika tecken, dem han fann i skriften, och lät denna ligga inom sitt månlås. Qvinnan, som hade en i hög grad smidig och skicklig hand, skref på en skiffertafla ord och meningar, dem hon lät lärjungen eftersäga och öfversätta, och med hans upp-
öfvade språksinne och minne gick kunskapen betydligt framåt.

Den stränga bevakningen hade upphört, och Theophrastus hade utverkat, att fången flyttades i ett hygg-
ligare rum. Hon hade blifvit såsom en tillgifven slaf-
vinna åt ynglingen och tycktes få nytt lif, så snart han nal-
kades. Dess emellan satt eller låg hon sammankrupen
och liknöjd för allt, så att väktaren ansåg henne vansinnig.

Då lärjungen frågade henne, hvarest det ovanliga
språket egentligen talades, sade hon, att det var
konungarnes och de vises, hvilket ingen annan förstod,
»och ni,» tillade hon, »är nu den högsta bland alla de
vandrandes furstar, blott jag kan utgrunda hvarest
'tecknet' finnes.»

Under oafslåttligt arbete, hvarvid den ifrige ynglingen
icke sparde nätterna för att lära och upprepa allt hvad
han under dagens timmar inhemtat, förgingo ett par
månader, och det var endast genom hans inflytande
man lemnade den fångna i ro från ytterligare förhör,
hvarmed borgmästaren lofvat att uppskjuta, till dess
Theophrastus anmälde, att han vunnit sitt mål. Detta
närmade sig ock, ty då han en gång tog fram boken,
läste han obehindradt ett stycke i den, men ville dock

vinna än mer öfning både genom att skrifva och tala. Lärarinnan syntes emellertid blifva svagare; ofta öfverfölls hon af nervösa darrningar och dvallik sinnesfrånvaro, hvarunder hon talade osammanhängande ord. Bland dessa förekom ofta »tecknet», och då Theophrastus omtalade detta, sade hon blott: »det kommer, det kommer och kan ej uteblifva». En gång då dvalan åter infann sig, följdes den af häftiga konvulsioner, den sjukas ögon vidgades onaturligt, munnen fradgades och hon slog med armarne såsom för att afvärja qväfning. Då strök Theophrastus henne med sin i vatten doppade hand öfver pannan, och dervid blef hon stillare. De förvridna anletsdragen vände sig till ett leende, och hon uttalade tydligt på »konungsspråket»: »tecknet finnes i lådans botten; nyckeln öppnar den». Derefter kom hon till sig och fortsatte samtalet, der detta blifvit afbrutet, såsom hade intet afbrott skett. Och då lärjungen märkt, att talet om sjukdomen plågade henne, låtsade han om ingenting. Men om aftonen, då den åter uppträdande fullmånen lyste, skyndade han att öppna skrinet, uttaga pergamentet och vända botten mot den lysande skifvan. Då knäppte det åter såsom en pendel och klingade på golvet, hvarest låg en svart ring med hvita stjernor. Theophrastus stack den på fingret och ville undersöka lönlådan, hvarur klenoden fallit, men i skrinet fans ej spår af någon ojemnhet eller öppning. Innan han lade in skriften, ögnade han på den, och nu föreföll det skrifna alls icke främmande längre. Likaså var det följande dag, då han inträdde hos den gamla och började tala. Hon låg på sin bädd, men reste sig hastigt upp vid ljudet af rösten, såg ringen och uppropade: »Nu

nu är det fullständigt; andarne hafva gifvit dig tecknet, du skall bära det på högra pekfingeret, och den åt hvilken du gifver det jemte kunskapen att tolka den heliga skriften, får samma magt som du, men då han detta fått, gör du som jag» — och efter de orden sjönk hon tillbaka på sitt läger, sträckte sig och tycktes vara död. Theophrastus kallade fångvaktaren och hans hustru, de rörde och gnedo den gamlas tinningar, händer och bröst, men hon kallnade allt mer och behöfde ej räddas för vidare pinliga förhör.

»Detta, min unge vän», — fortfor Theophrastus —, »var början af min nära trehundraåriga vandring på jorden. Hvad sedan följt, skall du ock erfara. Mången gång har jag hoppats få gå till ro och låta andra fortsätta mitt tysta och föga bemärkta, men välgörande arbete i vishetens tjenst. Dock har ringen aldrig kunnat stanna hos dem, och det heliga språket har blifvit dem okändt. Skall äfven du svika mitt hopp och tröttna redan i vägens början? O, gör icke det, du försakar då otaliga fröjder af högre art än vanligt begrepp förstår fatta, och du står äfven i det afseendet öfver menskligheten, att döden ej når dig förr än du sjelf tillåter det genom att inviga någon annan, värdig, till din efterträdare och bevarare af visdomens regalier. Är du beredd att börja i morgon, så kom hit i god tid. Betänk dig väl och drag dig tillbaka, om det allvarsamma värfvet fyller din själ med oro och farhågor.»

Berättelsen satte myror i hufvudet på Sune. Hvar med hade Theophrastus kunnat fördrifva tre hundra års tid? Och skulle äfven han, Sune, vandra så länge bland de dödlige, se slägte efter slägte försvinna och gå så

som ett af döden fruktadt undantag från naturens nödvändiga lag? Och om han ej funne någon, som ville eller kunde ärfva det inbillade konungadömet, skulle han ju nödgas smaka evigheten först samtidigt med den vandrande juden? Det vore att betala vishetens honung väl dyrt. Å andra sidan innebar den mystiska magten någonting lockande, och vissheten, att denna i första rummet borde höja innehafvaren vidt öfver människornas småaktighet och de tärande passionerna, var ock frestande. Dessutom blandade sig i de tillstyrkande tankarne ett innerligt begär att gå den, ännu såsom en blott något mer än medelålders man förefallande trehundra-åringen till mötes i hans längtan efter hvila. Allt detta rörde sig såsom ett stormigt haf i tankarne, och Sune hade ej ro att lägga sig, utan satt vid lampan och grubblade. Då kände han en sval fläkt kring hjessan, och då han vände sig om, stod Angela, på hvilken han ej ett ögonblick tänkt föregående dag, nära invid. Hon lade händerna i kors öfver bröstet, böjde sig vörnadsfullt framåt och sade med sin klingande röst, långsamt och tydligt: »Tveka icke, modet belönas.» Derefter fattade hon sin trolofvade om halsen och kysste honom. Sune spratt till och vaknade. Hans hand hade sökt minnespantens lås inne vid hjertat. — »Tack du hulda, jag lyder ditt bud», suckade han, och beslutet var fattadt.

Tidigt följande morgon hördes ovanligt buller i huset och ofvanpå hans rum. Man gick fram och åter, och främmande röster ljödo. På tillfrågan svarade den som vanligt inträdande tjenaren, att fru Gertruds båda döttrar hemkommit från släktingar i München, sedan de tillbragt sommaren vid Kremsjön.

Sune gick till sin lärare och förklarade sig beredd att träda i hans fotspår, så långt förmågan det medgäfve, samt sporde, hvad som nu vore att göra. Den gamle svarade: »Du såg min bild hos Lotharingius, hvars hus jag byggde för ett sekel sedan, då jag verkade i norra Tyskland och hade hem i Rostock. Den ena af de magtsymboler, med hvilka bilden prälar, sitter på ditt finger, och nu gäller det att förvärfva den andra: boken. Du får alltså börja såsom jag, genom att lära läsa. Här äro medlen.» Dervid antydde han en hög papper på bordet och tillade: »Detta är ditt arbetsrum; mitt ligger här ofvanpå. Vi böra ej störa hvarandra och träffas tillräckligt för ledningen af dina studier, hvilka blifva lätta nog till en början.»

Sune arbetade med samma främmande språk, som mästaren lärt af den fångna qvinnan. Men i hans hem såg nu helt annorlunda ut. Der spridde två unga flickor ljus och glädje; den ena — Annchen — var aderton, den andra — Lieschen — sexton år; den äldre blond, den yngre mörkare, båda vackra. Lieschen hade något af moderns afmätta väsen, men Annchen, ehuru äldst, var lekfull och yr som ett barn. Det dagliga umgänget gjorde hyresgästen snart nära bekant med flickorna, som tyckte, att hans allvar icke var naturligt för en ung, vacker man, och i synnerhet Annchen gäckades med hans nästan faderliga förnumstighet, hvarför han ofta fick höra stickord — mycket oskyldiga för resten. De båda systrarna roade sig med musik, harpspel och sång, men detta, som förut skulle hafva i hög grad intresserat

Sune, plågade honom nästan i början, och han undrade sjelf deröfver. Snart vande han sig dock vid de ganska behagliga ljuden och talade med flickorna om tonkonsten, så att de en afton frågade, om han ej till äfventyrs sjelf vore en »fidlare» eller kunnig på andra instrument.

»Jo, det var i min ungdom, det» — blef svaret, som väckte stor glädtighet, och dagen efter låg en fiol i Sunes rum.

»Nå, få vi nu höra?» frågade Annchen.

»Jag kan ej, snälla fröken.»

»Han vill ej», inföll Lieschen.

»Det är kanske rätt sagdt, stränga fröken» — och flickorna skrattade.

Några dagar derefter hängde en förföriskt vacker luta på panelen i matsalen, och sedan måltiden var slut, drogo sig fruntimren såsom af en händelse åt det hållet. Under det fru Gertrud talade med Sune, nedtog Annchen instrumentet, knäppte på strängarne och sade till system: »Om ej detta vore så oöfvervinnerligen svårt, skulle jag bra gerna vilja lära mig det.»

»Käraste fröken, den konsten är ringa emot att spela harpa», upplyste filosofen allvarsamt.

»Så spela då», återtog hon och lade lutan på hans arm. Sune tänkte i ögonblicket på de stunder han så lyckligt tillbringat hos sin Angela, och han kände ett styng af saknad, men derjemte ett behof af att höra den välkända lutklangen. Alltså kastade han bandet kring sin hals, stämde och började leka i smältande tongångar. »Mamma, så han spelar, den stränge filosofen!»

»Då sjunger han nog äfven», sade Lieschen, »låt oss nu höra er röst!»

Fru Gertrud instämde i den gjorda begäran genom en förbindlig böjning på nacken.

Sunes tankar voro fjerran, och med lutan tryckte han Angelas gåfva emot hjertat samt sjöng den visan, hvilken hon så gerna hörde, om »drömmarnes saliga land», och han sjöng henne med saknadens fulla känsla utan att tänka på åhörarne. Men dessa grepos djupt. Fru Gertruds ögon tårades, Annchens strålade af innerligt deltagande, i det hon betraktade sångarens vackra, melankoliska drag, och Lieschen sänkte blicken mot golvet, under det rodnaden småningom vek från hennes kinder.

När visan var slut, hängde Sune tillbaka lutan, helsade och gick hastigt ur rummet, der tystnad rådde, och de tre kvinnorna tycktes behöfva tid för att hemta sig. Annchen bröt stillheten: »En sådan en!» och klapande händerna: »O, så vackert, så vackert!»

Modern instämde sakta: »Ja, det gick till hjertat.»

Men Lieschen strök lockarne från sin panna och ryckte till såsom uppfarande ur en dröm.

Sune hade återvändt till arbetsbordet hos sin mästare och tänkte icke vidare på musiken, utan studerade lagarne, dem Theophrastus uppsatt för »konungsspråket».

Hans förhållande till mästaren blef allt förtroligare, ehuru vördnaden för den underbare gengångaren från forntiden var förenad med samma känsla som umgänget med andar måste medföra. Att ett ögonblick tvifla på Theophrasti uppgift i detta hänseende föll Sune aldrig in, ty dels hade den gamle i hela sitt sätt, tal och väsende något, som ej fans hos andra menniskor,

dels var upplysningen på den tiden ännu icke kommen långt nog för att medlidsamt och axelryckande sätta sig öfver allt hvad som ej syntes ligga inom de vanliga företeelsernas område. Emellertid förlänade det ständiga umgänget med innehafvaren af öfvernaturlig kraft en del af denna åt det underbaras adept, ty Sune kände sig småningom allt mera skild från den utanför hans tankekrets äflande verlden, och de enda omedelbara banden, hvilka fäste honom vid den samma, voro hans tre väninnor, ehuru de icke förmådde tränga sig till någon plats i hans hjerta. Han märkte ej, huru modern alltmer omhuldade honom, ej huru Annchen rodnade och Lieschen bleknade, då han inträdde, ej heller, att de båda systrarnas inbördes förhållande emellanåt visade en och annan skarp kant, som ej funnits förr. Fru Gertrud frågade någon gång, utan att synas lägga någon vikt dervid, huru Sune hade utstakat sin framtid, och då han svarade, att denna ännu vore ganska obestämd, vändes talet genast ifrån det ämnet. Flickorna kommo ofta fram med lutan. Den ena ville höra glada, den andra sorgliga visor, men Sune undskyldde sig med, att han ej mer var fallen för sång, och bad så allvarsamt om förskoning derifrån, att den framräckta lutan togs tillbaka orörd. Någon gång var det dock värdinnan sjelf, som bad att, i fall det ginge an, få höra om drömmarnes land, och då föredrogs den visan, men aldrig mer med samma gripande uttryck som första gången, då hon sjelfmant klingade såsom en helsning till den älskade. Theophrastus deltog stundom i samqvämet, och då han vänligt och artigt lånade sig åt flickornas skämt,

tänkte Sune på deras förskräckelse, om de oförberedt finge veta den angenäme umgängesmannens ålder. Den gamle talade, dagen efter hvarje sådant möte, mycket om de båda älskvärda flickorna, i hvilkas lof Sune instämde, och en gång frågade han hastigt, vilken-dera af dem Sune föredrog. »Det var en benig fråga — vänta litet —; nej, mästare, det vet jag platt icke, ty det har aldrig fallit mig in att göra någon jemförelse.»

»Jag tror, jag vet det; men veta de, att du är bunden? Det har du naturligtvis ej talat om. Så försumma ej en enda dag längre att gifva denna under rättelse, den har redan uteblifvit allt för länge.»

»Det har fattats mig anledning att tala om en så enskild sak till personer, som ej hafva något att göra dermed, och de skälmska flickorna få ej leka med det ämnet, det skulle störa vänskapen mellan oss.»

»Just detta fordras; anförtro dock saken ej åt dem, utan åt modern; mer behöfves ej, men det är nödvändigt.»

Sune anade ej skälet, hvarför den vise mannen bekymrade sig om sådana alldeles betydelslösa meddelanden, men var beredd att följa rådet, hvarför han ock samma dag, då tal åter förekom om kommande dagar och döttrarna voro bortgångna, sade, att, ehuru han oviss drefve omkring på livvets vågor, hade han dock ett framtidsfäste, en trolofvad brud i Rostock.

Fru Gertrud tycktes taga den saken såsom en fägnesam nyhet och önskade lycka till förbindelsen; men från den stunden inträffade uppenbar ändring i förhållandet till främlingen; flickorna voro ej mer så

förtroliga, och moderns afmätta sätt återkom. Sune deremot, som ej hade något att misstänka, höll samma lugna stråt som förut, och, om han märkte den inträdda tillbakadragenheten, ökade denna, i stället att minska, hans trefnad.

Men så var det ej med Gertrud och hennes barn. Detta fick Sune erfara, då hans mästare efter någon tid frågade, om han ej var trött på vistelsen bland kvinnorna.

»Nej, tvärt om», blef svaret.

»Då får du röna den vises vanliga lott. Han anses tråkig, och du ligger såsom ett pressjern öfver glädjen i huset. Det fagnar mig, ty det anstår dig, ehuru du väl icke längre lärer vilja utföra ett sådant värf.»

»Bevars derifrån. De snälla vännerna! Det är synd om dem och tid att de befrias från tyngden; jag flyttar genast, men hvarthän, mästare? råd mig!»

»Tiden lider, och fruktträdet börjar blomma med vårens ankomst. Då lemnar du mig och denna ort för att göra den långa pilgrimsfärden, till hvilken du håller på att bereda dig. Vill du göra detta i djupare stillhet än hittills och komma mig närmare, så bjuder jag dig på den mörka gränden, ej i mitt hus utan midt emot, hvarest inåt gården finnes en glad solsida. Der skola inga sköna flickor störa dig och ingen harnas öfver din köld.»

»Har detta då skett hos — — —»

»Fråga ej derom; den som vill stiga ut öfver vanlighetens trånga gräns, får ej fråga efter, om de, som stappla inom den, tycka, att han knuffar dem. Du är sådan, som den måste vara, hvilken kan utföra, hvad

jag blott sökt börja, och det är nog. Antager du förslaget?»

»Naturligtvis, och genast, om det behöfves.»

»Kom då och tag det nya området i besittning; att bjuda afsked åt det gamla är för ögonblicket onödigt.»

Med stålets passiva lydriad för magnetens dragningskraft följde lärjungen sin mästare ned i gränden, hvarest de stannade utanför den af Theophrastus antyddade porten. »Jag anser mig känna dig tillräckligt för att icke behöfva bedja dig vara beredd på hvad som möter, om ock detta skulle vara något oföväntadt. Ändamålet är ju hufvudsaken, för medlen behöfver man då icke krusa mycket, när de blott äro lofliga.» Dervid slog den gamle med knytnäfven på porten, som var läst och utan den eljest vanliga klappen.

Innanför hördes ett doft, halft morrande halft grymtande läte, som upphörde, då en qvinnoröst uttalade några obegripliga ord och derefter frågade, hvilken den bultande var. Efter erhållet besked öppnades porten. Den öppnande var en medelålders qvinna, svarthårig, med mörkbrun hy och stora läppar, mellan hvilka lyste ovanligt hvita tänder. Vid den blottade barmen låg ett bytligt litet barn, och kring det gråblå slitna skynke, som höljde moderns magra kropp, var svept ett brunt och gult, bredrandigt tygstycke liknande en matta. Bakom henne luffade inåt gården en stor svart björn, som under fortsatt mummel försvann genom en glugg på husmuren.

»God dag, Dargha, här kommer den ädle herre, om hvilken jag talat.»

Qvinnan nickade: »Jag ser, jag ser — men huru skall han kunna finna sig hos så fattigt folk och fördraga vårt lefverne.»

Sune såg undrande inåt gården. Der var en lina spänd, på hvilken en halfvuxen flicka sprang balanserande, under det en apa gjorde oupphörliga skutt upp och ned på hennes axlar. Ett par unga karlar, utstyrda i brokiga, men slitna och smutsiga dräfter af österländsk snitt stodo midt emot hvarandra, och mellan dem gnistrade det i luften af en hop blanka knifvar, dem de oupphörligt togo och kastade till hvarandra. En äldre man med stort gråsprängdt skägg, draperad i en gammal röd sammetsmantel med malätna pelsbräm, och en puckelryggig, hjulbent dverg höllo upprätt en stege, mellan hvars pinnar en skönt bildad yngling lät sin mörkbruna, nästan nakna kropp glida upp och ned med en orms smidiga hastighet; och invid ena väggen lågo två kraftiga karlar utsträckta framstupa, sysselsatta med något liknande räfspel. Oaktadt all denna lifliga rörelse, var så tyst der inne, att intet ljud förnams utanför huset, och då qvinnan med barnet såg Sunes förvånade ansigtsuttryck vid den hastiga blick, hvarmed han öfverskådade uppträdet, sade hon: — »Ja, käre, herre, huru skall ni kunna finna er bland oss, som tillhöra de vandrande och måste hålla i med öfningarne af de konster, hvilka bidraga till vårt uppehälle.»

»Har ingen fara, lilla mor, det skall nog gå för sig, här är ju tyst som i ett kloster. Men säg, hvar skall jag hålla hus?»

»Genast, men allra först måste portvakten lära känna er; gif honom blott detta» — hon räckte Sune ett stycke brun, hård deg och bad honom ropa »Schamul». Då stack björnen fram sitt stora hufvud ur gluggen och kom försigtigt framkrypande, förbi konstmakarne, men inkommen i porthvalfvet reste han sig på bakbenen, och vid åsynen af trakteringen, som räcktes honom, vaggade han långsamt och hässjande fram till Sune, ur hvars hand han varsamt tog det erbjudna samt höll utan knot till godo med djeknens klappningar och strykning i den tjocka pelsen. Djuret gjorde under tiden grundlig undersökning af den nya bekantskapen, genom att vädrande låta nosen öfverfara honom från topp till tå, hvarefter björnen intog sin plats bredvid porten igen.

Dargha gick med de främmande uppför en knarrande trätrappa in i en mörk förstuga, der hon öppnade en dörr, genom hvilken solskenet strömmade ut. »Här inne skulle ni möjligen kunna hålla till godo, i fall ni ej föredrager att bo högre upp; men der är något bullsammare ibland, ty der hållas vi i granskapet.» De inträdde i ett stort glädt rum, och Sune var öfverraskad, ty ej nog med att snygghet rådde der inne, de glänsande gyllenläderstapeterna, den i rika färger målade träplafonden, de med klädeskuddar belagda möblerna och den mjuka österländska golfmattan — allt var af bästa slag och lifvadt genom solstrålar, hvilka bröto sig mellan friska, yppiga växter, som prydde fönstren. Vid rummets ena ända var ett draperi, bakom hvilket syntes en allkovartad sängkammare. Ett arbetsbord med sin stora stol och en låg divan fullbordade utrustningen, med hvilken Sune var särdeles belåten.

Han fann ock trefnad i den nya bostaden, ehuru, såsom innan kort blef tydligt, denna var tillhåll för långt flera af de vandrandes stam än de, som visat sig vid första bekantskapen. Stundom vimlade gården af de besynnerligaste gestalter, som der hade öfningar ej blott såsom akrobater utan ock i handverk, såsom kittelflickare och smeder, hvarjemte de ibland tillredde läkemedel och drycker, dem de fylde på små flaskor. Sällan afbröts dock tystnaden genom tal eller andra tecken, att människor voro der inne, men när sådant skedde, begagnades ett alldeles främmande språk.

Dargha var den egentligen styrande husmodern och hustru till anförarens son. Den gamle skägge mannen var stammens patriark, och hans hustru, en gammal skruppen gumma, som sällan syntes, var »modern» för alla, den egentligen styrande kraften och profetissan. Der funnos ock några unga flickor och qvinnor, som egde allt det österländska behag och den vilda skönhet, i alla tider skådats bland dessa Indiens vilsegångna barn. Och om det under dagens timmar var stilla i gården, medan de flesta af invånarne drogo omkring i stad och på landsbygd för att locka folk med sina konster och upptåg, eller under det några af dem förehade nya öfningar, hörde Sune ofta, huru tamburinen klirrade nattetid i rummen ofvan hans, der ock sång ljud och golfven trampades i dansens rytmiska rörelser. Alla — portvakten inberäknad — tycktes hysa den djupaste vördnad för främlingen, och denne närmade sig de vandrande allt mer, derigenom att han beslutat lära sig deras språk, som i de unga qvinnornas mun lät såsom mild musik, då det deremot föreföll rått och klanglöst,

när de svartmuskiga röfvare lika karlarne läto det hväsa fram, ledsagadt af häftiga åthäfvor. När Sune nalkades en grupp, rätade sig alla och tystnade, under det de med korslagda händer helsade honom, och han visste ganska väl, genom både egen erfarenhet och Theophrasti berättelse, att allas blickar sökte den betydelsefulla ringen på hans högra pekfinger. Detta hade ock till följd, att då han började helsa och tilltala dem på deras eget språk, glänste de svarta ögonen af fröjd. Han förstod nu ett utrop, som vanligen ljud, då någon varseblef hans annalkande, och förklarade fröjden öfver hans växande kunskap i språket, på hvilket han kallades: »konungen». Ju mer han blef bekant med »sitt folk», dess större tillgifvenhet visade det. De unga, ystra flickorna stälde sig ofta i vägen för honom och gladdes, då han med dem utbytte några vänliga ord, hvarefter de alltid böjde sig och sökte fatta hans hand för att kyssa den; men sedan detta blifvit dem allvarsamt förbjudet, kunde de dock ej hindras att föra den vördade ringen mot pannan.

En afton, då Sune utan sin gamle vän vandrat utåt vallarne, hörde han i ett aflägsset kvarter nödrop och såg i skymningen några gestalter, som tycktes stadda i strid. Den, som ropat, var en kvinna, och utan betänkande rusade Sune in åt gatan, dragande värjan. Der voro två män, som sökte släpa med sig en flicka, men då Sune med flata klingan gifvit den ene ett slag öfver hufvudet och hotat den andre med vapnet, släppte de rofvet och sprungo. Sune fattade den utmattade och förskrämda kvinnan om lifvet, men märkte då, att hon svimmade, och när han sökte att se hennes anletsdrag,

fann han, att en rem var tilldragen kring halsen för att hindra nödropen. Han skar af den med värjan, tog flickan på armarne och skyndade framåt gatan, hvarest han såg nattvakt nalkas med bloss. Innan han hunnit fram, rörde sig dock den burna och gjorde en ansträngning för att komma lös. Men då detta ej lyckades, upphäfdde hon rop om hjälp, hvarvid vakten hastigt nalkades och Sune nedsatte sin börda. Då mannen kommo tillräckligt nära, sade han: »Sakta, sakta, det är ett misstag», och med det samma slingrade den räddade sina armar kring honom och utbrast på de vandrandes språk: »O konung, är det du som räddat mig.» Då kände Sune igen Anja, den skönaste bland de mörkögda flickorna i hemmet, och han berättade äfventyret för vakten, som log och drog vidare. Anja hade dansat och sjungit hela dagen samt somnat på en trappa, der hon under hemvägen satt sig ned för att hvila, hvarefter hon öfverfallits af de båda karlarne.

Denna händelse bidrog att än mer öka det bruna folkets tillgifvenhet för Sune, och följande morgon inträdde hufvudmannen jemte Dargha och Anja för att på stammens vägnar anhålla, att den ädle herren måtte samma afton värdigas träda in i det vandrande folkets lag, hvilket Sune lofvade. Anja var blek, och då djeknen frågade henne, om hon hade någon olägenhet af våldet, efter hvilket halsen ännu bar märke, sade hon med hänryckning till sitt följe: »Se, huru god är han icke, och på sina armar bar han mig, jag har hvilat vid hans hjerta.»

Theophrastus, som fått del af lärjungens förhållande till »de vandrande», uppmanade denne att ej försmå

folkets vänskap, som borde blifva af stor nytta och väl behöflig framdeles. Den gamle sade sig alltid hafva stått i förbindelse med vissa af dessa horder, och detta så mycket hellre, som han visste sig sjelf tillhöra dem, genom sin moder, som i förtviflan öfver att ej kunna frigöras från den stam hon följde och blifva förenad med sin älskare, en polsk jude, velat åtminstone befria sin son från de vandrandes osäkra öde och derföre lemnat honom åt de kristna munkarne i Heiligenfels. »Mina öden», sade han, »hafva tidtals varit nära förenade med deras, och från slägte till slägte känna de mig. Ofta har jag gifvit dem kraftiga, räddande handtag, ty jag har ej alltid lefvat i den tillbakadragenhet, som nu behagar mig; och till hvilken lärdomshärd du än må vända dig, skall du finna mitt minne bevaradt och spår af mitt arbete, hvars frukter snart äro mogna. De skola fylla verlden med oro och olycka, men blott för en liten tid, och derefter bringa välsignelse genom andlig frihet; och det är du, som bör sätta kronan på verket, sedan din magt vuxit till en fullkomning, som ditt lugnt flytande blod bör kunna nå i vida högre grad än fallet varit med mig.»

Sune hörde om aftonen mycket gående i trappan, och det var temligen sent, då patriarken inträdde för att hemta honom. Mannen var klädd i en rikt guldbroderad, österländsk dräkt, som syntes vara gammal, men väl vårdad. Kring hufvudet bar han en bred gyllne ring och i ena handen en lång silfverbeslagen staf. Kring de starka, nakna armarnes handlofvar och de blottade benen sutto spiralringar af silfver. Hela gestalten bar pregeln af allvarligt majestät.

De gingo uppför den svagt upplysta trappan, hvars dunkelhet bidrog att höja verkan af den genom en stor mängd färgade papperslyktor skimrande sal, der Sune infördes. Rummet var öfverklädt med bredrandiga dukar, så att det liknade ett stort tält, och utmed väggarne stod ett hundratal män qvinnor och barn, alla högtidsklädda på ett sätt, som ej liknade deras vanliga utstyrel. Karlarne hade hufvudbonad af hvitt sammanviradt tyg, halflånga snäfva rockar i många färger, sammanhållna af sjalgördlar besatta med glittrande vapen; de ringprydda benen voro nakna och fötterna instuckna i broderade skor med långa krumböjda snablar. Bland qvinnorna voro de äldre höljda i långa blå slöjor, fotsida och fästade kring hjessan med silfverdiadem, hvaremot de unga flickorna voro blottade ända till midjan, dock så, att de sköna formerna svälde under täta rader kring halsen och i kors öfver bröstet ända ned mot höfterna hängande och lindade band af glasperlor, koraller och guldsnodder. Kring midjan var den snäfva, i lysande färger randade eller broderade kjorteln fästad och räckte ned till smalbenet, som pryddes af metall- och perlringar, nedanom hvilka de bildsköna, små fötterna voro instuckna i vristremmade sandaler. De mörkhyllta tärnornas svarta hårflätor voro prydda med brokiga band, och såsom hufvudbonad hade de toppiga, med perlor och metallplåtar i blomform besatta mössor.

I salens bakgrund satt på upphöjd plats, bredvid ett trefotsartadt altare, stammens moder-profetissa, svartklädd och med fotsid slöja, hållen af ett stjerndiadem.

När Sune steg in och helsade de samlade, mottogs han af ett klirrande larm från små tamburiner, som alla

buro och skakade med högt lyftade armar, under det patriarken förde den vänligt mot alla bekanta leende gästen fram till profetissan, som reste sig upp och räckte honom handen.

»Hell», sade hon med skälvande, men tydlig stämma, »hell honom, som tillhör solens barn och räcker handen åt de hemlöse. Hell honom, som bär det höga tecknet och vårdar sig om de vandrandes döttrar. Han är solen lik, som stiger upp i den välsignade östern, och hans namn skall lefva och vördas bland folket. Ty hans namn är Konung och hans rike oändligt. Jordens och hafvets, eldens och luftens invånare skola lyda honom och de förborgade krafterna hörsamma hans bud. Än är dock ordet ej fullbordadt, men tiden nalkas, då den fulla glansen kringstrålar honom.» — Hon strök med handen öfver trefoten, och med det samma flammade från den en eld, som oupphörligt sände fräsande stjernor mot höjden. — »Se», fortfor hon, »huru det blixtrande ljuset förenar sig med luften. Så skall ock han en dag, trött vid förgänglig glans, stanna i de vandrandes hyddor, der borta i den härliga östern, der vi finna ro. Den gamle har sagt det, stjernorna hafva lofvat det, och den heliga ringen bekräftar löftet. När, herre, anträder du vandrigen?»

Sune blef underligt stämd genom det ovanliga uppträdet och omgifningen, hvilken hade något alldeles främmande för honom. Han tyckte sig vara i ett fjerran land, ryckt ur alla dittills kända förhållanden, och visste ej, huru den framställda frågan skulle besvaras. Då öppnades tyst, men hastigt ingångsdörren till salen, och in trädde, framskridande såsom en skugga, men liksom

omgifven af ett klart sken, Theophrastus. Han var svept i släpande hvit mantel, och öfver hans hufvud tindrade en rörlig blå flamma. Folket kastade sig ned och vidrörde golfvet med sina händer och hufvud, hvarefter alla åter hastigt reste sig och gåfvo med tamburinerna det skrällande helsningsljudet. Från trefoten sprakade en häftig eld, som ett ögonblick bländade synen och derefter alldeles slocknade. Profetissan drog slöjan för ansigtet och stod med händerna korslagda öfver bröstet, under det den inkomne talade: »Jag skall svara för honom. Äfven han längtar till östern, till vishetens morgonrodnad. Troget hafven I bidat, nu är timmen för uppbrott slagen. Dragen då, arma fredlöse, till hemmet och friden. Lång är vägen, men hoppet går framför eder, och längtan till målet skall bevinga eder flygt. Ären I redo?» — Då kastade sig alla, äfven profetissan, till jorden, och under doft mummel framsade de en bön. Men då de åter reste sig och tamburinerna klirrade, störtade Anja fram, knäföll och hviskade: »Ack nåd, nåd, icke jag — jag kan ej — låt mig stanna.» — Theophrastus log och reste henne upp: »Stackars dufva, du har bränt vingen, men trösta dig, han följer med.» Derefter tog han Sunes hand och strök af honom ringen, hvilken han, börjande vid golfvet, förde i mer än manshög cirkel uppåt genom luften, hvarefter han återlemnade den och sträckte armarne mot höjden. »Så varen välsignade. I morgon gifver jag eder afskedshelsningen, vid brunnen, då middagssolen strålar. Dharvar och Vanhya», sade han till de båda gamle, »I kännen vägen. Och nu, anträden färden genom förlossningens port.» — Med det samma drog sig den blå lågan öfver Theophrasti

hufvud framåt, utspinnande sig till en klar ring efter den cirkel han tecknat, och folket ordnade sig parvis, anfördt af patriarken och profetissan. De små trummorna klirrade, och under sjungande af ett slags fåtonig hymn skred församlingen framåt med rytmisk gång, såsom i långsam dans. Efter ett hvarf kring salen, stannade hvarje par ett ögonblick framför Theophrastus och Sune, bugade djupt och skildes åt för att en och en träda genom ringen. Då Vanhya, som började, stod under den strålande glorian, spred sig från denna ett guldmoln, hvilket likt en ogenomtränglig massa småningom fylde rummet på ringens andra sida och slutade såsom en vägg emot den ljusa cirkeln. Profetissan sträckte armarne mot höjden, tog ett steg framåt och försvann i molnet. På samma sätt upplöste sig den ena gestalten efter den andra, sången blef allt svagare, och sist bland alla framträdde Anja. Guldmolnet hade vidgat sig, så att det fylde rummet, med undantag af den plats der de två männen stodo. Då hon stod i eldringen, vände hon sig, böjande den smidiga, sköna kroppen och sträckte famnen mot Sune: »Så farväl, min sol, mitt lif, allt är slut, då jag skiljes från din närhet». — Och derefter försvann hon liksom de öfriga.

Theophrastus stirrade på Sune: »Antingen är du den ende rätte, eller ock är ditt unga hjerta redan förtorkadt. Fattar du då icke den sköna flickans qual?»

»Jo, mästare, jag förstår; men när solen gick ned, sände jag mitt hjerta mot norden, och därför råder kyla i mitt bröst.»

Detta sade han tankspridd, ty han ville se upplösningen af det, som händt. Det täta molnet satte

sig i rörelse och drog temligen hastigt ut i det fria genom fönsteröppningarne, och svaga klappningar hördes liksom af vingslag; men efter folkhopen syntes inga spår.

»Nu, min son», sade den gamle, »är stunden kommen äfven för dig att taga ditt beslut. Hittills har du öfver förväntan uppfyllt mitt hopp och visat dig värdig att fortsätta den väg, jag trampat för att vinna åt människorna den viktiga skatten af samvetsfrihet, jemte förvärfvandet åt dig sjelf af den öfvermenskliga magt, som fordras för deras ledare ur mörkret. Vishetens alfabet har jag lärt dig. Af egen drift har du inhemtat ett bland medlen att underlätta det, som ytterligare fordras, i det du så broderligt närmat dig de vandrandes stam, som skall varda dig nyttigare än du kunnat tänka. Dröj då icke längre att tillegna dig vetandets fullkomning, för att varda min arfvinge och efterträdare. Fullkommandet måste dock vinnas långt härifrån och fordrar blindt öfverlåtande af ditt öde åt mig, blind lydnad för min vilja.»

»Det har jag redan lofvat och bekräftat med mina handlingar; jag upprepar löftet.»

De hade under tiden lemnat salen och gått upp i den gamles boning, der Sune lemnades ensam en stund. När Theophrastus återkom, bar han ett träskrin: »Lägg väl på minnet, hvarest detta finnes, ty du skall återvända hit för att hemta det såsom din egendom. Här har jag inneslutit den flammande boken, hvars jernhölje månen öppnar. Du kan läsa det dolda ordet, men behöfver det ej än, ty det, som först anbefalles, uträttar du ändå, och godt är, att jag under din från-

varo finnes bland de dödlige. Men så fort du kommer åter, sök mig ej, derest jag är borta, utan tag genast din skatt i besittning och företag sedan hvad helst du för godt finner.» —

Den gamle vred på ett af väggens grinande drak-hufvuden, och en panelfyllning öppnades, blottande en stark jernlucka, inanföör hvilken var en djup urhålkning i muren, stängd med en på kant stående huggen sten, försedd med handtag.

»Här är gömstället, och muren är fast. Om ock huset brinner, förblifver det dolda oskadadt, men någon sådan fara förestår icke. För öfrigt vet du, att blott *en* får finnas, som kan vara i tillfälle att läsa den urgamla skriften, och innehafvaren af den magt, som är dermed förenad, kan ej gå bort, förr än han funnit sin efterträdare. Således, hvarest jag än må finnas, då du första gången öppnar och läser, är min långa tröttsamma jordvandring slut, och jag upplöses i etern, välsignande dig, min son. Var trofast och försigtig, då det gäller den sista förestående pröfningen och invigningen, om hvilka jag ej får tala. De vandrande skola varda ditt stöd, de skola belöna dig för det förtroende du visat dem. Har du här något oafslutadt, eller vill du ännu träffa och tala med någon, så begagna dertill morgonens timmar. Det börjar dagas, och vid middagstid skall du vara hos mig vid brunnen, der vi skiljas, måhända för alltid.» —

»Du vet, mästare, att jag ej frågar i otid. Men om en lång färd förestår, måste jag väl bereda mig dertill, och detta är svårt utan att känna målet.»

»Förlåtligt kan ditt spørsmål väl vara, men tror du, att jag skulle obetänksamt utsätta dig för någon fara af sådant slag. Nej, var trygg och red blott ifrån dig det, som kan röra andra menniskor.»

»Något sådant finnes ej här. Från mitt hjerta är jag ju redan skild.»

»Lita blott ej för mycket på att så är, utan var på din vakt, tomheten är farlig. Och nu farväl. Sök en stunds hvila.»

Sune följde rådet. Han gick upp till sig och såg, huru solljuset redan lekte på de höga husgafarne. Det var qvatt i rummet; han öppnade ett fönster och kastade sig på divanen, der han snart slumrade.

Han tyckte sig stiga in i den välkända ormgången, men de snodda trägrenarne voro rörliga och flätade sig under hväsning allt tätare, under det de allt mer sänkte sig, och gnistrande ögon såsom från hundratals reptilier lyste mot honom. Från portiken klang Angelas sång, och ängslig ilade han framåt, kännande sig följd af vidunderliga krypdyr. Lejonen på trappan fingo lif, och nedspringande från piedestalerna stälde de sig i vägen med uppspärrade gap. Men bakom dem utträdde den hulda mön och sträckte famnen åt den villrådige. Då rusade han mot odjuren och lyftes med det samma såsom en fjäder i luften öfver dem, störtande till den älskades bröst. Men då han ville kyssa henne, drog hon sig undan, hviskande: »Akta fogeln», — och då Sune med det samma vaknade, kännande något, som vidrörde läpparne, flög en i kopparglans skiftande dufva upp från hans bröst och ut genom fönstret. Såsom vanligt, då tanken sökte Angela,

tryckte han handen mot det lilla guldlåset, som höll honom i den älskades lena bojor, men tryckningen återgafs ej på hjertat, och då han undersökte orsaken, var Angelas hårslinga borta. Förskräckt letade han öfverallt, hos sig, uppe i salen, uppe hos den gamle, allt förgäfves; minnesklenoden var försvunnen.

Under andra omständigheter skulle denna förlust hafva vållat Sune mycken smärta, men nu, i spänningen öfver det obekanta, som snart skulle inträffa, undanträngdes saknadens känsla, och han gick ned till den nära belägna ölstugan, hvarest han dagligen intagit sina måltider, för att vara viss om, att allt der var betalt. Han intog sin vanliga plats och åt såsom vanligt. Rundtom sutto borgare och folk i den goda staden Nürnberg, skötande den lekamliga hyddan och samspråkande. Utan att söka gifva akt på det, som sades, hörde Sune dock, att talet i hans granskap gälde det vandrande folket.

»Nå, Fiebelwitz», sade en rödskäggig, sotig smed, »nu slipper du folksamlingen och frispektaklet utanför din fläskbod; bara inte kunderna också stryka på foten, så kan du trösta dig.»

»Ja ja», genmälte den tilltalade, »jag klagar icke öfver det fridlösa packet; hos mig hafva de gjort rätt för sig, och deras se'n gammalt beryktade långa fingrar har jag aldrig märkt. Borta äro de, och tomt är det utanför boden. Det är dock lustigt; i början, då jag öppnade försäljningen, sökte jag göra rent hus utanför genom stadsvakt och piskslängar, men se det var inte värdt att försöka; och nu tycker jag det är otrefligt, sedan dansen, kullerbyttorna, pipet och

skratsalvorna ej längre förlusta de små snälla pig-snärtorna, som gjorde sig god tid och icke snokade på vägningen vid disken.»

»Kan väl vara, men galgfoglar äro de ändå, som snappa bort arbete från ärliga borgare och fuska i det konstnärliga smedsyrket; hade jag dem på städet, så skulle det säga sqvatt om hela följet och blifva slut på tillverkningen af dyrkar, som är deras egentliga och ruskiga konst. För öfrigt säger jag er, Fiebelwitz, det är ett ondt tecken, då de försvinna, ty efteråt yppas vanligen något argt missdåd, som de begått och hvars följder de undandraga sig.»

»Men hvart — i den heliga jungfruns namn — taga de vägen, käre Eisenhuber? De låta veta, att de tänka gifva sig af, men kärngar och barn och paltor och husgeråd och, såsom man påstår, guld och silfver hafva de i myckenhet. Om de nu sjelfva med sina trollkonster kunna kila undan såsom ormar och råttor, så förmå de väl ändå inte att blåsa lif i byltena heller och göra lefvande varelser af döda ting. Och inte lärer väl höga myndigheten och vakten vid stadsportarne spela under samma täcke med sådant byke, som de dag och natt ligga i hälarne på för att få fångsla, pliktfälla, rådbråka och bränna.»

»Ja, underligt är det, och flera gånger har det händt. Men bara hos oss. Jag har på andra håll sett sådana röfvarhopar; men de hade sina smutsiga och farliga läger utanför städerna, och olycklig den bland dem, som ertappades inom murarne efter stadsportarnes stängning, han fick genast göra bekantskap med hamphalsduken. Här deremot — hvar finnas de, hvem

hyser dem? Ingen vet det, ingen har ertappat dem, de försvinna med solen och dyka åter upp med henne. Med satan stå de i pakt, käre Fiebelwitz, det är hela hemligheten.»

»Sådant kan nog vara, och vi se det alla dagar, fastän ingen tycker, att det gör något. Men ondt är ondt och skall med ondt fördrifvas. Så till exempel, hur länge har icke höga magistraten och den heliga kyrkan tålt ett sådant okristligt spektakel som den der fogeltjusaren på Lorenzplatsen. Hvem är han? Det vet ingen; och dock har han sedan många, många år tillbaka stått der och låtit foglarne hacka sig och folket storgapa. Nu äntligen tänker man knipa honom — det vet jag genom min vän pinkammarskrifvaren — och lägga honom der sanningen kommer fram. Jag går till torget, ty det skall bli roligt att se, hur han betar sig mellan bardisanerna.»

Sune hörde icke mer, han kastade betalningen på bordet och ilade till torget, der han redan på långt håll såg, att Theophrastus intagit sin vanliga plats. »Nå, du kommer i rätta stunden och således ej för sent», sade mästaren. Sune berättade brådskande och ängsligt hvad han förnummit, men detta tycktes alls icke intressera den gamle, som i stället för svar bad Sune taga af stjernringen och lägga den på sitt hufvud samt räcka handen till afsked.

»Då du nu är fullt beredd, gifver jag dig välsignelse till det som förestår, ögonblicket nalkas. — Sel!» — och han pekade mot höjden. Der drog fram ett gulaktigt, skarpt begränsadt moln, som tycktes sväfva ovanligt lågt, och på en gång kom liksom störtande

ur detta en flock dufvor, hvilken slog ned vid brunnen och samlades kring Theophrastus, smekande honom på det vanliga sättet. Men äfven Sune blef uppmärksam, i det en brunglänsande medlem af den vingade skaran tog plats på hans axel och strök sitt lilla hufvud mot hans kind. Sune tänkte dock föga på allt detta, han hade blickarne omkring sig för att varna mästaren mot det väntade anfallet, och snart kom ock en trupp soldater från torgets andra sida rätt emot dem. Han fattade häftigt den gamles hand och hviskade: »Nu — kom — fort!» Theophrastus lösgjorde sig med en kraftig ryckning, strök med händerna mot Sune från dennes hjessa ned till marken och sade högtidligt på de vandrandes språk: »Middagsstunden är inne, fyll ditt värf, farväl!»

Då drog en sval fläkt genom lärjungens hela varsel, det skymde för blicken, och han tyckte sig sjunka ned mot marken, från hvilken dufflocken med det samma höjde sig, och då var det såsom skulle han hafva följt den uppåt och in i det gyllne molnet. Sansen förgick honom, och blott såsom i en otydlig dröm tyckte han sig sväfva framåt med vindens hastighet öfver slätter och berg, haf och land, långt, långt bort, till dess all förnimmelse upphörde.

Då Sune åter vaknade, kände han sig så skönt uthvilad och sprang hastigt upp för att genom fönstret se, huru långt dagen var liden. Men han stod såsom förstenad af undran. I stället för de välbekanta gyllenläderväggarne i den rymliga kammaren,

var han i en liten cell, hvars hela stomme utgjordes af flätade grofva vassrör. Divanen var en tigerhud, utbredd öfver löf; ett randigt tygstycke hängde för dörröppningen, och från denna inströmmade klart sol-ljus genom en springa. Den starka svenska resesäcken, som alltid fått innesluta hans få saker, hängde på väggen, och sjelf stod han fullrustad med det goda svärdet vid sidan, alldeles såsom nyss, då han var färdig att försvara sin lärare. Detta allt märktes i första ögonblicket, och i det nästa förde han handen till hjertat för att söka Angelas minnesgåfva, men hon var borta. Han drog hastigt undan dörrhänget och trädde ut.

Det var tidigt på morgonen, och luften var frisk. Men litet öfver horisonten stod solen, en väldig glödande skifva bakom purpurfärgade dimmor, som, alltmer förtunnade uppåt, öfvergingo i rosenrödt, tills de sammansmälte med den mot zenit allt djupare blå etern. Landskapets skönhet var ovanlig. Det begränsades af en väldig bergskedja, som i skiftande toner visade sina våglinier, än ljusa, än mörka, bakom hvarandra. En klar flod drog sitt breda silfverband i bugter genom vidsträckta skogars kraftiga grönska, och mellan trädgrupperna lyste fälten i prunkande blomfärger. Hyddan omgafs af högstammiga palmer. Hon stod under ett träd, hvars grenar, med skott nedskjutna lodrätt i jorden, bildade en naturlig pelarsal, behängd med yppiga klängväxter. Sune gick framåt, och nedanom höjden, på hvilken han befann sig, var denna skyddad genom en bred, djup vattengraf och en ogenomtränglig törnhäck. Han följde kullens rand,

och, kommen på andra sidan, lågo vidsträckta risfält utanför inhägnaden, som der omslöt en bördig trädgård med örter och frukter. Återvändande mot baksidan af hyddan såg han, att denna åt det hållet var betydligt förlängd, och utanför varande bohagsting visade ock, att andra än han bodde der.

Han gnuggade ögonen, sträckte sig kraftigt och frågade halfhögt: »Drömmer du, Sune, detta är ju omöjligt.» Men det hjälpte ej, vaken var han och måste finna, att så var. Ty, då han närmade sig den med en flätad rotmatta täckta ingången, utkom derifrån den gamle Dharvar, patriarken, som vördnadsfullt helsade och derefter vändande sig inåt hyddan talade till några der inne varande. Sedan han kommit ut och satt sig på hälarne, bedjande Sune vara välkommen samt frågande, huru denne kände sig, var djeknens första spörsmål, hvar han befann sig och huru han kommit till en så främmande trakt inom en liten stund. Patriarken såg förvånad ut. »Skämtar du, herre? Du har ju hurtigt och manande allt jemt varit vid sidan af Vanhya och Anja under vår snabba trettio dygns flygfärd hit till det härliga Vhindhayas dalar, der vår stam har sitt område. Du är nära tempeldalen, dit den gamle konungen sänder dig, och så snart du befaller, anträda vi den tre dagar fordrande vandrigen. Men hvila först ut, ty mannens gång är trögare än dufvans flygt, och våra dufvohamnar återfå vi aldrig mer, de hafva tjenat sin tid. Vanhya fick kraften att göra återförvandlingen, men icke mer. Äfven guldmolnet lyckades hon skingra och derutur återställa allt vårt gods. Nu är hennes från Theophrastus förlånade magt slut, och

vi veta väl, att du, herre, blir den, som hädanefter besitter det höga välde, som blott du kan hemta i templet. Vare du välsignad!»

Sune teg; han förstod, huru allt tillgått, men ansträngde fåfångt minnet för att erinra sig något ur den förgångna månaden. Då kom Anja ur hyddan långsamt och betraktade honom med strålande ögon. Frisk och skön var hon som en ljuf ros, och Sune tyckte sig nu först riktigt väckas vid hennes åsyn. Han sprang upp och slöt henne i sin famn. »Ack, du sköna, milda dufva, nu känner jag igen dig och skall återgälda ditt hulda smek.» Men hon sköt honom ifrån sig. »Icke så, o herre, jag är för ringa att nalkas dig här på den heliga jorden. Låt mig tjena dig, och jag skall vara lycklig.» — Då ljöd inifrån tjället den gamla Vanhyas hesa stämma: »Akta dig, konung, det gäller ditt väl och din magt; sänk dig ej ned till den ringa blomman, då du ämnar plocka vishetens solros.»

Detta behagade Sune illa, och för att afbryta frågade han, när färden kunde anträdas, ty sjelf vore han när som helst och ju förr dess hellre färdig.

Vanhya, som kommit ut, förklarade, att tiden först om tre dagar vore gynsam och stjernorna då i en ställning, som underlättade företaget, hvilket dessförrinnan ovilkorligen skulle misslyckas. Då nu Dharvar bestämdt sade sig ej vilja eller kunna företaga vandringen under annat än goda förebud, och att han ville begagna den återstående tiden till väl behöflig hvila, utsattes gryningen den fjerde dagen derefter till resan.

Under tiden fick Sune af den gamla veta, att vissa horder bland det i Europa så kallade vandrande folket voro verkliga hindostaner, hvilka, genom krig och förföljelser jagade från hemmet och dragande sig ända bort mot den fjerran vestern, dock bibehållit sägnerna om sitt land och bevarat sitt språk. De hade ock noga reda på vägen, genom beskrifvande sånger, och Theophrastus var den, som uppsökte och pröfvade dem, om de voro värdiga att återvända, då han med sin öfvernaturliga magt gaf dem dufvohamn och sålunda hemförlofvade den ena stammen efter den andra. Samma förvandling hade ock Sune undergått samt följt den öfriga flocken.

Han gick äfven utåt fälten eller satt med patriarken, som berättade många äfventyr från vandringsdagarne i den kalla vestern och huru de vandrande ledο der, mest genom förblandning med lösa röfvarhopar, som öfvade våldsbragder och skändliga dåd.

Öfverallt der Sune vistades höll sig Anja så nära som möjligt intill honom. Var hon någon stund borta, tyckte han, att någonting fattades, han blef orolig och gick sjelf att söka henne. Men, om han ville fatta hennes hand eller famna det veka lifvet, darrade hon och rodnade, men drog sig hastigt undan. Då harmades Sune, för att i nästa ögonblick åter känna sig oemotståndligt dragen till den sköna flickan; och i solnedgången voro de hvarandra så nära, och den unge vise såg så kärligt i hennes ögon, att han glömde helsningen till det aflägsna, kyliga norden, hvarom ingen påminnelse mera tryckte hjertat.

Dagen för afresan randades; den lilla karavanen gaf sig å stad. Dharvar och Sune voro väl beväpnade; på en åsna hade de packning, och Anja följde med för att betjena dem. Sune hade väl gjort invändningar deremot, enär färden förklarats icke vara utan faror, men då patriarken sade sig icke kunna vara utan denna betjening, tyckte vishetssökaren, att han hade fullkomligt rätt.

Vägen bar öfver skog och mark fram till floden, vid hvars strand de rastade under dagens hetaste timmar, hos en fiskare, som med stor glädje mottog dem i sin hydda och i en rymlig kanot fraktade de resande öfver vattnet. Sedan fortsattes vandringen med raska steg, och Anja, som under inga vilkor kunde förmås att, såsom Sune ville, sitta upp på åsnan, var en glad kamrat, ty hon sjöng hela tiden en gånglåt, hvarigenom stegen lifvades. Fram emot midnatt stannade den lilla karavanen på en kulle, och af sammandraget ris uppgjordes en eld för att afhålla vilddjur och göra nattlägret trefligare. Dharvar var dock misslynt, emedan han räknat på att nå en hydda, der herberge kunde tagas, men han påstod, att mannen, som bott der i trakten, måste hafva dragit bort och låtit sitt bräckliga näste förfalla, ty, att patriarken skulle hafva misstagit sig om vägen — sådant fick ej sättas i fråga.

Tre starka bambustänger stöttes ned i marken och sammanbundos upptill, der en stor mjuk rotmatta fästes så, att ett tält bildades med öppen sida inåt elden; en liten spetsig påle, som för sådant ändamål äfven medtagits, slogs ned i jorden för att vid den

tjudra fyrfotingen. Man satte sig i tältet, der tre med gräs stoppade skinnväskor utgjorde hela bekvämlighetsförrådet, och aftonmåltiden bestod af torkad frukt och ris, hvartill drycken var palmvin, medfördt i några kalebasser. Såsom vanligt muntrade måltiden sinnena, och Dharvar sväljde med den sin förtret. »Det går väl ingen nöd på oss så här, men få vi gäster från djunglerna, blir det otrefligt, i synnerhet om elden slocknar; det är mer än så, det är verklig fara, och vi få ej somna alla. Dess värre måste jag numera tala om detta; för tjugu år sedan skulle det ej hafva skett, men åldern tager ut sin rätt, och jag vågar ej längre lita på mina gamla ögonlock.»

»Hvad det beträffar», sade Sune, »är faran ingen. En genomvakad natt vid boken, och i den qvafva kammaren, är ju för mig något så vanligt, att sömnen omöjligen kan hinna mig under de förhållanden, som här råda. Sof ni tryggt, fader, och du, vackra Anja, tillslut dina milda ögon; hvad vaksamhet kan uträtta skall ej försummas, derfor svarar jag. Bränsle finnes här tillräckligt, och elden lærer väl vara den enda kraft, som vi med fördel kunna använda mot objudna gäster; jag skall underhålla den.»

Nödvändigheten af denna försäkrans uppfyllande var påtaglig, ty den gamle sjönk redan samman, och mumlande »godt, godt» lutade han hufvudet mot skinnkudden, sträckte ut sig och somnade. Men Anja, som, på indiskt sätt, med benen i kors satt på andra sidan om patriarken, tycktes ej vara benägen till sömn, ty då Sune lutade sig fram för att se efter, reste hon upp det nedböjda hufvudet, kring hvilket hon samman-

dragit slöjan, och gjorde med det den nekande rörelsen, under det en allvarsam blick mötte granskarens leende. Han sträckte ut armen och höll den så framför henne, att hon borde lägga sin hand i hans; men hon vecklade sina blottade armar i slöjan och tryckte dem intill bröstet samt satt stel, stirrande in i elden. Sune blef förargad och reste sig upp, hastigt men ljudlöst, för att gå ut ur tältet. Han ville svalka sig i nattkylan, med det samma han lade nytt bränsle på brasan; men i ögonblicket var flickan bredvid honom, kastade ett fång qvistar i elden och stod väntande, att han åter skulle intaga sin plats. Då Sune deremot vände sig för att gå ut, fattade hon häftigt hans hand och sökte hålla honom tillbaka, men han drog henne med. Sedan de kommit på sidan om tältet, hviskade hon: »Olycklige, gå ej, här ute lurar måhända döden.»

»Hvad gör det dig, flicka? Stanna der inne, så är du ej i fara.»

»Herre, grymme herre, hvad äro vi, Dharvar och jag? Det är dig det gäller» — och hon ville föra hans hand till sina läppar. Men med ett ångestrop fattade hon Sune och ryckte den oförberedde åter fram till elden, der det tjudrade kreaturet stretade för att komma löst från pålen. Anja sade skälvande: »Se, skuggan, som smyger der; det är en tiger — Dharvar, Dharvar!» ropade hon högt och skakade den sof-vande. Han reste sig yrvaken: »Jag förstår, vi hafva fått grannar, då gäller det att vara på sin vakt. Kasta på elden, flicka.» Anja makade dit en väldig risknippa, men då denna med starkt sken fladdrade till, gjorde den förskräckta åsnan en vild sats, så att hon kom lös

och skenade ut i mörkret, innan någon hann hejda djuret.

»Fördömdt», — sade den gamle —, »nu börjas jagten, och den blir ej lång; vi kunna intet uträtta, och huru skall färden fortsättas; fördömdt!»

Emellertid hade han tagit lös en stark pilbåge från packningen och räckte åt Sune ett bredbladigt spjut:

»Med nattron är det slut och bäst att hålla sig beredd, ehuru elden skyddar. Gäller det, så var kall och sök strupen eller bringan; men räkna ej på att få stöta två gånger. Får jag blott en blinks tid, svarar jag för bestens båda ögon; men han aktar sig.»

Anja afbröt: »tyst, kreaturet kommer åter» — och brådstörtade hofslag nalkades tältet bakifrån.

»Passa på», skrek Dharvar, drog sig på sida om tältet, och i samma ögonblick hördes ett förfärligt tjut, som i det nästa upprepades. Sune sprang åt samma håll som den gamle, och Anja fattade en blossande eldbrand, med hvilken hon stälde sig bakom männen. Allt detta var sekundsnaabtt och knappast skedt, förr än tältet ramlade, påtryckt af det jagade husdjuret, som störtade under tyngden af det språng, hvarmed en tiger kastat sig på dess rygg, der han höll sig fast med klör och tänder, under det blodet strömmade från ögonen. Deras fosforglans hade tjenat Dharvar till riktpunkter och båda skotten lyckats, så att pilskaften, ehuru redan afbrutna, stodo ut ur ögonhålorna.

Dharvar hade ock fattat sitt spjut, och de båda männen voro med en sidovändning så nära odjuret,

att detta nästan med ens fick det ena spjutet genom halsen och det andra nedborradt i hjertat från trakten ofvan ena frambogen, dit indierns vana hand hittat vägen.

»Undan, undan», befallte den gamle och föregick med exemplet, i det han sprang bakom eldbrasan. Tigern svängde den långa svansen och gränjade, men släppte ej sitt tag. Då ville Sune gifva honom nådestöten och höjde armen, väpnad med den breda indiska dolken, för att dermed hugga honom i nacken; men, just som han skulle utföra sitt uppsåt, sprang vildjuret, såsom kastadt af en väldig fjäder, manshögt rätt upp i luften, vände der såsom en katt och föll med sin hela tyngd ned på den oförsigtige, som han dock ej såg. Sune ansåg sig förlorad, Dharvar rusade fram med höjd dolk, men än snabbare hade Anja, med sin eldbrand tryckt emot tigers nos och läppar, förmått denna att med ett nytt språng flytta sig famnslångt från den slagne, och der börjades det seglifvade djurets långvariga dödskamp. Sune var sanslös. De buro honom i säkerhet till elden, och utan att glömma den lömske, ännu alltid farlige fienden, undersökte de, om och huru Sune var sårad. Det var ock fallet, men ej genom tigers klor och tänder, som ej kunnat riktas, utan det var spetsen af Sunes eget spjut, som gått igenom djurets hals och trängt in i venstra armen.

»Illa, illa», mumlade den gamle, under det han från gördeln framtog en lansettartad knif. — »Jag tror, att Vanhya denna gång sett de lyckliga förebuden bakfram, ty slutar detta drägligt blott, så få vi ändå

vara nöjda. Tag hit palmvin och klutar, om du har några.» Anja skyndade att fullgöra befallningen, och då ej annat fans till förband, ref hon en remsa af sin slöja och plockade några kylande blad af örter, dem Dharvar anvisade, under det han hväste knifven på en liten sten. Derefter bad han flickan hålla den sårades arm stadigt, sedan den blifvit blottad ända upp till axeln, och med ett par djerfva snitt vidgade han såret. Anja bleknade: »Fader, hvi gör du detta, det blir ju värre?»

»Enda möjligheten till räddning är det. Dvalan förgår ej; lys hit med en brand.»

»Ser du, det bortskurna är redan angripet. Spjutspetsarne äro förgiftade, det gäller lifvet, jag måste bränna såret; släpp ej.»

Dharvar tog på sin breda klinga en hvitglödgd stenskärfva ur brasan, och flickan lade den sårades hufvud i sitt sköte, under det tårar hängde i hennes mörka ögonfransar. Hon fattade med den fria handen Sunes andra hand och höll blicken fästad på hans bleka drag, under det gubben, efter att hafva tvättat såret med vin, skickligt fylde det med den glödande stenen. Med det samma denna började fräsa i såret ryckte Sune till och slog upp ögonen, hvilka helt nära mötte Anjas tårfyllda blick. »Hvad är det — det bränner?» — Då strök flickan hans kind, men han fattade åter handen, tryckte den mot sitt hjerta och log: »Här bränner det ju mycket hetare.»

Den gamle afbröt: »Jo, jo, ädle herre, så går det, då man leker med skogskatten, det lyckas ej alltid att komma ifrån det med bara sveda. Hur känner du

dig? Först då det blir full dager kan jag finna de rätta bladen att lägga under förbandet, och till dess detta skett är stillhet nödvändig. Solen stiger strax upp, och till dess måste tålamodet räcka.»

»Med mitt tålamod har det ingen fara, men jag måste lägga mig ned på marken; den är varm, och Anja tröttnar.»

»Nej, o nej», afbröt flickan, »stilla, stilla; skulle jag tröttna? Sök att slumra, o konung, och äfven jag skall då drömma ljuft.»

Dharvar skötte om elden och fick med mycken möda tältet löst från den på det samma störtade, döda åsnan. Äfven tigern var nu stilla, och gubben drog det ena spjutet ur hans hals; det andra var afbrutet. Allt jemt mumlande och grälände på Vanhya, som misstagit sig om »den goda stunden», lyckades han att åter få tältet rest, och innan detta blifvit i ordning, gick solen upp.

Sune hade slumrat in mot Anjas barm, och hennes kind hvilade mot hans. När han i sömnen ryckte till för smärta i såret, kysste hon honom, och då han dervid sakta hviskade hennes namn, tycktes plågan vara förbytt till sällhet, — och därför kysste hon honom så ofta. Men när solen stack fram och han vaknade, då drog hon sig hastigt tillbaka.

Dharvar kom nu och sade, att den sårade måste flyttas in i tältet. Sune sprang upp, men det var med möda han kunde hålla sig uppe, och han måste kraftigt stödas för att kunna gå. Han kände sig underlig och matt äfven i tankarne, hvilket han meddelade sina hjälpare.

Den gamle bad Anja att noga passa på den sjuke och ej låta honom begå någon oförsigtighet, medan han sjelf gick omkring i nejden för att söka nödvändiga botande örter. Sune lade sig med någon motvilja på de liflösa gräskuddarne, flickan satte sig bredvid honom, och gubben gick skyndsamt inåt dalen. Men sedan han aflägsnat sig, sade den sårade: »Anja, hulda barn, sätt dig här, tag stöd och låt mitt trötta hufvud hvila såsom förut; då har jag ro, och då läkes såret hastigt, det känner jag.» Sin pligt som sköterska trogen, och gladt följande sin skyddslings begäran och sin egen åtrå, hade flickan knappast hunnit göra den nya anordningen, förr än hennes fina hörsel förnam röster på långt håll. Oron, som detta väckte, lade sig dock snart, då hon i den ena igenkände Dharvars djupa stämma.

Patriarken hade icke misstagit sig om vägen för de resande, men väl om afståndet till det påräknade nattlägret, hvilket befans i nästa dalgång. Han hade ock nu träffat ett par män derifrån, och sedan de sett, hvaruti nödig hjälp borde bestå, skyndade de att hemta en forvagn, förspänd med oxar, och sålunda fördes både resande och packning till en ej obetydlig gård, hvarest den sjuke kunde erhålla bättre vård än hittills. Dharvar fann ock der allt, hvad han af läkemedel kunde önska, men det bästa förblef dock Anjas närvaro och hennes smekande hand, som tycktes hafva ett magnetiserande värde öfver Sune.

Men sedan patriarkens oro öfver att ej hafva annat skydd än det skröpliga tältet afhulpits, instälde sig ett annat, allvarsammare bekymmer öfver den förlorade tiden, och att den unge vise ej skulle hinna det sökta

målet i rätta stunden, på hvilken Vanhya lagt synnerlig vikt. När således Sune förklarar, att han kände sig tillräckligt stark för att efter några timmars djup sömn föras vidare, blef forvagnen öfverspänd med ett till den samma hörande tälttak, och två män till häst fingo följa med såsom vakt och hjälp, om vidare äfventyr skulle möta. De timmar, som hvilat i herberget medtagit, återvunnos innan tredje dagen var förliden, och den sårade kunde redan gå utan stöd. Den brända skåran förklarades vara utan märke efter giftet, men dettas verkan rönt Sune genom ett dunkel, som stundom lade sig öfver minnet och tankeförmågan.

Vägen var skön, men besvärlig; den bar allt jemt uppför Vhindhayabergens allt vildare och brantare sluttningar. Värst var den sista natten, kall och stormig, så att Sune skulle tviflat på möjligheten att hinna fram — äfven utan den timade olyckan — så framt ej den beredvilligt lemnade hjälpen gynnat resan. Dharvar syntes mycket orolig. Han frågade tidt och ofta, huru patienten befann sig, och gaf honom emellanåt ett stärkande läkemedel. De ridande buro på långa stänger korglika jerngaller, hvilka, fyllda med kåda och trådiga ämnen, tjenade som väldiga bloss, dem stormen förstörde utan att kunna släcka de såsom långa band fladdrande eldtungorna.

Vid dessas sken hade patriarken just slutat att å nyo ansa Sunes arm, då vagnen stannade. Det led mot morgonen, och himlen bleknade i östern. Dharvar såg framåt och sade: »Nu gäller det krafterna, herre. Tror du dig om att ensam gå vidare, ty ingen får följa dig. Du ser den lodräta klippmuren framför oss. Den har en smal remna till venster, och der är din väg — en

väg, som blott heliga själfplågare och de visaste våga beträda, då den för hvarje annan dödlig leder till grafven. Vanhya har befalt oss vänta dig här tre dagar, och egaren till vagnen, som i alla händelser skulle hafva gifvit oss denna hjälp, då du ej fick såsom andra lemnas ensam i bergen förr än här, har rustat oss för den tiden. Bekymrad är jag för dig, helige man från den fjerran vestern, och ondt gör det mig om ditt unga lif, som nu måhända förgås. Derfor säger jag dig ock med blödande hjerta farväl, i det jag öfver dig nedkallar alla goda magters hägn och välsignelse. Måtte det heliga tecknet beskydda dig; till det står mitt egentliga hopp. Och nu måste du begifva dig af ensam.»

»Men, fader» inföll Anja, »dit fram till berget må jag väl få följa och, om han behöfver det, stöda den invigde, helige?»

»Jag tviflar», svarade den gamle betänksamt.

»Men jag fordrar det», vidtog Sune, »kom, Anja. Och du, Dharvar, gamle vän och trogne hjälpare, tack för allt — allt. Jag har ju intet, hvarmed min tacksamhet skulle kunna löna dig.»

»Ack jo, herre; vill du göra mig lycklig, så låt mig föra det underbara tecknet till hjertat och läpparne, någon högre belöning finnes ej, näst den att se dig åter här, inom tre dagar.»

Så togo de afsked af hvarandra, och Sune gick, stödd på Anja, som höll honom om lifvet, då han lät den friska armen hvila på hennes axlar; och ehuru han vid första stegen kände sig vid full kraft, såsom om intet hade händt, var det dock ljuft att vandra så, och han tyckte sig sväfva framåt. De sade intet, men Anja

gret; hon tyckte sig känna, att de sista ögonblicken af hennes lycka voro inne och att de skulle skiljas för alltid. Derför tryckte hon sig hårdt intill sin herskare, så nära, som hade hon velat tro, att de icke borde hinna sammanvarons gräns, men denna var nådd, då Sune stannade invid den mörka klippan och suckade: »Nu Anja, far väl så länge, vi träffas snart åter.» — Dervid tryckte han henne fast mot sitt hjerta och kysste henne så, som endast älskande kyssa. Det var ett saligt ögonblick — i det nästa stod hon ensam, lyssnande efter den längs berget försvinnandes fjät, och gick med tunga steg tillbaka ett stycke väg, der hon åter tankfull stannade.

Sune följde klippväggen, till dess den svarta remnan gapade mot honom. Då han vek in i denna, kändes marken vara af ovanlig beskaffenhet. Han böjde sig ned och fann, att den smala vägen der inne var perlbeströdd; men känslan i fingrarna tillkännagaf ock, att de olika stora kulorna voro af olika slag, trä, sten och glas, stundom runda, stundom kantiga, alla genomborrade. Sedan han skridit ett stycke framåt, kändes något släpa med foten, och då han tagit upp det, fann han en snodd, på hvilken satt några sådana kulor, som allt jemt knastrade under fötterna. Skulle detta vara början till vishetens skattkammare, och skulle äfven den vara fylld af perlor, guld och ädelstenar, liksom sagans förtrollade trädgårdar?

Vägen blef allt trängre, så att vandraren slutligen måste krypande söka sig fram mellan de kantiga, utskjutande blocken, och vid hvarje sådant voro kulorna samlade i stor myckenhet. Det var besvärligt och gick långsamt, då den sjuka armen borde aktas; men, sedan

han börjat att låta äfven denna göra tjenst, utan att det medförde någon olägenhet, ökades farten; och efter att hafva trängt sig igenom en skroflig öppning, hvarest kraften på allvar togs i anspråk och der mängden af kulor ej litet bidrog att försvåra framåtskridandet, blef vägen rymligare, han kunde åter gå upprätt och såg snart framför sig en ljusning. Det var den från sidan belysta bergväggen, som här tycktes bilda rät vinkel mot gångens öppning eller någon annan dagerkälla.

Nu skyndade Sune mot målet och såg på den belysta hällen en skrift, liknande den han lärt tyda hos Theophrastus:

»Stanna och ransaka dig. Låder vid ditt hjerta orenhet och brott, så vänd om och rena dig, innan du träder öfver grafvens tröskel, från hvilken återgång ej finnes.» Sune betänkte sig ej länge, han visste icke med sig något att ångra och fick nu gåtan med kulvägen löst; ty här, i dagern, låg såsom en kulle af mer och mindre aflästa radband, genom hvilka vishetssökare eller nyfikna velat stärka modet och oskadliggöra den hemska vägen i mörkret. Han vände åt det håll, hvarifrån ljuset inströmmade, och gick de få stegen fram till en stängd port. I spänd väntan öppnade han och sökte att på förhand härda sig mot det öfverväldigande intryck, som trolska scenerier, vare sig praktfulla eller hemska, sägas åstadkomma. Derför blef han ock öfverraskad, då ingenting sådant förefans. Porten förde in till en stor gård, lodrätt nedhuggen i den rödaktiga graniten. Väggarne voro på tre sidor arbetade till breda, temligen låga pelargångar, utan prydnader, men bergväggen midt emot ingången visade en hög, enkel tempelfasad, krönt af en

kolossal, äfvenledes i berget uthuggen, sjustjernig ring. Templets pelare voro af betydlig höjd, och man såg dem mångdubblade försvinna inåt i dunklet. Gårdens plan var den släthuggna klippan, och den lugna, anspråkslösa enformigheten stördes ej af några blicken fångslande bisaker. Öfver gården hvälfde sig den högblå himlen, och solen kastade sin duk af ljus på den djupa brunnens öfversta väggkant. Tyst var der såsom på hafsbotten, och tecken till rörligt lif förnams ej, men ändå hade det hela ingen pregel af graf och död, utan blott af den djupaste, orubbliga frid. Denna meddelade sig ock åt Sunes själ, så att han rönte en obekriffig känsla af välbefinnande, då han granskade den omgifning, om hvilken han gjort sig så falska föreställningar, den ena vidunderligare än den andra. Här kunde han ju samla och råda öfver tankar och fattningsförmåga samt sålunda ostörd inhemta hvad han borde lära. Detta förstod han vara framställt genom hållristningar, affattade på det heliga språket, och sådana funnos talrika, på pelare och väggar. Men sedan han läst några, insåg han, att de icke voro värda mödan, då de innehöllo dels hån öfver felslagna förhoppningar, dels förbannelser öfver den bedrägliga visheten, som lockar menniskan i förderf, dels ock förtviflad klagan öfver annalkande, för tidiga dödsqual.

Deremot läste han på tempelfrisen:

»Visheten är sig sjelf nog. Den vises kall är att bereda ljus och hugsvalelse. Träd in och lär att försaka. Drink dig otörstig ur den heliga brunnen utan att lemna honom. En gång öfvergifven, om ock för ett ögonblick, återfinner du honom aldrig mer.»

Han trädde in i templet. De väldiga fyrkantiga pelarne af polerad granit voro fulla med skriftecken och uppburo ett tak, mot hvars mörka grund en ring af sju klara stjernor i hvarje afdelning mellan pelarne spred ett mildt, nedåt strålände ljus. Sune började att läsa:

*»Detta är nyckeln till vetande om hvad fjerran sker:
djurens språk.»*

Han läste högt, och ord och meningar, dem andra skulle hafva funnit obegripliga, voro för honom tydliga och lättfattliga såsom modersmålets vanligaste talesätt. De beskrefvo dufvornas språk, och han förstod nu, hvarför Theophrastus stod vid brunnen och samlade de älskliga små omkring sig. Genom ett nyväckt sinne begrep den läsande tecknen, som bemärkte dufspråkets olika ljud och dessas betydelse, och denna växande kunskap, som underbart vidgade sig i mån af läsningen, uppfylde honom med osäglig glädje, så att han skådade inåt det ändlösa templet och tänkte: »Efter tre dagar, då jag läst och kan allt detta, är jag vis och vetande såsom gud.» Dervid svälde hans bröst af stolthet, och han vände sig till en annan pelare, då aflägsna rop afbröto den heliga tystnaden. Förskräckt lyssnande, hörde han tydligt sitt namn och igenkände Anjas röst, som kallade honom från gårdens ingång, der hon låg på knä i dörren, vridande händerna och sträckande dem mot himmelen. Då vek det himmelska lugnet ur Sunes själ, och han rusade bort för att hjälpa eller trösta den klagande. När han kom fram, sjönk hon samman, omfattande hans knän, och då han lyfte henne upp, sade hon knappast hörbart: »Du lefver, hur kunde du komma ut ur berget . . . ack herre . . . jag dör.»

Hennes ögon slötos, och då han sökte hennes läppar för att ingifva lifskraft och mod, voro de redan kalla. Bestört tryckte han handen mot hennes hjerta och kände dervid ett hårdt föremål. Den döende mumlade då med yttersta ansträngning: »tag igen din egendom» — och efter några ryckningar sträckte hon ut sig och uppgaf andan.

Sune var ifrån sig af förtviflan, men han ref upp den tunna duken som, fästad med ett korallsmycke, dolde bröstet och halsen, och kring denna hängde Angelas hårslinga med det lilla guldlåset. Då flög han upp, och liksom vaknande ur en dröm, såg han kallt på den arma, som låg död vid hans fötter. Han kysste minnespanten och suckade för första gången på lång tid »Angela!» Derefter vände han om för att återgå till templet, men — borta var det, och endast en skroflig kraterlik bergkittel mötte hans stirrande blick. — »Ve, ve! En gång öfvergifven, om ock endast för ett ögonblick, återfinner du honom aldrig mer. Så stod det skrifvet på templet, och denna usla qvinna lockade mig derifrån. — Mitt mål, mitt lif är förfeladt.» — Han lutade sig förkrossad mot klippan, och mekaniskt hängde han slingan kring sin hals såsom förr. Då låset kom på sin gamla plats vid hjertat, kändes det på en gång lugnare der inne, och den nedslagne fattade sig. Han mönstrade än en gång klippväggarne och fann, att intet hopp var om dessas återförvandling. Portiker och port, allt var borta, men den lilla ingångsöppningen visade nu en temligen bred klyfta, som tycktes i rak linie leda ut från den trånga dalen. Sunes harm byttes i vänligt medlidande, då han åter såg på den ännu i döden sköna qvin-

nan, som väl bedragit honom och vunnit hans kärlek genom att röfva och bära Angelas minne, men ock dukat under för hans skull. Han lyfte upp Anjas lik i en skrefva, höljde det med mossor och växter samt begaf sig skyndsamt till vagnen. Sedan han för Dharvar berättat Anjas öfverdåd att tränga in i det heliga området och den sorgliga följden häraf, bad han patriarken komma för att föra bort och begravva den olyckliga. Men den gamle sade kallt och bestämdt, att han ej för sådan orsak hade rättighet att trotsa och öfverträda heliga bud, och detta så mycket mindre, som många tusental människor af alla åldrar årligen finge der i landet ligga obegravnade, sedan de slitits sönder af vilda djur. »För öfrigt», tillade han, »är hon lycksalig, ty hennes ben hvitna dock på fridlyst ort, dit endast heliga män komma och bedja.» Sune var dock icke nöjd med denna förklaring, utan ville ensam vända om för att bereda den arma en graf. Då skakade den gamle hufvudet och sade, att detta väl kunde försökas, men ännu hade, enligt sägen, aldrig någon lyckats två gånger intränga genom den hemlighetsfulla klyftan. Det oaktadt medtog Sune en jernskodd stake, för att i brist af spade kasta upp en graf, och vände om till berget. Detta var slutet, der han nyss gått ut, och han följde fjäten, hvilka han i dagningen trampat, fram till den trånga klyftan. Då han började trefva in i mörkret, stötte han snart emot ett mjukt, på marken liggande föremål, som han vid beröring förstod vara Anjas lik. Han bar det ut och kastade lätt upp en fördjupning i den lösa jorden; dit lade han den döda, kysste för sista gången hennes nu marmorkalla panna och sade sorgset: »Du tog min kärlek med list,

men förtjenade att älskas; jag förlåter dig, sof i ro.» Och sedan han lagt några vilda blommor öfver den arma, höljde han stoftet med jord och vände åter, i det han tryckte den återfunna klenoden mot sitt hjerta.

Tungt kändes det att hafva varit så nära vinnandet af ett mål, hvilket många tusen menniskor eftersträfvat, men ytterst få vunnit, och skamfullt skulle det blifva att åter träda inför den urgamle mästaren med oförrättadt ärende. Men med dessa tankar blandade sig en glad längtan att nå nordnen, hvarifrån Angelas bild upphörligt strålade med mångdubblad kraft, sedan glömskans förtrollning var löst. Det var dock en lång väg att tillryggalägga, innan denna längtan kunde bytas mot verklighet, och Sune var rådlös för möjligheten att någonsin återfinna sin brud. Hans penningar voro, oaktadt tillskott af Theophrastus, nästan slut, och då hvarken dufvo hamnen eller guldmolnet åter voro att påräkna, såg det mörkt ut med framtiden. I Dharvars hem var det så dystert och ängsligt, sedan Anja var borta, och redan andra dagen bad han de båda gamla om en rådplägning. Det första Dharvar då gjorde, var att blotta Sunes sårade arm, hvilken noga synades äfven af Vanhya. Båda förklarade, att ett underverk skett i den lyckligt fortfarande läkningen, som ej störts, ehuru armen varit ansträngd, och de funno, att intet hinder från detta håll fans emot en lång resa, ty derom var frågan. Hvad vägen vidkom, ansågs minsta både mödan och faran vara att taga den ned åt det i sydvest liggande Bombay, der fartyg stundom befraktades ända upp mot näset, och öfver detta vore lätt att komma till Medelhafvet, öfver Kairo och Alexandria. Ett annat sätt vore att uppnå Hyderabad

och der afvakta någon af karavanerna, som genom Persien öfver Bagdad brukade tåga till Damaskus och Beirut, hvarifrån sjölägenhet till Venedig alltid kunde påräknas. Den vägen hade de vandrande folken sedan årtusenden besått med hopar af döda, och ehuru man på den icke var utsatt för hafvets stormar, medförde den åtskilliga andra lika farliga vådor, hvarjemte ett helt år måste påräknas för att nå vesterlandet. För den rike, som kunde utrusta sig med kameler och många tjenare, ginge det dock an, men fattiga vandrare, som fingo ansluta sig till karavanerna och till fots tåga genom öknarne, vore allt jemt i nöd och i fara att aldrig komma fram. Om nu den vise konungen ville fatta sitt beslut, hvilken-dera vägen vore att föredraga, skulle Dharvar söka att på bästa sätt ordna den första delen af färden, till Bombay eller Hyderabad.

Efter samtalet lemnade de gamla Sune ensam, och nedslagen satt han kvar under sykomoren, der rådplägingen hållits. Han såg ingen annan utväg än att på fattigmans vis fatta vandringsstafven och förtro sig åt lyckan, ty medlen att annorlunda färdas hade han ju ej, och dessa betraktelser voro ej glada. Längre hade det dock ej varat, då hans uppmärksamhet väcktes genom prassel i löfven, der några dufvor började kuttra, och han märkte sig nu förstå deras språk:

»Hvarför ser han så sorgsen ut, den gode främlingen?»

»Han saknar den snälla Anja.»

»O nej; hon narrade till sig hans ömhet, det vet han nu och vill resa till sitt land; de gamla omtalade nyss vägen, men jag tror, att han är för fattig att resa.»

»Stackars man, om jag kunde låna honom mina vingar.»

»Dermed vore han illa hjälpt; nej, då vet jag bättre råd, om han blott förstod det. Han kunde ju taga den stora skatten, som ligger vid stenaltaret i den bortglömda offerlunden på andra sidan om risodligen här.»

»Hvar är den? Låt oss flyga dit och visa mannen vägen.»

»Ja gerna; men den arme förstår det ju ej. Så kom ändå, vi böra försöka.»

Dufflocken sänkte sig och for med klapprande vingslag ett hvarf kring platsen under trädet för att väcka den grubblandes uppmärksamhet. Han stod genast upp och följde de långsamt flygande, hvilka sträckte öfver risgårderna, till gränsen af den på andra sidan varande tätta skogen, der de slogo ned i ett träd. Sune skyndade allt hvad han förmådde att kringgå den vattendränkta odlingen, och då han kom trädet nära, qvittrade dufvorna der: »se, han är en af de vise, som förstå oss, kom med du käre, kom med, vi skola hjälpa dig»; och flygande under träden ledde de hans steg fram till en stor sten, hvarest den ena dufvan hackade på marken, och räckte snart upp hufvudet, hållande ett guldmynt i näbben. Sune gick till stället, rörde i jorden och fann, att den rundt omkring offerstenen var blandad med guld- och silfvermynt samt smycken af samma metaller såsom arm- och fingerringar m. m. Han skyndade hem och fann Dharvar.

»Känner du till, fader, att bortom risfälten är en offerlund?»

»Visserligen, men dit vågar sig ingen in, ty det kostar lifvet.»

»Men jag kommer derifrån och står ju här frisk och färdig.»

»Ej under; om jag vore en utkorad och bure den der ringen, skulle äfven jag och många med mig för längesedan hafva varit der. Men hvar och en, som nalkas den eljest okända gränsen för andarnes område, märker genast, hvar denna är, ty man betages af qväfning och yrsel.»

Sune fann sålunda, att han med godt samvete kunde tillägna sig det väl till pass kommande fyndet, och han hemtade sålunda skatten, som i forna dagar hade småningom hopats på det nu fruktade stället. Silfret gräfdde han ned i ena hörnet af sin luftiga kammare, men guld-
det, som uppgick till vida mer än en mansbörd, gömde han i en stark jernbeslagen kista, som Anja stält in för att tjena vesterländingen till stol. Den gamle, som såg honom gång på gång återvända till den förtrollade skogen, hvarifrån han i en mindre skinnpåse hemtade den tunga metallen, hvilken han fann för god att dölja, yttade till Vanhya sin fruktan, att visemannen dock blifvit på något sätt straffad för sin förmäthenhet, och att han måhända nu måste på detta sätt oupphörligt löpa fram och åter, till dess kraften var uttömd, samt derefter förblifva liggande och qväfvas i skogen. Derfor var de gamlas glädje stor, då Sune om aftonen sade, att han nu fattat sitt beslut och önskade taga karavanvägen, hvarför Dharvar borde hålla sitt löfte och se till, huru han kunde så snart som möjligt och utan skyende af kostnad anträda färden till Hyderabad vid Indus.

»Om det är så, kan du redan i öfvermorgon bittida börja den långa resan, ty rike Omar är rustad för att

återvända med sin karavan från Baroda, dit du till häst hinner före middagen i morgon. Min granne Kandjaur skall gerna följa dig dit, och då han själf gjort många långresor, kan du lita på, att han för dig ordnar på bästa sätt. I dagningen skall jag hemta honom.»

Följande morgon väcktes Sune af röster och hästars gnägning utanför tältet, hvarest han fann några ryttare, en stark, klöfsadlad tjur och en ridhäst för sin räkning. Han bad Dharvar och Vanhya komma in i det rum han bebott, och tackande dem för visad tillgifvenhet och gästfrihet, bad han dem att behålla, hvad för deras räkning var nedlagdt i det betecknade golfhörnet. Dharvar tackade med värdighet och höll sig stilla, men den gamla kunde ej motstå nyfikenheten, utan krefsade undan den lösa jorden, och när hennes knotiga hand fylles af silfret, sprang hon upp, omfamnade Sune och läste en lång rad af välsignelser och skyddsformler öfver honom. Den rikliga gåfvan gjorde äfven på mannen djupt intryck, och han förde den vises hand mot sin panna.

Snart var allt ordnadt, och under lyckönskningar och tacksägelser skildes Sune från den trakt, der hans hopp om ernående af öfvernaturlig magt blifvit gäckadt, men hjertats slag återfått den rätta riktningen.

Raskt gick ridten till Baroda, och Kandjaur försåg den resande med allt hvad behöfligt var: en mångkunnig tolk, tio slafvar, åsnor, en elefant, bärande palankinen, tält och lifsmedel m. m. Karavanen bestod för öfrigt af några handelsmän med sin tross.

Omar, den rike hufvudmannen, hade blifvit under rättad, att med honom skulle följa en af de helige vise, som varit inne i Vhindhayas helgedom, och detta vållade, att Sune behandlades med den djupaste vördnad — måhända icke minst därför, att han uppträdde såsom en nabob. För öfrigt blef föga umgänge dem emellan, då de ej förstodo hvarandra utan tolkens hjälp, och då den ene var österländskt liknöjd och den andre ej angelägen att störas i sina betraktelser öfver nejdena, de genomtågade. Karavanen gick öfver berg och dal, vadade genom strömmar och hade många svåra ställen att passera, men det var, såsom skulle välvilliga skyddsandar hafva undanröjt alla missöden, och allt större blef vördnaden för den vesterländske vise, ty säkerligen var det hans närvaro, som bragte sådan lycka. Redan på fjortonde dagen uppnåddes Hyderabad, och sällskapet åtskildes. Dervid lofvade Omar, som var högt ansedd och känd i den stora staden, att söka skaffa sin vördade reskamrat ett förmånligt och säkert tillfälle att komma vidare, hvarför han ock bad främlingen att såsom gäst taga in i hans hus. Der, i en härlig park, som gränsade till floden, och invid dennas strand bebodde Sune en praktfull kiosk, uppvaktad af sina egna och ett dussin andra slafvar, jemte tolken, som förklarar sig beredd att medfölja hela vägen till Damaskus, om hans herre så önskade. Karnaken återvände, rikt begåfvad, med sin elefant.

Sune, som alls icke fann sig trött efter resan, hade intresse af att låta föra sig omkring i den stora, öfverallt genom yppig växtlighet förskönade staden, i hvars

bazarer alla Asiens skatter samlades för att ytterligare spridas åt alla håll, och der verldsdelens många folkslag hade sina ombud. Det brokiga vimlet förströdde hans längtan mot vestern, men denna infann sig med ständigt ökad styrka, då han om qvällarne satt på sin veranda och såg tusentals båtar glida på strömmen. Från dem klingade sånger, och deras ofta praktfulla utstyrsel med guld- och färgskimrande tält, mångfärgade lyktor och bengaliska lusteldar voro ett trolskt skådespel, vid hvilket han dock trycktes af sin ensamhet. Huru olika var han icke nu blifven emot den tid, då han ej visste hvad en sådan tomhet ville säga! De ihärdiga studierna, hvilka äfven på mellanstunderna kommo tankarne att trängas för att vinna klyftiga satsers fullmogna form, dessa studier lågo ej mera för honom, och han frågade sig, hvartill de egentligen tjenat. Det var honom, såsom skulle han hafva stannat midt i en oändlig trappa, utan kraft att fortsätta stigandet uppåt och föraktande den tillryggalagda vägen. Till hvad skulle väl Theophrastus nu kunna använda honom, då han återkom lika omogen som förut och ovärdig att träda i den gamles fotspår?

Sådana och dylika tankar plågade honom och gjorde, att han ibland fruktade för hemkomsten; men då trädde Angelas bild upp såsom en glänsande punkt i det dystra framtidsmörkret, och längtans brand flammade å nyo.

Då han en afton satt så, försjunken i drömmar, ljödo från en båt ord af helt annan klang än den vanliga, och då talet fortsattes, lyssnade han begärligt, ty den talande var tydligen en vesterländing, ett Eu-

ropas barn, och språket var italienska. Ehuru Sune ej öfvat sig att tala det tungomålet, hade han dock läst det mycket, och likheten med latin och franska gjorde för den språkkunnige lätt att förstå och äfven tala det hjälpligt. Han ropade alltså: »God afton, bröder!» — och farkosten, en sirlig, gondolartad kanak, saktade genast farten och vände inåt kiosken.

»Hvem der?» frågade en kraftig stämman. — »Gören mig den glädjen att komma hit upp», stapplade Sune. — »Europé», ljöd svaret, »kom hellre ned till oss, vi hafva ej tid», — och bjudningen behöfde ej upprepas, ty i samma minut var Sune ute och steg från den lagom höga stenkajen ned i båten. Under dennas tak sutto på svällande sidenkuddar en äldre och en yngre man, iklädda hvita turbaner och praktfulla brokadkaftaner. De åtta roddarne hvilade på årorna. »Få vi fortsätta?» frågade den äldre, och då Sune såsom svar tog plats i båten, stöttes denna ut och var åter i full gång, när den ankomne tillkännagaf, hvem han var att han kom från Indien och väntade på Omars anvisning för att komma upp till Medelhafvet.

Då sade den yngre: »Det är såsom bestäldt.» — »Ja», fortfor den andre, »underligt fogar händelsen ibland. Ni, en lärd man, känner vår landsman Marco Polo, venezianaren, den förste, som vågade sig inåt hjertat af Asien, åtminstone den förste, som gjort sina resor der kända för två hundra år sedan. Sedan dess hafva vi icke ansett östra Medelhafvet såsom verdens ände, utan, för handelsintressens skull, en och annan gång sjelfva tagit hand om både varor och karavaner i denna härliga, men något osäkra verldsdel. Er ärade värd

Omar är liksom alla österlänningar en stor lufver, och många tusen sechiner i guld, som borde hafva glänst i våra lådor, hafva i stället gått vilse till hans nedgräfdade kassakistor. I år hafva vi dragit honom ett streck i räkningen och sjelfva här bevakat våra fördelar, honom till stor förtret. Förlåt nu en närgången fråga: Är ni rik?»

»Nej, men icke utan resmedel.»

»De måste dock vara temligen solida, då, såsom det synes, ni blifvit den snåle arabens gäst. Men var försiktig, han plockar er, han skinnar er utan nåd och barmhertighet.»

»Jag är ej handelsman och gör inga affärer.»

»Dess värre, då rödjer han er ur vägen för att ärfva.»

»O nej, det hade han kunnat göra under femton dygns ökenresa; han tror mig vara en helig man, en trollkarl.»

»Lika godt; farlig är han dock. Derför råder jag er såsom vän och landsman, ty det äro alla européer i detta hedniska land, att göra processen kort och flytta ifrån den präktiga kiosken, så framt ni tänker stanna här.»

»Stanna här? Nej, inte ett ögonblick, så snart lägenhet gifves att komma bort; det är ju blott derpå jag, till min pina, väntar.»

»Kanske ni då har lust att följa med vår karavan? Vi tänka vara på väg redan i öfvermorgon — eller hur, Giorgione?»

»Med all säkerhet», genmälte den yngre. »De sista packorna äro i ordning under morgondagen, och den

stora karavanen bryter upp i öfvermorgon, så att vi måste vara klara då, vid äfventyr att få ensamma tåga genom Irans öknar, hvilket just icke vore att önska»

»Jag begär intet bättre än att få följa eder, gode herrar, sägen blott, huru jag skall rusta mig. Tält, slafvar och packåsnor har jag; hvad mer skall behöfva anskaffas?»

»Det beror på mängden af balar och tjenare, dem ni medför.»

»En dragoman, tio slafvar; deras packning och min, som består af en kista och en skinsäck.»

Åt denna utrustning gapskrattade de båda köpmännen. — »Jaså», sade den yngre, »ni slår er på den branchen — slafhandel; ja den gifver betydlig vinst. Skulle detta deremot ej vara fallet, så är bäst att skicka af dem och behålla på sin höjd två, ehuru en ock räcker för oss hyfsade menniskor, som något förstå och äro vana att sköta oss sjelfva. En kamel behöfver ni, och den står färdig för er räkning, jemte pådrifvaren. Sålunda —»

»Ja, således», afbröt den äldre, »står det er fritt att lemna Hyderabad och naboben Omar med gamklorna. Rörande dem, hvar har ni edra redbarheter?»

»I en kista, der de legat hela tiden.»

»Akta henne bara, ty hon har en farlig dragningskraft för gamen.»

»I gode herrar, uppriktigt sagdt, tror jag han fruktar mig vida mer, än I kunnen fatta — orsaken kan vara likgiltig. Men är det sagda afgjordt, så följer jag eder.»

»Var välkommen; vi skola nog hårda ut under den långa vägen. I öfvermorgon vid soluppgången kommer kamelen och hemtar edra saker. Att en god ridhäst för eder sjelf följer med, lærer ni väl ej hafva något emot, då kamelridten är föga önskvärd. Uppgörelsen om kostnaden . . .»

»Derom blifva vi nog öfverens», afbröt Sune. »Här lägger båten till; det är långt hem, hur kommer jag dit?»

»Var utan bekymmer; kanaken släpper er der ni steg i den.»

De önskade hvarandra god natt, och snart var Sune hemma igen.

Tidigt följande morgon steg Omar in till honom, frågande, om det var sant, att han sällskapat med ett par franker aftonen förut. Sedan Sune bejakat detta, varnade naboben honom, emedan dessa män voro kända såsom opålitliga, hvarför bättre vore att vänta än att resa i deras sällskap, för hvars undvikande han, Omar, ej hade låtsat något om den nyppade lägenheten. Sune tackade för rådet, men sade sig omöjlig kunna försumma det erbjudna tillfället och anmärkte derjemte, att de båda frankerna ju lika litet som han sjelf vore karavanens förare.

»Helige man», vidtog då araben, »min pligt har varit att låta dig veta faran, för hvilken du utsätter dig; din vilja är dock min lag, och jag ber blott profeten — lofvadt vare hans namn — att taga dig i sitt beskydd. För det du hedrat och renat mitt hus genom din ðervaro, kysser jag dina fötter och säger farväl, ty jag anträder nu på morgonen en resa öster ut, och borta tör du vara, då jag om några dagar återkommer.»

Efter ömsesidiga vänskapsbetygelser skildes de, och Sune såg Omar bäras bort i en palankin, åtföljd af en skara slafvar. Sitt eget folk tillkallade han och sade dem, att de från och med morgondagens soluppgång vore fria, hvilken nyhet han beledsagade med frikostig penningutdelning. Dragomanen fick äfven frihet att vända om till hemmet, men han vidblef sitt anbud och rådde Sune att låta honom behålla en af de bästa karlarne, som ock var villig dertill. Sedan bad han folket hålla sig vaksamt och stilla till morgondagen. När det led mot qvällen, beväpnade han dem med svärdlika persiska dolkar och bjöd dem att likväl vara helt tysta. Sjelf anhöll han att jemte Sune få sitta gömd på verandan mot vattnet, försäkrande, att det icke skulle befinnas vara onödigt. — »Men hvad är då å färde?» frågade hans herre. Tolken lade fingret på munnen och pekade på kassakistan. Sune log och tänkte på venezianarnes varning, hvarefter äfven han tog ett huggvapen och satte sig ned på verandagolfvet, hvarifrån man genom bröstvärnets öppningar såg floden. Dragomanen ropade inåt huset: »Qvagga!» — och den till qvarblifvande utsedde negern kom tyst in. »Hållen er nu färdiga, karlar; här blir måhända anfall på huset af de arabiska kattorna. Stöten då ned dem flinkt; magrispor bara, de äro så förvillande och besvärliga att hålla ut med.» — Qvagga nickade och smög ut igen.

Då dragomanen åter intagit sin plats, hördes sakta årtag på floden, och en båt sköt långs med verandan, der den stannade. Med det samma fattade ett par svarta händer om bröstvärnets kant, och med

ett qväfdt utrop föll en tung kropp ned i båten, under det den ena handen slog ned på golfvet. Efter en liten stunds hviskning stucko flera händer samtidigt upp och fattade tag, men både Sune och hans förslagne kamrat rusade upp och drogo med de skarpa stålen öfver hela raden, som tumlade ned under utrop af smärta, hvarefter båten med ojemn rodd skyndade bort. Samtidigt hördes rop och väsen i kioskens förstuga, och tolken bad Sune vara kvar på sin ännu osäkra post, under det den förre såg till, hvad som var på färde der ute, dit han ock ilade. Men der var redan stilla igen. Öfver planen flydde mörka skuggor, bland hvilka två buros och andra släpade sig fram. Sunes slafvar stodo flämtande, och en af dem höll man på att förbinda. Qvagga sade leende: »Sådana uslingar, de trodde huset vara obehakadt och läto sticka sig som får. Den der — han visade den sårade — fick ett bakslag, då jag ryckte knifven ur ett dumhufvud, som höll fast i porten.»

Det tillbakaslagna dubbla anfallet förnyades icke; allt var i ordning, då kamel och häst kommo vid soluppgången; de fria vordna slafvarne fingo kyssa sin ädelmodige förre herres hand, och han red till mötesplatsen vid bazaren. Längre kunde blodspåren från kiosken följas, men de togo utanför Omars område en annan riktning, och med glad håg stötte Sune med sina två män till den väntande truppen. Från denna kom den äldre köpmannen emot de anländande. — »Var välkommen och lyckönskad att lyckligt hafva lemnat röfvarkulan», ropade han skrattande, »är ni här nu och dertill oplockad, så har ni lyckligen öfverstått

det äfventyrligaste af måhända hela resan.» — Tåget, som bestod af många ryttare och lastade kameler, satte sig raskt i rörelse och nådde snart karavanens lägerplats, från hvilken beredelserna till uppbrott just slutades.

Dragomanen och Qvagga blandade sig i folkhoparne, som ordnades till vandring, och den förre red omkring öfverallt, såsom skulle han haft någon befallning eller underrättelse att meddela. Då han kommit fram till anföraren, en väldig armenier med långt lockigt hår och gråsprängdt ned till den vapenfyllda gördeln räckande skägg, stannade han på afstånd, bugande djupt i sadeln, hvarefter han red fram och talade något.

Sune, som enligt dragomanens råd bar en stor hvit turban och likadan burnus, höll något afsides från de öfriga och betraktade den lifiga rörelsen bland massan af ryttare, fotfolk, kameler, packåsnor, samt en mängd månglare från staden, hvilka i sista ögonblicket utbjödo förfriskningar, då han såg armeniern jemte den lansbeväpnade ryttartruppen, som skulle utgöra karavanens skydd mot röfvare, komma rätt fram till sig. Detta väckte allmän uppmärksamhet, och då anföraren stannade framför Sune, helsande honom, deltog hela karavanen i helsningen. »Vördige fader, vishetens sol», yttrade armeniern, »du lyser för oss alla, och mer än dessa tappra förmår du att bringa lycka åt vår långa färd. Se derföre i oss endast tjenare och vänner, hvilka först af allt skola söka att rödja dig en bred och jemn väg. Befall öfver oss!»

Sune räckte handen åt den ståtliga mannen, som förstod den frankiska seden att gifva ett kraftigt slag i den, och nu förkunnade ljudet af en gongong upp-brottet. Betäckningen sprängde framåt och öppnade marschen. De öfriga med hästar försedda ryttarne rörde sig, efter behag ömsande plats, men åsnekaval-kaden fördelade sig till de platser inom tåget, der varor fördes, hvilka hvar och en hade att vårda och bevaka. Dessa voro lastade dels på kameler, dels ock på klöfsadlade mulåsnor, hvarigenom stor omvexling rådde i de rörliga grupperna, då de såsom en ofantlig orm slingrade sig i nordvestlig riktning öfver berg och slätter.

Sune var särdeles upprymd och tog med nöje karavanens särskilda delar i sigte. Mest intresserade honom dock den långa raden af fattiga dervischer och annat folk, som måste tillryggalägga sin mer eller mindre långa resa gående, men dessa voro lika som alla andra hurtiga och belåtna att hafva kommit å stad. Ungefär i midten af den långa raden gingo ett par starka mulåsnor efter hvarandra, bärande en öfvertäckt palankin, hvars gardiner voro prydda med två G under ett lejon, och denna syntes bevakad af sex slafvar. Då Sune med blicken sökte någon af venezianarne för att fråga, om detta fordon inneslöte någon underskön odalisk, märkte han, att den äldre köpmannen red vid palankinens motsatta sida, och kom nu först i håg, att han ej sett till den yngre kamraten. Han förde då sin häst genom en tillfälligt uppstående lucka, närmade sig och frågade efter Giorgione.

»Det står illa till med honom; han ligger här inne i svår feber, och då är resan både dåligt läkemedel

och ringa nöje. Men det kan ej hjälpas, det får gå, huru det vill, framåt måste vi.»

Den sjuke jemrade sig, och då hans vän ej syntes böjd för vidare meddelande, lemnade Sune honom i fred. Nu var han dock så i farten att samspråka, att han uppsökte sin dragoman.

»Jag borde harnas på dig, som väl lærer hafva gjort mig känd af alla här.»

»Det har ej skett för ro skull, herre. Då vargar stryka kring lammet, är godt, att det har många vaktare.»

»Tack för liknelsen, ty jag är väl det ulliga kräket; men hvar ser du ulfvarne här, de som vilja åt mig?»

»Det är väl lag inom karavanerna, att den begår brott, som hetsar de vandrande till inbördes fiendskap. Men, helige man, du tror ej på det onda och fruktar det ej, därför måste du varnas. Se denna och säg hvad du menar om den.» — Han tog fram sin börs och ur denna en ring med en stor karniol, i hvilken ett lejon och två G voro inslipade.

»Detta tyckes vara Venedigs ryktbara Marcuslejon och de två bokstäfverna — nå ja, hvarför icke: Gior-gione — det kan passa ihop.»

»Godt; att arbetet är frankiskt, det ser äfven jag. Än denna då?» — Nu vecklade han upp en klut och tog ur den en svart tuss, som utbredd blef en våt silkesvante. »Han var så blodig, att jag måste skölja af honom. Hvad tror du nu? Ringen och denna höra ihop, de sutto på samma hand, men den hvita handen kastade jag åt fiskarne i Indus, sistlidna natt.» —

Sune bléf bestört och svarade ej, men tjenaren fortfor: »Förstå mig rätt, vördade fader, min mun är

förseglad, men *du* måste veta det och förvara dessa vittnen, de kunna måhända behövas.»

Denna upptäckt gjorde slut på Sunes goda lynne, och suckande red han framåt. Det fans ej rum för tvifvel. Giorgiones sjukdom lagd till alla andra omständigheter berättigade misstanken, att de venezianska köpmännen tänkt plundra den enligt deras förmodan värnlöse och låta honom tro, att detta skett genom musulmanens anstiftan. Huru dragomanen fattat misstankar, var ej att förstå, men hans anordningar af försvaret hade dock bevisat, att han väntade anfallet. Hvad som mest smärtade Sune, var denna förrädiska helsning från det kristna, förfinade Europa, hvars söner så hjertlöst ville behandla en broder, då detta kunde medföra hans förderf i ett fjerran land. Och då han med denna handling jmförde allt det uppoffrande, hängifna och hjertliga han rönt af halfvilda eller såsom sådana ansedda naturbarn, tvekade han, om icke den sanna visheten bodde just hos dessa och skydde konstlad hyfsning.

Hvad karavanens öden beträffar, tycktes armenierna och folkets tro på den helige frankens underbara skyddande magt ega grund, ty den ena dagen och veckan liknade den andra i fridfullhet och frånvaro af olyckor. Irans öknar öfvergingos utan sandhvirflande vindar och anfall af ströfvande horder, men ett lik nedgräfdes der, nemligen franken Giorgiones, som, enligt hvad armenierna högt tillkännagaf, dog i kallbrand efter en förlorad hand. Detta måste han såsom karavanens ansvarige förare veta och kungöra, då ingen död vandningsbroder fick myllas ned, utan att han besigtigat liket.

De enda, som fäste sig vid detta olycksfall, voro Sune och hans tolk, hvilka härigenom fingo sista bekräftelsen på hvad hos dem var mer än misstankar.

Hvad den äldre köpmannen beträffar, syntes han temligen likgiltig för det skedda, undvek ej Sune, men sökte ej heller närma sig honom, lika litet som detta var fallet med någon annan, undantagandes armeniern. Denne, en gladlynt, godmodig man, frågade mycket om höga norden och kunde ej förstå, att en klok människa utan något klingande intresse eller botgörarskap gaf sig ut på sådana långa och farliga irrfärder. Han erbjöd sig dessutom att skaffa säker lägenhet till någon af de italienska eller franska hamnar, dit Sune helst önskade komma, men dervid låtsade han intet om den venezianske köpmannen, ehuru han väl visste, att denne vid framkomsten ämnade befrakta ett skepp från Beirut till republiken.

Karavanens mål var Damaskus, men der väntade en annan, som genom bergpassen gick ned till Beiruts hamn; och denna karavan, som till större delen ansågs blifva sammansatt af dem, hvilka armeniern nu anförde, skulle ock ställas under hans befäl. Månader förflöto, och utom naturscenernas vexling voro de enda afbrotten i resans enformighet fränskiljandet af någon trupp eller enskild, som kom i närheten af sin afvikande hemväg; eller tillstötandet af nya resande, hvilka förenade sig med det stora sällskapet.

Efter tio veckor uppnåddes Damaskus, och der togs några dagars rast, för att samla deltagarne i resan till hamnen och uppgöra de affärer, som rörde stadens handelsmän. Venezianaren kom då till Sune och erbjöd

honom herberge jemte plats för hans saker, men anbudet afslogs, emedan aftal om allt detta redan skett med armeniern.

»Ni borde dock hålla eder till mig, efter jag i alla fall skall taga hand om er i Beirut», menade köpmannen; men äfven härpå fick han det svar, att färden öfver hafvet helt och hållet berodde på huruvida den förde till en passande hamn, hvilket ej vore så alldeles fallet med Venedig. Köpmannen märkte, att Sune ville komma ifrån honom, och afbröt underhandlingen.

Tolken hade nu uppfyllt sitt löfte och ville ej följa längre. Han ansåg det ej heller behöfligt, då hans herre i armeniern funnit en pålitlig vän och ledsagare, samt då hamnstaden vimlade af franker, för hvilka han hade en viss rädsla. Sune ville ej hindra mannen, utan afskedade både honom och slafven, tackande dem för trogen tjenst och lönande deras möda dubbelt emot hvad uppgjordt varit. De hederliga männen skildes med tårar och välsignelser från sin helige herre och gingo att söka lägenhet att återvända nedåt Asien.

Den nya karavanen sattes i gång. Han var på långt när ej så talrik som den förra, men det väpnade följet var större, enär ingen säkerhet var för rövvaranfall i bergpassen, hvarest en betydlig handelsfora nyligen blifvit plundrad. Armeniern sade till Sune, att, om han äfven under de återstående få dagarne förmådde såsom hittills afvända allt ondt, skulle karavanföraren under sina kommande dagar städse anropa honom såsom sin skyddspatron. Och i utbyte försäkrade Sune, att han aldrig skulle glömma det skydd

och den välvilja, den väldige mannen egnat honom. Föraren hade lastat Sunes egendom på en af sina, bland de främsta gående mulåsnorna och enligt begäran uppgjort med venezianaren den oförsynt tilltagna betalningen för kreaturen, dem den vise begagnat till Damaskus. Sune var alltså skild från all vidare handelsberöring med köpmannen. Men denne sökte nu på allt sätt ställa sig in — försök, hvilka hos den de gälde väckte afsky för den falske mannen, och ju mera denne blef påträngande, desto svårare blef det att icke öppet skymfa honom, hvilket hade stört karavanfriden och skadat frankernes anseende. Armeniern märkte med österländingens sluga blick hvad som föregick, och han sökte så mycket möjligt var att freda sin skyddsling från det obehag han led, men kunde dock ej utan skäl stöta sig med venezianaren, som var i tillfälle att hämnas genom förtal och väckande af misstro mot förarens pålitlighet.

Det sista bergpasset skulle genomtågas. Allt var stilla, och bevakningen, som, bildande förtruppen, allt jemt sprängde omkring, ransakande höjder och dalar, hade försvunnit bakom en klippa, då ett busksnår på sidan om vägen kastades i luften och ur håligheten under dess rötter uppsprang ett band beväpnade, medan ett än större antal från andra sidan stängde vägen. Armeniern ropade, men med det samma träffade flera kastspjut hans af en stark pansarskjorta skyddade bröst, dock utan verkan. Den venezianske köpmannen såg sig förskräckt om, och der voro redan flere män i färd med att bortföra de mulåsnor, som buro hans varor. Då vände han ursinnig hästen mot dem och skrek:

»Uslingar, dårar, låten det der vara, här, här är lösen för oss alla» — och dervid slog han på packningen, som tillhörde Sune. Åsnedrifvarne och det öfriga folket hade vid första åsynen af de öfverfallande kastat sig framstupa på marken, och nu kommo några af röfvarena för att taga det så ifrigt betecknade djuret. Armeniern väntade några ögonblick för att se den återkommande skyddsvakten, innan han började ett vanmäktigt handgemäng, men under den tystnad, som sålunda blef rådande före stormens utbrott, hörde Sune en karl, som sade: »så tungt, så härligt; det är guld» — och dessa ord voro de vandrandes språk. Då höjde Sune rösten, och i det han sträckte fingret med stjernringen mot dem, som hindrade hästarne, sade han högtidligt: »Tillbaka, hören upp, förvillade, jag är eder herre och konung; finnes ingen, som känner tecknet, då förbannar jag eder.» — Vid den oväntade maningen på deras eget språk, häpnade röfvarena, och deras höfding, en svart, trasig karl, närmade sig beslutsamt, men då han granskat ringen, förde han den mot sin panna och ropade: »tillbaka, den är dödens man, som ej genast lyder, släppen rofvet, det är konungen, den helige som befaller», — och föregående med sitt exempel rusade han uppåt berget, hastigt följd af hela svärmen, som snart var lika spårlöst försvunnen som den oförmodadt blifvit synlig.

Nu började armeniern att fara omkring, ropa och samla folket för att åter ordna karavanen, och snart var denna åter i gång, såsom om intet händt. Hvar och en lät dock sina grannar höra någon liten bedrift, som han lyckats utföra genom att rycka omkull en

angripare, låta mulan sparka m. m., och alla tycktes belåtna utom köpmannen, som ej vidare sökte förarens och Sunes granskning. Armeniern förklarade, att han nu hade mera skäl, än om intet händt, till den heliges antagande såsom skyddshelgon, ty att på det sättet hafva magt öfver bergsdjefarne, det vore väl dock ej åt någon dödlig beskärmt; och angreppet hade varit så mycket farligare, som vakten bestämdt varit mutad att lemna hela foran i sticket.

Efter den öfverståndna faran rådde stor glädje bland de resande, och sedan de, utkomna på slätten, återfunno den der ifrigt kringjagande säkerhetsvakten, skedde mot aftonen intåget i Beirut. Hafvets åsyn väckte sådan förtjusning hos Sune, att han högt utropade: »Angela, jag kommer!» och under den hederlige förarens skydd drog han in i ett af denne kändt herherge.

Då Sune följande morgon gick omkring vid hamnen för att se de derstädes förtöjda farkosterna och de ute på reddan liggande större fartygen, fästes hans uppmärksamhet i främsta rummet vid ett ståtligt skepp, som förde Marcuslejonet i flaggan.

»Ni betraktar nu det medel, som jag erbjudit er för att tryggt komma öfver hafvet», sade venezianaren, — som i det samma nalkades — »och obegriplig, nästan för mycket sårande är den afvoghet, hvarmed ni afslår mitt välvilliga anbud. Då härtill måste finnas ett bestämdt skäl, fordrar jag nu bestämdt att få veta det.»

Den temligen stråft tilltalade betänkte sig ett ögonblick, men svarade sedan långsamt och eftertryckligt: »Det finnes handlingar, som taga sig bäst ut

i glömskan, och vittnen, som högt anklaga, fastän de äro stumma. Er vän lades i grafven med blott en hand, och derigenom gick ni miste om en minnesgåfva, hvarmed han eljest kunnat hugna eder. Hans handelsmärke var ju två G under Marcuslejonet?»

»Ja, visserligen, det har ni sett af märket å balarne.»

»Bättre än så» — Sune tog fram ringen och silkeshandsken. — »Se här, tag nu minnet från mig. Båda dessa sutto på den högra handen, som er vän ej fick med sig i grafven. Någon vidare förklaring afgifver jag ej.»

Köpmannen bleknade och kom sig ej för att svara, innan Sune lemnat honom, men snart hemtade han sig åter, slungade vred de obehagliga vittnena ut i hafvet och gick tillbaka uppåt staden.

Längre fram på stranden möttes den vise af armeniern, som, pekande utåt redde på ett mindre, men vackert fartyg, frågade, om »skyddspatronen» hade lust att med sin lycka föra det till Genova. Det var visserligen blott en galler, men lätt som en fiskmåse och snabb som en dufva, samt dessutom färdig att segla. Anbudet mottogs med glädje, och Sune flyttade om bord. Men kaptenen var tvungen att än en gång fara i land, blott för ett ögonblick, såsom han sade. Det ögonblicket förlängdes dock betydligt, och innan befälhafvarens båt åter nalkades, hade det stora venezianska skeppet redan lyftat ankar och strök såsom en stolt svan bort mot horisonten.

Sune såg med missnöje, att mannen var drucken, då han besteg sitt fartyg. Han svor och hotade besättningen, om icke de innan mörkrets inbrott lemnat det stora venezianska bakträget långt efter sig, och då

han fick syn på Sune, frågade han, huru en sådan landtkrabba kunnat komma med; minnet af den nyss slutade öfverenskommelsen tycktes hafva förgått, men då en dunkel erinring derom slutligen tog sig fram genom vinångorna, kallade han den betalande gästen: »olycksprofet», och svor, att om han bragte lika stora olyckor öfver skeppet som öfver karavanen, i hvilken hans bästa vän, den hederlige venezianaren Giorgione, stupat, så skulle han genast kastas öfver bord. För öfrigt visste han nu genom sin nye vän, han der borta i tråget, hvad den lömske passageraren gick för, och skulle allt hämnas på armeniern att hafva skaffat honom en trollkarls fördömda sällskap. Sådant och mera dertill måste Sune med tålmod smälta för att ej reta den druckne, hvars tal blef oredigare, tills han ramlade omkull och bars ned i sin kajuta.

Hotelsen rörande seglatsen var onödig, ty den lätta galeren sköt dubbelt så stark fart och strök temligen nära förbi venezianaren, som syntes vara bestyckad och starkt bemannad, såsom ett stridbart fartyg. Besättningen på galeren skrek hånande åt de efterblifvande, kallande dem sjöröfvare, slafhandlare, galgfoglar och hedningar. »Nå», tjöt en ung matros, »tag oss nu och sälj oss åt hundturken, såsom ni brukar.» Allt gaf till känna, att det ståtliga skeppet ej var synnerligen väl anskrifvet hos genuesarens besättning.

Sune hade en hytt bredvid kaptenens och hörde honom bråka hela natten; än talade, än sjöng han, och stundom brast han ut i jemmer. Om morgonen undrade folket, hvarför han ej enligt vanan kom upp på däck, och då Sune berättade, huru orolig natten

varit, beslöt styrmannen efter någon tvekan att väcka honom. Men han kom genast upp igen och bad Sune följa sig. Kaptenen befans då ligga stel med vidöppna ögon, och fradga flöt ur hans mun, hjertats slag voro så svaga, att de med möda kändes, och lifvet syntes nära att fly. De båda männen började då att gnida honom, krus värmdes och lades under hans fötter, något starkt vin häldes i honom, och efter en lång stunds bemödanden väcktes lifsandarne till större verksamhet; men sans återfick han ej, utan började på nytt att rasa så som under natten. »Gå ni upp och sköt seglatsen», sade då Sune, »jag skall göra mitt bästa såsom sjukvaktare.» Och detta gjorde han ock. Det märktes nemligen, att så snart vårdarens högra hand med stjernringen vidrörde den lidandes hufvud, blef han lugnare, och, sedan detta tillstånd inträdt, fortfor Sune att sakta stryka ringen öfver hjessan, hvilket slutligen medförde en lugn sömn; men så snart den magnetiska behandlingen upphörde, återkommo tecknen till oro. Derfor satt sjukvaktaren troget kvar, och emellanåt tittade ett och annat lurfvigt sjömanshufvud försigtigt in i kajutan samt nickade tack och bifall åt den improviserade läkaren. Efter en lång stunds hvila började kaptenen att tala liksom i sömnen: »Aha, nu ser jag det, du venezianske hund, det är gift kvar efter vinet du bjöd mig. Men det är något som förtager verkan deraf — och det kommer från främlingen, som du ville, att vi skulle plundra och dränka. Men ser du: Tomasso, genuesaren, brukar inte gå in på sådant, sedan han lofvat annat, och i land förer jag den jag en gång tagit om bord, han må nu vara

satan sjelf...» Efter att åter hafva slumrat tyst och stilla, satte kaptenen sig häftigt upp, strök sig öfver det långa håret och såg förundrad på den bredvid honom sittande. »Är det ni, vördade herre... jag måste hafva försofvit mig... det var underliga drömmar jag haft.»

»Ni har varit illa sjuk, hur är det nu?» — »Bra, ädle herre», svarade Tomasso och sprang upp, »men huru segla vi, det är en annan fråga.» Kaptenen skyndade upp, allt var så som sig borde, och Sune var på galeren, liksom förut, aktad och omtyckt af alla. Genom styrmannen, som hört armenierna yttranden om den vise, lyckobringande mannen, hade den öfriga besättningen fått högt begrepp om den från långa färden återvändande nordbons magt.

Skepparen styrde in till Kandia, hvarest han hade varor att lossa och affärer att avsluta. Galeren ankrade på redde, och Tomasso frågade Sune, om han ville följa med till land, der vistelsen möjligen kunde blifva till nästa morgon, men den vise föredrog att stanna om bord. Åtskilliga packor lastades i jullen, och då deribland fans ganska tungt gods, följde så många af sjömännen med, att endast tre man voro kvar på fartyget. Såsom sjömän brukade, lade sig två af dem att sofva, den tredje höll vakt, och Sune betraktade hafvet, på hvars vida yta en och annan seglare strök vester ut för svällande segel. En bland dessa tycktes hålla kursen rätt på Kandia och närmade sig hastigt. »Ser ni, herre», sade matrosen, »nu hinner han upp oss, den der fördömda sjöröfvaren», — och snart blef det venezianska skeppet igenkänligt. Det kom

och ankrade temligen nära intill galeren, hvars tomhet på folk var lätt att märka, äfvensom skeppsbåtens frånvaro gaf till känna, att landstigning egt rum. På det stora fartyget var ovanlig rörelse, och strax sedan ankaret fälts, sköt derifrån ut en med väpnadt folk bemannad båt, som utan afseende på vaktkarlens invändningar och rop lade till vid galeren. De främmande sprungo upp på däck, inom en handvändning voro Sune och de tre matroserna fångslade och nedkastade i lastrummet, hvars lucka lades igen, och snart märktes, att fartyget var i full segelfart. Matroserna svuro och förbannade sin kaptens oförsigtighet att hafva lemnat sin galer vind för våg, ehuru han visste, att den farlige venezianaren var efter dem, och de jemrade sig öfver sitt öde, som troligen skulle blifva att införlifvas med republikens galerroddare, det vill säga: galerslafvar. Sune tog ej del i denna klagan, utan sökte uppmuntra dem med hopp om frälsning, som ju kunde gå i fullbordan, då de ännu hade åtminstone en veckas resa att påräkna. Detta hopp styrktes än mera, då det befans, att karlen, som hade fångvaktare-uppdraget bland den sammanrafsade hop, som utgjorde skeppets besättning, var af de vandrandes stam, en hindu, hvilken fick den vanliga djupa vördnaden för »konungen», som meddelade sig på hans modersmål. Detta lindrade de instängdes svåra belägenhet och slutade med att vaktaren svor att göra allt för att hjälpa dem eller åtminstone den helige till frihet. Lång var tiden för de i mörkret sittande, och deras enda tröst blef sömnen, som ock efter bästa förmåga anlidades.

Men den lycka, Sune hittills tyckts bringa med sig, stog ej längre bi. På galerens häftiga rörelser märktes, efter en för de fångslade oberäknelig tid, att vinden vändt och vuxit till storm, hvilket ock bekräftades genom vaktaren, då han en gång öppnande luckan stack ned mera föda än vanligt och bad fångarne hushålla, ty nu kunde ej vidare öppnas förr än lugnare väder inträffat. Också ökades fartygets arbetande allt mer, det knakade i alla fogningar, och snart började fraktgodset att röra sig, så att de instängde trodde sig löpa fara att blifva skadade, hvarför de trängde sig samman i en vrå, der sjömännen, som kände lastens läge, menade att de kunde vara mest betryggade, i fall rörelsen skulle än mer tilltaga. Så fortgick det såsom de tyckte oändligt länge, då plötsligt ett brak hördes, åtföljdt af rop, som trängde genom stormens rytande och allt det öfriga bullret. »Santa madonna, hjälp!» suckade sjömännen, »nu gick masten öfver bord, vi förgås, här gäller skeppsbrott.» Då kastades luckan upp och hinduen böjde sig ett ögonblick öfver kanten: »Upp, upp, vi stranda, hitåt, helige man!» Han räckte handen åt Sune, men tumlade med det samma bort, fattad af en fräsande våg, som äfven rusade ned i lastrummet. De fångne skyndade att lemna sin håla och kröpo upp, hållande sig qvar i däckskanten, under det de betraktade den hotande förödelsen. Helt nära förut yrde skyhöga bränningar, i hvilka de nästa minut måste begravas, och samma öde väntade det större skeppet, som kom vråkande en kabellängd efter galeren och hotade att krossa den. Galeren var öfvergifven af besättningen, som sökt att rädda sig i båten, och Sune spejade efter

denna, då allt försvann i yrande skum, en våldsamt stöt kändes, fartyget lades omkull, och han slungades bort af en våg. Samlande krafter och besinning grep han tag om en stor sten, öfver hvilken han blifvit kastad, men nästa våg ryckte honom oemotståndligt med sig framåt, och han var öfver skäret i något lugnare vatten. Ett stycke närmare den höga, svarta stranden låg ett än högre virrvarr af klippor, mot hvilka vågorna alldeles förlorade sin kraft, och simmande lyckades han der få fast fot, ehuru sönderslagen och blödande från händer och hufvud. Utmattad satte han sig, der vattnet ej kunde nå upp, och såg emellan bränningarnes kaskader, huru venezianaren stötte mycket längre ut än galeren, emedan den förre var mera djupgående, masterna föllo öfver bord och vattnet bildade en ny bränning mot skrofvat, som snart vältande drefs på galeren, der de båda skeppen malde sönder hvarandra. Ingen af besättningen syntes till, men med vågorna lyftes innan kort en stor båt i höjden, och då han upp och nedvänd krossades mot några höga stenblock, syntes, att han redan förut varit tom på folk, hvarför var tydligt, att förolyckandet skett redan innan strandningen.

Sune satt länge väntande att se någon nödställd, med vågorna kämpande, som han möjligen skulle kunna hjälpa, då han efter en stunds hvila kände sig ega full kraft dertill. Han väntade förgäfvat. Den häftiga stormen och de våta kläderna åstadkommo en kyla, som ej var att längre uthärda, hvarför han vände sig inåt kusten och klättrade med ansträngning öfver de hopade klippkumlen upp på en öde strand, som först vid horisonten visade träd och bergshöjder. Hvarest

han befann sig, var naturligtvis omöjligt att veta, och att före nattens inbrott hinna den skyddande skogen eller någon människoboning var ej tänkbart. Han gick alltså brådsakande längs med kusten för att åtminstone finna någon vinden förtagande höjning, i hvars skydd mot stormen han skulle kunna tillbringa en obehaglig natt, och slutligen träffade han ock en skrefva, täckt med gamla fartygsspillror, och der lemningar af kol gån till känna, att människor förut sökt fristad. Der rådde fullkomlig vindstilla, och nedmyllande sig i en torr gräshög, som troligen för sådant ändamål fans samlad, lyckades han att söfvas af havvets brusande vaggsång.

Då han vaknade, fortfor blåsten, fastän mindre våldsamt, och solen sken. Det gälde nu att söka sig fram till en människoboning för att stilla hungern, som tog ut sin rätt. Sune vandrade således raskt öfver den vida slätten, men såg ej tecken till någon gård eller bostad vid dess skogiga gräns. Kommen närmare denna upptäckte han dock rörliga punkter, hvilka ej kunde vara annat än boskap, och än längre hunnen varnade han ej blott en stor fårahjörd, utan äfven dennas vaktare, som ock tycktes med handen lyftad öfver ögonen mot solen betrakta den kommande. Ett par hvita föremål närmade sig hastigt denne, och då Sune förstod, att de voro stora vallhundar, ganska farliga för en ensam vandrare, sökte han något tillhygge att dermed värja sig; men sedan en hvissling svagt nått hans öra, vände djuren om och kommo sedan bredvid herden beskedligt till hans möte. Herden var en ung kraftigt byggd karl med vackra brun-

stekta drag och långt svart hår; klädd i en fårskinnsjacka, korta röda benkläder, med nakna armar och ben samt en spetsig brun hatt med påfågelsfjädrar, bar han en skinnpåse och en stor torkad pumpa såsom flaska samt i handen en lång staf, den han blixtnabbt svängde, då han på något afstånd från främlingen stannade. Han frågade något, men Sune förstod honom ej, utan gjorde en bedjande åtbörd, tillika visande, att han var hungrig. Då kom herden närmare, och medelst tecken lät den skeppsbrutne förstå sin olycka. Den andre utbröt då i ett ordsvall, hvaraf Sune fattade, att han talade någon italiensk dialekt, hvarefter han på det språket bad honom tala mycket långsamt. Italieneren syntes belåten, och de kunde så temligen med tillhjälp af åtbörder meddela sig. Sålunda yppades nu, att skeppsbrottet timat nära Squillace på Kalabriens östra kust, och herden visade mellan träden spetsen af en tornspira, som tillhörde nämnda stad. Med den nödstälde delade han sin magra kost, och nu först fann Sune det svåra i sin ställning, ty han hade hittills icke betänkt, att hafvet uppslukat allt hvad han egt. Detta var en bitter sanning, och ehuru den vise ej var fallen för kärlek till egodelar, insåg han dock, att hemfärdens fortsättande skulle förenas med oberäkneliga svårigheter för en alldeles medellös man, som ej en gång hade möjlighet att förskaffa sig den fredande och underhjelpande pilgrimsdrägten.

Emellertid måste vandringen fortsättas, och då nu riktningen var gifven, påskyndade han sina fjät och var efter några timmar framme vid staden. Beslut hade han under vägen fattat efter mycken tvekan.

Det enda han egde af värde var den gyllne ringen och guldlåset på Angelas slinga. Båda klenoderna voro honom nästan lika dyrbara som tillvaron, men då det gälde att bevara den sistnämnda, måste dock någon af de förra, möjligen blott tillfalligtvis, uppoffras, och då han tyckte sig med låset slita hjertat ur bröstet, blef ringen utsedd att hjälpa honom. Några vänligt rådgifvande dufvor förekommo ej vidare, utan han gick långs de ojemna gatorna, förföljd af en nyfiken barnhop, som hånade den tarflige, barhufvade främlingen, och han hoppades att anträffa någon guldsmed, åt hvilken ringen kunde erbjudas. Men sökandet var fruktlöst. Slutligen vände han sig till en gammal man och frågade på sin brutna italienska, om någon sådan konstnär fans i staden. Gubben betraktade den frågande från topp till tå och svarade blott genom genfrågan, hvad främlingen kunde vilja en guldsmed. Sune, som ej hade skäl att dölja sin belägenhet, yppade denna jemte sin afsigt att sälja ringen. Mannen bad honom följa med och gick in i ett oansenligt hus, hvars port han stängde, sedan de kommit in, och de befunno sig nu i ett nedrökt rum, fullt af verktyg, retorter, deglar och en konstigt sammansatt ugn. Ljuset insläpptes genom ett jerngallradt fönster inåt en liten med höga murar omgifven gård. Vid ugnens hård stod en gammal skinnbeklädd länstol, och det hela hade utseende af en i hög grad skräpig verkstad.

»Sitt ner», sade gubben, »och säg mig hvem ni är.»

Sune gjorde så kort som möjligt reda för sig, tilläggande, att han kommit från orienten, ämnande sig till Genova, då skeppsbrottet tvingat honom till

Squillace för att söka någon hjälp. Den gamle hade under tiden tagit ringen, hvilken han uppmärksamt granskade genom ett synglas och vid skenet af en påtänd lampa, som genom en glaspumpa samlade starkt ljus på klenoden. Sedan Sune slutat, blef det tyst; den gamle vände ringen på alla håll och var tydligen djupt försjunken i grubbel. Han tog ett proberstål och gned försigtigt ringens insida, hvarefter han med lika mycken uppmärksamhet betraktade stålet, gned igen och skärskådade på nytt. Slutligen sade han: »Ni vill sälja denna, hvad är er fordran?»

»Då ringen ådragit sig er välförtjenta uppmärksamhet, vill jag öppet bekänna, att jag ej tror försäljningen vara möjlig; men vill ni behålla honom såsom säkerhet, att jag framdeles betalar igen hvad ni nu vill lemna mig, så tror jag detta kunna gå an.»

Gubben räckte fram stålet: »Se här, min vän, beviset att ringen ej är af guld, fastän han tyckes så vara; men just därför intresserar han mig något litet, och detta så mycket mera som jag — ehuru icke obekant med metaller och deras olika egenskaper — ej kan utgrunda, hvaraf han är smidd; liksom det är något besynnerligt med dessa sju stjernor, hvilka se ut som silfver, men äro ett ämne af helt annan natur. Hvarför skulle jag då icke få köpa det värdelösa tingen, om jag betalar det efter gedigen guldvigt och något derutöfver för ovanlighetens skull?»

»Om jag säger detta, måste ni le. Nå väl, jag har skäl till tron, att handeln, er ovetande, går tillbaka, det vill säga, att ringen försvinner ur edra gömmor.»

»Hvad det beträffar är faran ingen, ty jag slår genast sönder honom och börjar i degeln eller under blåsröret att undersöka metallen.»

»Som ni vill då, jag har gjort min skyldighet och detta med ondt samvete, ty ett brott begår jag vid att skilja mig godvilligt från anförtrödt gods. Men det sker endast under ett oeftergifligt vilkor. Ni måste svärja att ej förstöra klenoden förr än två dagar härefter och att jag har rättighet att emot det dubbla af hvad ni gifver åter inlösa hvad alltså nu gäller blott såsom en pant. Stort tvifvel är, om detta lyckas, men jag måste försöka det omöjliga. Nå väl?»

Då tog den gamle fram ett litet jernskrin, lade ringen in i det samma och bad Sune läsa igen och behålla nyckeln. »Här ligger er klenod i fred till tredje dagen; men om ni då icke hörts af, slår jag sönder omhöljet i samma stund solen går upp och börjar mina undersökningar.» Denna försäkran bekräftades med en dyr ed, och gubben räknade fram sex dukater åt Sune, som aflägsnade sig.

Utkomman på gatan rönt han en besynnerlig känsla af lätthet. Det var, såsom skulle han hafva vaknat ur en dvala, och blodet kändes löpa raskare än förut i ådrorna. Glad och frimodig gick han in i en bod, der gamla kläder funnos, och köpte för godt pris en ganska väl bevarad pilgrimskåpa jemte hatt, skor och staf med vidhängande vattenkalebass, hvarefter han iklädde sig denna drägt. Nu kunde han ostörd vandra i staden, der han försåg sig med en fylld matpåse, en flaska vin, en yxa och en stark spade samt anträdde derefter återvägen nedåt stranden. Ute på fältet träffade han åter herden,

som nu fick vedergällning för lemnadt bistånd och på tillfrågan förklarade sig villig att, följd af hjorden, draga sig nedåt den trakt af kusten, dit han såg främlingen skynda förut. Sunes afsigt var nemligen att pröfva lyckan och se till, om hon icke ville gynna honom att återfå något af det förlorade guldets eller något annat af användbart värde, som hafvet hade kunnat kasta upp på skären. Detta fann han så mycket mindre omöjligt, som galeren redan stod högt uppe bland stenarne, då han krossades af det stora skeppsvraket, och enär spillrorna af båda fartygen bort skingras i vattnet, kunde ju delar af lasten, i synnerhet de i förhållande till storleken tyngre, ligga qvar synliga och åtkomliga. Detta hopp bevingade hans steg. Nedhunnen till stranden fann han visserligen hafvet ännu upprördt af dyningar, men de slog med långa mellanrum mot grundet, och detta var på långt när icke otillgängligt. Stora stycken af vraken hade kastats öfver det in i det nu alldeles lugna vattnet innanför skären upp emot stranden, och begagnande ett af dessa såsom flotte, paddlade sig Sune nästan torrskodd ut på klippgrundet. Han hade föreställt sig detta vara på utsidan alldeles betäckt med spillror och balar, men vågorna, som visserligen kastat upp allt sådant, hade ock dragit det med sig tillbaka och genom denna fortsatta lek förstört eller i djupet dränkt nästan allt. Visst stod här och der ett stycke trä så hårdt fastkiladt mellan stenblocken, att det förblifvit der, och delar af fartygens stommar hade på samma sätt fastnat, men föga utsigt var dock att hitta det som söktes. Sune klädde af sig och kröp varsamt utåt de regelbundet öfverspolade fartygslemningarne,

som voro salade öfver hvarandra, men gungade åtskils, så att man kunde se åtminstone början af mellanrummen, och i det djupaste af dessa, hvilket måste vara galerens botten, skönjde han slutligen hörnet af en jernbeslagen kista, utan tvifvel hans egen. Denna upptäckt mångdubblade kraft och ifver hos den sökande, så att han gång på gång dykte ned, sökande att med skofveln bända lös fyndet. Men då detta var omöjligt, måste målet nås på annat sätt. En stark bjelke, indrifven emellan ett par klippblock, fasthöll det öfversta af de tre stora skeppsstyckena. Sune började alltså att med all kraft bearbeta denna kil genom bjelkens afhuggande, och då han fördjupat yxan i halfva tjockleken, lyftes vrakdelen af en mächtig dyning, så att bjelken brast, och det tillbakagående vattnet sög denna botten med sig, hvarefter den näst under varande långsamt höjde sig för att efter några ryckningar äfven aflägsnas från sin plats. Nu låg galerens botten blottad, men då sjelfva kölen blifvit indrifven mellan undervattensklippor, bibehöll han sin plats. Deremot rörde sig flera bland packorna i det forna lastrummet och kommo till stranden med vågsqualpet, och bland dessa såg Sune snart med häpnad äfven sin tunga kista, som väl icke hade kraft att lyfta sig öfver vattnet, men dock höjde sig ur det förra läget. Han sprang i hafvet, och fattande i ena handtaget drog han på en gång sin egendom framåt, till dess den stod på grund, och nu undersökte han förhållandet. Locket höll ännu igen, men för en bändning af yxan gick det upp — och kistan var tom. Sune stod bestört, han såg sig nu ohjelpigt utplundrad. »Detta», sade han halfhögt, »var alltså hela vinsten af

en uppoffring, som är för sent att ångra. O! att jag åtminstone hade min dyrbara ring i behåll!» Då märkte han tryckning på högra pekfingeret — och der satt ringen åter. Det var som en solstråle i bedröfvelsen, han kysste den trogne talismanen och tänkte vända om till land. Men den indiska kistan tyckte han sig dock icke vilja unna till rof för vågorna, utan drog henne med en stark knyck ur vattnet upp på en håll; och då hon stod så lutande, hördes i henne ett klingande rassel. Än en gång kastade Sune då upp locket, vickande på kistan, och ehuru hon var tom såsom förut, hördes klangen å nyo. Då märkte han vid närmare undersökning en springa vid ena sidan, och sedan han med ett yxhugg klufvit bottnen, befans att den var dubbel, så att en icke obetydlig del af gyldmynten sökt sig väg till detta gömställe under den långvariga transport och de täta skakningar, för hvilka kistan varit utsatt. Det behållna utgjorde väl blott en mycket liten del af det ursprungliga beloppet, men det var dock vida mer, än Sune nu kunde bära med sig, hvarför han bragte hela skrinet öfver till stranden, gömde det i en bergskrefva och klättrade upp på planen. Ett stycke in på denna kom herden, och då han efter undersökning af dennes skinnpåse ansåg möjligt att låta den samma tjena till skattkammare, var handel lätt uppgjord, och de följdes åt ett stycke väg, till dess herden förklarade, att han måste taga en annan riktning. Derefter vände Sune om, plockade myntet i väskan, som fullkomligt doldes under den vida pilgrims-kåpan, och vandrade med tyngda steg åter till staden. Der fann han ett passande herberge och dröjde ännu en dag för att göra sig rätt i ordning. Härtill fordrades

en stark tröja af sämskskinn, hvilken han köpte i samma bod, der han varit förut, och emellan ytterbeklädnaden och fodret sydde han in myntet, hvars tyngd således fördelades öfver hela bröstet och ryggen, förvandlande den anspråkslösa jackan till en stark gyllne pansarklädnad. Det öfriga guldets fördelades insydt dels i en bred skinngördel, och då ännu ej obetydligt återstod, fylde han dermed dels en börs, dels en väska som satt fäst vid gördeln. Han köpte en mulåsna, satte sig upp i sin pilgrimsskrud och tog vägen genom bergen inåt Italien. Då han skulle lemna staden, ville han, när tiden ej ännu var ute, återlemna den öfverenskomna summan åt den gamle guldpröfvaren, men dennes port var stängd, och på den samma stod skrifvet »bortrest för längre tid». Sune kunde ej underlåta att le åt den gamle bedragarens häpnad, då han skulle se sig sjelf bedragen, men för att ej kunna misstänkas såsom oredlig, hade han vecklat in den utlofvade ersättningen i en pergamentlapp, och kastade den öfver porten, in på gården.

Nu sträfvade den långväga resenären mot nordén, och ehuru mödosamt det var, tyckte han sig dock hemmastadd öfverallt, i jemförelse med hvad han fått vidkännas under tåget genom Asien. Det godmodiga italienska bondfolket var alltid beredvilligt att tjena och hjälpa den ensamme botgöraren, som återvände till ett land långt bortom deras begrepp, och den största svårighet han rönt var bibehållandet af sin fattigdoms roll. Denna blef dock snart en vana, af hvilken han ej led något, ty gifmildheten mot en ensam pilgrim var alltid stor och mången gång gränssande till verkligt öfverflöd. Mulåsnan hade han lemnat

strax efter färden genom bergen, enär ett sådant sätt att färdas eljest skulle hafva väckt misstankar, då han sedan deremot ofta blef trugad att göra långa dagsresor på samma sätt, i sällskap än med bönder än med andlige och än till och med med röfvare. Han föreföll alla nedslagen och trött, så att detta väckte medlidande, och det senare var äfven fallet, ty den rustning, han allt jemt bar på, var af betydlig tyngd. Äfven lynnet var ingalunda lätt, då med hvarje dagsresa närmade sig stunden för redogörelses afläggande och skammen att hafva återvändt med oförrättadt ärende. Detta grämde Sune djupt, så att han ej hade sinne för något af hvad han mötte eller som omgaf honom, men just denna liknöjdhet bidrog att freda hans person från misstankar, enär hvar och en ansåg honom såsom en förkrossad och tystlåten penitent, med hvilkens hjälpande man förvärfvade skärseldsqualens afkortning. Visst kände han stundom flägtar af glädje i hjertat, då han tänkte på det sig med hvarje steg minskande afståndet från Angela, men emellan dem uppträdde då alltid såsom ett mörkt spöke den vördade, nu allt mera fruktade läraren Theophrastus, som i rättmätig harm kanske skulle för alltid slita det knutna kärleksbandet. Och lärjungen kände, att han ej skulle kunna motstå mästartens vilja, om hon på detta sätt komme att gripa in uti och krossa hans framtidshopp.

Han anlände till Bologna och beslöt att hvila der, hvilket ock var nödvändigt. Till den ändan anlade han den brukliga studentdräkten och anmälde sig hos högskolans rektor, som hjertligen välkomnade en representant från systeruniversitetet i den höga norden.

Italienskan hade under vandringen genom landet blifvit såsom modersmål för den unge lärde, men här vid lärdomssätet, der främlingar från alla håll sammanströmmade, var det gemensamma språket de gamla romarnes, och i det var Sune stark. Han fann sig åter i den lärda verlden, hvilken varit honom främmande under ett och ett halft års tid, och detta medförde nyhetens hela behag. Sinnet återtog innan kort sin spänstighet, och denna stämning verkade såsom alltid på det kroppsliga höljet, så att den reslige, sköne svensken snart blef känd och värderad, ej blott såsom sådan, utan förnämligast genom sina kunskaper och den djerfhet, med hvilken han uppstälde ovanliga, klyftiga satser, dem han ock lugnt och alltid segrande försvarade. Disputationerna fortgingo dagligen efter anmälan, och då Sune begärligt kastade sig i ord- och meningsstriderna, växte hans rykte så, att han inom en månad pryddes med doktorshatt och diplom. Det var hög tid, ty redan hade längtan mot nordnorden återtagit väldet öfver honom, och sedan han högtidligen lofvat att till Upsala föra den kärliga helsningen från universitetsförebilden Bologna, begaf han sig åter på väg. Och då osäkerhet rådde öfverallt, fann han rådligast att återtaga den besvärliga men trygga botgörrareskepnaden, som han ock behöll ända till inträdet i Nürnberg.

Det var icke utan djup bäfvan Sune beträdde stadspörtens vindbrygga en vacker sommarmorgon. Allt här var honom så väl bekant, men allt syntes

honom dystert. Det viktiga och svåra ögonblicket när-
mades; och sättet hvarpå Theophrastus skulle upptaga
hans bikt, stod' nu såsom den viktigaste lifsfrågan för
hans tankar. Efter att hafva tagit in på der Mohren-
kaiser, hverest ingen aktade på den dammige pilgrimen,
gick han genast åter ut att köpa en fullständig doktors-
skrud, med talar och hatt, samt klädde sig i den. Ge-
nom fönstret blickade han framåt brunnen. Middags-
stunden var snart inne och torget ovanligt tomt, så att
han kunde se platsen, der fogelmannen brukade stå,
men den var nu tom. Då gick Sune långsamt dit bort
och stälde sig vid brunnen att invänta mästaren. Efter
någon bidan kom, icke den väntade, men en flock duf-
vor, som svingade ett par hvarf omkring doktorn, der-
efter slogo ned på marken framför honom, ordnade sig
och började att smeka och helsa, sättande sig på hans
axlar, hufvud och bröst, under det de kuttrade: »väl-
kommen, välkommen, vi känna igen dig, du är den
nye mästaren, sedan den gamle öfvergifvit oss och för-
svunnit». En hop folk stannade, och pojkar skreko:
»hitåt, här är en ny trollkarl, sedan den heliga kyrkan
skickat den gamle ned i afgrunden, hurra, pojkar!» Men
detta märkte icke Sune, som på en gång kände sig lättad
och djupt gripen af foglarnes hviskning. Han sjasade
dem ifrån sig och skyndade till lärarens bostad. Men
der var ej mer igenkänligt. Husen å ömse sidor om
den trånga gränden voro under rifning, uppe på det
återstående af murarne stodo arbetare, hvilka med häf-
stänger läto det ena stycket efter det andra falla till
marken och jaga ett moln af kalkdam upp mot skyn.
Anblicken af denna förödelse skar Sune i hjertat, och

han frågade en förbigående hvad här väl var å färde, hvarpå svaret blef, att borgmästare och råd härstädes skulle göra en bred gata i stället för de gamla nästen, i hvilka förut röfvarpack och trollkarlar drifvit sitt ofog. Sune gick närmare och sökte att i ruinhopen se, huru långt man kommit med nedbrytningen af den gamles boning. Ytterväggen var borta ända till bottenvåningens hvalf, skiljeväggen mot rummet inåt gården var under arbete äfvensom den ena tvärväggen; men den tjocka motsvarande muren, i hvilken skrinet var gömdt, hade ännu icke blifvit rifven till mer än öfversta delen, och på den arbetades ej.

Sune fattades af en ångest, värre än han någonsin förut rönt. Han ville skrika till arbetarne »håll upp!» men hvartill hade det tjenat annat än gifva honom anseende af en dåre. Han skyndade utan någon klar afsigt till sitt forna hem snedt emot, och ej seende, att alla fönster voro täckta med innanluckor, slog han på porten. Då sade en gammal qvinna, som gick förbi: »Högvördige herre, fru Gertrud bor ej der, hon flyttade till München i höstas, sedan den yngsta dottern Lieschen dött. Hon sörjde i hjäl sig, stackars liten, efter ett odjur till karl, som på luta spelat åt sig hennes hjerta, så säges det.» Sune tackade ej för underrättelsen, utan gick hem och bad att få tala vid värden, som kände igen honom och blef på en gång glad och förskräckt: »Nej se, är det ni, doktor? Oändligt välkommen. Har ni hört något om» — han tillade hviskande — »vår gamle vän?»

»Det är just om honom jag vill fråga er.»

»Tyst, tyst, det är farligt att tala om sådana saker nu för tiden; väggarne hafva öron. Han togs, såsom

ni väl vet, här vid brunnen, men hvart han fördes och hvad det blifvit af honom — puh! det kan man väl förstå, så att nu lockar han inga dufvor mera. Ja, ja, icke för det jag vet det minsta ondt om den gamle hedersmannen, men en förhårdad trollkarl och hexmästare, det lärer han väl ändå hafva varit.»

»Och nu rifver man hans hus?»

»Ja, hvad det beträffar, så pris vare alla heliga, att det mördarquarteret försvinner; der har satan drivit sitt spel må ni tro. Hu då! så mycket djefvulstyg der lärer hafva hittats, och skeletter efter både djur och menniskor, stora och små. — Nå de hafva då nu fått en kristelig begrafning åtminstone. Men vill ni ej stiga in och äta; jag har en korf, öfver hvilken hans majestät kejsarens lifkock skulle blifva högfärdsgalen, om han icke vore det förut — hva bah?»

»Nej tack», svarade Sune, som gick upp i sitt rum. Der satt han stirrande och kände en obeskriflig tomhet och saknad, såsom skulle han hafva mistat det käraste i verlden. Och dock kunde han ej säga sig, att så var. Han kände behovet af någon handling, och då han emellanåt ansträngde sig derhän att få litet välde öfver tankarne, fann han, att det var den hemlighetsfulla boken, som brann i hans håg, och den långsamt flyende dagen, som qualde honom.

Det blef dock qväll en gång, och natt. Innan porten stängdes gick han ut och fram till rifningsstället. Der var nu alldeles öde och tyst, blott då och då prasslade en nedfallande stenskärfva, som rörts genom grusets omärkliga skridande. Sune smög fram till ruinerna och klättrade försigtigt bland stenhopar och bjelkar, tills

han nådde den välkända, ännu qvarvarande porten och trappan, som var obetäckt. Snart stod han framför väggen och letade efter det rörliga drakhufvudet. Men panelerna hade blifvit skadade genom nedfallna stenar och de framspringande ornamenten bortslagna. Doktorn trefvade och sökte, tryckte och vred på allt som stod fram under hans hand, men förgäfves. Han började tvifla på möjligheten och ämnade uttröttad af själsspänning öfvergifva försöket, då han, gående åt sidan, påträffade ett hårdt, klingande föremål, som befans vara ett jernspett. Utan långt besinnande stötte han det med all kraft mot panelen på det ställe der han ansåg öppningen vara dold, och stöten ljud som ett kanonskott i den tysta natten. Då ropade det från platsen ofvan gränden: »Hvem der?» och en annan röst talade: »Gå ej dit, du kan begripa, att lossade stenar oupphörligt skrida ned och kunna slå ihjel den som vågar sig dit i mörkret; kom nu, och låt spökerna grassera der i sitt gamla tillhåll.» Derefter blef det åter tyst.

Sune såg ej, men kände efter, huru stöten tagit, då månen på en gång kastade sin fulla glans öfver den undersökta väggen och visade, att panelen blifvit spräckt af stöten, men ock bredvid den en liten fördjupning efter drakhufvudet, och i denna en blank knapp, så jemnt passad, att han undgått känseln, så framt Sunes hand farit deröfver. Nu tryckte han på den, och panelstycket gled knarrande undan; med ett qväfdt utrop öppnade den ifrige jernluckan och lyfte undan stenen samt stod med blicken fästad på det mörka gapet der innan om. En svag, fin ljusstråle sköt ut från en bestämd punkt, begärligt sträcktes

händerna dit in — och äntligen, äntligen höll lärjungan sin mästares utlofvade skatt, med hvilken han i flygande fart återvände till herberget och upp i kammaren. Han tände ljus och besåg skrinet. Det var af finhamradt jern med ornament, och på framsidan kring det lilla nyckelhålet bildade dessa en utsigt af templet i Vindhayabergen, från hvilket Sune så snöpligt blifvit skild. Strålen ur hålet syntes ganska tydligt, och det gälde nu att öppna. Men häremot yppade sig den svårigheten, att månen, som visserligen lyste, dock stod bakom huset, så att dettas skugga sträckte sig öfver torget ända fram emot brunnen, hvars springande vattenstrålar glittrade i skenet. Här var ej ett ögonblick att förlora. Doktorn skyndade ned och öppnade sakta portens fällbom, som nyss blifvit pålagd, sprang öfver platsen och stod nu på samma punkt, der Theophrastus alltid mottog sina bevingade vänner. Skrinet sattes på brunnens breda stenkant i fulla månljuset, en knäppning förnams, och i det locket sprang upp, sköt en klar flamma i höjden, hvarefter Sune tog ut boken och vände sig för att löpa tillbaka hem, då han stapplade och föll. Innan han hunnit upp, lades tunga händer på honom af två nattvakter, hvilka, stående bakom brunnen, sett Sune komma springande, bugat sig ned och stuckit bardisanerna bakom hans ben.

»Denna brunnen har då blifvit ett förhexadt tillhåll för trollkarlar, tror jag. Hvad gör ni för hokus pokus här med ert skrin, som brinner; svara karl!»

Sune blef häpen. »Gode herrar, det är intet trolleri, utan blott ett försök att få dessa i brand, och det ville jag ej försöka utan att hafva vatten till hands,

men se, de ville icke brinna, och därför kunnen I ju taga dem» — dervid visade han upp ett par guldstycken, hvilka skimrade i månljuset.

Den ene kamraten knuffade till den andre: »Det är guld. — Jaså, ädle herre, förlåt, det ändrar saken . . . vi trodde . . . men om så är, att de icke sveda fingrarne så . . . tacka vi ödmjukligen och säga god natt.» Dermed togo de gåfvan, och Sune skyndade hem. Han flämtade af värme och kastade upp fönstret, derefter tände han lampan och satte henne bredvid den på bordet lagda boken; men då han flyttade blicken till denna, steg han hastigt tillbaka och trodde det vara synvilla, att en hvit dufva satt på permen. »Öppna, men läs blott första sidan», kuttrade hon, »mästaren har sändt mig att säga detta, och han förbannar dig, om du ej lyder. Jag väntar på svar.» Dermed flyttade budbäraren sig till fönstret, och Sune slog upp permen. Der satt infästadt ett nytt, hvitt pergamentblad, på hvilket var med den gamles stil tecknadt:

»Min son, att vinna den magt, som öfverskrider hvad åt menniskan bör vara beskärtdt, bringar ej lycka efter hennes begrepp. Jag har egt denna magt och mistat lyckan att såsom andra få gå till grafvens ro, då lifvet känts såsom en tung börda. Du är mindre än jag begåfvad med den kalla kraft, som besittningen af öfvermenskligt vetande fordrar, och läsning i denna bok skulle vålla dig ohjelpigt förderf, i det min förlösning från lifvet då inträffade. Du har genom denna läsning och sedan du misslyckats vid tempelbesöket intet att vinna men mycket att förlora. Besegra därför din nyfikenhet, slå igen boken och skrinet samt lägg

dem i en eldbrasa, hvilken du öfvervakar, till dess allt är förtärdt. Då får du ro och äfven jag, och jag välsignar dig. I annat fall, och om du ej lyder, krossar du mitt hjerta, då jag i förintelsens ögonblick måste förbanna ditt olyckliga öde. Din faderlige vän och lärare Theophrastus.»

Djupt skakad ryckte Sune ut det skrifna nya bladet i samma ögonblick han tillslöt boken, den han stoppade ned i skrinet, och sedan han smällt igen äfven detta, sade han till dufvan: »Flyg, du älsklige budbärare, och säg den vise, att jag kysser hans hand och lyder hans bud och välsignar hans minne.» Dufvan försvann, men Sune sjönk i djup dvala.

Då det blef rörelse i herberget, vaknade han och läste åter Theophrasti bref, som han hela tiden hållit. Styrkt i lydnad tog han skrinet och gick ned i köket, der en väldig torfbrasa redan glödde i den manshöga spisen. Midt i elden satte han den okänd förblifna skatten, som ögonblickligen glödgades, sände en purpurrod rök upp genom skorstenen och försvann spårlöst. Med det samma kände Sune en lätt tryckning öfver hjessan såsom af en på hans hufvud lagd hand, och samma ovanliga lättnad, som då han lemnat från sig ringen i Italien, kom honom att spritta upp såsom en yrvaken. Hjertat bultade hårdt, så att han för hvarje dess slag kände tryckningen af Angelas minne, och detta steg nu upp såsom en sol i hans tankar.

Hvad hade han då angelägnare än att följa dragningskraften till denna. Nürnberg tycktes honom numera vara en utdöd stad, och han skyndade derifrån, i sällskap med några köpmän, hvilka hade förrättningar

norr ut. Resan gjorde honom långt mera nöje än förut, då han alltid känt tryckningen af en bland dunkla moln sväfvande, ansvarsfull framtid, hvaremot det kommandes gestalt nu sammanfattades i de ljufva dragen af en älskad brud, och lifvet tycktes blott såsom en stilla, klar flod, utför hvilken man obemärkt kunde vagga under njutning af förnöjsamhetens lycka. Huru detta skulle ske, derom frågade han sig ej närmare, det var nog att så måste blifva.

Vägen hade den unge doktorn valt öfver Leipzig, för att äfven der lära känna något af universitetets sammansättning och plägseder. Han blef väl emottagen, afhandlade mången fråga med sina värda kamrater och väckte både beundran och harm hos motståndarne i framkastade disputationssatser; men han såg snart, att de ölälskande tyskarne, särdeles ungdomen, voro fallna för begagnandet af värjan såsom argument, der lärdomen icke räckte till att utkämpa meningsstriderna, och då han satte visheten skyhögt öfver sådana blodskrämiga bevis samt fann, att man allt mer försökte tränga honom sjelf in på fäktarbanan, ledsnade han vid denna råhet och beslöt att fara vidare. För att dock freda det svenska namnet från beskyllningen af obekantskap med svärdet, gick Sune de sista dagarne upp på fäktöfningssalen och förklarade sig hålla plats mot hvilken som helst. Första dagen blef han segrare i alla duster, och i följd deraf hade till den andra kallats upp några af universitetets förnämsta fäktare jemte det rummet fylles af nyfikna, som önskade bevittna den främmande kämpens nederlag, hvilket ej kunde uteblifva. Der skiftades då många och väldiga

hugg och stötar, så att skyddsrustningarne erhöillo djupa märken, men främlingen var oemotståndlig, och redan sammanbeto tyskarne sina tänder och mumlade harmfulla eder, under det Sune blossande varm och något tröttad började afkläda sig fäktrustningen, då det blef glad rörelse i salen. In trädde nemligen en helt ung, undersätzig men starkt byggd student, den alla skyndade att välkomna, under det andra samlades kring svensken, bedjande honom att försöka än en gång. Sune hemstälde, huruvida det kunde vara i sin ordning att ytterligare anstränga den, som gjort så länge besked för sig, samt frågade, om man hade rätt att hos honom fordra outtömliga krafter; men då de enträgne hörbart sade sinsemellan, att den hofverande isbjörnen nu var rädd, så att han ville krypa undan, spände den redan afklädde å nyo på sig fäktskruden och stod med harm inväntande sin motståndare. Denne hade, utom stor skicklighet och herkulisk styrka, äfven fördelen af omattade krafter, han förde huggvärjan efter den italienska skolans sätt, i oupphörliga, blixtsnabba finter, dem Sune fick använda den yttersta uppmärksamhet att följa och parera, men då tysken en gång blottade sig till erhållande af en bröststöt och Sune gjorde utfall, hoppade motståndaren ur linien och rammade den förre så våldsamt öfver hjessan, att denne sanslös störtade till marken. Ett skallande jubel belönade den leende segraren, som dock förklarade den fallne vara en värdig motståndare, men då man förgäfves väntade, att denne skulle stå upp och på öfligt sätt mottaga segrarens handslag, spändes hjälmen lös från halsbergan, och blodet strömmade från ett

långt sår, som tycktes tillkännagifva att hufvudskålen var klufven. Bestörtningen var allmän; de många tillstädesvarande läkarne samlades, man hemtade hastigt vatten, bindtyg och andra behöfliga hjälpmedel, några skyndade till universitetssjukhuset för att bereda rum åt den sårade, och vid närmare undersökning befans, att det våldsamma hugget, oaktadt fäktklingans slöhet, klufvit både hjelmen och svålen, samt skadat sjelfva hufvudskålen, så att fråga var, huruvida icke den vilda leken skulle medföra döden. Detta var visserligen ledsamt, i synnerhet för den det gälde, men — sade man — hvad hade han ock haft att göra bland tyska kämpar, med hvilka det ej var värdt att försöka mäta sig.

Emellertid låg nu hjelten der slagen och utan sans, medan lifvet och döden fortsatte striden om honom. I herberget visste ingen, hvarthän han tagit vägen, och man intresserade sig ej mycket för att blifva kunnig derom. Den resandes saker funnos qvar, och i dem var säkerhet nog för hvad han borde betala. Men dagar gingo och veckor, utan att han hördes af. Sådant var den tiden alls icke ovanligt och väckte ej heller undran eller oro. Då värden ej längre ville låta rummet stå obegagnadt, packades Sunes tillhörigheter ihop och sattes undan i ett skräprum; komme han åter, skulle han der finna allt i godt behåll, hvarom icke finge man tids nog se, hvad vidare borde åtgöras.

På sjukhuset hade en barmhertighetssystemer värden om den sårade och ansvaret för hans kläder m. m. Då man vid undersökning af dessa fann en väl fylld börs, innehållande dels tyskt guld, men ock underliga främmande mynt af samma metall, insågs, att mannen

var värd ett afskildt rum, hvilket ock var högst nödvändigt för den stillhet, som ovilkorligen måste råda kring den sjuke, om räddning skulle kunna vinnas. Utom läkarne på stället, hvilka egnade honom den bästa möjliga uppmärksamhet, då de ansågo för en stor ära och ett vetenskapens framsteg att bota ett fall af förevarande svåra beskaffenhet, fans blott en, som ofta kom för att se om den sårade, och långa stunder satt nedslagen vid hans bädd; det var den unge upphofsmannen till olyckan. Med stigande ängslan följde han läkarnes rådplägingar och sjukdomens gång, och när efter många veckors väntan det slutligen bestämdt förklarades, att hopp om återställande nu gåfves, gret atleten af glädje och blef än mera enträgen hos Sune. Men denne visste intet om allt det som föregått eller skedde. Själén hade väl återtagit sin verksamhet, men blott stundtals, då omedvetna drömmar infunno sig. Småningom tilltogo dock dessa i styrka, men vållade endast oro, då de vände sig kring förflutna händelser, hvilka framstodo i vidunderlig och skrämmande gestalt, hvartill ock rikliga ämnen funnos i den drömmandes utståndna äfventyr. Denna period af sjukdomen var lika farlig som början, enär febern, om den blefve för stark, skulle medföra ohjelpig inflammation och följaktligen död. Så gick det dock ej. Blodets hastiga brännande omlopp lugnades och svalnade, drömmarne antogo ett mildare om ock allt jemt fantastiskt skaplyne, och den lugna sömnen blef de konstlade helmedlens bästa och kraftigaste bundsförvandt.

En solvarm, härlig dag i högsommaren leddes Sune af sin starke besegrare, den unge studenten, första gången ned på sjukhusets planterade gård. Den tillfrisknande var mycket medtagen och oigenkänlig, dödsblek och mager som ett skelett. De vidöppna ögonen hade intet uttryck, och anletsdragen voro slappa såsom hos en utlevad gubbe, men krafterna hade dock återkommit tillräckligt för att medgifva friska luftens härdning. Den värsta mattheten bestod nu i hjernan, och härpå gaf den sjukas beständiga tystnad bevis. Han hade sedan återuppvaknandet ur den långvariga dvalan icke yttrat något enda ord, och ehuru läkarne påstodo sådant vara omöjligt, menade den vänliga och ömma vårdarinnan, att hennes stackars främmande doktor blifvit stum. De lärde förklarade, att den hårdt skakade hjernan ännu icke förmått återtaga sin verksamhet, men försäkrade, att sådant efter någon tid skulle ske, hvartill ock den stärkande vistelsen ute borde påskyndande bidraga. Och hvad kroppsstyrkan beträffar, blef detta fallet. Redan efter en vecka började Sune att räta upp sig, den spöklika vålnaden omdanades till samma kraftiga gestalt som förr, lemman återvunno sin spänstighet, men blicken förblef ännu själlös och tungan såsom förseglad. Såret var fullkomligt läkt, så att äfven tryckning på den långa ärrvalken öfver hjessan ej medförde något obehag. Stundom hände, att patienten somnade, då han satt bland rosenbuskarne på gården, och när en gång atleten var vid hans sida, sträckte den sofvande ut armarna och sade tydligt med bedjande uttryck: »Angela». Stierhuber — studenten — sände genast bud efter

läkaren och berättade hvad han hört. Då knäppte eskulapssonen triumferande med fingrarne och förklarade, att den sista krisen var bruten, samt stannade i spänd väntan på uppvaknandet. Detta dröjde ock föga. Sune reste sig då häftigt, såg sig förundrad omkring och frågade, i det han helsade de båda närvarande: »Hvar är jag, hvad har händt, jag måste hafva haft en lång sömn.» — Nu fick han veta, att han legat sjuk två månader, men anledningen, hvarom han ej tycktes hafva någon aning, förtegs tills vidare. Ännu några dagar ansåg man honom böra dröja i sjukhusets stillhet, och häremot var intet att invända, men redan tredje dagens morgon steg han in hos läkaren och förklarade, att han längtade ut och kände sig fullkomligt frisk, dock bad han om följeslagare till herberget, men då detta skulle nämnas, sökte han förgäfvos erinra sig, huru det kallades. Under tiden hade Stierhuber anländt och han, som visste hvarest doktorn bott, erbjöd sig att följa honom hem. »Skulle ni», tillade läkaren, vid afskedstagandet, »känna ringaste behof af ytterligare hjälp eller skötsel, så vänd hit tillbaka och försumma ingen tid att göra det, ty ett sådant dröjsmål kunde medföra stor våda.»

Värden blef bestört, då Sune inträdde, och i det han anvisade denne bostad, berättade han, att det gått olyckligt med doktors efterlemnade saker, dem en förrymd tjenare röfvat ur förvaringsrummet, så att allt var borta, och hoppades han, värden, att den ädle herren icke skulle fordra ersättning af en fattig man, hvilken gjort hvad han kunnat för att bevara det gods, som så handlost blifvit öfvergifvet. — »Är då allt borta»,

frågade Stierhuber, under det den förlusten drabbat stod likgiltig. »Ja, ty värr, blott ett skinklädt plåt-pansar, hvilket tyckts bofven för tungt, har han lemnat.» Och detta bars strax in. Vid åsynen af det oansenliga, men mycket dyrbara plagget glimmade Sunes blick, och han lyfte det icke med samma lätthet som förr, under det han eftertänksamt yttrade: »Hur kommer det sig, att du är så tung, gamle reskamrat?» — Värden log: »Mätte väl det; den der jackan är god att kännas vid i pilregn; hon har bastanta inelfvor, goda som guld» — »Ah, ja, det är sant, det är sant», återtog egaren, som nu dunkelt ihågkom den insydd skatten.

Så var det med Sune. Kroppskrafterna tilltogo hastigt, men minne och tankeförmåga hade fått en stöt, från hvilken de behållit förlamning. Derför stordes han ej af någon oro eller längtan, utan tillbragte dagarne såsom många andra, vegeaterande i sysslolöshet och utan annat mål än den lekamliga tillvarons skötande, ehuru äfven sådant skedde helt mekaniskt. Han fann nöje i vandringar längs de lifliga gatorna, der han såsom ett barn betraktade allt utan att fästa betydelse vid något, och den plats der han bäst trufdes var på det bullersamma stora marknadstorget.

Stierhuber besökte honom väl ännu emellanåt, men då den friske, starke mannen icke längre behöfde skydd eller stöd, och då han var likgiltig för både sällskap och samtal i hvad ämne som helst, upphörde bekantskapen. Alltså var den hjernsvage alldeles öfverlemnad åt sig sjelf och den läkedom hans friska naturanlag kunde medföra; reflexionsförmågan och minnet för dagen återkommo så småningom, men det

förflutna låg ännu i ett oredigt kaos, och så snart han ville forska deri, tröttnade han och somnade; men då kommo drömmar till hjälp att åter ordna minnet under vaket tillstånd, och fortare hade detta gått, om yttre anledningar funnits att väcka de domnade hugkomsterna.

En dag, då han stod i torgvimlet, kom en forvagn honom så nära, att formannen gaf ett varningsrop, hvarvid Sune vände ansigtet mot honom. Då stannade han genast hästarne, kastade från sig den långa piskan och kom med utbredda armar emot doktorn, som ryggade ett steg. »Godt möte, vid Sankt Kristoffer», utropade den kommande, »lefver ni än och ser frisk och rask ut; det skall något fröjda edra vänner i Rostock. Ni känner icke igen mig, ser jag. Formannen, som förde er till Regensburg, vet jag, gamle Schuhmayr, tack för längese'n, herr doktor, Sune Hårdsson, tack för sist», — dermed grep han doktors hand och skakade den kraftigt. »Nu känner jag er... vi reste långt, för länge, längesedan... Schuhmayr... ja, så var det, och den gamle, hederlige Kunz sedan, och Angela, Angela! Säg, lefver hon — hvad gör hon — är hon gift, kanske död?...» Den ifrigt frågade såg undrande på den som sporde, och ehuru han ingenting visste om hans märkliga öden, svarade han genast: »Alla må väl och vänta blott att ni skall komma tillbaka. Jag är på väg till Rostock, kanske vi följas åt — eller tänker ni aldrig återvända dit?» — »Jo visst, käre Schuhmayr, jag följer med, vänta blott ett ögonblick, att jag må hemta mina saker, de äro ej skrymmande.»

»Hvad det beträffar, har det ingen brådska. Jag dröjer öfver dagen, kanske äfven i morgon, då hemtar jag er tidigt, och sedan, i alla heligas namn, bär det af hemåt.»

Sune anvisade sin bostad, men när de skulle skiljas, bad han att få träffa föraren innan afresan, och sålunda voro de tillsamman om aftonen. Sammanvaron med en gammal bekant verkade underbart lifvande.

Då färden till Rostock anträdde, var Sune icke såsom vid resan söder ut böjd för att tumla en stark häst, utan dels höll han till godo med åkning och sömn under en uppsatt kur, dels red han helt fridsamt utmed vagnarne. Rörelsen och den friska luften, i hvilken han från morgon till qväll vistades, skingrade allt mer molnen i hans hjerna, så att denna allt klarare återspeglade det förflutna, och innan målet uppnåddes, hade han många gånger i tankarne åter upplefvat alla de lyckans kastningar, hvilka han erfarit. På samma sätt som för Theophrastus i Nürnberg, fastän i lindrigare grad, bäfvade han nu för mötet med den gamle Lotharingius, hvilken måhända strängare än mästaren skulle bedöma det misslyckade i hans sträfvan, och i harmen öfver att ej i svärsonen få helsa sin höge öfverman i vetande bryta den af honom sjelf så ifrigt påskyndade förbindelsen med Angela. Men detta stod ej att hjälpa, och med den återvunna spänstigheten i själen följde ock hoppet om en lycklig utgång på alla äfventyr.

Det sista bland dem skulle han snart pröfva. Med klappande hjerta vände han stegen till den välbekanta doktorsboningen, der han lät klangtaflan skrälla under ett par väldiga slag. En obekant, svartklädd flicka

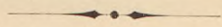
öppnade och bad honom stiga på, då han frågat efter Angela — doktorn nämnde han ej. Allt var sig så likt; de ormaktiga grenarne, de rika rosorna, det mörka huset, och trappans bistra lejon; och då bakom dessa ljud ett jubelskri, i det den hulda störtade utför trappan och i hans famn — då var ju hela den långa frånvaron blott en plågsam dröm.

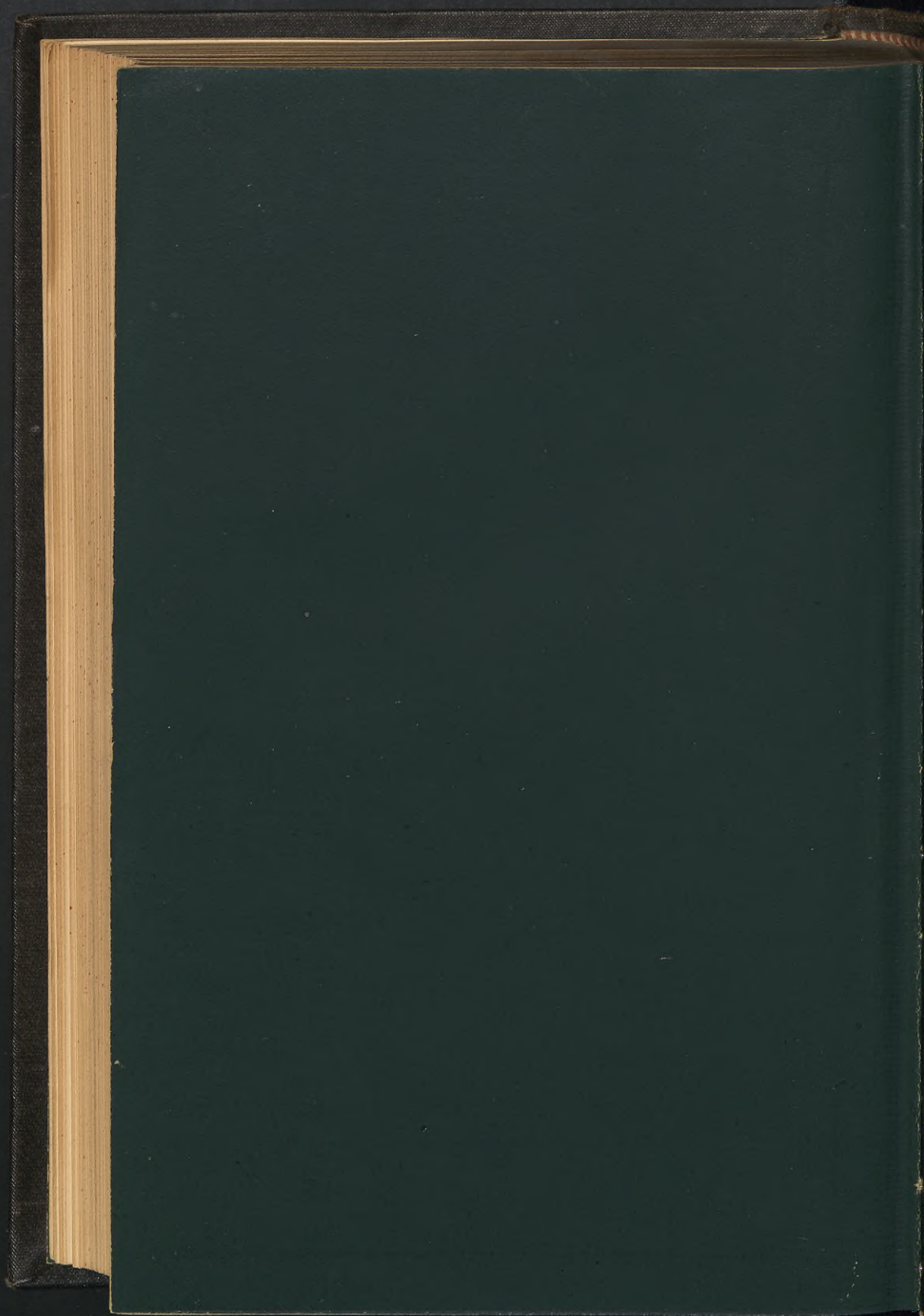
Länge stodo de så slutna i hvarandras armar. Sedan sade Sune: »Och den gamle, är han hemma?» Då gret Angela och visade på sin sorgdrägt, hvilken Sune ej märkt under första hänryckningen. — »Far dog i våras, nöjd och förtröstansfull. Han sade med visshet, att din stora mission hade misslyckats, men att detta gladdo honom för vår lyckas skull, som derigenom borde blifva varaktig.»

Några år efter detta återseende sutto de båda lyckliga makarne i vestibulen, bland hvars blommor en liten knubbig gosse stod och lekte kurra gömma med fadern. Lotharingius hade efterlemnats en ganska betydande förmögenhet, och Sune hade blifvit anställd vid universitetet. Han trufdes mycket väl i den goda staden Rostock och i sitt gamla slott, hvarest han arbetade under den gamle mästarens ögon, enär dennes porträtt allt jemt förblef på sin gamla plats. Den unga doktors anseende såsom lärd man och öfverlägsen i filosofiska ämnen äfvensom öfvervinnelig i katedern var stadgadt, och det en gång Brustna minnet slog ej felt i mer än ett fall: foglarnes språk hade han glömt, och derigenom var bandet med öfvernaturlig kunskap brutet. Ringen bar han väl ännu, till hugkomst af sin lärare, men denna föränledde intet ovanligt, så framt

det »heliga tecknet», såsom de vandrande kallat den, icke var en talisman, med hvilken lyckan följde.

En sommar beslöt det ännu unga paret att besöka Sunes hem och kom så till Upsala. Der funnos väl några, som bort känna Sune Hårdsson, men de välkomnade honom ej, fruktande, att han ville tränga sig in vid universitetet. Detta hade väl börjat sin verksamhet, men lefde ännu med svag kraft, och då inga andra band fäste den främling vordne vid fädernejorden samt hans maka visade förvåning och nästan ångest öfver den för henne ovanliga tarflighet, som rådde der, vände de åter, lefde i ostörd lycka och sågo tillsammans en fridsam, hög ålderdom.

6000193736

Göteborgs universitetsbibliotek

BUNDEHS
P. HERZOG
STOCKHOLM

